

seyir defteri

Eylül CHIP ve CHIP CD'leri Dopdolu...

Ufuk Yamankılıçoğlu,
Genel Yayın Yönetmeni

Bu ay çok zengin bir içerikle yine karşınızdayız. 2 CD'nin yanında bu ay tüm okurlarımıza iki tane de kitapçık veriyoruz. Birinci kitapçık, dijital fotoğraf hakkında aradığınız her türlü teknik ve pratik bilgiyi bulabileceğiniz bir ek. İkinci kitapçığımız olan CHIP Workshop'ta ise Web Programlama, Excel, Flash ve Photoshop eğitim kursları yer alıyor. Her ay CHIP'le birlikte sahip olabileceğiniz CHIP Workshop'u biriktirmeye başlayabilirsiniz.

eCHIP'te tam sürüm Türkçe web editörü FastPage ve tam sürüm Partition Manager 2000 programlarını bulabilirsiniz. eCHIP'te yayınlanan PC Online, Computer Easy ve Suxsess dijital dergilerinde de zengin bir içerik sizleri bekliyor. Bu bölümlere mutlaka bakmanızı öneriyorum. CHIP'in sizler için hazırladığı Donanım Rehberi CD'siyle de sesli ve görüntülü anlatımlar eşliğinde PC montajını öğrenebilir ve donanım uzmanı olmak yolunda ilk adımınızı atabilirsiniz.

19 sayfalık kapak konumuzda (E18) sabitdiskler hakkında aradığınız her türlü bilgiye ulaşabilirsiniz. Sabitdisk rehberi niteliğindeki bu dosyada sabitdisk teknolojileri, sabitdisk kullanımında dikkat edilmesi gerekenler, disk performansına etki eden faktörler, sabitdisk satın alma ve optimizasyon rehberi, disk bölümleme ve piyasadaki en yeni sabitdisklerin karşılaştırmalı testini bulabilirsiniz.

Windows 9x'ten XP'ye geçiş yapan ve yeni işletim sistemine alışamayan okurlarımız için bu ay Windows XP kursuna (E122) başlıyoruz. Bu kursu takip ederek Windows XP'yi tam anlamıyla öğrenebilirsiniz. Yine bu ay başlayan bir diğer kursumuz da "Web Tasarımı" (E198). Dreamweaver ile web sayfası hazırlamakla başlayan kursumuz sona erdiğinde, kendi web sitenizi kolayca hazırlayabilecek seviyeye geleceksiniz. Web tasarımına ilgi duyan okurlarımıza ayrıca Homepage özel sayımızın da merkez bayilerde satışa sunulduğunu ve hızla tükendiğini hatırlatmak istiyorum. Özel sayımızı bulmakta zorlananlar 3-8 Eylül tarihleri arasında düzenlenen CeBIT Bilişim eurasia fuarındaki standımızı ziyaret edebilirler.

Eylül sayımızın zengin içeriğinde dikkati çeken diğer konular ise sıradışı donanım ipuçlarına yer verdiğimiz "Donanım İpuçları" (E72), Windows için en iyi 25 eklenti programı (E100), DSL ve alternatif internet bağlantıları (E184) ve profesyonel CD kopyalama ipuçları (E150).

CHIP'in yeni içeriğiyle ilgili eleştiri ve yorumlarınızı yorum@chip.com.tr adresine bekliyoruz. CeBIT Bilişim eurasia fuarında buluşabilmek dileğiyle...

Ufuk Yamankılıçoğlu

uyaman@chip.com.tr

AYIN OKUR MEKTUBU

Yedekleme, geri yükleme, koruma, bakım

“Verilerinizi Koruyun”

CHIP 8/2002

Teşekkür etmek istiyorum. İşim gereği, çok değerli ve kanuni sorumlulukları olan bilgilerin saklandığı bilgisayarımın başkalarına karşı savunmasız kalmasından endişelenir, önemli bilgilerin güvenliğinden şüphe ederdim. Sık olmasa da, oyun oynarken bile çalıştırdığım oyunun bilgisayarı bozup büyük zarara neden olacağından korkardım. Kapak konunuzu görüp derginizi ilk defa aldıktan sonra artık verilerimin güvenliği konusunda aldığım önlemler sayesinde yaşadığım rahatlık için size teşekkür borçlu olduğumu belirtmek isterim. Ellerinize sağlık.

Kıvılcım Dönmez

Çalışmayan CD'ler

Sayın CHIP dergisi çalışanları, 4-5 yıldır derginizi beğeniyle takip ediyorum, fakat son 2-3 aydır vermiş olduğunuz promosyon CD'lerde hayal kırıklığına uğradım. Durum şu: Haziran 2002 CD'si bende ve başka arkadaşlarımda hiç çalışmamış, Temmuz 2002 CD'sinde, benim ilgimi çeken ve dergide tanıttığınız bir program hata verdi ve çalışmadı, Ağustos 2002 CD'sinde, dergide tanıtılan ve benim çok ilgimi çeken HotHTML programı da hata verdi. Tabii ki bunların hepsi bir tesadüf de olabilir ve tüm bu programları siz vermek zorunda da değilsiniz, fakat ne kadar da olsa insan hayal kırıklığına uğruyor. Promosyon dahi olsa, biraz daha fazla özen gösterilirse ve müşteri memnun kalırsa, daha iyi olacağı kanaatindeyim. Saygılarımla.

Levent Karagöz

Levent Karagöz

CHIP: Hatalı olan CD'leri yenileriyle değiştiriyoruz. Bunun için yardim@chip.com.tr adresine sorununuzu bildirebilirsiniz.

Oyun demoları

Derginizi yaklaşık bir yıldır takip ediyorum ve oldukça beğeniyorum. Fakat herkesin olabileceği gibi sizin de bazı eksikleriniz var ve bu eksiklerin düzeltilmesi için elinizden geleni yaptığınızı tahmin ediyorum.

Benim sizden ricam, derginizde biraz da oyun yorumlarına yer vermeniz ve

eCHIP CD'nizin içeriğini biraz geliştir-
meniz. CD'nizin içeriğini biraz demola-
ra değil, güncel oyun update'lerine yö-
neltebilir misiniz? Eminim bundan her-
kes memnun olacaktır. Bir de baskı kalı-
teniz biraz düşük, ben dergimi sürekli
yanımda taşıdığım için dış kapağın bo-
yası akıyor ve sürekli dergimin dış görü-
nüğü bozuluyor. Tahmin ederseniz der-
ginin bundan sonra arşivlenmesi müm-
kün olmuyor.

Derginizin reklamlarını da bir araya toplayabilir misiniz? Aradığımız ilanı istediğimiz zaman bulamıyoruz. Eminim herkes dergideki reklamlardan da faydalanabilmek isteyecektir. Lütfen isteklerimi çok görmeyip, yapabildiğinizi yapın.

Engin Şarlak

Donanım kursu

Sevgili CHIP, derginizi severek takip ediyorum. Acaba eski yayınlarınızda olduğu gibi “Donanım Kursu” adı altında bir PC için gerekli olan donanımları yayınlarsanız, yani eski bölümünüzü tekrar koyarsanız iyi olur. Saygılarımla.

Yılmaz Yalçın

Arama motorlarına site kaydı

CHIP dergisini uzun zamandır takip etmekte ve dergimizin yayınlamış olduğu konularda bilgi almış olmuştum. Yalnız aklıma takılan bir konu var. O da şu, kısa zaman önce internette site yapmış bulunmaktayım. Şimdi ben bu siteyi internet arama motorlarına kayıt ettirmek

istiyorum, bu konuda örnekli açıklamalı bir yazı dergide yayınlarsanız sevinirim. Böylece uzun soluklu bir dergi okuru olarak, hem beni bilgilendirmiş olursunuz hem de bu konuyla ilgilenen arkadaşlarımıza yardımcı olursunuz.

Elçin Yamanel

CHIP: Daha önceki sayılarımızda bu konuyla ilgili bilgiler vermiştik, ancak önümüzdeki sayılarda bu konuya tekrar yer verebiliriz. Yeni çıkan Homepage özel sayımızda da web tasarımı konusunda aradığınız birçok bilgiye ulaşabilirsiniz.

eCHIP tartışma forumu

Merhaba, dergide çok fazla donanım sayfası var. Bu sayfaları biraz daha azaltıp, daha fazla araştırma konusuna yer verirsiniz iyi olur. Ayrıca "CHIP Top 10" listeleri de gereksiz yer işgali yapıyor. Bu listeler her ay neredeyse sabit kalıyor. Piyasaya çıkan yeni ürünleri test edip tabloları da e-CHIP'te yayınlarsanız daha iyi olur.

Kriz yüzünden herkes bir şekilde yurt dışına kaçmaya niyetleniyor. BT'cilerin yurt dışında iş bulabilme imkanları, imkansızlıkları, nerelere başvurulabilecekleri gibi konularda bir dosya hazırlarsanız çok faydalı olacaktır. Bir de bu konuda bir dosya hazırlandığında, ülke olarak sadece Almanya'dan bahsediliyor. Halbuki BT alanında, elemana ihtiyaç duyan ve refah düzeyi çok iyi olan her ülkenin yer alması gerekir.

Derginin kapak tasarımıyla iç sayfaların tasarımı uyumsuz. Dergi kapağında kullanılan bazı açık tonlardaki renkler de oldukça rahatsız edici.

Türkiye'deki hiçbir bilgisayar dergisinde web tasarımı ile ilgili ders yazıları hazırlanmıyor. Genelde HTML nedir, tablo nasıl oluşturulur, font rengi, boyutu, cinsi gibi herkesin bildiği ve birkaç saat içerisinde öğrenebileceği basit bilgiler web tasarımı diye okurlara sunuluyor. Bu konuda CHIP olarak yapılması gerekeni yapacağımıza eminim.

e-CHIP tasarım ve içerik açısından oldukça dağınık bir durumda. Tüm CD içeriğini tek bir ararım altında sunarsanız iyi olur. Bir de yazıların arkasına

yerleştirdiğiniz imajları kaldırırsanız, yazıları daha rahat okuma imkanına sahip oluruz.

e-CHIP'le verilen programların çoğu kullanışsız ve verilmesine de gerek yok. Mesela web, 2D/3D tasarım her zaman ön planda. Bu alanlarda isim yapmış programları vermeniz, bir kare çizip üzerine de yazı yazıp "bakın buton yaptım" diyen kalitesiz programları vermekten daha fazla yarar sağlayacaktır. Bir de Türklerin en büyük sorunlarından biri olan yabancı dil yetersizliği var. Dil ve web çeviri programları vererseniz yine çoğunluğa hitap etmiş olursunuz.

chip.com.tr'de yer alacak ve CHIP-e-CHIP' in tartışılacağı bir forum açarsanız iyi olur. Böylece okurların ortak fikirleri doğrultusunda daha sağlıklı bir içerik-tasarım oluşmuş olur.

Cem G.

CHIP: Eleştirileriniz ve önerileriniz için teşekkür ederiz.

Windows XP yamaları

Merhaba, öncelikle böyle bir dergi hazırladığınız için teşekkür ederim... Sizden biz kullanıcılar için bir dileğim var. Bu da arada sırada XP'nin yamalarını yayınlamanız. (Tabii ki yayınlanabiliyorsa!) Malum internet bağlantı ücreti belli, artı bir de dergi parası...Tabii bunlar biz kullanıcılara epey ağır geliyor.

Mehmet Suat Aksu

CHIP: Windows XP için Service Pack yayınlanana kadar maalesef bu yamaları CD'de vermemiz mümkün değil, dosyaları Windows Update ile yüklemeniz gerekiyor.

Eksiklikler ve istekler

Ben derginizin hastasıyım. Yani almadan edemiyorum. Fakat birkaç eksiği var diye düşünüyorum ve bu eksikler giderilirse daha çok satacağından eminim.

Eksikler:

1. Derginin sayfa sayısı yeterli değil,
2. Her kesime hitap etmiyor. Mesela bana fazla hitap etmiyor. Ben yazılımcılıkla uğraşıyorum. Fakat önceden bu dergide Visual Basic ile ilgili bölümler vardı azda olsa. Fakat şimdi hiç yok. Lütfen programlamaya da yer verin.
3. Reklam sayısı çok fazla. Neredeyse derginin yarısı reklam.
4. Neredeyse her ay aynı programlar CD içerisinde yer alıyor...

Fakat yine de ben bu dergiden vazgeçemem.

Mustafa Berkan Biçer

Yeni sürücüler

Merhaba, verdiğiniz CHIP CD'de, GeForce ekran kartları ve Intel'in yeni versiyon sürücülerini de eklerseniz sevinirim.

Turgay Sahna

CHIP: Aygıt sürücülerini içeren CD'leri düzenli aralıklarla okurlarımıza sunmaya devam edeceğiz.

Sayfa sayısı düşüyor

Uzun zamandır CHIP dergisini takip ediyorum, ama zaman geçtikçe kalitenizde ve sayfa sayınızda bir düşüş, aksine fiyatta ve reklamlarda bir artış görüyorum. Bu nereye kadar böyle gidecek...

Alper Özkarci

İçindekiler kısmını CD'ye koyun

Sevgili CHIP Editörleri, Derginizi iki yıldır aralıksız alıyorum, içeriğinin çok zengin ve faydalı olduğu kanaatindeyim. Derginin yanı sıra verdiğiniz CD' lerde de her zaman işe yarayacak araçlar bulunuyor. Elektronik dergiler ise, sanıyorum Türkiye'ye sizin getirmiş olduğunuz bir yenilik, onları da ilgiyle takip ediyorum.

Benim sizden bir ricam var, uygulamaya koyarsanız sevinirim: Dedim ya, dergilerde çok faydalı bilgiler var, bu bilgilere ulaşmak onlarca dergi arasından, hem oldukça zor hem de zaman alıcı oluyor. Bazen ulaşmak istediğim bilgilerin, dergilerden birisinde var olduğunu bilmeme rağmen, hangi dergide olduğunu bulamıyorum. Bu noktada size bir öneri getiriyorum; her ayki derginin içindekiler kısmını Excel formatında o ayki CD' de yayınlarsanız, hem geçmiş sayılardaki bilgilere ulaşmamız kolaylaşmış olur, hem de bizi büyük zahmetlerden kurtarmış olursunuz. Bu uygulamanın benim gibi birçok kullanıcıya faydası olacağını ümit ediyorum.

İlker Kılın

CHIP: Öneriniz için teşekkürler. Bu isteğinizin çok yakında hayata geçmesi için çalışmalarımız devam ediyor.

Çok şey öğrendim...

Derginizi 10 ay gibi kısa bir süreden beri takip etmeme rağmen, sayenizde şu anda kendi başıma en iyi ve en ekonomik bilgisayarı yapabilecek düzeydeyim.

Ürünler arasındaki kalite farkını anlayabiliyorum ve neyin bana daha yararlı olabileceğini seçebiliyorum. Donanım problemleriyle başa çıkabiliyorum.

Ufuk A.

Bilgisayar-Elektronik sözlüğü

Derginiz hakkında dikkate alınması ümidiyle birkaç istihdamım olacak;

- 1- Kapsamlı bilgisayar-elektronik teknik terimler sözlüğü (kitap olarak),
- 2- Sayfa reklamlarının konuları bölmeden dizayn edilmesi,
- 3- Donanımların elektronik kısımlarının ayrıntılı olarak izah edilmesi,
- 4- Teknolojinin geçmişten günümüze kadarki serüveni,
- 5- Konuların sonlarındaki küçük kutucuk halindeki açıklamalı sözlüklerin bu-lundurulması.

Mehmet Yıldırım

Linux-Windows karşılaştırması

Selamlar; derginizi heyecanla ve her ay zevkle takip ediyorum. "Web Tasarım Özel" sayısı da gerçekten çok güzel hazırlanmış. Emegi geçenlere teşekkürler.. Şimdi önerime geleyim. İnternette bir sürü forum geziyorum. Ve forumların hemen hemen hepsinde Linux mu Windows mu tartışması almış başını gidiyor. Ortam bayağı hararetli ve bazen tartışma seviyesinin düştüğünü de görebiliyorum.

Size önerim Türkiye'nin bilgisayar konusunda başı çeken dergilerinden biri olarak Linux ve Windows sistemlerini objektif bir ortamda her konuda karşılaştırmalı bir teste sokmanız. Ve objektif açıdan sonuçlarını yayınlamanız. Böyle bir araştırma ve test sanırım bu tartışmalara bir nebze ilaç olabilecektir. Böylece bu konuda fazla fikri olmayanları da aydınlatmış olacaksınız.

Rıdvan Can

YORUM VE YARDIM

- Dergideki yazılarla ve genel olarak dergiyle ilgili görüşlerinizi **yorum@chip.com.tr** adresine gönderebilirsiniz.
- Lütfen bilgisayarla ilgili sorularınızı **yardim@chip.com.tr** adresine iletin.
- Ayrıca **yorum@chip.com.tr** adresine göndereceğiniz e-mail'lerde isminizi yazmayı unutmayın.

Peer to Peer Ağları Zor Durumda

Paylaşım Yazılımları

www.napster.com:

2000 sonbaharından beri kapalı.

audiogalaxy

www.audiogalaxy.com:

Haziran 2002'den beri inceleniyor.
Artık kullanışsız

Savaş Sebebi

Napster'dan sonra takipçilerinin de ateş altına alınması çok uzun sürmedi. Müzik endüstrisi Napster mirasçılarının yakasını bırakmıyor.

■ Peer to Peer Networks (P2P, yani Noktadan Noktaya Bağlı Ağ), internetin geleceği olacak. Hatta şimdiden Peekabooby adında bir P2P browser mevcut ve bu birlik P2P ağların araştır-

Amerikan müzik endüstrisinin popüler paylaşım aracına karşı açtığı bir dava sonrasında, müzik parçalarının indirilmesini neredeyse engelleyen bir süzgeç uygulamaya konuldu. Mil-

yonlarca eski AudioGalaxy kullanıcısı arasında Bearshare, KaZaA ve küçük Filetopia gibi alternatiflere başvurdular ve orada çalışmaya devam ettiler.

KaZaA'nın da gözü korktu ve firma, ana vatani Hollanda'da telif haklarını çiğnemek suçundan cezaya çarptırıldığı için kendisini Avustralyalılara sattı. Film severlerin gözdesi olan eDonkey isimindeki paylaşım aracı ise, yeni istemcisi "Flock" ve "Over-

"İndirilen filmlerin sayısı bir DVD ücreti ile çarpıldığında müthiş yüksek bir rakam ile karşılaşıyor"

Johannes Klingsporn, Film Dağıtıcıları Birliği Yöneticisi

ması için 450 bin euro'luk destek verecek. Böylece dünya çapında, anonim ve engellenemeyen ağ hayali de gerçekleşiyor. Ancak bu süreç zarfında özellikle müzik ve film endüstrisi eline geçirdiği P2P yazılımlarını yazıldığına pişman etmeye kararlı görünüyor. En son kurbanı ise MP3 paylaşım aracı AudioGalaxy.

net" adındaki yeni ağ yapısı sayesinde engel tanımadan büyüyor.

Ancak endüstri paylaşım araçlarının tabutunu hazırlamaya devam ettiği için bu yarışın ne kadar devam edeceği henüz belli değil. Hollywood'dan Amerikan temsilcisi Howard Berman ise, firmalara kanuni olarak yetki atanarak söz

güncel

BÜYÜK AV: Müzik endüstrisi, paylaşım araçlarına karşı her geçen gün yeni bir savaş açıyor. İlk kurban Napster'di. KaZaA ise şu anda virüslerle boğuşuyor.

**Film endüstrisi itiraf ediyor:
“Paylaşım araçlarını takip edip,
sunucuları bombalayarak kapatmak
için gerilla yöntemleri kullanıyoruz”**

konusu P2P ağlarını hack'lemek için izin verilmesini istiyor. Yani resmen bir sanal savaş çılgılığı atılıyor.

Film endüstrisi de bu konuya dikkatle yaklaşıyor. Helmut Possman, film konfederasyonunun yöneticisi, müzik dünyasındaki değişimi olumsuz bir örnek olarak gösteriyor ve endişesini “Orada gerçekleşenler bizim de başımıza gelebilir” sözüyle dile getiriyor. Film dağıtıcıları birliği, bu nedenle işlerin daha da kötüye gitmemesi için önlemler üzerinde çalışıyor. Johannes Klingsporn çalışmalarını, “Paylaşım araçlarını devamlı gözetliyor ve kullanıcıları izlemek ve sunucuları bombalayarak kapatmak için gerilla yöntemlerini kullanıyoruz” sözleriyle açıklıyor. Böylece KaZaA'da daha fazla virüs ve bozuk dosya bulunması dikkat çekiyor. Kurbanın bilgilerini toplayan ve merkezi bir bilgisayara bildiren Backdoor.K0wbot.1.3.B isimli kurt da şu an gündemde.

Görüntü kalitesi konuşur

Klingsporn, internetteki DVD kopyalarına karşı yeni koruma mekanizmaları geliştirildiğini ve kanuni önlemlere başvurulduğunu dile getiriyor. Güncel

sinema filmlerinin yayılmasını şu andaki düşük görüntü kalitesi engelliyor, ancak teknoloji her geçen gün ilerliyor. Büyük filmlerin tüm dünyada aynı anda gösterime girmesi ise, düşük kaliteli filmlerin indirilme oranını azaltıyor. P2P araçlarının kullanıcıları Klingsporn'un şikayetlerinin, “İndirilen filmlerin sayısı bir DVD ücreti ile çarpıldığında müthiş yüksek bir rakam ile karşılaşılıyor,” doğruluğunu destekliyor.

Firma sahipleri arayış içinde

Müzik ve film endüstrisi, yasal net gerillası savaşının haricinde şu ana kadar pek başarılı olmasa da internet üzerinden yeni satış teknikleri arıyor. Web üzerindeki müzik kaynağı olarak sadece P2P araçları başarılı olarak göze çarpıyorlar. Endüstrinin internet çağını yakalayamadığını Almanya Fonografik Sektörü Birliği'nden (IFPI) Thorsten Hansen kabul etmiyor. İnternet çok uzun zamandır tanıtım için kullanılıyor ve ayrı ticari bir girişim olarak görüldüğünden beri internette müzik bulunabiliyor. Ücretsiz illegal hizmetlerin var-

lığı internette pazara uygun fiyatlandırma yapılmasını engellediği için suçun söz konusu paylaşım araçlarında olduğu açıklanıyor. Ayrıca Hansen, IFPI üyesi kuruluşların ileride ilginç ve beklenmeyen web hizmetleri ile karşımıza çıkacağı kehanetinde bulunuyor. Buna karşılık bir müzik endüstrisi temsilcisi, CHIP'e, uzun süre CD teknolojisi üzerinde durulduğunu ve internetin dikkate alınmadığını da itiraf ediyor.

Müzik endüstrisinin hatalarını telafi etme çabalarıysa artık başladı. İlk örneklerden biri olan Almanya Universal, 9 Ağustosta hizmete giren Popfile hizmeti ile yeni bir akım başlatmaya çalışıyor. İlk olarak, eski ve yeni parçalardan oluşan WMA biçimindeki 5.000 şarkı, tanesi 99 cent karşılığında satışa sunuldu. Bu parçalar hem kopyalanabilir hem de audio CD olarak kaydedilebilirler. Universal, parça değişimi yapanları ise her parçanın yükleme esnasında alacağı müşterinin kullanıcı kimliği ile kontrol edecek. Popfile, bu sayede gerilla yöntemlerine kıyasla daha cennetilmence bir yol olarak dikkat çekiyor.

Bilişim Fuarı'nın Durmak Bilmeyen Değişimi

CeBIT Bilişim "eurasia"

Bilişim Fuarı olarak bilinen organizasyonun onbirincisi profesyonellerden, son kullanıcıya teknolojiyle ilgilenenlerin buluşma noktası olacak.

■ Her kıtaya bir tane düşen Cebit fuarlarından bizim payımıza düşeni, CebitBilisim'in Avrasya 02 versiyonu 3-8 Eylül 2002 tarihleri arasında Tüyp Beylikdüzü'nde gerçekleştirilecek. Önceki yıllarda Bilişim Fuarı olarak anılan 11 yaşındaki organizasyon, bu sene CebitBilisim adını aldı. Türkiye'dekiler kadar dünya çapındaki teknoloji

MMS FURASI:
Yoğun reklamla MMS hizmetlerini tanıtan operatörlerin, Bilişim Fuarı'nı bir tanıtım organizasyonuna dönüştürmeleri bekleniyor.

şirketlerinin, son kullanıcıların ve IT profesyonellerinin de ilgisini toplayan fuar kapsamında, artık bir gelenek haline gelen Bilişim Zirvesi ile sektörün uzmanlarını dinlemeye fırsat veren toplantılar, paneller, konuşmalar, forumlar da düzenlenecek.

İnternet dünyasına tek kapı

Şehir merkezine uzak olmasına rağmen özel servis ve ek İETT otobüsleri ile ulaşım desteği sağlanan fuarda, teknoloji firmalarının en son ürünlerini sergileyecek olmaları CebitBilisim02'yi ziyaretçilerin ilgi merkezi haline getireceği düşünülüyor.

Bilişim Fuarı'nda internet dünyası ile ilgilenenler için de özel bir bölüm olacak. Tek bir kapıdan girilecek özel internet dünyasında çözüm ve hizmet sağlayıcıları, e-ticaret, e-iş, bankaların "e" uygulamaları gibi internette bir çok alanda servis veren şirketler yer alacak. **İnternet dünyası**, CeBIT Bi-

E-DEVLET GÖRÜCÜYE ÇIKIYOR

Geçen sene temelleri atılan ve bu sene 1500 m2'lik bir bölümde uygulamaya geçecek olan e-devlet adasında devlet, elektronik ve şeffaf devleti yansıtan tüm uygulamalarını sergileyecek. Bakanlıkların bir yansımasının bu ada içinde görüleceği projede devletin elektronikleşme ve şeffaflaşma sürecindeki uygulamaları vatandaş ile buluşturulacak ve devletin şeffaflaşma sürecinin ilk uygulamaları CeBIT Bilişim Fuarı ve Bilişim Zirvesi sırasında kamuoyuna yansıtılacak. e-devlet kapsamında vatandaşların inceleyebileceği projeleri sergileyecek devlet kurumları ise şunlar:

- Afet işleri
- Başbakanlık
- Bayındırlık ve İskan Bakanlığı
- Dışişleri Bakanlığı
- Emniyet Genel Müdürlüğü
- Gümrük Müsteşarlığı
- İş ve İşçi Bulma Kurumu
- Kültür Bakanlığı
- Maliye Bakanlığı
- Merkez Bankası
- MERNİS
- Milli Emlak
- MTA
- Tapu Kadastro
- Tarım Bakanlığı
- TRT

lišim eurasia kapsamında 2.nci salonda yer alacak. İlk kez kendilerine ayrılmış bir alanda konumlanacak olan portal'lar, **internet dünyası** özel teması altında fuar ziyaretçileri ile buluşacak. İnternet dünyasında yer alacak portal'ları şöyle sıralayabiliriz; Arabul.com, ataonline.com.tr, Baskuda.com, beygir.com, beyazperde.com, e-bebek.com, gaze-tex.com, hayalevi.com, hitechnews.com, infotrace.com.tr, kahkaha.com, leman.com.tr, medyatext.com, muzayede.com, pandora.com.tr, secretcv.com, turk.internet.com, , telerehber.com...

Türkiye'nin ilk internet reklamcılığı ve medya planlaması yapan internet sitesi Noktakom da, buluşma noktası olma misyonu ile gerçekleştireceği 'Noktakom Cafe' ile internet dünyasında yer alacak. Ayrıca Superonline tarafından tüm fuar alanı kablosuz internet bağlantısı ile donatılacak. Böylece internet'e bağlanabilecek mobil cihazlara sahip ziyaretçiler, kablosuz altyapı desteği ile fuar alanında diledikleri an diledikleri kadar internete bağlanabilecekler.

Bilgi için: www.cebitbilisim.com

PALLADIUM: Microsoft, internet yollarında bir polis gibi davranacak olan paylaşım araçlarının çalışmasını engelleyebilir.

Güvenli İşletim Sistemi

Palladium: PC Polisi Microsoft

Microsoft, AMD ve Intel ile beraber çalışarak, PC'leri daha güvenli kılmayı planlıyor. Bu güvenliğin bedeli, kullanıcıların ödemek zorunda kalacakları yüksek fiyatı olacak.

■ Bilgisayar dünyası, Microsoft'a göre bundan böyle bilgisayara bulaşan virüslerin olmadığı bir devrimin eşiğinde... Tabii ki casus yazılım, özel numara çeviricileri gibi hileler de olmayacak. En önemlisi artık paylaşım araçlarından müzik indirilmeyecek, oyunlar ve yazılımlar kopyalanamayacak.

Plak firmaları, Hollywood stüdyoları ve tabii ki Microsoft'un istediği interneti gerçekleştirecek proje, Palladium adını taşıyor. Bunun için bir güvenlik chip'i ve işletim sistemi gerçek zamanlı çalışarak, PC kullanıcısının bir dosyayı çalıştırmak, web'den indirmek veya internette paylaşmak için hakkı olup olmadığını devamlı kontrol edecek. Microsoft, gerekli derin değişiklikleri tek başına gerçekleştiremeyeceği için chip üreticileri Intel ve AMD ile beraber çalışacak. Bunlar söz

konusu kontrol chip'ini işlemci içerisine entegre edecekler ve bu kombinasyonun kırılması çok zor olacak. Gerekli yazılım bileşenleri ise muhtemelen bir sonraki Windows versiyonunda (Longhorn) bulunacak. Planlanan yayın tarihi ise 2004.

Virüsler ve özel numara çeviriciler için de ek olarak serbest yazılımlardan zorluklarla karşılaşılabılır. Linux programları sertifika alamazlarsa ve (Windows) web sunucuları bir anda alternatif işletim sistemi ile haberleşemezse ne olacak?

Tabii ki Microsoft problemlerle de karşılaşılıyor ve bunlardan belki de en önemlisi kullanıcıların kaybolan güveni. Eğer Windows daha az güvenlik açığına sahip olsaydı, Palladium'un önleyeceği bir çok tehlike muhtemelen zaten var olmayacaktı.

READ.ME

GÖKHAN SUNGURTEKİN
Yayın Koordinatörü

"Belli limitler dahilinde günlük harcamalar için cep telefonuyla ödeme yapmanın önemli avantajları olabilir."

Ücretsiz cep telefonu hattı

Cep telefonlarımızı kredi kartı gibi kullanabileceğimiz hiç aklınıza gelmiş miydi? Aslında bu, bazı gelişmiş ülkelerde özellikle MicroPayment'lar için uzun süredir yürütülen bir uygulama. MicroPayment (mikro ödeme) nispeten düşük miktardaki ödemeleri ifade ediyor. Bu miktar genelde beş euro'nun altı. Harcamalar daha sonra telefon faturasına ya da operatör üzerinden bu servisi veren firmanın göndereceği ekstreye yansıtılıyor.

Sistem aslında pek karmaşık değil. Cep telefonunuzla belli bir numarayı arıyorsunuz, önceden belirlenmiş bir şifreyi (bu PIN kodunuz da olabilir) girerek ödemeyi onaylıyorsunuz ve örneğin soğuk meşrubat otomatından bir kutu CocaCola aşağıya yuvarlanıyor. Bu otomatlardan bizim fuarlarımızda da sergilenmiş ve önlerinde kuyruklar oluşmuştu. BT fuarlarını ziyaret edenler hatırlayacaklardır...

Cüzdan yerine cep telefonu

Bu gelişmeler karşısında kredi kartı yerine cep telefonunu kullanma fikri geliyor insanın aklına. Belli limitler dahilinde, günlük harcamalar için cep telefonuyla ödeme yapmanın önemli avantajları olabilir; örneğin güvenlik: Ödemeyi şifre-

nizle kendiniz yapıyorsunuz; satıcının müdahalesi söz konusu değil. Ayrıca satış noktasında herhangi bir bilgi bırakmıyorsunuz.

Kredi kartı ile yapılan ödemelerde ise durum tam tersi. Ödeme işlemi satıcı tarafından yapılıyor ve bu esnada ona tüm bilgileri vermek durumundasınız. Bununla birlikte, imzalayıp bıraktığınız kağıt parçası üzerinde isim, kart numarası ve son kullanma tarihi bulunuyor. Birisinin, örneğin internetten sizin adınıza alışveriş yapması için, bu kağıda sahip olması yeterli. Güvenliğe önem veren web siteleri, ekstrenin postalandığı adresi isteyip, bunu da kontrol ediyorlar. Ancak internet üzerinde sadece bu üç bilgiyle alışveriş yapılabilecek, hatta kumar oynanabilecek çok sayıda web sitesi var.

Cep telefonuyla ödeme yapmanın diğer bir avantajı ise telefon faturasının hafiflemesi olabilir. Operatör, bir kredi kartı firması gibi yapılan alışverişlerden komisyon alabileceği için, yaptığımız harcamalar bize "uçuş mili" yerine ücretsiz konuşma süresi olarak geri dönebilir.

Bu yöntemin dezavantajları da olabilir tabii ki; telefonun pili bittiğinde uzak diyarlarda beş parasız kalmak gibi...

Archos Jukebox Multimedia

Cep Videosu

Archos Jukebox Multimedia, MP3 kaydetme ve oynatma ve video ve resimler için dijital kamera ve mobil sabitdisk özelliklerine sahip bir aygıt. 450 euro'luk aygıtın dikkat çeken en önemli özelliği, 10 GByte'lık sabitdiskinde DivX olarak sıkıştırılmış 50 saatlik video materyali saklayabilmesi ve 1,5 inçlik ekran veya bir televizyonda oynatabilmesi.

Demo videolarının kalitesi oldukça şaşırtıcı ve gerçekten VHS standartlarının üstünde. Buna karşılık kendi videolarınızda, Beta BIOS'dan (0.66) kaynaklandığını düşündüğümüz istenmeyen sonuçlar ortaya çıkabiliyor. Hışırtilı televizyon kayıtları azaltıldığında veya hareketli sahneler Jukebox'a

uygun çözünürlük ve veri yoğunluğunda (352x288 piksel,

500 KBit/s) atlamalar görülebiliyor. Jukebox'ı video kayıt cihazına dönüştüren MPEG-4 kayıt modülü ise en önemli özelliklerinden biri.

Bilgi için: www.archos.com

XP Takipçisi İçin Söylentiler

Longhorn Hikayeleri

XP takipçisi işletim sistemi hakkında yeterli resmi açıklamalar yapılmazken, kapalı kapılar ardındaki sunular ve dahili yazışmalar Longhorn'un (uzun boynuz) kimliği hakkında ipucu veriyor.

İLK BEŞ LONGHORN SÖYLENTİSİ

- 1: Windows Longhorn tamamen 3B olarak hazırlanacak ve 2B grafik kartlarında çalışmayacak.
- 2: Windows Longhorn, bilgisayar pazarını hareketlendirmek için kesinlikle XP uyumlu olmayacak.
- 3: Windows Longhorn, dijital hak yöneticisi (Digital Rights Management) Palladium Chip'ini destekleyecek.
- 4: Windows Longhorn, DVD+RW'yi, standart hafıza çözümü olarak destekleyecek.
- 5: Windows Longhorn, bir veritabanına benzeyen dosya sistemini beraberinde sunacak.

TicaretNet'ten WMS ve Quil

Kullanışlı Web Yönetimi

Web Mailing System (WMS) ile gönderilen mail'lerin takibini yapmak, mail içinde bulunan link ve bağlantılara gerçekleştirilen erişimi ve istatistikleri incelemek mümkün olabiliyor. Quill yazılımıysa web sitesi yö-

netiminde uzmanlık gerektirebilecek ayrıntıları kullanıcı için ayarlayıp, sayfaların yayınlanması, yönetimi ve güncellenmesini kolaylaştırıyor.

Bilgi için:

www.ticaretnet.com.tr

02'den XDA Smartphone

Hafif Siklet Akıllı Telefon

Mobil servis sağlayıcı O2, XDA ile kendine ait ilk akıllı telefonunu piyasaya sundu. XDA, mobil haberleşmeden bekle-

nen her şeyi sunuyor. GPRS hızlı sörfü mümkün kılarken, Microsoft Pocket 2002 işletim sistemini kullanan PDA kısmı Internet Explorer ve Outlook ile

çalışmayı mümkün kılıyor. iPaq üreticisi HTC tarafından hazırlanan XDA, sadece 200 gram ağırlığında ve telefonla konuşurken ele iyi oturuyor. iPaq'e kıyasla en büyük avantajı ise hafıza eklemek için sıkıcı jacked'e ihtiyaç duyulmaması. Firmanın verilerine göre 3,5 saatlik konuma ve 150 saat bekleme süresine sahip. O2, parlak ve renkli ekrana uygun olarak şu hizmetleri sunuyor: Kullanıcılar, GPRS ile renkli şehir planlarını çağırabilir, trafik yoğunluğunu sorgulayabilir ve sonbahardan itibaren kullanılmaya başlanacak MMS servisini kullanabilirler. Multimedya fanatikleri film fragmanlarını ve melodilerini Genion portal'ından şimdiden yükleyebilirler.

Bilgi için: www.mmo2.com

Japon Araştırma Laboratuvarlarından

Yaşlılar İçin Oyuncak Ayı

Japon elektronik devi Technics, Panasonic gibi markaların sahibi Matsushita, yaşlılar için haberleşme aleti olacak elektronik bir peluş hayvan geliştirdi. Robot, sohbet arkadaşı olacak ve bu nedenle 3.000 cümle kalıbına (şu anda sadece Japonca) ve bir konuşma tanıma fonksiyonuna sahip. Böylece telefon ile ilaç siparişleri verebilecek.

Sahip olduğu 32 Bit işlemci, 2 MByte Flash ROM, 2 MByte DRAM, seri bağlantı noktası, mikrofon ve göz hareketleri için kullanılan LCD ekranı, Tama adındaki bu ayıcığı kullanışlı hale getiriyor. İlk denemeler sonucunda prototipin çıkardığı seslerin yüzde doksan beşinin sorunsuz bir şekilde anlaşıldığı ortaya çıktı. Matsushita'ya göre hedef grubun yüzde 65'i bu yaşlı dos-

tu hayvana ilgi gösteriyor. Ancak diğer taraftan önceki jenerasyonun teknoloji karşıtı olduğu açıklanıyor.

AYI SERBEST: Tama isimli oyuncak ayı hareket edebiliyor, dinleyebiliyor ve konuşabiliyor.

Matrix ve Reddot Türkiye'de

Cross da Çağa Uydu

Cross markası bilgisayar çağı ile şekil değiştiriyor. "Klasik" tarzda kalemler üretmesi ile tanınan Cross, radikal bir değişiklik yaptı: IT profesyonelleri için kullanışlı, tablet PC'ler ve avuç içi bilgisayarlar için dizayn edil-

miş, kadranı çizmeyen özel polimetrik stilus uca sahip çok işlevli Matrix ve redden modelleri, 11-15 Eylül tarihleri arasında CNR'da tanıtılacak.

Fiyat: 60-190 milyon TL.

Bilgi için: www.cross.com.tr

Ayın Bağıışı

Kimliğini saklayan bir kişi, Xbox'da çalışan bir Linux versiyonu hazırlamak için **200 bin dolar ödül** vaat etti. Son tarih 31.12.2002

RealMagic ISOMPEG-4-Codec

Bedava MPEG4 Oynatıcısı

SigmaDesigns, MPEG 4 Encoder/Decoder uygulamasını ücretsiz olarak dağıtıyor. Codec, ISO uyumlu olduğu için tüm MPEG 4 oynatıcılarda çalıştırılabilir.

SigmaDesigns böylece yeni versiyonu ile Mpeg 4'ü destekleyen Apple'ın Quicktime 6'sı ile başı çekiyor. RealMagic MPEG 4 VFW Codec olarak Windows'a bağlanıyor ve bu nedenle bilinen tüm video prog-

ramları tarafından destekleniyor. Encoder, videoları 720x576 piksel çözünürlüğüne kadar dönüştürebiliyor ve maksimum 10 MBit/s olan veri aktarım hızını, sabit veya değişken olarak kullanabiliyor. Resim kalitesini arttırmak için de B-Frames, adaptive Quantize ve "intelligent" Deinterlacing kullanılıyor.

Bilgi için:

www.sigmadesigns.com

Ayın Sayısı

Microsoft, önümüzdeki üç sene içerisinde Çin'e **750 milyon dolar** yatırım yapacak. Microsoft patronu Steve Ballmer'a göre, bu anlaşma Çin IT sektörünü hareketlendirecek.

Test: Sabitdiskler

İÇİNDEKİLER

Test Birincisi:
IBM 80 GXP

20

Nasıl Test Ettik?:
Hızlı ama sessiz mi?

21

Test Sonuçları:
Teknik veriler ve özetle

24

Sabitdisk Bölümleme:
Diski parçalamak

28

Sabitdiskinizi Tanıyın:
Sabitdisk teknolojileri

30

Sabitdisk Optimizasyonu:
Daha fazla kapasite

42

15 Sabitdisk Testte

Sabitdisklerin
Altın Çağı

Mevcut sabitdiskiniz artık size yetmiyorsa yeni bir disk satın almak için daha fazla beklemeyin! Zira yüksek kapasiteleri ve uygun fiyatlarıyla sabitdiskler, belki de tüm zamanlar içindeki en parlak dönemlerini yaşıyorlar.

Fiyat/MB oranının her sabitdisk testinde daha iyi olduğunu fark etmemek elde değil. Gerçekten de zaman geçtikçe sabitdisklerin performansları ve kapasiteleri artarken fiyatları düşüyor. Yeni mp3 ya da MPEG dosyalarınızı koyacak yer bulamıyorsanız ya da eski diskinizin performansından memnun değilseniz, 15 sabitdiski konuk ettiğimiz bu ayki testimizi dikkatle incelemenizde fayda var. Farklı fiyat ve kapasitedeki bu disklerden birisi mutlaka sizi tatmin edecek özelliklere sahiptir.

IBM 120GXP IC35L120AVVA07: Testimizin birincisi ile aynı aileden olan bu disk, başta kapasite ve kapasiteyle bağlantılı olarak disk/kafa sayısı olmak üzere ufak tefek farklarla ondan ayrılıyor. 120GB'lık disk genel hatları itibarıyla oldukça başarılı. Eğer testimizin birincisi olan diskin 80GB'lık kapasitesi sizi tatmin etmezse, performans açısından benzer sonuçlara imza atan bu model size daha çekici gelebilir.

Maxtor D740X-6L: 80GB kapasiteye ve 2MB tampon belleğe sahip olan bu disk, U-DMA 133 arabirimini destekliyor. Ürün, performans testlerinde başa geçen değerlere imza attı. Ayrıca fiyat açısından da oldukça cazip olması, ürünü testimizin birincisi IBM 80GXP'ye iyi bir alternatif olarak ön plana çıkartıyor. Hele hele Maxtor'un sabitdisk-

ler konusundaki haklı ünü dikkate alınırsa, Maxtor D740X-6L testimizin dikkat çeken katılımcıları arasında olduğunu söyleyebiliriz.

Western Digital Caviar WD600BB: 15 sabitdiskin katıldığı testimizde üst sıralarda kendine yer bulan bu disk, 60GB kapasiteye sahip. Performans testlerinde tatminkar sonuçlar elde eden ürün, 2MB tampon belleğe ve 7200RPM dönüş hızına sahip. Uygun fiyatıyla dikkat çeken Caviar WD600BB, özellikle 60GB kapasite sizin için yeterliyse ve bütçe konusunda çekinceleriniz varsa satın alma sırasında göz önünde bulundurmanız gereken modeller arasında.

Samsung Spinpoint P40 SP8004H: Fiyat/MB oranı açısından testteki en başarılı disklerden biri olan Spinpoint P40, 80GB kapasiteye, 7200RPM dönüş hızına ve 2MB tampon belleğe sahip. özellikle yazma testindeki performansıyla göz dolduran disk, erişim süresi olarak o kadar başarılı değilse de genel toplamda performans açısından ortalamanın oldukça üzerinde sayılabilir. Diskin oldukça az ısındığını da belirtelim.

Seagate Barracuda ATA IV ST380021A: İlk çıktığı zaman çok popüler olan Barracuda ATA IV serisine ait bu →

disk, 80GB kapasiteye sahip. Disk gerek fiyat/MB, gerekse MB başında fiyat/performans oranı açısından cazip olmasından dolayı, özellikle ödediği paranın karşılığını almak isteyen kullanıcılara hitap ediyor. Performans testlerinde iyi sayılabilecek değerlere imza atan ürünün zayıf noktası erişim süresinin görece yüksek olması.

Seagate Barracuda ATA IV

ST360021A: Bir üst sıradaki Barracuda'nın 60GB'lık versiyonu olan bu model, fiyat olarak nispeten düşük kapasitesi yüzünden daha cazip gibi görünüyorsa da Seagate fanatikleri 80GB'lık modeli tercih edeceklerdir.

Western Digital Caviar WD800BB:

Hem fiyat/MB oranı, hem de MB başında fiyat/performans oranı açısından hiç de cazip olmayan bu disk, 80GB kapasiteye sahip. Performans testlerinde ortalama sayılabilecek değerlere imza atan diskin testteki diğer disklerle nazaran bir miktar gürültücü olduğunu ve ısındığını söylemek mümkün.

Western Digital Caviar WD200BB:

20GB kapasiteli bu disk, uygun fiyatlı

BU GÜCE GERÇEKTEN İHTİYACINIZ VAR MI?: SCSI'nin IDE'ye karşı çok daha üstün bir arabirim olduğu azımsanmayacak bir gerçek. Fakat ortalama bir kullanıcı için SCSI gereksiz bir lüks.

gibi görünüyorsa da aslında hiç de ekonomik sayılmaz. Zira testimizde fiyat/MB oranı açısından çok daha iyi katılımcıların olduğu ortada. Ürün ev kullanıcılarından ziyade ofis ortamlarında çalışacak bilgisayarlar için toplu alımlarda cazip olabilir.

Western Digital Caviar WD400BB:

2MB tampon belleğe ve 7200RPM dönüş hızına sahip olan 40GB kapasiteli bu disk de tıpkı bir üst sıradaki model gibi uygun sayılabilecek bir fiyata satılıyor fakat bütçenizi biraz daha zorlayabilirseniz, testimizdeki daha başarılı katılımcılardan birini seçebilirsiniz.

Western Digital Caviar WD1200BB:

Testimizdeki en yüksek fiyatlı disk olan

Caviar WD1200BB, 120GB'lık kapasiteyle dikkat çekiyor. Yüksek kapasite ve yüksek fiyat özelliklerine aynı anda sahip olması dikkate alınrsa diskin fiyat/MB oranı iyi sayılabilir. Fakat MB başına fiyat/performans oranı dikkate alınrsa, ürünün çizdiği tablo aynı derecede parlak değil. Disk 8MB gibi oldukça yüksek sayılabilecek bir tampon bellekle satışa sunulmuş. Öte yandan diskin performans testlerinde ortalamanın altında kaldığını belirtelim.

Seagate Barracuda ATA IV

ST340016A: İşte bir diğer uygun fiyatlı disk daha. ST340016A, 40GB kapasiteye ve 7200RPM dönüş hızına sahip. özellikle veri erişim süresinin yüksekliği yüzünden genel toplamda oldukça fazla →

» TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi

FİYAT
BİLGİ

126 dolar
www.ibm.com

AYRINTILI AÇIKLAMA: IBM 80GXP üzerindeki ayrıntılı açıklamayla diskin jumper ayarlarını kolayca yapabilirsiniz.

- + Yüksek performans
- + Ekonomik açıdan avantajlı
- + Az ısınıyor

IBM 80GXP IC35L080AVVA07

Dört başı mağrur bir disk

Gerek performans, gerekse MByte başına fiyat/performans açısından oldukça iyi bir tablo çizen bu disk testimizin en başarılı katılımcısı

■ IBM, sabitdiskler konusunda oldukça deneyimli ve popüler bir şirket. Hatta IBM disklerin ateşli fanatikleri olduğunu ve gerçekten de şirketin sessiz, hızlı ve az ısınan diskler ürettiğini söylemek mümkün. 80GB kapasiteli olan disk, Ultra DMA 100 arabirimini destekliyor.

7200RPM dönüş hızına ve 2MB tampon belleğe sahip olan bu disk, tüm test kategorilerinde başarılı sonuçlara imza atarak, genel toplamda birincilik kürsüsüne çıkmaya hak kazandı.

Disk okuma/yazma testlerindeki başarısı bir yana, düşük güç tüketimiyle bağlantılı olarak az ısınması ve gürültücü ol-

maması, bize ürünün tipik IBM karakteristik özelliklerini iyi anlatan bir model olduğunu düşündürdü. Rasgele erişim süresi testindeki başarısı da takdire şayan olan diskin performans testlerindeki başarısı bir yana, çok uygun fiyatlı olması ve mükemmel fiyat/MB oranı, 15 sabitdiskin katıldığı testimizin parlayan yıldızı olarak IBM 80GXP'yi ön plana çıkarıyor. Eğer son zamanlarda yeni bir sabitdisk satın almayı düşünüyorsanız, gerek performans gerekse ekonomi açısından oldukça cazip olan ve yüksek sayılabilecek kapasitesiyle her kesimden kullanıcıya hitap eden bu disk, adeta sizin için yaratılmış.

Test: Sabitdiskler

puan kaybeden disk, fiyat/MB oranı açısından ortalama sayılabilecek bir düzeyde. Nispeten "sessiz" diyebileceğimiz disk, ille de düşük fiyat diyen kullanıcılar için çekici olabilir.

Samsung Spinpoint P40 SP2001H: 15 IDE sabitdiskin katıldığı testimizdeki en uygun fiyatlı katılımcı olan bu disk, 20GB kapasiteye ve 2MB tampon belleğe sahip. 7200RPM'lik bir disk olan Spinpoint P40 SP2001H, okuma testinde hiç de fena değildi, fakat hem yazma performansı düşük hem de erişim süresi yüksek olunca performans testlerinden başı önünde ayrılmak zorunda kaldı.

DIŞ ETKENLERE KARŞI: Bazı sabitdisklerdeki plastik ince kılıf, çarpmalara karşı az da olsa belirli ölçüde koruma sağlıyor.

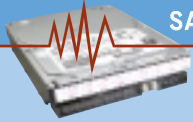
Western Digital Protege WD400EB: Erişim süresi testinde açık farkla tüm testin en kötü değerine imza atan bu

disk, 40GB kapasiteye ve 2MB tampon belleğe sahip. Diskin dönüş hızıysa 5400RPM. U-DMA 100 destekli olan disk, genel toplamda kendine ancak son sıralarda yer bulabildi.

Samsung Spinpoint V40 SV6003H: Testimizdeki bir diğer 5400RPM disk olan Spinpoint V40, 60GB kapasiteye ve 2MB tampon belleğe sahip. Performans testlerinden aldığı puanların aksine diskin fiyat/MB oranı iyi sayılabilecek bir seviyede. Fakat testte her açıdan çok daha iyi diskler olduğu da yadsınamaya-
cak bir gerçek. ■

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr,

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

SABİTDİSKLERİ NASIL TEST ETTİK?**Hızlı ama sessiz mi?**

Sabitdiskleri test ederken kullanım sırasında pratikte önem taşıyan tüm özellikleri dikkate almaya çalıştık. Bu özellikler, sadece performansa ait kriterleri değil, ısınma ve ses gibi kriterleri de kapsıyordu.

Veri aktarım hızı çok önemlidir

Sabitdisk denince tabii ki akla ilk olarak okuma ve yazma performansı gelir. Disklerin bu konudaki başarısını ölçmek için TCD Labs'ın HD Tach adlı programını kullandık. Program sadece veri aktarım hızını değil, aynı zamanda rastgele erişim süresini de ölçüyor. HD Tach ile değerlendirdiğimiz bir diğer kriter de Burst Speed denilen ve belli bir zaman dilimi içinde mümkün olan en yüksek veri aktarım hızı hakkında fikir veren test oldu. Burst Speed, özellikle büyük boyutlu dosyalarla çalışırken, sabitdiskin ortaya koyacağı performans hakkında bilgi veren ilginç bir test kriteri.

Ortalama okuma hızı, ortalama

SES SEVİYESİ ÖLÇÜMÜ: Sabitdisklerin çalışma sırasında çıkarttığı sesi ölçerek test kriterleri arasına dahil ettik.

yazma hızı, Burst speed ve rastgele erişim süresine ait performans değerleri, her disk için tek tek puanlandı ve yüzde 25'er ağırlıkla toplanarak bir HDD performans puanı oluşturuldu. Bu değerler aynı zamanda toplam puana yüzde 20 oranında etki ediyorlar.

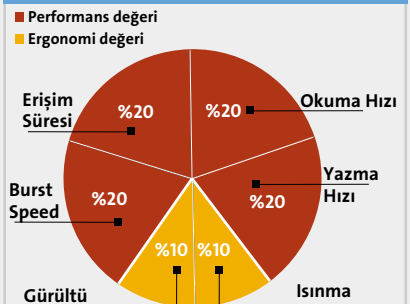
Olası ses ve ısınma problemleri için ölçümler

Sabitdiskleri test ederken sadece performansı değil, diskin çalışma sırasında ne kadar ısındığını ve çıkarttığı sesin db cinsinden şiddetini özel bir cihazla ölçtük. Sıcaklık için çevre sıcaklığını dikkate alarak dijital termometre yardımıyla gerçekleştirdiğimiz ölçümlerden faydalandık. Bu testte 1 saatlik çalışmanın ardından WinXP kurulum CD'sini sabitdiske kopyaladık ve erişilen sıcaklığın tepe değerini dikkate aldık. Aynı işlemi ses ölçümünde de gerçekleştirdik. Ses geçirmeyen özel kutumuzda çalıştırdığımız test diskinin çıkarttığı ses, kopyalama sırasında diskin hemen yanı başındaki hassas bir mikrofona sahip olan ses seviyesi ölçümü cihazı tarafından desibel cinsinden ölçüldü. Ses ve sıcaklık ölçümlerinden elde edilen puanlar yüzde 10'ar ağırlıkla toplanarak yüzde 20 ağırlıklı bir ergonomi puanı oluşturuldu. Daha son-

ra bu puana HDD performansı puanının yüzde 80'ini ekleyerek nihai CHIP puanını hesaplamış olduk.

SES GEÇİRMEZ KUTU: Ses ölçümü sırasında sabitdiskler bu iş için hazırlanmış özel bir kutuda çalıştırıldı.

TEST KRİTERLERİ

Sonuç

60 GB sabit diskler artık standart

Şahin Ekşioğlu,
CHIP Test Merkezi
Editörü

Ecevit Bıktım,
CHIP Test Merkezi
Editörü

Her şeyden önce testimizde ilk dikkat çeken nokta 60GB kapasite- nin artık standart sayılabilecek bir noktaya geldiği. Bunun dışında biraz daha fedakarlıkla 80GB'lık bir sabit-disk satın almanız mümkün. Özellikle aradaki 20GB sizin için önem taşı- yorsa bunu yapmalısınız.

Testimizin birincisi olan IBM 80XGP hem performans hem de ekonomik açıdan oldukça cazip. Ay- rıca sessiz çalışması ve fazla ısınma- ması yüzünden beğenimizi kazanan disk, yeni bir sabitdisk satın almayı düşünen kullanıcıların satın alma listelerine ilk sıradan girmeye aday bir ürün. 2. sıradaki IBM ise 120GB kapasitesiyle 80GB'ın yetmeyeceği kullanıcıları hedefliyor.

3. sıradaki 80GB kapasiteli Max- tor ise performans testlerinde aldığı yüksek değerlerle ön plana çıkıyor. Bu bağlamda ürün, kesinlikle satın alma sırasında isabetli olacak seçim- lerden biri. 15 sabitdiskin katıldığı testimizde dikkat çeken ürünlerden biri de başarılı fiyat/performans ora- nıyla 5. sıradaki Samsung Spinpoint P40 oldu.

Tabloda gördüğünüz Fiyat/MB ve 1 MB için Fiyat/Performans oranı kriterleri puanlama sırasında dikka- te alınmadı. Bu bilgiler diskler hak- kında sizi aydınlatma amacını taşı- yor. Bu bağlamda uygun fiyatlı gibi görünen diskleri, ekonomik açıdan daha iyi değerlendirebilmek için puanlamaya katmadığımız bu kriterlerden faydalanabilirsiniz.

TEST PLATFORMU

Pentium 4 2.0 A
256MB PC800 RDRAM
MSI MS-6545
Abit GF3 Ti200
Windows XP Professional

1

2

3

Ürün	IBM 80 GXP IC35L080AVVA07	IBM 120GXP IC35L120AVVA07	Maxtor D740X-6L
Fiyat (yaklaşık)	126 dolar	198 dolar	132 dolar
Firma	Armada	Armada	Koyuncu
Telefon	(212) 230 89 80	(212) 230 89 80	(216) 522 99 00
Faks	(212) 232 23 55	(212) 232 23 55	(216) 521 80 87
Web (www.)	ibm.com	ibm.com	maxtor.com
Fiyat/Mbyte (USD cent/MByte)	0.153	0.161	0.161
CHIP Toplam Puanı	98	98	97
HDD Performansı			
Ergonomi	92	90	94
1 MB için Fiyat/Performans (%)	100	95	100
Özetle	Hem performans hem de ekonomik açıdan mükemmel bir sabitdisk	Yüksek kapasite tutkunları için ideal seçim	Performans testlerinde rakipsiz, oldukça başarılı bir disk
Teknik Veriler			
Arabirim	U-DMA/100	U-DMA/100	U-DMA/133
Kapasitesi (GB)	80	120	80
Tampon Bellek	2 MB	2 MB	2 MB
Dönüş Hızı (RPM)	7200	7200	7200
Disk Sayısı	2	3	2
Kafa Sayısı	4	6	4
5V'da çektiği akım (A)	2.0	2	1.8
12V'da çektiği akım (A)	0.74	0.74	0.45
Harcadığı Güç (Watt)	6.2	6.2	7.4
Test Sonuçları			
Okuma Testi			
Veri Transfer Hızı maksimum (KB/sn)	48539	48303	43639
Veri Transfer hızı minimum (KB/sn)	22025	22305	21914
Burst Speed (KB/sn)	38132.3	38258.7	35123.3
Yazma Testi			
Veri Transfer Hızı maksimum (KB/sn)	33918	33445	29543
Veri Transfer Hızı minimum (KB/sn)	14204	15029	4343
Burst Speed (KB/sn)	24144.3	24410.8	22619.4
Diğer			
Rastgele Veri Erişim süresi (ms)	11.9	12.2	11.7
Burst Speed (KB/sn)	86777	87473	86482
Testteki Sıcaklık tepe değeri (°C)	38	39	44
Gürültü oranı (db)	41.9	43.1	41.6

■■■■■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Test: Sabitdiskler

4

5

6

7

8

9

10

Western Digital
Caviar WD600BBSamsung S.point
P40 SP8004HSeagate Baracuda
ATA IVST380021ASeagate Baracuda
ATA IVST360021AWestern Digital
Caviar WD800BBWestern Digital
Caviar WD200BBWestern Digital
Caviar WD400BB

108 dolar

121 dolar

119 dolar

102 dolar

152 dolar

83 dolar

91 dolar

Koyuncu

Armada, Koyuncu,
Kont, UfotekBoğaziçi,
DatagateBoğaziçi,
Datagate

Koyuncu

Koyuncu

Koyuncu

(216) 522 99 00

(212) 230 89 80,
(216) 522 99 00,
(216) 499 62 99,
(212) 336 61 00(212) 217 29 29,
(212) 321 41 41(212) 217 29 29,
(212) 321 41 41

(216) 522 99 00

(216) 522 99 00

(216) 522 99 00

(216) 521 80 87

(212) 232 23 55,
(216) 521 80 87,
(216) 499 62 90,
(212) 336 61 12(212) 217 29 24,
(212) 321 41 40(212) 217 29 24,
(212) 321 41 40

(216) 521 80 87

(216) 521 80 87

(216) 521 80 87

westerndigital.com

samsung.com

seagate.com

seagate.com

westerndigital.com

westerndigital.com

westerndigital.com

0.175

0.147

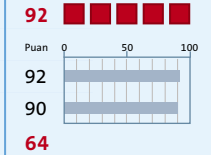
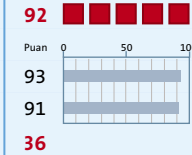
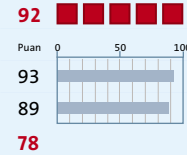
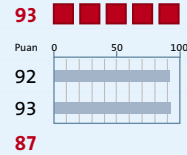
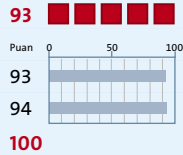
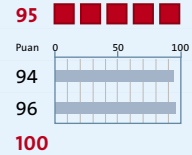
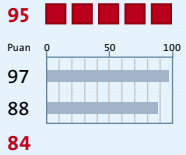
0.145

0.166

0.185

0.405

0.222

Özellikle okuma
testlerinde çok
başarılıFiyat/MB oranı
açısından testin
en iyisiUygun fiyata yüksek
kapasite sunması
açısından dikkat
çekiciFiyat/MB oranı pek
iyi sayılmazFiyat/MB oranı
olduça kötüDüşük kapasitesi
problem olabilirFiyatı uygun gibi
görünüyor fakat
düşük kapasitesi
ekonomik
olmamasının altında
yatan en büyük
sebebe

U-DMA/100

U-DMA/100

U-DMA/100

U-DMA/100

U-DMA/100

U-DMA/100

U-DMA/100

60

80

80

60

80

20

40

2 MB

2 MB

2 MB

2 MB

2 MB

2 MB

2 MB

7200

7200

7200

7200

7200

7200

7200

3

2

2

2

3

1

2

5

4

4

3

6

2

4

1.8

2.25

2.8

2.8

1.8

0.675

1.8

0.525

0.78

1.2

1.2

0.525

0.33

0.56

17

7

13

13

17

7.25

18.4

49307

43771

43223

43262

49281

49160

49053

25959

23377

17595

24656

26146

26315

20607

40522.4

36748.4

36674.2

36794.9

35554.2

35470.8

35410.1

35259

24338

22890

23951

33517

30053

33473

15231

13012

12141

12956

15564

15594

11094

22645.4

24645.4

24219.2

23854.7

22219.2

21854.7

21574.6

13.2

13.2

13.9

13.6

13.1

13.2

13.4

85323

78002

77819

76969

85898

85037

85227

42

36

39

40

42

41

40

41.6

40.8

39.8

39.3

41.4

40.1

42.4

Test: Sabitdiskler

Ürün	Western Digital Caviar WD1200BB	Seagate Baracuda ATA IVST340016A	Samsung S.point P40 SP8001H	Western Digital Caviar WD600BB	Samsung S.point V40 SV6003H
Fiyat (yaklaşık)	206 dolar	83 dolar	72 dolar	94 dolar	96 dolar
Firma	Koyuncu	Boğaziçi, Datagate	Armada, Koyuncu, Kont, Ufotek	Koyuncu	Armada, Koyuncu, Kont, Ufotek
Telefon	(216) 522 99 00	(212) 217 29 29, (212) 321 41 41	(212) 230 89 80, (216) 522 99 00, (216) 499 62 99, (212) 336 61 00	(216) 522 99 00	(212) 230 89 80, (216) 522 99 00, (216) 499 62 99, (212) 336 61 00
Faks	(216) 521 80 87	(212) 217 29 24, (212) 321 41 40	(212) 232 23 55, (216) 521 80 87, (216) 499 62 90, (212) 336 61 12	(216) 521 80 87	(212) 232 23 55, (216) 521 80 87, (216) 499 62 90, (212) 336 61 12
Web (www.)	westerndigital.com	seagate.com	samsung.com	westerndigital.com	samsung.com
Fiyat/Mbyte (USD cent/MByte)	0.167	0.202	0.351	0.229	0.156
CHIP Toplam Puanı	91	91	91	84	81
HDD Performansı	92	90	89	82	78
Ergonomi	87	96	100	91	95
1 MB için Fiyat/Performans (%)	85	70	40	57	81
Özetle	Yüksek kapasite ve tampon bellek bir arada fakat fiyat açısından cazip değil	İlle de uygun fiyat diyenler için cazip olabilir	Sessiz ve az ısınıyor fakat performansı yeterli değil	Düşük dönüş hızına rağmen hiç de uygun fiyatlı sayılmaz	Sonuncu olmasının altında büyük ölçüde düşük dönüş hızı yatıyor
Teknik Veriler					
Arabirim	U-DMA/100	U-DMA/100	U-DMA/100	U-DMA/100	U-DMA/100
Kapasitesi (GB)	120	40	20	40	60
Tampon Bellek	8 MB	2 MB	2 MB	2 MB	2 MB
Dönüş Hızı (RPM)	7200	7200	7200	5400	5400
Disk Sayısı	3	1	1	2	2
Kafa Sayısı	6	2	1	2	3
5V'da çektiği akım (A)	2.2	2.8	2.25	1.3	2.06
12V'da çektiği akım (A)	0.55	1.2	0.78	0.46	0.75
Harcadığı Güç (Watt)	17	13	7	20.1	6
Test Sonuçları					
Okuma Testi					
Veri Transfer Hızı maksimum (KB/sn)	49158	43253	43702	38898	34608
Veri Transfer hızı minimum (KB/sn)	19726	18869	23346	20229	16302
Burst Speed (KB/sn)	35391.3	35678.4	36573.2	32663.2	26881.2
Yazma Testi					
Veri Transfer Hızı maksimum (KB/sn)	30671	22479	22666	30707	25523
Veri Transfer Hızı minimum (KB/sn)	11869	10705	14709	12837	12131
Burst Speed (KB/sn)	20735.8	22735.8	19618.8	19265.9	17786.8
Diğer					
Rastgele Veri Erişim süresi (ms)	12.8	14.3	13.5	17.7	14.8
Burst Speed (KB/sn)	85227	77698	78322	85418	76825
Testteki Sıcaklık tepe değeri (°C)	41	39	35	41	38
Gürültü oranı (db)	43.4	38	38.9	39.9	39.8

■ ■ ■ ■ ■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Sabitdisk Bölümleme

Diskinizi Parçalamanın Kolay Yolları

Yeni sabitdiskinizi aldınız ve PC'nize kurmak istiyorsunuz. Her şeyden önce bilmelisiniz ki bu yeni disk kasaya monte edip IDE kablosunu bağlamanız, kullanılabilir hale gelmesi için yeterli değildir. Zira öncelikle çiçeği burnunda diskiniz bölümlenmeli, sonra da bu bölümler formatlanmalıdır.

Sabitdiskin bölümlere (partition) ayrılması zor bir iş değildir, fakat dikkat gerektirir. Öncelikle İşletim sistemi olarak Win98 kurmayı düşünüyorsanız, Win98 açılış disketiyle bilgisayarınızı açarak F-Disk programını kullanabilirsiniz. Öte yandan CHIP olarak sabitdisk bölümleme için size çok daha başarılı ve esnek bir program sunuyoruz. Hem de tam sürüm!

Paragon Partition Manager 2000 ile sabitdiskinizi bölümlemekle kalmayıp daha sonra bu bölümler üzerinde sabitdiskinize ait bölümlerin boyutlarını değiştirmek ya da dosya sistemini dönü-

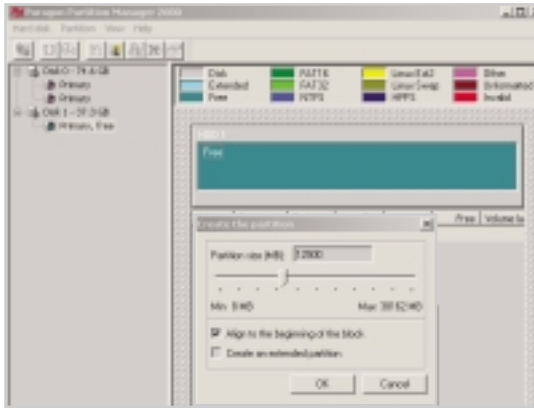
türmek gibi aslında risk taşıyan işlemleri kolayca gerçekleştirmeniz de mümkün.

Win98/ME/2000 destekli program, ne yazık ki WindowsXP'de çalışmıyor. Öte yandan Paragon Partition Manager'ın DOS altında çalışabiliyor olması pek çok kişinin hoşuna gidebilir. Bunun için programın kurulumu sırasında ya da daha sonra program içinden hazırlayacağınız özel bir açılış disketi yeterli. PC'nizi bu disketle açıp başka hiçbir yazılıma ya da işletim sistemine gerek duymadan, paketini az önce açtığınız sabitdiskinizi bölümleyip formatlayarak işletim sistemini kurulacak hale getirebilir-

siniz. Satın aldığınız 2. sabitdiski Windows altında nasıl bölümleyeceğinize dair verdiğimiz bilgileri, üzerinde işletim sistemi bulunmayan bir sistemdeki yeni sabitdiski bölümlerken de kullanabilirsiniz. Zira DOS altında da olsa menüler neredeyse aynı.

Tabii böyle bir durumda Partition Manager'ın açılış disketini kullanmanız gerekiyor. Öte yandan sistemde birden fazla sabitdisk varsa, programla DOS altında çalışırken hangi disk üzerinde çalıştığınızı sol üst kısımdaki sekmede belirtmeyi unutmayın.

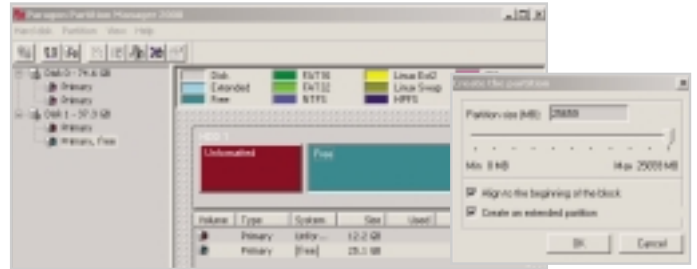
Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

1 İlk Adım: Primary Partition oluşturma

2. sabitdiskinizi PC'nize taktınız ve Partition Manager'ı çalıştırdınız. Yapacağınız ilk şey, bölümlenmemiş diskinizi simgeleyen yeşil kısma sağ fare tuşu ile tıklayarak gelen menüde *Create* diyerek *Primary Partition* oluşturmak.

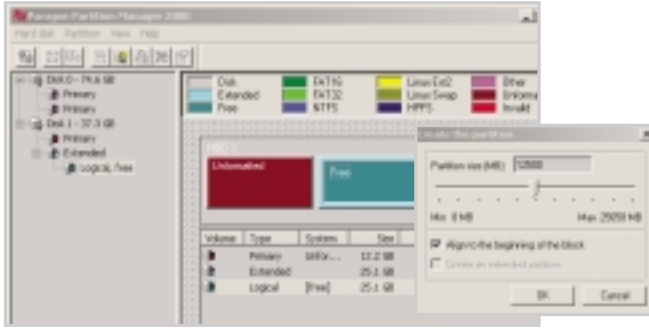
Bu sırada eğer diskinizi örneğin 3 eşit parçaya bölecekseiz kaydırıcı yardımıyla istediğiniz kapasiteyi ayarlayın. Burada kullandığımız 37 GB'lık sabitdiski biz 3 parçaya böleceğiz. Bunu yaparken primary partition için 12500 MB'lık bir alan ayırdık.

2 Sıra uzatılmış (Extended) disk bölümünde

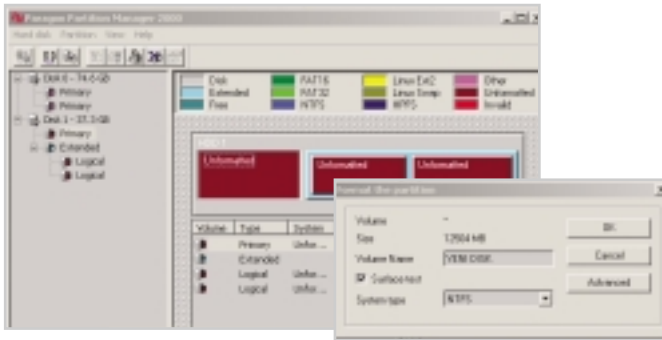
Şimdi diskiniz, kırmızı renkle gösterilen formatlanmamış, fakat bölümlenmiş Primary Partition ve hala bölümlenmeyi bekleyen yeşil renkli diğer kısım olmak üzere 2 parça olarak görünüyor. Yeşil renkli kısma yine sağ fare tıklamasıyla gelen menüden *Create* diyelim, fakat bu sefer kaydırıcıyla oynamayalım ve *Create an extended partition* kutucuğunu işaretleyelim. Böylece Primary Partition dışında diskimizde bir adet de uzatılmış disk bölümü oluşturduk. Artık bu uzatılmış disk bölümü içinde istediğimiz kadar mantıksal (Logical) sürücü yaratabiliriz. Yani yeni disk bölümleri oluşturabiliriz. Extended partition'ı ana disk bölümü dışındaki disk bölümlerini bir arada tutan bir şemsiye olarak düşünebilirsiniz.

Sabitdisk Bölümleme

3 Uzatılmış bölüm sayısı size bağlı

Extended Partition'ı yani "şemsiyeyi" oluşturduktan sonra sıra, bu şemsiye altındaki diğer disk bölümlerini oluşturmaya geldi. Extended partition'ı sembolize eden dışı açık yeşil çerçeveli kısma sağ fare tuşuyla tıklayarak, gelen menüden *Create* diyerek kaydırıcı istediğimiz bir kapasiteye ayarlayarak 2. disk bölümünü ve aynı işlemi tekrarlayarak 3. disk bölümünü oluşturuyoruz. Tahmin edeceğimiz gibi bu işlemi tekrarladıkça diskimizdeki bölüm sayısı artacaktır. Biz burada böylece 1 adet primary, 2 adet de mantıksal olmak üzere toplam 3 adet disk bölümü elde etmiş olduk. Yani sabitdiskimizi 3'e böldük.

4 Formatlama ve boot için aktivasyon

Sıra 3'e böldüğümüz diskimizi formatlamaya geldi. Kırmızı renkle gösterilen sabitdisk bölümlerinin her birine sağ fare tıklamasıyla gelen menüden *Format* seçeneğini işaretlememizle bu işlemi gerçekleştirebiliriz. Bu sırada gelen menüden dosya sistemi olarak (verimli bir çalışma için) Win98 için FAT32, Win2000 için NTFS seçeneklerini işaretlememiz gerekiyor. Surface testi yapmak size kalmış. Böylece tüm disk bölümleri formatlandıktan sonra, *Primary Partition* kısmına sağ fare tuşuyla tıklayarak *set active* seçeneğini işaretleyerek bu bölümü boot edilecek disk bölümü olarak seçelim. Bu son işlemden sonra 3'e bölünmüş diskimiz kullanıma hazırdır. Program hakkında küçük bir hatırlatma; eğer program disk bölümlerinizden bazılarını silmek istediğinizde sizden etiket, yani label isterse ve bu bölümlerde etiket yoksa, gelen pencereye *NO LABEL* yazmanız gerekiyor. "Bu iletici tekrar gösterme" kutucuğunu işaretlemeniz de size yardımcı olacaktır.

XP'DE DİSK BÖLÜMLEME

» WinXP'nin bölümleme konusundaki kolaylıkları

Eğer WinXP altında çalışıyorsanız ve sisteme ikinci bir disk takmışsanız bu diskin bölümleme/formatlama işlemlerini Control Panel/Administrative Tools/Computer Management/Disk management

penceresinde kolayca gerçekleştirebilirsiniz. Eğer yeni satın aldığınız sabitdiske WinXP yüklemek istiyorsanız, WinXP CD'sini CD sürücüyü yerleştirmenizin ardından PC'nizi CD sürücünden boot etmelisiniz (gerekirse bunu Bios'tan ayarlayabilirsiniz). Boot sonrasında WinXP size zaten bölümleme ve kurulum ile ilgili sorular soracak. Burada gelen pencerede (2. seçenekte belirtilen) C tuşuna basın ve gelen boşluğa sabitdisk bölümü için istediğiniz kapasiteyi megabyte cinsinden yazın. Bu işlemi tekrarlamaz yeni disk bölümlerine sahip olmanız anlamına geliyor.

Bölümlemenin ardından gelen pencerede NTFS seçeneğini işaretleyerek formatlama işlemi başlatın. Eğer sabitdiskiniz yeniyse seçenekler arasındaki Quick format işe yaramayabilir. Bu durumda 3. sıradaki seçeneği işaretleyip formatlama işlemi başlatabilirsiniz. Formatlamanın ardından zaten otomatik olarak WinXP kurulumu başlayacaktır. Daha önce de belirttiğimiz gibi XP ya da 2000 için tercih ettiğiniz dosya sistemi NTFS olmalı. Zira FAT32 altında 3. parti yazılımlar kullanmadan NTFS kullanan disklerle erişemezsiniz.

Her Yönüyle Sabitdiskler

Sabitdiskinizi Tanıyın

Sürekli yavaşlıklarından şikayet etsek de sabitdisklere tüm verilerimizi, en değerli bilgilerimizi emanet ediyoruz. Peki bizim için büyük önem taşıyan bu bileşenleri yeterince tanıyor muyuz?

Sabitdiskler, bilgisayardan ne kadar az anlasa da pek çok kullanıcının az çok ne olduğunu bildiği birkaç bilgisayar bileşeninden biridir. Öyle ya mantık basittir; sonuçta sahip olduğumuz bir kapasite vardır ve bilgisayara yüklediğimiz her yazılım, bu kapasiteyi belli bir miktar doldurur ve en sonunda "depo" tamamen dolar. Sabitdisklerin basit yapısı ve çalışma mantığı, CPU ya da bellek gibi bileşenlerin aksine daha "elle tutulur" olmalarını da beraberinde getirir.

Gerçekten de sabitdiskler, aslında mekanik temelli cihazlardır ve buna bağlı olarak ilk ortaya çıkışlarından beri geçirdikleri evrim, aslında basit anlamda sadece kapasite, boyut ve veri aktarım hızı gibi kriterleri kapsar.

IDE ya da SCSI; arabirimin seçimi size kalmış

Integrated Drive Electronics ya da kısa adıyla IDE, günümüzde en yaygın kullanılan sabitdisk arabirimidir. Bir diğer

yapı olan SCSI (Small Computer System Interface) ise nispeten daha özel amaçlar için kullanılır.

IDE'nin en büyük avantajı kuşkusuz düşük maliyeti. Zira tüm anakartlarda IDE kontrol birimi bulunur. SCSI ise ayrı bir kontrol kartı gerektirir ve bu kart hiç de ucuz değildir. Ayrıca SCSI arabirimi kullanan sabitdiskler, aynı kapasitedeki IDE disklerden yaklaşık iki kat pahalıdır.

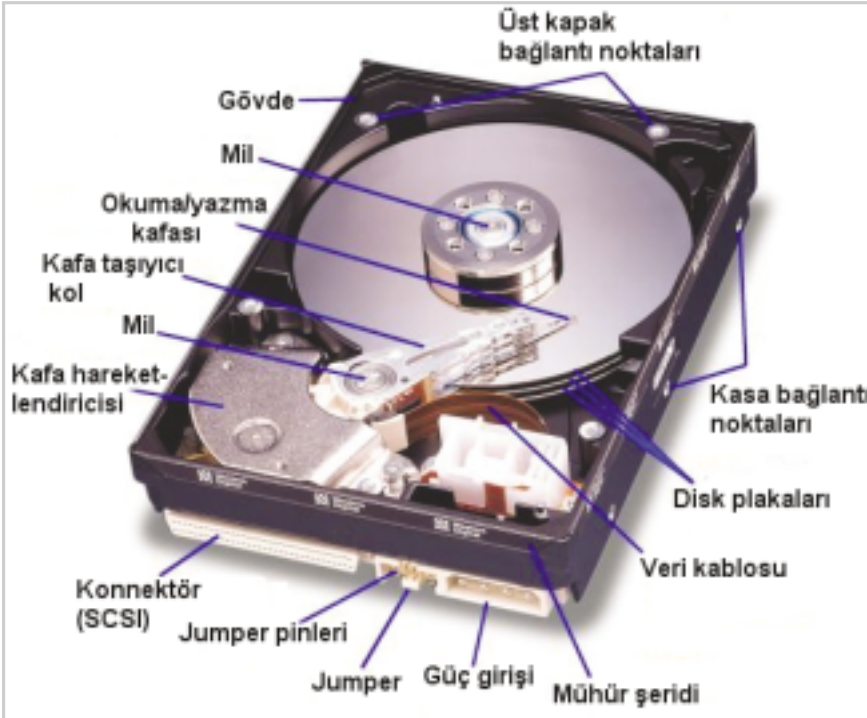
Ekonomik açıdan dezavantajlı olmasını bir yana bırakırsak SCSI, özellikle server sistemlerde olmazsa olmaz bir arabirimdir. Çünkü SCSI ile IDE'nin temel farkı, SCSI disklerde aynı anda yapılması gereken okuma/yazma işlemlerinin IDE'ye nazaran çok daha performanslı bir şekilde gerçekleşmesidir. SCSI arabirimi, genel olarak sahip olduğu bant genişliğini IDE'ye nazaran çok daha verimli kullanır. Öyle ki SCSI aygıtlar IDE'nin aksine aynı anda çalışabilirler. Tabii bu sırada CPU kullanımının IDE'ye nazaran çok düşük olması da ca-

bası. Kuşkusuz bunda SCSI diskin iç yapısından ziyade SCSI veriyolunun mimarisi ana rolü üstlenir. Ayrıca SCSI diskler dönüş hızı açısından IDE disklerden daha üstündür. Öyle ki, modern IDE disklerde dönüş hızı 7200RPM (dakikadaki dönüş hızı) iken SCSI disklerde bu rakam 15000RPM'ye çıkabilir. Her halükarda ortalama bir ev kullanıcısının ihtiyaçları dikkate alındığında IDE diskler fiyat/performans açısından daha uygun bir tablo çizerler.

Genel olarak sabitdiskler nasıl çalışırlar?

Sabitdisklerde veriler, manyetik alanlara duyarlı özel bir maddeyle kaplı yüksek yoğunluklu alüminyum disklerle yazılır. Bu diskler iki taraflıdır ve sabitdisk içinde 2-3 ya da daha fazla sayıda olabilirler. Dakikada 7200, 10.000 ya da daha hızlı dönebilen bu diskler, verilere esas anlamda ev sahipliği yapan medyalardır. Disklerin iki taraflı olmasıyla bağlantılı olarak, her disk için iki okuma/yazma →

Sabitdisk Teknolojileri

Bir Diskin Anatomisi: Sabitdiskler kendi içlerinde oldukça hızlı ve mükemmel çalışan bir dünya barındırırlar. Her biri hayati derecede önemli olan sabitdisk bileşenleri, çalışma sırasında olağanüstü bir birliktelik sergilerler.

kafası bulunur. Bu okuma/yazma kafaları, saniyede 50 kere ya da daha hızlı olarak diskin iç ve dış tarafı arasındaki bölgelere (Track/Sector) gidip gelerek adeta mekik dokur.

Okuma ya da yazma işlemi sırasında kafalar, disk üzerine değmez fakat çok yaklaşıp. Böylece okuma/yazma kafaları, diskler üzerindeki manyetik alanı etkile-

yerek (yazma) ya da bu alandan etkilenerek (okuma) veri aktarımını gerçekleştirir. Tüm okuma/yazma işlemi, aslında kafa ve disk plakası arasındaki manyetik etkileşimden doğan minik voltaj farkı darbelerinin güçlendirilerek değerlendirilmesinden ibarettir. Bu bir anlamda kasetli teyplerin çalışma şekline benzerse de kafanın medyaya değmemesi aradaki en önemli farktır.

Sabitdisklerin içindeki plakaların dönüş hızı, doğal olarak saniyedeki veri aktarımıyla doğru orantılıdır. Öte yandan yüksek dönüş hızları, sabitdiskin daha fazla ısınacağı anlamına gelir. Sabitdiskler, verileri disklere yazarlar fakat bir sabitdisk içinde okuma/yazma kafaları ve disklerden başka parçalar da bulunur.

Sabitdisklerin motor mekanizmaları hayati önem taşır

Okuma/yazma kafaları saniyede 50 kere ya da daha hızlı bir şekilde disk üzerinde konum değiştirebilir. Bu kadar hızlı bir hareketin sağlanması hassas ve iyi tasarlanmış bir mekanizma gerektirir. Bu bağlamda okuma/yazma kafalarını hareket ettiren yapı da sabitdisklerin önemli bileşenlerinden biridir. Benzer şekilde disk plakalarına dakikada binlerce dönüş hızı sağlayan motor da büyük önem taşır.

Sabitdisk içindeki veri giriş/çıkışını denetleyen ve yarıiletken, direnç ve kondansatör gibi çeşitli elektronik parçalardan oluşan devre plaketi, jumper'lar ve bağlantı konnektörleri bir sabitdiskin diğer parçaları arasındadır.

Disk plakaları, okuma/yazma kafaları ve bu parçalara ait motorlar HDA (Head Disk Assembly) denilen ve mühürlenecek özel olarak kapatılan bir bölümde bulunur. HDA açılmaz, açılması gerekirse sadece bu iş için hazırlanmış tozsuz ortamlarda açılabilir.

Sabitdisk plakaları PC'ler için 3.5 inç olabileceği gibi, başta dizüstü bilgisayarlar olmak üzere farklı amaçlar için hazırlanmış daha küçük diskler de vardır.

Sistemdeki aygıtların doğru bir şekilde tanımlanması

İster IDE isterse SCSI olsun sabitdisklere montajın ardından bir kimlik verilmelidir. Örneğin her anakartta 2 adet IDE yuvası bulunur. Fakat bu iki IDE yuvasına toplam 4 adet IDE cihaz bağlanabilir. Bu IDE cihazlar sabitdiskler olabileceği gibi CD sürücü/yazıcı gibi bileşenler de olabilir. Her IDE yuvasına 2'şer aygıt bağlanabilir demiştik. Bu aygıtlardan biri master diğeri slave olarak çalışmak durumundadır. Yani bir PC'ye bağlanan IDE aygıtlar; Primary Master, Primary Slave ve Secondary Master, Secondary →

TEMEL BİLGİLER

» Nedir şu S.M.A.R.T. dedikleri?

S.M.A.R.T. yani Self Monitoring Analysis and Reporting Technology, sabit diskin sürekli kendini gözleyerek, disk içinde donanımsal bir arıza olduğunda kullanıcının bundan haberdar olmasını sağlayan bir çeşit erken uyarı sistemidir. Böylece kullanıcı sabitdisk içindeki verileri vakit kaybetmeden yedekleyebilir ve veri kaybının önüne geçilmiş olur.

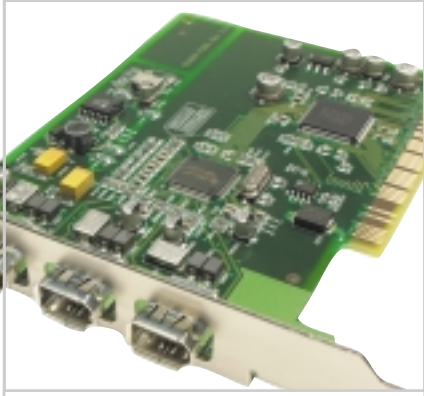
S.M.A.R.T. sabitdisk içindeki olası problemlerin yaklaşık %70'ini önceden haber verebilmektedir. Öte yandan sabitdisklerdeki problemlerin çoğu çarpma, düşme gibi ani fiziksel etkenlerden kaynaklandığı için S.M.A.R.T. bazı durumlarda etkisiz kalabilir. Günümüzde sabitdisklerin neredeyse hepsi S.M.A.R.T. özelliğini desteklemektedir.

ELEKTRONİK BİLEŞENLER: Sabitdisklerin altındaki elektronik plaket arızalanırsa, aynı model diske ait başka bir plakette değiştirilerek veriler kurtarılabilir.

Sabitdisk Teknolojileri

Slave olmak üzere kimliklendirilir. Bu kimlik verme işlemi sabitdisklerdeki besleme gerilimi konnektörünün hemen yanındaki jumper ya da jumper'lar yardımıyla gerçekleştirilir. İdeal bir PC'de: Ana sabitdisk Primary Master, CD/DVD sürücü Primary Slave, CD/DVD yazıcı Secondary Master, ikinci sabitdisk Secondary Slave olarak kimlik-

ANAKARTLARA ENTEGRE: Bazı yeni anakartlar, entegre FireWire'a sahip. Sizin anakartınızda bu yoksa PCI FireWire kartlarından birini alabilirsiniz.

lendirilebilir. SCSI aygıtlar ise bu konuda farklı bir yol izlerler. SCSI aygıtlar SCSI ID denilen bir numara alırlar. SCSI kontrol kartının ID'si genellikle 7'dir. Ana sabitdisk ise 0 olarak, ikinci SCSI aygıt 1 olarak kimliklendirilir ve bu böyle devam eder. Öte yandan SCSI mimarisinde sistemdeki aygıtlar birbirleri-

ne bir anlamda papatya zinciri şeklinde bağlı oldukları için en son aygıtta sonlandırıcı (Terminator) denilen özel dirençler kullanılır. Bu dirençler harici olabileceği gibi disk üzerindeki jumper'lar aracılığıyla kontrol edilen dahili bileşenler de olabilir.

Sabitdisklerde kullanılan farklı arabirimler nelerdir?

Sabitdiskler PC ile haberleşirken bunu belli bir arabirim üzerinden yaparlar. Bu arabirim, dahili diskler için IDE ya da SCSI olabileceği gibi, harici diskler, FireWire ya da USB 2.0 arabirimi kullanabilir. Özellikle FireWire ve USB arabirimleri yüksek veri aktarım hızları sayesinde sadece sabitdiskler için değil CD/DVD yazıcılar gibi aygıtlar için de biçilmiş kaftandır. USB 2.0, 60MB/sn'lik veri aktarım hızını kolay kullanımla birleştirdiği için gerçekten de oldukça çekici bir arabirimdir. FireWire ise maksimum 50 MB/sn'lik bir hız sunar.

IDE disklerin gelişim süreci içinde arabirimler

IDE yani ATA (AT Attachment) aygıtlar için iki farklı mod vardır; PIO (Programmed Input/Output) ve DMA (Direct Memory Access). PIO nispeten eski bir moddur ve modern disklerde kullanılmaz. DMA ise sabitdisk ile bellek arasında direkt veri akışı sağlayan daha hızlı bir veri aktarım protokolüdür. DMA aktarımı sırasında CPU yükünün az olması performansı da olumlu yönde etkiler. Farklı DMA modları vardır. Örneğin Ultra DMA 2 saniyede 33MB'lık

IBM Microdrive: PCMCIA Typell arabirimini destekleyen IBM Microdrive, minik boyutlarına rağmen herşeyiyle tam anlamıyla bir sabitdisk.

maksimum veri aktarımına izin verirken Ultra DMA 5'te bu 100MB'a çıkmıştır. Henüz tüm chipsetlerce desteklenmese de DMA protokolü şu anda 133MB/sn'lik veri aktarımına izin verilmektedir.

Kısa bir süre sonra PC'lerimizde görebileceğimiz SATA (Serial ATA) mimarisinde ise mevcut paralel mimari terk edileceği için, IDE sabitdisklerde görülen performans darboğazı bir ölçüde ortadan kalkacak. SATA'nın ilk versiyonu olan Ultra SATA 1500, yaklaşık 187MB/sn'lik maksimum veri aktarım hızıyla dikkat çekiyor.

Profesyonellerin tercihi: SCSI, hep güçlü ve hızlı

Veri aktarımı hızı açısından IDE'den çok daha yüksek performanslı olan SCSI tıpkı IDE gibi zamanla kendini geliştire-

TEMEL BİLGİLER

» Format ille de şart mıdır?

Yeni satın aldığınız sabitdiskinizi örneğin Fdisk ya da başka bir yazılım kullanarak parçalara ayırdınız. Bölümleme denilen bu işlemin ardından diskin formatlanması gereklidir. Veriler disk üzerindeki izlere (Tracks) yazılır ve bu izler bir silindir oluşturur. Fakat sabitdiskin kullanılabilmesi için izler (Tracks) eş büyüklükteki alanlara (Sector) bölümlendirilir ve her bölüme belli bir numara verilir. Daha sonra bu bilgiler, FAT (File Allocation Table) içinde indekslenerek aranılan bilgiye çabuk ulaşım sağlanır. Dolayısıyla sabitdiskin bölümlenmesinin ardından, her bölümün formatlanması şarttır.

FARKLI SCSI PROTOKOLLERİNİN ÖZELLİKLERİ

Arabirim	Maksimum kablo uzunluğu (Metre)	Maksimum hız (MBps)	Bağlanabilen max. aygıt sayısı
SCSI-1	6	5	8
SCSI-2	6	5...10	8 ya da 16
Fast SCSI-2	3	10...20	8
Wide SCSI-2	3	20	16
Fast Wide SCSI-2	3	20	16
Ultra SCSI-3, 8-bit	1.5	20	8
Ultra SCSI-3, 16-bit	1.5	40	16
Ultra-2 SCSI	12	40	8
Wide Ultra-2 SCSI	12	80	16
Ultra-3 (Ultra160/m) SCSI	12	160	16
Wide Ultra-4 SCSI	12	320	16

SCSI'nin evrimi: İlk olarak Apple şirketinin ortaya attığı SCSI, esnek ve ileri dönük yapısıyla zaman içinde kendini geliştirerek günümüze kadar geldi ve endüstri standartlarından biri oldu.

Sabitdisk Teknolojileri

EĞER KASADA YER YOKSA: Kasada sabitdisk için ayrılan bölüm doluysa ya da ısınma problemleri söz konusuysa, ikinci diskinizi CD sürücü yuvasına fanlı ya da fansız böyle bir adaptör sayesinde yerleştirebilirsiniz.

tirmiştir. Şu an için en hızlı SCSI arabirimi olan Wide Ultra SCSI 4, 320MB/sn'lik veri aktarımı sağlarken 640MB/sn'lik veri aktarım hızıyla Wide Ultra SCSI 5'in yakın zaman içinde yaygınlaşmaya başlayacağı tahmin ediliyor.

Yeni bir SCSI versiyonu olan iSCSI ise SCSI mimarisini internet ortamına taşıyarak uzun mesafeli veri aktarımlarını (örneğin intranet için) amaçlıyor.

Sabitdisklerde dosya sistemi nedir, ne işe yarar?

Sabitdiske veriler yazılırken belli bir dosyalama yapısı kullanılır. Bu dosyalama sistemi, verilerin düzgün bir şekilde adreslenebilmesi ve birarada tutulabilmesi için büyük önem taşır. DOS ve Win95, FAT16 denilen bir dosyalama sistemi kullanırken Win98 ile daha gelişmiş bir versiyon olan FAT32'ye geçilmiştir. Çok daha üstün bir dosya sistemi olan NTFS (NT File System) ise Microsoft NT 3.1'le ilk ortaya çıktığı zaman

FAT 32'yi desteklemiyordu. Bunun yerine daha eski olan FAT 16 desteklenmişti. Yani NT 3.1 kuracağınız zaman NTFS ya da FAT 16 kullanabiliyordunuz ama FAT 32 kullanamıyordunuz. Bu bağlamda FAT 32 ile formatlanmış bir sabitdiskteki dosyaları NT 3.1 yüklü bir PC'de görmek mümkün değildi. Bu durum daha sonra çıkan NT 3.5, NT 3.51 ve (kısmen) NT 4.0'da da devam etti. Ve nihayet Win2000'le hem NTFS, hem de FAT 16 ve FAT 32 dosya sistemleri desteklenmeye başlandı.

Farklı dosya sistemlerinin farklı sınırlamaları

Şu an için sahip olduğu gelişmiş özellikler bir yana, diğer popüler dosya sistemlerini desteklemesi açısından en cazip dosya sistemi tabii ki NTFS. Zira Win98 altında NTFS kullanan bir diske erişmek mümkün değil. Aslında bunu mümkün kılan çeşitli 3. parti yazılımlar mevcutsa da şu an için bunlar konumuz dışında. Peki ama bu dosya sistemleri arasında ne gibi farklar var dersanız, kabaca söylemek gerekirse, en basitinden FAT 16'da 2GB'tan daha büyük sabitdisk bölümleri yaratılamaz. Eğer işletim sistemi NT ise bu kapasite 4GB'a yükselir. Ayrıca cluster (verilerin yazıldığı en küçük alan) boyutunun FAT 32'ye göre büyük olması, FAT 16'nın sabitdisk kapasitesini har vurup harman savurduğu anlamına gelir (maksimum 65.536 adet cluster). Sözü kısası FAT 16, FAT 32'ye gö-

re pek çok kısıtlama içerir.

FAT 32 ise nispeten çok daha esnek. Kök dizinde sınırsız sayıda dosya/klasör oluşturulmasına izin verir. Oysa FAT 16'da bu rakam 512 ile sınırlıdır. Öte yandan her iki dosya sisteminde de veri güvenliği olmaması bu sistemlerin en zayıf noktalarından sadece biridir. Bu konuya son noktayı koyan dosya sistemiye, tahmin edebileceğiniz gibi NTFS'tir.

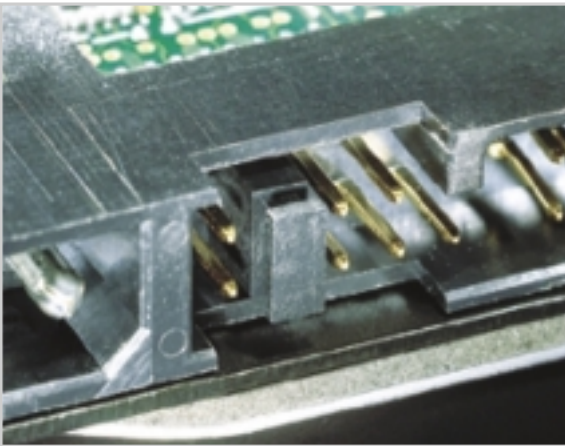
En iyinin en iyisi, profesyonel bir dosya sistemi: NTFS

Nasıl FAT 32'de FAT 16'ya ait sınırlamalar ortadan kaldırıldıysa, NTFS'te de FAT 32'deki sınırlamalara çözüm getirilmiştir. Otomatik veri kurtarma, dosya/klasör şifreleme ve sıkıştırma desteğinin yanında bu dosya sisteminde farklı kullanıcılara farklı dosya/klasör erişim yetkileri vermek mümkündür. Tabii NTFS'in en büyük avantajlarından biri de fragmantasyonun FAT'e göre daha az olmasıdır. Eğer Win2000 ya da WinXP kullanıyorsanız, kurulum sırasında çok özel bir sebebiniz yoksa, NTFS'i tercih →

TEMEL BİLGİLER

» İşler ters giderse

Sabitdisklerinizden birine ya da birine ait disk bölümüne erişiminizi kaybederseniz tehlike çanları çalıyor demektir. Bu durumda büyük ihtimalle diskin FAT bölümünde problem çıkmış olabilir. Ya da kazayla sizin için çok önemli olan bir dosyayı sildiniz ve bu dosyanın önemli olduğunu çöp kutusunu boşalttıktan hemen sonra farkettiniz. Böyle aksiliklerle karşılaşsanız paniğe kapılmayın. Öncelikle söz konusu disk açılış diski değilse disk üzerinde işlem yapmadan PC'nizin açılış diskine kuracağınız Easy Recovery ya da benzeri bir veri kurtarma programı sayesinde FAT kısmı bozulmuş diskinizdeki verilerinize tekrar merhaba diyebilirsiniz. Benzer şekilde silinmiş dosyalarınızı da geri kazanabilirsiniz. Tabii problemlili disk üzerinde işlem yapmamış olmanız yani yeni dosyalar kaydetmemeniz ya da defrag yapmamanız büyük önem taşıyor. Eğer açılış diskinizde benzeri problemler yaşarsanız bu diski Windows altında başka bir PC'ye takın ve aynı işlemleri tekrarlayın.

JUMPER'LARA DİKKAT: Sabitdiskin güç girişinin hemen yanındaki jumper (lar) sayesinde aygıtın sistemde hangi konfigürasyonda çalışacağını belirliyoruz.

Sabitdisk Teknolojileri

etmelisiniz. Böylece hem yüksek performans ve veri güvenliği hem de diğer dosya sistemlerine tam erişim elde edersiniz.

Görülen o ki bir süre daha plakalar dönecek

Sabitdiskler ne kadar zaman içinde gelişse de sonuç itibarıyla mekanik cihazlardır. CPU ya da ekran kartı üzerinde hareketli parça olarak sadece fan vardır. Sabitdisklerin ise ana bileşenlerinin hareketli olması, bu cihazları diğer pek çok PC bileşeninden ayırır. Bu hareketli iç yapı, sabitdisklerin pek çok açıdan bilgisayar mimarisinde “günah keçisi” olmasına sebep oluyor. Bu çok da haksız bir itham sayılmaz. Sabitdiskler gerçekten de diğer bileşenlerle karşılaştırıldığında en az değişen parçalardır. Hareketli mekanizmaları, sabitdisklerin dış etkenlere karşı hassas olmasını da beraberinde getirir. Sonuç olarak bir sabitdisk çalışır haldeyken asla sarsılmamalıdır. Çalışmasa bile dikkatle tutulmalı, düşürülmemelidir. Kuşkusuz şu anda 32-64 ya da 128MB'lık modüllerle karşımıza çıkan USB drive benzeri bellekler bir süre sonra 100GB olarak bilgisayarlarımızda yerlerini alacak. Böylece depolama alanında hareketli parça olmayacağı için, veri aktarım hızı maksimum olurken veri arama zamanı da düşecek.

Sabitdisklerde karşılaşılan ısınma problemleri

Sabitdiskler kendi içlerinde oldukça yüksek yoğunluklu bir devinim yaşarlar. Dakikada 7200 hatta 15000 kere dönen

birkaç disk plakası ve bu disklerin üzerinde saniyede 50 ya da daha hızlı bir şekilde içten dışa, dıştan içe hareket eden kafaların yarattığı cümbüşü gözünüzün önüne getirmeye çalışın. Sanırsanız artık sabitdiskinizin neden çalışma sırasında ısındığını ya da ses çıkardığını daha iyi anlıyorsunuz. Üreticiler her ne kadar sürekli ısınma ve ses problemlerini gidermeye çalışsa da özellikle SCSI diskler yüksek dönüş hızları sebebiyle oldukça ısınıyor.

Kısa vadede bu ısı, diske zarar vermezse de uzun vadede diskinizin ömrü kısılabilir. Böyle bir durumla karşılaşmamak için kasa içini iyi havalandırmak yetmez. Sabitdisk için hazırlanan özel fanlar, özellikle çevre sıcaklığının yüksek olduğu zamanlar oldukça işe ya-

AVANTAJ VE DEZAVANTAJ: Bazı sabitdisklerin altında bulunan sünger, çalışma sırasındaki gürültüyü keserken, ısınma problemlerine yolaçabiliyor.

rayabilir. Kendi yaptığımız deneylerde bunu bizzat gördük. 15.000 RPM'lik SCSI Cheetah diskimiz normal çalışmada 52C'ye kadar ısınıyordu. Diskin altına fan taktığımızdaysa bu ısının 41C'ye kadar düştüğüne tanık olduk. Isı ölçümünü sabitdiskin üst kısmına yerleştir-

TEMEL BİLGİLER

» Cluster nedir?

İşletim sistemlerinin sabitdisklerdeki veri bloklarını daha kolay yönetebilmesi için disk üzerindeki veriler cluster denilen alanlara bölünür. Kaç sektörün kaç cluster oluşturduğu diskin kapasitesi ve dosya sistemiyle ilgilidir. Cluster boyutlarının küçük olması, verilerin diske yazımı sırasında kapasitenin daha ekonomik kullanımını sağlasa da çok küçük cluster boyutları erişim süresini yükseltebilir.

diğimiz sensörlerle gerçekleştirdiğimizi hatırlatalım.

Ayrıca bazı disk üreticilerinin özellikle IDE modellerde sesi azaltmak için diskin alt kısmını özel bir süngerle kaplaması da diskin daha fazla ısınmasına sebep oluyor. Zira bu sünger yüzünden sabitdiskten dış ortama aktarılan ısı bir miktar engellenmiş oluyor. Neyse ki bu yöntem daha ziyade IDE arabirimini kullanan disklerde rastlıyoruz. Eğer PC'nizde birden fazla sabitdisk varsa bunları mümkün olduğu kadar birbirinden uzak bir şekilde kasaya monte etmek de doğru bir yaklaşım olacaktır. Bunun için bazı kasalarda (Asus T-10 gibi) güç kaynağının hemen arkasında özel bir bölge bulunabiliyor. Bir diğer çözümse 2. sabitdiski CD sürücü yuvasına monte etmeniz. Bu yuva 5.25, sabitdiskiniz ise 3.5 inç olduğu için çok uygun fiyatlarla satılan basit bir adaptör kullanabilirsiniz. Hatta diskinizi CD sürücü yuvasına monte etmenizi sağlayan bu adaptör rayların fanlı olanları bile var.

TEMEL BİLGİLER

» 2. disk dopingi

Fiziksel bellek ne kadar fazla olursa olsun, Windows sabitdiskteki bir alanı bellekmiş gibi kullanır. Takas dosyası denilen bu alan dinamik ve kullanıcı özellikle aksini istemediyse Windows tarafından yönetilir. Windows normal şartlarda takas dosyası için açılış diskini yani Windows'un bulunduğu diski kullanır. Eğer iki sabitdiskiniz varsa, Windows'un sanal bellek ayarlarına girerek, takas dosyası için ikinci diski kullanmak istediğinizi belirterek bir miktar performans artışı sağlayabilirsiniz.

RAID Nedir, Ne İşe Yarar?

RAID (Redundant Array of Inexpensive Disks), sabitdisklerden gerek veri güvenliği gerekse hız açısından maksimum faydalanmayı mümkün kılan bir sistemdir. Bunun için birden fazla sayıda disk, belli şekillerde ve çoğu zaman ek donanım yardımıyla kullanılır. Bu ek donanım genel anlamıyla bir kontrol kartıdır. Bu kontrol kartı verilerin kullanıldığı RAID türüne göre sabitdisklere yazılmasını sağlar. Aslen RAID, SCSI

sistemler için geliştirilmiş bir yapı olsa da son zamanlarda piyasaya sürülen PCI IDE RAID kartları ya da anakartlarda entegre olarak RAID kontrolör chip'lerinin bulunması ve sabitdisk fiyatlarındaki düşüş, SCSI sistemlere sahip olmasa da pek çok kullanıcı için RAID konfigürasyonlarını çekici kılıyor. Öncelikle şunu belirtelim ki farklı amaçlar için farklı RAID konfigürasyonları mevcut. Her halükarda RAID →

Sabitdisk Teknolojileri

RAID DESTEKLİ ANAKARTLAR: Başta Abit olmak üzere pek çok anakart üreticisinin anakartlarına entegre ederek sunduğu RAID kontrolörleri sayesinde, RAID uzak bir rüya olmaktan çıktı.

sistemlerde kullanılan disklerin birbirine benzer özelliklerde olması büyük önem taşır. Yani gerek kapasite gerekse dönüş hızı aynı olmalıdır. Tercihen aynı marka ve model diskler kullanılırsa daha iyi olur. Aksi takdirde, sistem RAID zincirindeki en yavaş diskin hızında çalışır, hatta duruma göre veri güvenliği tehlikeye girebilir.

RAID 0: Performans isteyen kullanıcılar için

RAID 0 (Striping), en az iki disk kullanılarak oluşturulan ve performansın ön planda tutulduğu bir RAID zinciri olarak tanımlanabilir. RAID 0 zincirinde veriler disklere paylaştırılarak yazılır ve bu kullanılan disk sayısına göre performansı önemli ölçüde artırır. RAID 0'ı örnekleyecek olursa bilgisayarınızdaki sabitdiskin sizin sekreteriniz olduğunu düşünün. Sekreterinize uzun bir cümle yazdırıyorsunuz. Doğal olarak yazım işlemi belli bir süre alıyor. Fakat ya iki sekreteriniz olsa ve bu uzun cümledeki kelimeleri paylaşarak yazsalar? Kuşkusuz böylece yazım işlemi çok daha kısa

sürer. Burada verilerin yazım sırasında disklere paylaştırılması ve okuma sırasında tekrar biraraya getirilmesi, tahmin edebileceğiniz gibi kontrol kartının görevidir. RAID 0'ın en büyük dezavantajı, disklerden birinin zarar görmesi durumunda verilerin kaybolma riskidir. Zira bu durumda elimizde bir anlamda tek başına işe yaramayan "yarım cümleler" olacaktır.

RAID 1: Güvenlikten ödün vermeyenler için

RAID 0'ın aksine RAID 1 (mirroring) kullanan sistemlerde en önemli kriter veri güvenliğidir. En az 2 disk gerektiren RAID 1, bunun için birinci diskte gerçekleştirdiği tüm yazma/okuma işlemlerinin diğer diskte de gerçekleşmesini sağlar. Böylece disklerden biri zarar gör-

lamamız yine 40GB'lık bir kapasiteye sahip olmamız sonucunu doğurur. Zira diğer disk verilerin yedeklenmesinde kullanılır. Kısaca RAID 1, veri güvenliğinin esas olduğu sistemlerde sıkça başvurulan bir çözümdür.

Hem performans hem veri güvenliği bir arada

Peki RAID 0 ve RAID 1'i aynı anda kullanmak mümkün mü? Cevap: Evet. En az 4 adet sabitdiske ihtiyaç duyacağınız böyle bir konfigürasyon, performans olarak tek bir diske göre ciddi bir artış ortaya koyarken, disklerden birinin problem çıkarması durumunda veri kaybı riskini ortadan kaldırır.

Bu RAID yapılarının dışında tüm RAID kontrolörleri tarafından desteklenen bir RAID varyasyonu olan Spanning ise sisteminize bağlı diskleri tek bir disk şeklinde görmeyi sağlar. JBOD (Just a Bunch of Drives) olarak da bilinen Spanning güvenlik ya da hız açısından bir anlam ifade etmez sadece sisteminizdeki diskleri birleştirir. İşletim sisteminiz destekliyorsa Spanning, kontrol kartı olmadan da yazılım yoluyla gerçekleştirilebilir.

Güvenliğin daha yüksek olduğu çeşitli RAID varyasyonları mevcut. Bunlar genellikle IDE RAID kontrolörleri tarafından desteklenmeyen ve pahalı SCSI

TEMEL BİLGİLER

» Pazarlama hilesi

Sabitdisk kapasitesini ölçmek için kullanılan temel birim byte'tır. Fakat her zaman evdeki hesap çarşıya uymaz ve Windows, satın aldığınız diski size farklı bir kapasitede bildirebilir. Şöyle ki; 1GB aslında 1024x1024x1024 byte'tan oluşur. Yani 1GB=1073 741824 byte'tır. Fakat sabitdisk üreticileri 1GB'ı 1000x1000x1000=1 milyar byte olarak hesaplarlar. Bu da örneğin 21GB olarak satın aldığınız bir sabitdiskin aslında 19.5GB kapasiteye sahip olduğu anlamına gelir.

IDE RAID: Pahalı SCSI RAID sistemleri ev kullanıcıları için gereksiz bir lükstür. Öte yandan iyi tasarlanmış bir IDE RAID konfigürasyonu geniş bütçeli ev kullanıcılarını pek çok açıdan tatmin edebilir.

se bile otomatik olarak diğer disk devreye girer ya da diğer diskteki veriler kullanılarak ana disk yeniden oluşturulur. RAID 1, tek diske nazaran okuma hızında bir miktar performans artışı sağlayabilir. Fakat verilerin yazılma hızı tek diske nazaran daha düşüktür. RAID 0'da kullanılan disk sayısı kadar kapasite varken RAID 1'de durum böyle değildir. Şöyle ki; 2 adet 40GB diski RAID 0 olarak bağlarsak, toplam kapasite 80GB olur. Fakat diskleri RAID 1 olarak bağ-

RAID kontrol kartları gerektiren profesyonel konfigürasyonlardır. Örneğin bunlar arasında bulunan RAID 5, parite denilen ve verilerin yazılması sırasında, veri güvenliği kontrolü için ek olarak diske yazılan bir bilgiyi kullanır. Kontrol kartı verilerin okunması sırasında parite bilgisine başvurarak ilgili verilerin doğruluğunu kontrol eder. Eğer parite bilgisi hata mesajı verirse bu durumda yedek diske başvurulur. RAID 5 için en az 3 diske ihtiyaç duyulur. ■

Şahin Ekşiöğlu, esahin@chip.com.tr

Sabitdisk Optimizasyonu

Hep Daha Fazla Kapasite

O eski kuralı hatırlayanınız var mı? "Sabitdiskiniz ne kadar yüksek kapasiteliyse o kadar çabuk dolar." Neyse ki yeni diskler, kapasite ve fiyat/MB oranı açısından oldukça cazip.

80'li yıllarda ilk ortaya çıkan birkaç 10 megabyte'lık diskler, o zamanların "lüks" sayılabilecek parçalarıydı. Öte yandan 80'li yıllar, 3-4 diskete koca bir işletim sistemini sığdırmanın da mümkün olduğu yıllardı... o zamandan bu yana çok şey değişti.

Günümüzde giriş seviyesi sabitdiskler, 5400 ya da 7200 RPM dönüş hızlarına sahipler ve kapasite olarak 20 GB'tan 100 GB üstüne kadar oldukça geniş bir ölçekte pek çok farklı model sabitdisk, piyasada kolayca bulunabiliyor. İhtiyacınız olan kapasiteyi satın alma sırasında tahmin ederken uzak görüşlü olmanız, kısa vadeli bir terfi ihtimaline karşı, yerinde bir davranış olacaktır. Yani eğer kablo ya da ADSL gibi hızlı bir internet bağlantınız varsa ve sürekli dosya indirmeyi seven kullanıcılarsanız, kesin-

likle paranızın yettiği en yüksek kapasiteli diski alın.

Öte yandan sıradan bir ofis ortamında 100 GB'lık sabitdiskiniz hiçbir anlam taşımayacaktır. Bu aşamada ihtiyaçlarınız ve kullanım alışkanlıklarınıza göre ideal sabitdisk kapasitesini hesaplayabilirsiniz.

Neden kapasite ihtiyacı gittikçe artıyor?

Günümüz bilgisayarlarının artan becerileri sayesinde kullanım alanlarının da genişlemesi, yüksek kapasiteli sabitdiskleri bir ihtiyaç haline getirdi. Örneğin bilgisayarınızdaki TV kartı sayesinde TV yayınlarını izleyebildiğinizi düşünelim. Neden sevdiğiniz bir filmi örneğin divx formatında sabitdiskinize kaydetmeyesiniz? Daha sonra bu filmleri CD'lere ba-

sarak, kendi film arşivinizi oluşturabilirsiniz. Benzer şekilde sevdiğiniz sanatçıların müzik videolarını kaydederek, harika bir koleksiyona sahip olabilirsiniz. Kısaca sadece bir TV kartı ve tercihen kabloTV bağlantısıyla PC'nizi VCR olarak kullanmanız mümkün.

Sabitdiskinizin yüksek kapasiteli olması, özellikle video kamerası varsa çok işe yarayabilir. Öyle ya manyetik bant, pek güvenilir bir ortam sayılmaz. Film kaydetmek için kullandığınız TV kartınız sayesinde pekala el kamerasıyla çektiğiniz görüntüleri PC'nize, oradan da CD'lere aktarabilirsiniz.

Yakaladığınız görüntüler, VCD formatında olabileceği gibi, donanımınıza bağlı olarak S-VCD ya da daha yüksek kaliteli de olabilir. Tabii kamerası dijitalse, yani USB ya da Firewire üzerinden →

Sabitdisk Optimizasyonu

KAMERADAN PC'YE: İster analog isterse dijital olsun, video kamerasıyla çektiğiniz görüntüleri PC'ye aktarırken bolca sabitdisk kapasitesine ihtiyaç duyarsınız.

PC'ye veri aktarabiliyorsa, yine gigabyte'larca sabitdisk kapasitesine ihtiyaç duyacaksınız demektir.

Multimedya dosyaları diskinizi doldurur

Eskiden oyunlar, kurulum sırasında farklı seçenekler sunarlardı. Oyunun ne kadarlık kısmının sabitdiske aktarılacağını belirlemenizi sağlayan bu seçenekler hala sunuluyor. Fakat ya minimum 200 MB'lık bir alan talep ediliyor ya da daha performanslı bir oyun keyfi için genellikle 500 MB üzeri olan maksimum kurulum gerekli oluyor. Gerçekten de eğer oyunlar sizin için önemliyse, sabitdiskinizin sadece performanslı olması değil, aynı zamanda yüksek kapasiteli olmasında da fayda var. Zira, oyun tutkunu bir kullanıcı için sabitdiskte yer kalmadığı için bazı oyunları silerek feda etmesi, ne kadar can sıkıcıdır, tahmin etmek zor değil.

Oyunlar bir yana, mp3 formatı bu kadar yaygınlaşmışken, doğal olarak pek çoğumuz bilgisayarımızı bir müzik kutusu olarak kullanıyoruz. Hele kaliteli bir hoparlör setiniz varsa değmeyin keyfinize.

P2P programları sayesinde divx formatındaki filmlerin cazibesine kapılan kullanıcılar, ikinci bir sabitdisk almak zorunda kalabiliyor. Sonuç olarak her ne kadar yedekleme ortamı olarak yazılabilir CD'ler gayet yaygın bir şekilde kullanılıyorsa da, onlarca CD içinde aradığımızı bulmak yerine sabitdiskimiz içinde yapacağımız bir arama işlemi daha kolayımıza geliyor. Bu durumda hele hele

kablo ya da ADSL gibi sürekli internet bağlantısı olan bir PC'niz varsa sabitdiskinizin dolma hızı başınızı döndürecek tir.

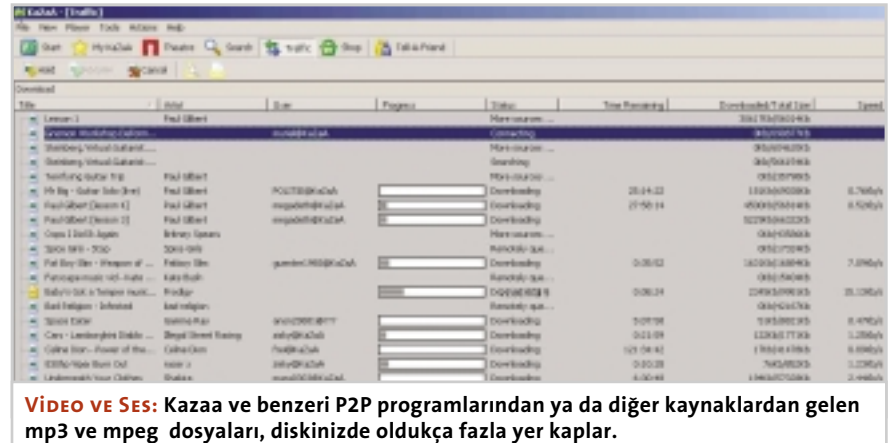
Sabitdiskinizi daha verimli kullanma yolları

Sabitdisk kapasitelerinin bu kadar yükselmesinin bazı dezavantajları da yok değil. Örneğin eskiden kapasite darlığı yüzünden bazı yazılımları silmek zorunda kalırken, şimdi elimiz silme tuşuna eskisi kadar kolay gitmiyor. "Bulunsun belki ilerde lazım olur" diyerek uzun süreli kullanımlarda sabitdiskimizi adeta bir çöplüğe çeviriyoruz. Bir sürü kullanmadığımız program, sistem kaynaklarını boşu boşuna tüketir ve biz PC'mizin neden gittikçe yavaşladığına akıl sır erdiremeyiz. Kuşkusuz bu duruma düşmemek için yapılabilecek pek çok şey var. Her şeyden önce sistemli bir çalışma şart. Yani sabitdiskin iki parçaya ayrılarak, sistem yedekleri, mpeg, mp3 gibi dosyala-

rın bu ikinci disk bölümünde ve belli klasörler içinde bulunması, karışıklığın önüne bir miktar geçebilir. Tabii en iyisi, her aradığınızda, ismini bilmeseniz de, istediğiniz dosyayı bulmanızı sağlayan planlı bir klasör dizinidir. Bu konuda en sık görülen problemlerden biri masasütünün tüm dosyaların geçici olarak atıldığı bir yer olması durumudur. Tabii aslında dosyalar buraya geçici olarak atılır, fakat daha sonra kullanıcı tarafından silinmezler ve her bilgisayar açılışında karman çorman bir monitör görüntüsü sizi karşılar. Bu duruma düşmemek için, sabitdiskinizi tıpkı çalışma odası ya da masa gibi düşünerek, düzenli tutmalısınız. Bunun için yapabileceğiniz şeylerden ilki, diskinizin kapasitesine göre onu 2'ye ya da 3'e ayırmaktır. Ayrıca özellikle birden fazla sabitdiskiniz varsa, bu diskleri Windows altında anlaşılır şekilde isimlendirmek de işlerinizi kolaylaştırabilir.

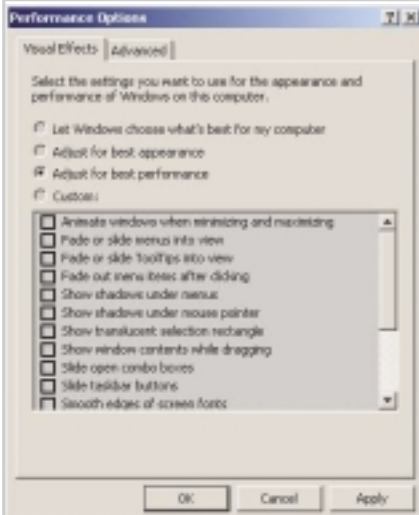
Windows içindeki en büyük yardımcınız: Defrag

Sabitdiskinize dosya yazılırken ya da silinirken, bu işlemler mümkün olduğu kadar sıralı bir şekilde yapılmaya çalışılır. Fakat bu her zaman mümkün olmaz. Yani 30 MB'lık bir klasörün içeriğini okumak için okuma/yazma kafası, diskin farklı bölgelerine gitmek zorunda kalabilir. Bu, sabitdiskin o 30 MB'lık klasör diske yazılırken ki boş alanına bağlıdır. Sonuç olarak, sürekli olarak disk plakalarının çok farklı bölgelerinin okunması gerekir ki bu da performans düşüşüne neden olur. Bu duruma fragmentasyon, yani parçalanma denir. Gerçekten de dosyalar gittikçe "parçalanır". Ve okuyucu kafa bu parçaları bir araya getirip uygulamaları çalıştırmakta her →

VIDEO VE SES: Kazaa ve benzeri P2P programlarından ya da diğer kaynaklardan gelen mp3 ve mpeg dosyaları, diskinizde oldukça fazla yer kaplar.

Sabitdisk Optimizasyonu

GEREKİSİZ MAKYAJ: Denetim Masası/Sistem/Gelişmiş sekmesinden ulaşabileceğiniz ayarlarla, performansı optimize edebilirsiniz.

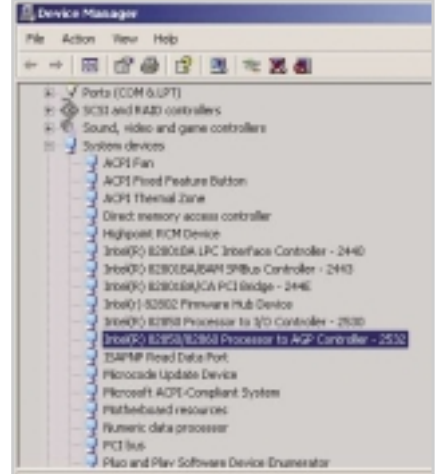
seferinde daha fazla zamana gereksinim duyar. Bu durumun önüne geçmek için kullanabileceğiniz defrag (disk birleştiricisi) programı, size başlat tuşu kadar yakın. Zira defrag programına, *Donatılar/Sistem araçları* adresinden ulaşabileceğiniz gibi, sabitdisk simgesine sağ fare tıklamasıyla gelen menüden *Özellikler/Araçlar* sekmesinden de ulaşabilirsiniz. Kullanıcıların elinde defrag gibi önemli bir yardımcı varken, pek çok kullanıcının hala bunu bilmemesi sık karşılaşılan bir durumdur. Yine sabitdisk özellikleri menüsünden ulaşabileceğiniz *Scandisk* ise diskinizde oluşabilecek hataların düzeltilmesinde ilk başvurabileceğiniz programdır.

Defrag programını ne sıklıkta kullanmanız gerektiği, tamamen kullanım alışkanlıklarınıza kalmakla beraber, 2-3 haftada bir bu işlemi yapmanız yerinde olacaktır. Eğer dosya sisteminizde hata varsa, defrag programı çalışmayı redde-

dip önce scandisk'i çalıştırmanızı isteyebilir. Böylece disk hatalara karşı taranıp, varsa mevcut hatalar düzeltildikten sonra, dosya birleştirme işlemi başlatılabilirsiniz. Temiz bir Windows kurulumunun hemen ardından, birleştirme işlemi yapmak ve bu işlemi en az ayda bir tekrarlamak, performans konusundaki şikayetlerinizi minimuma indirecektir. Sabitdiske dosyalar yazılırken, belli yöntemler ve kurallar vardır. Bu kurallar disiplini, basitçe Dosya Sistemi olarak adlandırılır. Windows 2000 ya da WindowsXP kullanıcıları, formatlama sırasında kesinlikle FAT32'den çok daha üstün bir dosya sistemi olan NTFS'i tercih etmelidir.

Gerekli sürücüler doğru bir şekilde yüklenmiş mi?

Sabitdiskinizden tam anlamıyla verim almak için, anakartınızın chipset'ine ait sürücülerini yüklemeniz büyük önem taşır. Zira işletim sistemleri içindeki sürücüler, chipset ve sabitdiski destekleseler bile, bazı sabitdisk veri aktarım protokollerini desteklemeyebiliyorlar. Bu durumda anakartınızın chipset'ine ait en son sürücülerini üreticilerin web sitesinden indirmelisiniz. Bunun için anakart modelinize dayanarak, anakart üreticisinin web sitesine başvurabileceğiniz gibi, direkt olarak Intel ya da VIA gibi chipset üreticilerinin web sitelerine de gidebilirsiniz. Tabii ikinci seçenek için sadece anakartınızın modelini değil, chipset'ini de bilmeniz gerekiyor. Intel ve VIA chipsetli anakartlar için gereken sürücü dosyalarını bu ayki eCHIP'in Utilities kısmında bulabilirsiniz. Anakartınızın chipset'ini öğrenmenin pek çok yolu var. Fakat en basitinden PC'nizin açılış ekranında sol alt köşeyi okumanız, ya da Win-

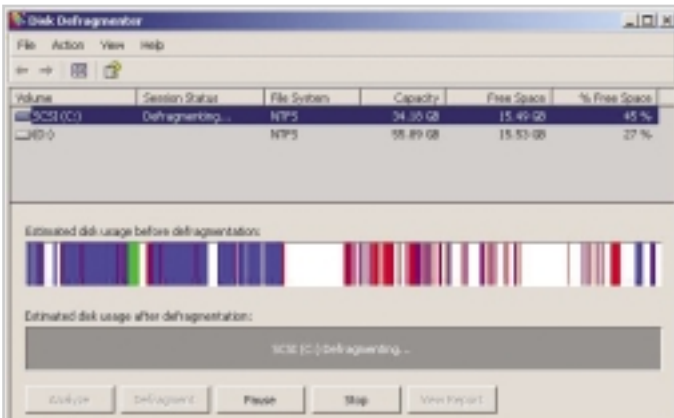
BİLGİ GÜÇTÜR: Anakartınızın chipsetini bilmeniz, gerekli IDE protokollerine ait güncel sürücülerini yükleyebilmeniz için büyük önem taşır.

dows altında WCPUID (© eCHIP-Code WCPUID) (www.h-oda.com) adlı programı kullanmanız yeterli olacaktır. Tabii *Denetim Masası/Aygıt Yöneticisi* içinde de anakartınızın chipset'i hakkında bilgi bulabilirsiniz.

Anakart chipset'ine ait en son sürücülerini yüklemeniz, sadece olası bir performans artışı sağlamaz, aynı zamanda (varsa) yaşadığınız pek çok kilitlenme ve donanım uyumsuzluğu gibi problemleri de çözmenizde size yardımcı olabilir. Tabii bu bağlamda Windows'unuzu, *Windows Update* seçeneğiyle güncellenmeniz de doğru bir yaklaşım olacaktır. Ayrıca sabitdisklerinizi anakarta bağlayan kabloların tavsiye edilen özelliklere sahip olduğundan emin olun. Örneğin yeni satın aldığınız sabitdiskinizi, CD sürücünüzü bağladığınız eski 40 damarlı kabloyla anakarta bağlarsanız, performans düşüşü olur. Zaten yeni anakartların çoğu, böyle bir durumda açılış ekranındaki bir mesajla sizi uyarır.

PC'nizin açılış süresini kısaltacak birkaç püf noktası

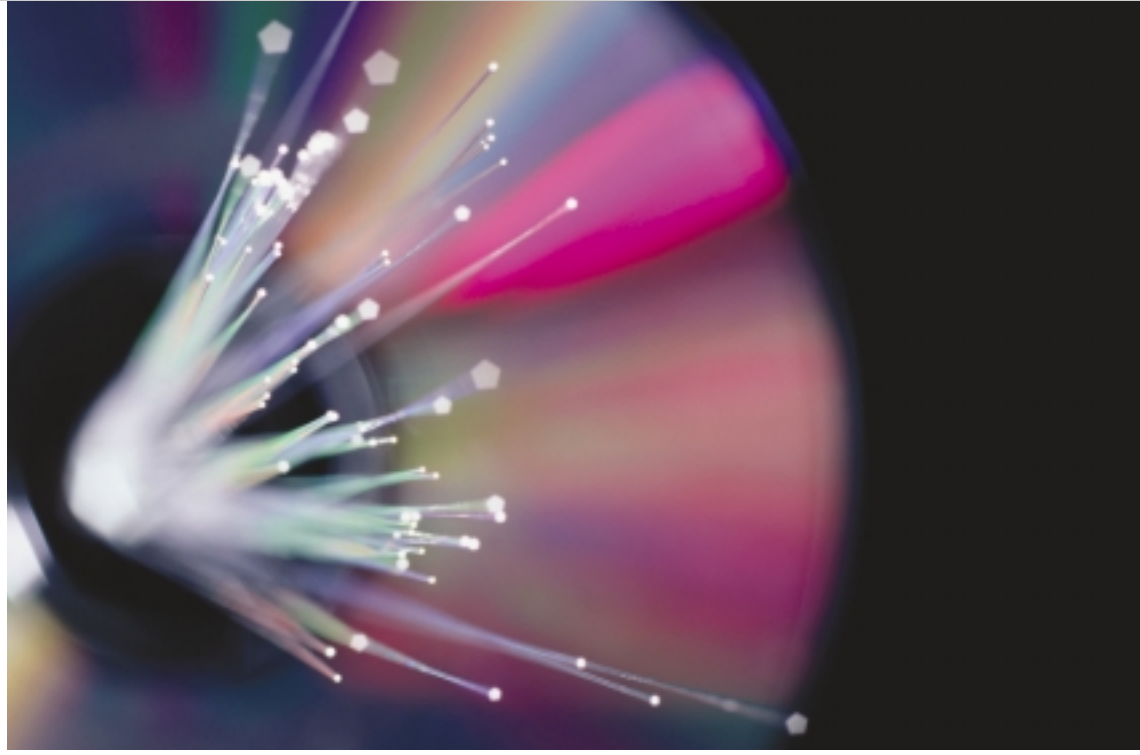
Windows'ta sağ alt köşede, saatin bulunduğu kısma System Tray denir. Burada bulunan ikonlar, o sırada bellekte aktif olan programlara aittir. Bu programlar Windows başlarken sisteme teker teker yüklenir. Dolayısıyla System Tray bölümünde ne kadar program varsa o ölçüde Windows'un başlaması zaman alır. Ayrıca sürekli bellekte kalan bu programlar, herhangi bir sebepten ötü-

PERFORMANSINIZ DÜŞMESİN: Defrag programı, zamanla sabitdiskinizde oluşabilecek performans düşüşüne karşı en önemli silahınızdır.

İÇİNDEKİLER

54	Bluetooth Teknolojileri: Özellikler ve ürünler
64	RAM Optimizasyonu: Daha hızlı bir sistem
72	Donanım Atölyesi: PC'nizi sessizleştirin
80	Donanım Günlüğü: CHIP Test Merkezi'nden...
82	Yeni Donanımlar Testte: Ürün incelemeleri ve testleri
90	CHIP TOP 10: Eylül ayının en iyileri

Yeni Trend: Mount Rainier Teknolojisi

Kesintisiz İnternet

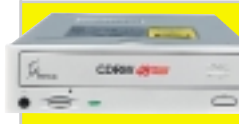
Mount Rainier, CD-RW üzerindeki verileri daha hızlı kullanmak için geliştirilen bir standart. Microsoft, bu tekniği Windows XP'ye entegre edecek. Bu disketlerin sona yaklaştığını mı gösteriyor?

■ Tekrar yazılabilen CD'ler ile çalışmak sabitdiskler kadar rahattır. Hızlı Mount Rainier CD-RW sürücüler, veri taşımak için hesaplı CD-RW'leri, yüksek yazma hızlarını ve yeni standardı destekleyen uygun yazılımları mümkün kılıyor.

Mount Rainier'in en büyük artışı CDM-RW uyumlu sürücünün biçimlendirme işlemini arka planda gerçekleştirmesi ve büyük zaman kaybına yol açmamasıdır. Sadece 45 saniyeden daha kısa bir süre içerisinde veri ortamını, henüz biçimlendirme devam ederken bile Sürükle&Bırak yöntemi ile kullanmak mümkün oluyor. CD, biçimlendirilirken çıkartıldığında da okunabiliyor ve tekrar takıldığı zaman biçimlendirmeye devam edilebiliyor. Biçimlendirme süreleri çok uzun olan 1.44 MByte'lık küçük disketler veya CD Packet Writing gibi teknolojiler bu teknoloji karşısında duramayacaklardır. Mount Rainier CD-RW ile çalışabilmek için CDMRW uyumlu bir sürücüye ve işletim sistemine entegre edilene kadar CDMRW destekleyen bir yazılım gerekiyor. Ancak CDMRW diskleri şimdiden rahatlıkla okunabiliyorlar. Bunun için ücretsiz olarak dağıtılan Read CDMRW eklemesini indirmek

yeterli olacaktır: (www.softarch.com/us/products/cdmrw.html). Bu yama disklerin Windows 98 ve MacOS'un 8 versiyonundan itibaren klasik CD/DVD sürücüler ile okunabilmesini mümkün kılıyor. Buradaki en büyük atılım ise yazılım desteği ve Microsoft'un Service Pack 1 ile Windows XP altında kullanıma sunulması. Böylece, disketler en nihayet, PC teknikerleri için eski ürün kategorisine girecekler.

GÜNCEL CDMRW YAZICILAR

HIZLI: Traxdata'nın CDRW 401248 tx modeli CD-RW ortamlarına 12x hızında yazıyor.

DAHA HIZLI: Mitsumi'nin CR485CTE'si yeniden yazılabilir CD'lere 20x hızında yazabiliyor.

EN HIZLI: Yamaha'nın CRWF1 modeli 24x CD-RW yazma hızı ile liderliğini koruyor.

Dazzle DVDCS 200

Entegre Kart Okuyuculu USB Video Bağlantısı

Dazzle'in harici video bağlantı çözümü sayesinde kullanıcılar camcorder'larındaki veya VHS recorder'larındaki MPEG 1 videolarını oynatabilir, MPEG 2'ye dönüştürebilir ve yayınlayabilirler.

USB aygıtta entegre olarak sunulan hafıza kartı okuyucusu

ile CompactFlash I ve II, IBM Microdrive, MultiMedia, SmartMedia, SecureDigital ve Sony Memory Stick olmak üzere altı farklı hafıza kartını okuyabilir ve düzenleyebilirsiniz. Moviestar 5 programı ise video düzenleme için Multitalent destekliyor.

Fiyatı: 300 euro

Bilgi için: www.dazzle.com

Yamaha CRW-F1

CD'ye Filigran Yazıyor

Yamaha, 44x CD-R yazma hızına sahip CRW-F1 modeli ile piyasanın en hızlı yazıcısını ürettiğini duyurdu. 8 MByte'lık hafıza ve safe burn tekniği ile donatılmış Mount Rainier uyumlu aygıt CD-RW'leri 20x hızında yazabiliyor. Yazıcı, daha yüksek ses kalitesi için Advanced Audio Master Quality Recording özelliğine de sahip. Ancak bu CD kapasitesinin düşmesine neden olabiliyor. Bu durumda 68 dakika için maksimum 8 hızlı yazma temposunda 80 dakikalık diske

ihtiyaç duyulabiliyor. CRW-F1, Disk@2 sayesinde verilerin yazılması tamamlandıktan sonra kalan alana CD metni, logo ve filigranları görsel olarak yazabiliyor.

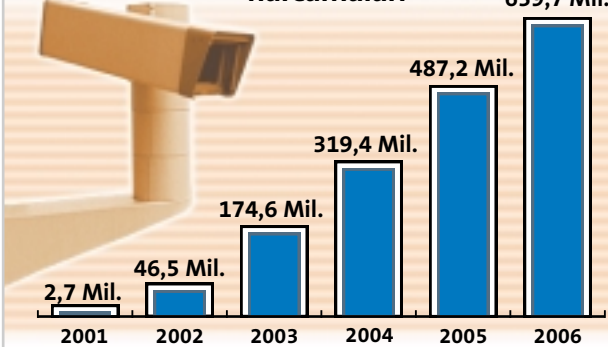
Fiyatı: Belli değil.

Bilgi için: www.yamaha.com

GÜVENLİK PAZARI

Havaalanlarındaki biyometri sistemleri harcamaları

Kaynak: Frost & Sullivan

KONTROL PATLAMASI: 11 Eylül'den sonra havaalanlarındaki biometrik güvenlik sistemleri için yapılan yatırımlar arttı. 2006 yılında, harcamaların 640 milyon doları bulması bekleniyor.

Freecom USB-Stick FM-1**Her PC'den E-posta**

Freecom USB Stcik, bir anahtar büyüklüğünde ve alışılmamış bir şekilde maksimum 256 MByte'lık bir hafıza ile sunuluyor. Bu hafıza anahtarını ilginç kılan ise mobil POP 3 posta erişimi için kullanılabilmesi. USB Stick, beraberinde sunulan yazılım AutoMail ile farklı posta hesapları için ayarlanabiliyor ve gelen iletileri saklayabiliyor. Windows Me/XP/2000 ve Ma-

cOS 9 ve 10.X için ayrı bir sürücü kurulumu gerekmiyor. Fiyatı: 300 euro Bilgi için: www.freecom.com

Casio QV-R4**Daima Kullanıma Hazır**

Casio'nun 4 megapikselli yeni kamerası güncel MCM teknolojisi (Multi Chip Modul) ile donatılmış. Bu, kullanıma hazır hale daha hızlı gelmesini ve deklanşör süresini de saniyenin yüzde birinden daha az geciktirmeyi başarıyor. 90x59x31 mm'lik ölçüleri ile oldukça ince olan dijital fotoğraf makinesi SD ve MMC kartları için hafıza yuvalarına sahip. Kamera, 3x optik zumun haricinde entegre

olarak sunulan 11 MByte'lık hafızaya sahip. Ürün ile beraber lityum-iyon pilleri ve kabloları sunuluyor.

Fiyatı: 700 euro

Bilgi için: www.casio.com

Gericom A2 Subnotebooks**Uzun Soluklu Hafif Notebook**

Gericom, sonbaharda piyasaya sunacağı tasarruflu subnotebook'larını duyurdu. A2 serisinin kalbini, 800 MHz'lik çalışma hızıyla Transmeta'nın TM5800 işlemcileri oluşturuyor. Gericom'un açıklamalarına göre klasik Li-Ion pilleri beş saate kadar aralıksız çalışmaya izin veriyor. A2 serisi 26 mm'lik yüksekliği ve 12.1 inçlik TFT ekranı ile sadece 1.6 kg ağırlığında ve bu, hafif ürünler sınıfına girmesi için yeterli bir değer. Tüm A2 notebook'ları alüminyum kasaya sahip ve iki tane USB 2.0 portu, firewire ve S-Video bağ-

lantı noktaları, 56 K V90 modem ve 10/100 ethernet kartı ile sunuluyorlar. Gericom, A2 serisini 128 MByte hafızanın haricinde 40 GByte'a kadar yükseltilebilen sabitdisk ve opsiyonel olarak DVD-CDRW sürücülerini sunuyor.

Bilgi için: www.transmeta.com

HP'den Yeni Tarayıcı**Isınma Süresine Son**

Hewlett Packard, Ağustos ayı içerisinde bir dizi yeni tarayıcısını piyasaya sundu. 4570 ve 5500 modelleri 2.400 dpi çözünürlük, USB 2.0 ve yeni "Instant On" teknolojisine sahipler. Elektriksel bir ısıtma mekanizması, tarama ışığının sıcaklığını

çalışma ısısına yükselterek ilk işlem öncesindeki bekleme süresini ortadan kaldırıyor. Böylece, ışık kaynağı tarama sonrasında hemen kapatılarak, ömrünün uzaması sağlanıyor.

Fiyatı: 270-370 euro

Bilgi için: www.hp.com

Fujitsu-Siemens Lifebook C1020**Firewire'li Dizüstü**

Fujitsu Siemens Computers, C-1010 serisinin ardından şimdi de C 1020 modelini piyasaya çıkardı.

Satışa sunulan yeni Lifebook C 1020, yeni bir görünüm ve tasarım dahilinde en son teknolojiyi sunuyor. Müşteriler 1.5 GHz'a kadar hızlarda Intel Mobil Celeron işlemci, 1.26 GHz'a kadar hızlarda Intel Mobil Pentium III işlemci veya Mobil Intel Pentium 4-M işlemci arasından seçim yapabilme şansına sahipler. Yeni nesil Mobil Intel işlemciler, sadece mümkün olan en yüksek mobil işlemci hızını sunmakla kalmıyor, Intel'in 0.13 mikron işlemci teknolojisi, gelişmiş Intel SpeedStep teknolojisiyle bir araya geldiğinde kullanıcılara daha uzun bir pil ömrünü de garanti ediyor.

C serisi yüksek düzeyde yapılandırılabilir becerisine de sahip. Yerleşik FDD'den ayrı olarak pek çok bileşen seçeneği de mevcut. Alıcılar, yerleşik bir CD, DVD veya Combo sürücü-

sü arasından seçim yapabiliyorlar. 14.1 inç XGA TFT ekrana alternatif olarak 15 inç SXGA+ ekran tercihi de yapabiliyor. Dijital camcorder aygıtlarına, tarayıcılara ve diğer harici aygıtlara hızlı erişim için isteğe bağlı FireWire portu da (IEEE1394) mevcut. Yeni S/PDIF (Sony/Philips Dijital Arabirimi) portu CD, DVD oynatıcılar ve amfiler arasında dijital ses verisi transferi yapılabilmesini sağlıyor. Kolay bir kablo yönetimi olanağı için seçenek olarak Port Replicator kullanılabiliyor. Başlangıçta desteklenen işletim sistemleri Windows XP Professional, ME veya 2000.

Bilgi için: www.fujitsu-siemens.com.tr

LIFEBOOK C1020: Fujitsu-Siemens'in yeni dizüstü modeli zengin özellikleriyle ilgi çekiyor.

iPaq Pocket PC H3900 Yenilenmiş IPAQ Serisi

CompaQ'ın HP'ye katılımı ile artık HP ürünleri arasında yer alan IPAQ, gömülü özellikleri ve isteğe bağlı genişleme opsiyonları ile teknoloji meraklılarının gözbebeği durumunda. Yeni

IPAQ dizisi, her türlü

uzaktan kumandayı simüle edebilmesi için güçlü bir sistemle donatılmış. 400 MHz'lik Intel PXA250 işlemci ile gelen cihaz, telefona, bilgisayara, yazıcıya direkt bağlantı kurabilen bir Bluetooth chip'ine de sahip. Yeni renkli ekranıyla resim ve metinlerin de daha rahat görüntülenmesini sağlıyor.

Bilgi için: www.hp.com.tr

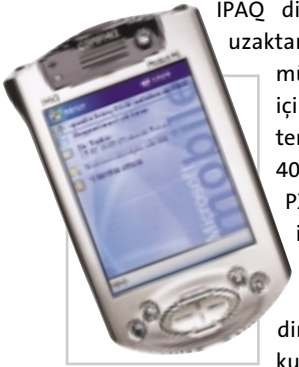

Archos MiniCDRW 2 USB 2.0 Kartı ile Turbo Yazıcı

Archos'un harici Slim Line aygıtı MiniCDRW2, CD-R'ları 16x ve CD-RW'leri ise 10x hızında yazıyor. Aygıtın 500 gramlık ağırlığı ve 160x130x30 mm'lik ölçüleri her zaman yanınızda taşımanıza imkan tanıyor. Archos, MiniCDRW 2 ve USB 2.0 kartı ile bu bağlantı türünü desteklemeyen bilgisayarlar için bile yüksek aktarım hızını destekliyor. Kutu içerisinde ayrıca bir USB kablosu ve 12 volt'luk adaptör bulunuyor.

Fiyatı: 270 euro

Bilgi için: www.archos.com

3Com Kablosuz Yazıcı Seti

Kablosuz Network Zamanı

3Com'un Business Connectivity Company (BCC) birimi, 3Com kablosuz Bluetooth yazıcı setini pazara sundu. 3Com Wireless Bluetooth adaptör ve 3Com Wireless Bluetooth Parallel-port yazıcı adaptöründen oluşan 3Com kablosuz Bluetooth yazıcı seti, Bluetooth teknolojisi sayesinde kullanıcıların mevcut printer ve PC'lere hızlı biçimde kablosuz olarak bağlanabilmesini sağlıyor.

Ev ve ofis ağlarında ilk kez kablosuz teknolojileri kullanmaya başlayan kullanıcılar için ideal bir çözüm olan yeni 3Com kablosuz Bluetooth yazıcı seti,

pratikliği ve kullanım kolaylığıyla dikkat çekiyor. 3Com Wireless Bluetooth yazıcı seti bilgisayarlarla yazıcı arasında 10 metreye kadar kablosuz bağlantı olanağı sunuyor. 1 Mbps veri aktarım hızına sahip olan set, gönderilmesi gereken verileri 802.11b kablosuz bağlantı yoluyla gönderiyor. Setin içerdiği 3Com Bluetooth Connection Manager yazılımı, kullanıcılara diğer Bluetooth cihazlarına bağlanmak için kullanımı kolay ve işlevsel bir arayüz sunuyor.

Fiyatı: 149 dolar

Bilgi için: www.3com.com

İÇİNDEKİLER

Bluetooth'un Tarihçesi:
Viking Kralı'ndan günümüze

Bluetooth vs. IRDA:
Bluetooth geliyor...

Bluetooth Ürünler:
Destek büyüyor

Bluetooth'un Geleceği:
GSM'in yolunda ilerliyor

Bluetooth Teknolojisi

Kablosuz Dünyaya Hazırlık

Kablolu haberleşmenin sonuna gelindi. Masaüstünde kablo karmaşasından, kabloların tozlanmasından veya etki mesafelerinin kısılgından bıkanlar için kablosuz iletişim yeni alanlar yarattı. Bu yazıda, Bluetooth teknolojisi ve piyasada bulunan ürünler hakkında detaylı bilgiler vereceğiz.

Kablosuz iletişim teknolojilerini benimsemiş teknolojilerin en önemlilerinden biri de yeni yeni tanımaya başladığımız Bluetooth. Bluetooth kısaca, elektronik cihazların kısa mesafeli kablosuz iletişimini sağlayan yeni bir teknoloji ve aynı zamanda kablosuz haberleşme için geçerli olan bir uluslararası veri transfer standardı. Bu standart sayesinde çok fazla sayıda günlük kullandığımız ürünler bile, örneğin cep telefonu ve onun aksesuarları kablosuz ortamda yönetilebiliyor.

Bluetooth'un kablosuz iletişimde sağladığı avantajlar çok fazla. Belki de bu yüzden, Bluetooth teknolojisini destekleyen üreticilerin sayıları her geçen gün artıyor. Özellikle dizüstü bilgisayarlarda ve cep telefonlarında bu teknolojinin kullanım alanları giderek yaygınlaşıyor. Çünkü, Bluetooth'la birlikte telekomünikasyon ve veri iletişimde kullanılan

birçok uygulamanın önü açılıyor. Bluetooth teknolojisi, notebook, cep telefonu, PDA, yazıcı, dijital kamera ve benzeri ürünlere kolayca entegre edilebiliyor. Hatta Access Point'lerin, bu teknoloji sayesinde LAN veya GSM ağlarının entegrasyonunu kolaylaştıracağı söyleniyor. Böylece bir çok kişi ile dosya paylaşımını gerçekleştirip, dokümanları beraberce inceleyebilirsiniz.

Bluetooth'un kullanım alanlarından bir diğeri de, sunumlar... Daha önceden kablo bağlantısıyla gerçekleştirilen sunumlar, Bluetooth'la birlikte yerini kablosuz bir ortamda rahat bir şekilde gerçekleştirilen sunumlara bırakıyor. Sonuç olarak çok sayıda mobil cihaz üreticisinin karşımıza Bluetooth ürünleri ile çıktıklarını söyleyebiliriz. Örneğin, Ericsson, cep telefonların konuşma kitlerinde Bluetooth teknolojisini entegre etmeye başladı. Nokia'nın 6210 modeli

de Bluetooth teknolojisi sayesinde dizüstü bilgisayarlarla çok rahat bir şekilde bağlantı kurabiliyor.

Bluetooth nedir, ismi nereden geliyor?

Bluetooth adı, 10. yüzyılda yaşamış olan Viking Kralı Harald Blatand'dan geliyor. Danimarkalı bu krala İngilizler, Blatand'ın İngilizce karşılığı olan Bluetooth (Mavi Diş) diyorlardı. Blatand ya da diğer ismiyle Bluetooth, çeşitli derebeylikleri tek bir krallık altında toplayarak, ardından gelenlere örnek olmuş bir kraldı. Bluetooth'un gelişmesinde büyük payı olan yine İskandinavyalı yani İsveçli cep telefon üreticisi Ericsson da, Kral Harald'ın bu düşüncesini beğenerek, yeni kablosuz iletişim teknolojisinin bu adı almasını sağladı.

1994 senesinde İsveçli cep telefonu üreticisi Ericsson, cep telefonlarıyla bir-

Bluetooth Teknolojisi

likte kullanılan aksesuarların kablosuz bir ortamda birbirleriyle haberleşmelerinin ilk adımını attı. Seneler süren çalışmalar sonucunda, 1998 senesinde Ericsson, Nokia, IBM, Toshiba ve Intel firmaları bu teknolojinin özelliklerini oluşturacak olan Special Interest Group ya da kısaca SIG'yi kurdular.

Bilgisayar ve telekomünikasyonda devleşen bu beş şirketin amacı, basit bir yapıda olup kısa mesafeli haberleşmeyi sağlayacak ve düşük bir güç tüketimine ihtiyacı olmakla birlikte güvenliği elden bırakmayacak bir teknoloji üretmek idi. Bu amaçlara göre hedef, küçük elektronik cihazlardan büyük ve karmaşık bir teknolojiye sahip elektronik cihazlara kadar geniş bir ürün yelpazesini desteklemektir. Beş adet şirketin desteği ile başlayan bu gelişme zamanla geniş bir kitleye ulaştı. Bluetooth standartlarının açıklanmasıyla birlikte de, bu yeni teknolojinin gelişimi için resmen start verilmiş oldu.

Teknik özellikler:**Veri iletim kapasitesi**

Bluetooth cihazları ISM bandından (Industrial Scientific Medical Band) 2.4 GHz'lik bir frekans kullanıyor. Bağlantıyı stabil tutabilmek için de 2.402 ile 2.480 GHz arasında 1 MHz aralıklarla frekans sıçraması yapıyor. Bu sürekli değişim, veri paketlerinin yollanmalarından veya erişilmelerinden sonra yapıyor. Bu teknolojinin stabilitesi diğer teknolojilere kıyasla oldukça yüksek. Nedeni, frekansları daha hızlı ve daha küçük paketlerle yollayabilmesi. Frekans aralığının kullanımının birçok ülkede serbest olması ve herhangi bir prosedür gerektirmeden rahatlıkla kullanılabilmesi bir avantaj. Yalnız başka teknolojiler de bu bant aralığını kullandıkları için, zaman zaman bozukluklar meydana gelebiliyor. Özellikle WLAN, Bluetooth'tan olumsuz bir şekilde etkilenebiliyor. Ama Bluetooth WLAN'dan etkilenmiyor.

Bluetooth'un maksimum etki alanı yaklaşık 10 metre olarak gösteriliyor. Yalnız özel olarak geliştirilen sinyal güçlendiricileri ile bu alanın 100 metreye çıkabileceği söyleniyor. Aslında 10 metrelik bir etki alanının gayet yeterli bir alan olduğunu söyleyebiliriz. Hatta bunun çeşitli avantajları da var. Örneğin, etki alanının çok büyük olmaması, uzak mesafelerdeki Bluetooth cihazlarının bir-

birlerinden etkilenmemesine ve dolayısıyla veri kanallarının da yeterli sayıda kalmasını sağlıyor.

Bluetooth'ta veriler birçok senkron ve bir adet asenkron veri kanalı tarafından iletiliyor. Senkron veri kanalları, her iki tarafa saniyede 64 Kbit'lik bir hıza ulaşıyor. Asenkron veri kanalı ise, bir tarafa saniyede 721 Kbit diğer tarafa da saniyede 57.6 Kbit'lik bir hız ile işlemleri gerçekleştiriyor. Dolayısıyla Bluetooth'un

çük bir yapıdalar. Donanımların birbirlerini tanımları için de, tek taraflı ya da çift taraflı bir tanımlama fonksiyonu eklenmiş. Bu fonksiyonda Challenge Response algoritması kullanılıyor. Yani cihazların birbirini tanımları için gizli bir tanımlama şifresi kullanılıyor.

Bluetooth ile iletilen veriler, 128 bit uzunluğunda bir anahtarlama işlemi ile gönderilebiliyor. Gönderilen verilerin de işlenebilir hale gelmesi için yine 128 bit-

KABLOSUZ RAHAHLIK: Kamera ile çekilen resimler, anında bir PC'ye aktarılabilir.

toplam veri iletim kapasitesi saniyede 1 Mbit'e ulaşıyor. Bluetooth, Wireless Lan çözümünün 11 Mbit/saniye hızına karşı, çok daha küçük ve kişisel ağlarda kendini gösteriyor. İleride, Bluetooth'ta daha geniş bir etki alanı yaratabilmek için 100 mW'lık bir sinyal vericisi kullanılacak. Bu sinyal vericisinin sayesinde, etki alanı 100 metreye çıkacak. Buna ek olarak veri transfer oranının da saniyede 2 Mbit'e çıkarılması için çalışmalar başladı.

Güvenlik: Bluetooth ne kadar güvenli?

Üreticiler Bluetooth'u geliştirirken, hangi cihazın hangi cihazla haberleşebileceğine dair çeşitli güvenlik önlemlerine büyük önem verdiler. Kablosuz ortamda veri iletiminin yanı sıra güvenlik için anahtarlama fonksiyonuna da sahip olan Bluetooth modülleri oldukça kü-

lik bir anahtarlama kullanılıyor. Bluetooth cihazları 48 bit'lik bir adreslemeye sahipler. Bu da 281 milyar cihazın birbirinden ayırt edilmesinin mümkün olacağı anlamına gelir. Ayrıca veri iletim uzaklığının kısıtlı olması da bir güvenlik önemli olarak görülebilir. Bu fonksiyonlar sayesinde bir cep telefonu bir dizüstü bilgisayar ile haberleşirken 3. şahısların kişilerin araya girmesi engellenmiş olur.

Bluetooth vs. IRDA: Bluetooth IRDA'nın tahtına göz dikti

Bluetooth teknolojisini ürünlerine entegre etmeye başlayan donanım üreticilerinin sayılarının giderek arttığını yazının başında söylemiştik. Bu gelişmenin getireceği avantajlardan biri de, modüllerin seri üretime geçmekle birlikte giderek ucuzlayacakları... Bu ucuzlamayla birlikte de, günümüzde infaret teknolo-

BLUETOOTH - IRDA KARŞILAŞTIRMASI

Standart	IrDA	Bluetooth
Bağlantı şekli	Point-to-Point	Point-to-Point, Point-to-Multipoint
Veri transfer hızı	4 Mbps	1 Mbps
Etki alanı	1 m karşılıklı	10 m karşılıksız
Aynı anda bağlanan cihaz sayısı	2	Piconet başına 8
Güvenlik	Yazılım yardımı ile	Donanımsal
İletişim yönü	Simetrik	Simetrik ve Asimetrik

Bluetooth Teknolojisi

IRDA YERİNE BLUETOOTH: Daha önce IRDA teknolojisini kullanan PDA cihazları yavaş yavaş Bluetooth teknolojisine geçiyor.

jisi ile çalışan bir çok cihazın Bluetooth teknolojisine geçeceği düşünülüyor. Çünkü infaret teknolojisinin hızı oldukça yavaş ve bu teknolojiye ışığın kırılmasına yetirence özen gösterilmiyor. Ama yine de IRDA teknolojisi birçok elektronik üründe yaygın olarak kullanılıyor. Örneğin dizüstü bilgisayarlarda veya çeşitli network ürünlerinde bu bağlantıyı görmek mümkün. Ayrıca kabalılık ortamlarda bir işlem yapılmak istendiğinde, IRDA daha güvenli bir çözüm sunabiliyor. Çünkü iki IRDA cihazının haberleşmesi için, birbirlerini fiziksel olarak görmeleri gerekiyor. Buna karşın iki cihaz arasındaki uzaklık arttıkça IRDA teknolojisinde veri transfer hızı düşüyor. Bluetooth'u özel kılan özellik, sadece kablosuz iletişimde değil... Bluetooth, Wireless Lan ya da IRDA'dan farklı olarak 10 metrelik etki alanından 2 cihaz dışında birçok cihazın birbiriyle iletişimini sağlayabiliyor. Ayrıca IRDA'da olduğu gibi iki cihazın birbirini görmesinin gerekmemesi de, bu teknolojinin bir diğer önemli avan-

tajı. Örneğin, dizüstü bilgisayarınızın çalışma masanızın üstünde durduğunu varsayın ve dijital kamerasıyla resimler çektinizi varsayın. Bluetooth ile çektiğiniz resimleri notebook'a rahatlıkla aktarıp arkadaşlarınıza bu resimleri anında yollayabilirsiniz.

Bluetooth ürünleri:

Cep telefonlarına özel kulaklık

www.sonyericsson.com

İlk Bluetooth ürünleri cep telefonları için geliştirilen kulaklıklar ve adaptörlerdi. Ericsson bu tür ürünlerden ilkinin önceki senelerde sergilemişti. Ericsson tarafından geliştirilen kablosuz kulaklık ile cep telefonunuzu cebinizden çıkarmanadan gelen telefonları kabul edebiliyorsunuz. Arada kablo olmadan yapılan görüşmeler sayesinde, not alabilir ya da arabanızda seyahat ederken trafikte hiçbir tehlike yaratmadan gelen telefona rahatlıkla cevap verebiliyorsunuz. Titreşim özelliğine de sahip olan bu kulaklık cihazının, bu sayede zil sesleri ile etrafı rahatsız etmemesi de bir avantaj. Sesli arama yapan telefonlara da uyumlu olan kulaklık sayesinde aramalarınızı da bu yöntemle gerçekleştirebilirsiniz.

T68i, T68 ve T39m, Ericsson'un Bluetooth teknolojisini destekleyen ürünleri arasında yer alıyor. Bluetooth teknolojisini desteklemeyen cep telefonları içinse en iyi çözüm, Bluetooth'suz cep telefonuna bu teknolojiyi entegre edecek olan modülleri monte etmek.

KULAKTAN KULAĞA: Ericsson'un bu kulaklığı sayesinde cep telefonunuza dokunmadan görüşmelerinizi gerçekleştirebilirsiniz.

Ergonomik tarayıcı

www.cpen.com

Diğer ilginç bir ürün, Ctech firmasının Cpen ürünü. Bu ürün PDA ve metin tarayıcı karışımından oluşuyor ve infaret bağlantısının yanı sıra Bluetooth teknolojisini de destekliyor. PDA fonksiyonlarına sahip olan Cpen, metin ve grafikleri dijital kamera yardımı ile üzerinde bulunan 8 MB belleğine saklayabiliyor. Cpen, bir dokümanı tarayıp, Microsoft Outlook yardımı ile başkalarına anında yollayabiliyor. Cihaza bir mini dijital kamerasının yanı sıra OCR yazılımı da entegre edilmiş. Kaleme benzeyen Cpen, yazının üstünden geçerek tarama işlemine başlıyor. Bluetooth yardımı ile taranan malzemeler bilgisayara aktarılı-

TARAYICI KALEM: Taranan metinler veya grafikler hafızaya alınıp farklı ortamlara iletebiliyor.

yor. Cihazın başarılı olamadığı alan ise, el yazılarının taranıp metne dönüştürülmesi işlemi...

Taşınabilir, kablosuz sabitdisk

www.pqi.com.tw

Ergonomik yapıda olan ve bu teknolojiyi destekleyen yedekleme ünitelerini ilk kez Taiwan Fuarı'nda görmüştük. Bu ürünler sürekli gezen ve bilgilerini hep yanında taşımak isteyenler için biçilmiş kaftan... Örneğin dizüstü bilgisayara takacağınız bir Bluetooth modülü sayesinde, bilgilerinizi bu yedekleme ünite sine hızlı bir şekilde kopyalayabilirsiniz. Gittiğiniz başka bir yerdeki bilgisayar sistemine bu bilgileri aktarıp, çalışmanıza sorunsuz bir şekilde devam edebilirsiniz. Bizim burada ele aldığımız ürün →

Bluetooth Teknolojisi

ise, Computex Fuarı'nda gözümüze çarpan ve PQI'nın ürünü olan bir Bluetooth diski. 16 MB ile 512 MB'lık verileri depolayabilen bu ürünü kullanabilmeniz tek şartı, bilgisayarınızda bir Bluetooth modülünün bulunması.

Bluetooth Saat ve ajanda

www.ericsson.com

Bir başka ilginç ürün de aslında bir saat, ama bir organizör gibi işlev görüyor... Takvim, adres defteri, ajanda ve e-mail fonksiyonlarına sahip olan cihaz, belir-

YENİ ÇAĞIN AJANDASI: Bu ürün, PC sistemi ile senkronize çalışıp, Outlook'ta girdiğiniz verilerinizi takip edebilmenizi sağlıyor.

lediğiniz bilgisayar sistemi ile haberleşerek gereken verileri alıp güncelliyor. Örneğin Microsoft Outlook'ta girilen yeni verileri cihaza aktarabilir, bu sayede bu işlemin ardından da ajandaya girip görüşmelerinizi ve e-mail'lerinizi takip edebilir ya da yapmanız gereken işlerinizi hatırlatabilirsiniz. Tüm bunlar bilgisayar ile yeterli erişim mesafesinde olduğunda otomatik olarak gerçekleşiyor. Ericsson'un saati cep telefonu ile de haberleşebiliyor ve bir çağrı ya da mesaj geldiğinde titreşim özelliği ile kullanıcıya haber veriyor.

Ağ erişimi için LAN Access Point

www.lesswire.com

Ağ ortamında da Bluetooth teknolojisini destekleyen çeşitli ürünler mevcut. LAN Access Points olarak adlandırılan bu ürünler, sabit bir network ağı ile toplam yedi Bluetooth cihazının birbiriyle haberleşmesini sağlıyor. Örnek olarak Lesswire firması tarafından üretilen LocalNavigator BlueXS-A'yı ele alırsak, ürünün desteklediği geniş network protokolleri sayesinde network ağlarına erişim çok daha kolay bir şekilde gerçekleştiriliyor. Bu sayede LAP yani LAN Access Profil ile bağlantı kurarken, gerekli

olan PPP tanımlaması olmadan da erişim sağlanabiliyor. Ya da sadece TCP/IP protokolü yüklenerek, çeşitli cihazlarla iletişim kurulabiliyor. Lan Access Point, bir ethernet switch gibi çalışıyor. Yani veri paketleri filtrelenmeden geçiriliyor. Bu cihaz client'ların verdiği IP adreslemesini pek ciddiye almıyor. Çünkü daha çok bir IP router gibi çalışarak, client'lar için gerekli olan IP adreslerini DHCP'den alıyor. Ethernet arabirimine de sahip olan ürün, ADSL router'a bağlandığında Bluetooth destekli mobil cihazların da internete erişmesini sağlıyor. Örneğin bu sayede saniyede 723 Kbit'lik bir bant genişliği ile toplam beş adet PDA cihazı aynı anda internette gezinebilir.

MAC'lere özel bir ürün

www.dlink.com

Bluetooth teknolojisinin MAC OS işletim sistemi ile de uyumlu olması sayesinde, PowerBook G4, iBook, Power Mac G4 ya da iMac sistemlerinde bu teknoloji rahatlıkla kullanılabiliyor. Yeni teknolojilere Apple firmasının çok çabuk reaksiyon gösterdiğini rahatlıkla söyleyebiliriz. Geçmişe baktığımızda da, USB ve firewire arabirimini kullanan ilk sistemler Mac tabanlı sistemlerdi. Kabloless iletişime de tahmin edebileceğiniz gibi ilgi duyan Apple firması, wireless teknolojisinin yanı sıra Bluetooth teknolojisini de desteklemesi ile müşterilerini yeni gelişmelerinden mahrum bırakmıyor. Mac sistemlerinin bu teknolojiyi kullanmasını sağlayan ürünün adı ise D-Link DWB-120M. USB arabiriminden Mac sistemlerine bağlanan bu ürün, ergonomik yapısı sayesinde Power Mac G4 ve iMac'de yer alan klavyedeki USB girişinden rahatlıkla bağlanabiliyor. Birlikte verilen yazılımların yüklenmesiyle birlikte, erişim alanı içindeki cihazlar tek tek belirleniyor. Bundan sonra yapmanız gereken tek şey ise,

önünüze çıkan ürün listesinden bağlantıyı kurmak istediğiniz aygıtı seçmek.

Palm Bluetooth modülü

www.tecom.com.tw

Palm Bluetooth modülünü cihazın genişleme yuvasına dahil eder etmez, Bluetooth teknolojisinin nimetlerinden faydalanma şansına sahip olabilirsiniz. Örneğin cep telefonunuzla kuracağınız bağlantı ile e-mail yollayabilir, internete

NOTEBOOK'LAR İÇİN: Kolayca entegre edilebilen bu cihaz sayesinde Bluetooth teknolojisine sahip olabilirsiniz.

bağlanıp web sitelerini gezebilirsiniz. Bir dizüstü bilgisayara bağlanıp dosya senkronizasyon işlemini gerçekleştirmenin yanı sıra bir yazıcıya da bağlanıp çıktı alabilirsiniz.

Palm Handheld cihazında yer alan adres defteri de cep telefonu tarafından rahatlıkla kullanabiliyor. Bu sayede çok geniş bir adres defterine sahip olabilirsiniz. Sohbet etmeyi sevenlerse, bina da bulunan diğer kişilerle BlueChat sayesinde gizlice haberleşebilirler. Üstelik bunların hepsini arada bir kablo olmadan, yani hareket özgürlüğünüz kısıtlanmadan yapabilirsiniz.

Uzaktan erişimli dijital kamera

www.casio.com

Casio da dönemin trendlerine uydu ve Bluetooth teknolojisi ile çalışan bir dijital kamera geliştirdi. Cebit Fuarı'nda ilk kez basın karşısına çıkan ve oldukça ilgi gören bu ürün, QV-3000EX olarak ad- →

CASIO'DAN Bir İlk: Casio QV-3000EX olarak adlandırılan bu yeni kamera, ilk kez Cebit Fuarı'nda gün ışığına çıktı.

Bluetooth Teknolojisi

landırılıyor. IRDA bağlantıya sahip olan QV-3000EX/İr'in Bluetooth'lu modeli olan bu kamera, arada bir kablo olmadan PC ya da cep telefonu ile bağlantı kurabiliyor. Zahmetsiz bir şekilde cep telefonuna aktarılabilen resimlere, küçük yazılar eklenebiliyor. Bilgisayar sistemlerine aktarılan resimler de istendi-

ürünlerden biri de, ülkemizde satışına başlanan Bluetooth USB adaptördü. USB adaptör, adından da anlaşılacağı gibi, bilgisayar sistemlerine USB port'undan bağlanarak, onları kablosuz iletişime hazır hale getiriyor. Böylece, Bluetooth destekli telefon, PDA veya dizüstü bilgisayarlarla haberleşme imka-

FARKLI OLUN: MSI, anakartına entegre ettiği Bluetooth teknolojisi sayesinde kendisini rakiplerinden farklılaştırıyor.

ğinde mail yolu ile yakın dostlara anında gönderilebiliyor. Casio bir Bluetooth destekli yazıcı ile de bağlantı kurabiliyor. Bu sayede yüksek çözünürlükteki resimler hiçbir zahmete girmeden ve arada bir bilgisayar olmadan fotoğraf kağıtlarına basılabilir.

Bluetooth destekli anakart

www.msi.com.tw

MSI, 845E MAX2 ürünü ile bu teknolojiyi anakartına entegre eden ilk firmalardan biri. Intel'in yeni chipsetine sahip olan bu yeni anakart, Bluetooth desteğiyle de kendisini rakiplerinden farklılaştırıyor. Aslında Bluetooth desteği, anakarta entegre olarak yer almiyor. Birlikte verilen harici bir parçanın anakartın üzerinde yer alan özel bir yuvaya bağlanması ile bu teknoloji kullanılmaya hazır hale geliyor. PC2PC Bluetooth olarak adlandırılan bu özellik, tam yedi adet cihazı aynı anda destekleyebiliyor. Örneğin yazıcı, notebook, PDA veya cep telefonunuzla bu anakart üzerinden bağlantılarınızı kurabilirsiniz. İsteyen kullanıcılar, bilgisayar sistemlerini de paylaşımına açabilirler. Yalnız transfer oranının saniyede 1 Mbit ile sınırlı olması, sadece dosya alış veriş için elverişli. Oyunlar için bu transfer oranının yetersiz olduğunu da unutmamak gerek.

Kablosuz Ağ

www.mitsumi.com

Mitsumi firması, Cebit ve Computex fuarlarında birçok Bluetooth ürünü ile ilgamizi çekmişti. Firmanın sergilediği

nına sahip olabiliyorsunuz. Cihazın ergonomik yapısı ve hafif olması, gömlek cebinde bile taşınmasına imkan veriyor. Bu da Mitsumi Bluetooth USB adaptörün özellikle notebook kullanıcıları için ideal bir ürün olduğunu gösteriyor. Kullanımı oldukça basit olan cihaz, Windows 98 SE, Windows Me, Windows 2000 ve Windows XP işletim sistemlerine de kolaylıkla kurulabiliyor. Ancak, cihaz ile birlikte verilen yazılımın çok teknik detaylar içermesi sonucunda, bazı kullanıcıların zor durumda kalabileceklerini de söylemeliyiz.

5.1 destekli ses sistemi

www.edio21.com

Son olarak sizlere Bluetooth destekli 5.1 hometheater ses sisteminden bahsedelim. Edio firması tarafından geliştirilen bu ilginç ürün, ezLife Theater ya da AS-120BT olarak adlandırılıyor. 110x80x30 mm boyutunda ve 130 gram ağır-

KABLOSUZ 5.1 DESTEĞİ: EzLife, kablosuz ortamda kulaklıklarla ve hoparlör sistemlerle haberleşip ses aktarımını sağlıyor.

lığında olan ezLife Theater, kablosuz ortamda hoparlörlerle haberleşerek ses aktarımını sağlıyor. Bir çok ses formatına uyumlu olan cihaz, Q-Space yani 5.1 surround ses teknolojisini, Dolby ve Dolby Digital ses standartlarını da destekliyor. EzLife Theater'ı bilgisayara bağladıktan sonra, Bluetooth destekli kulaklıklarla PC'den PC'ye ya da PC'den telefona görüşmeler yapabilirsiniz. Ayrıca toplu konferans görüşmelerini de gerçekleştirebilirsiniz gibi bu ürünü bir Dolby Digital Decoder olarak da kullanabilirsiniz. Neticede ergonomik yapısı ve desteklediği ses formatları ile ilgi çeken ürün, güç tüketimini de USB port'undan karşılıyor.

Bluetooth teknolojinin bugünü ve yarını

Yukarıda saydığımız Bluetooth'un kullanım alanları, bize gelecekte bu teknolojinin nereye ulaşacağı hakkında fikirler veriyor. Çünkü GSM'de yaşanan başarı, Bluetooth için de yaşatılmaya çalışılıyor. Peki GSM neden bu kadar başarılı oldu? Bu sorunun cevabı, teknolojinin herkese açık olmasında yatıyor. Bluetooth SIG'de yer alan üyeler, geliştirdikleri teknolojilerinin kullanma hakkını herkese verdikleri için gelişmeler de çok hızlı bir şekilde gerçekleşiyor. Bu sayede bu teknolojinin üreticiler tarafından daha çok kullanılması ve seri üretime geçilmesiyle birlikte fiyatının önemli ölçüde düşmesi hedefleniyor.

Tabii Bluetooth adını kullanmak o kadar da kolay değil. Üreticilerin Bluetooth uyumlu logoyu alabilmeleri için, ürünlerini bir kalite işleminden geçirmeleri gerekiyor. Yani bu ürünler, geliştirilmiş standartlara uyumlu olmalı. Bluetooth Special Interest Group'ta üye olarak Intel ve Microsoft firmalarına da büyük görevler düştüğünü söylemeliyiz.

Bu iki firmanın Bluetooth'a donanım ve yazılım desteğini tam olarak vermeleri halinde, bu teknolojinin çok daha hızlı gelişeceğini söyleyebiliriz. Örneğin Intel'in, Bluetooth teknolojisini chipsetlerinde kullanması halinde, PC piyasalarında bu teknolojinin çok daha hızlı yayılacağı düşünülüyor. Tabii aynı zamanda bu teknolojiye ait yazılım desteğinin de aynı derecede hızlı gelişmesi gerektiğini unutmamak gerek! ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

İÇİNDEKİLER

Yardımcı Programlar:
Sistem belleğine hakim olmak

Sistem optimizasyonu:
RegEdit'te ince ayarlar

Temel Bilgiler:
DOS'ta memory komutları

Özetle:
Sistem stabilitesini yükseltin

Bellek Optimizasyonu

Sistem Belleğine Hakim Olun!

Çoğu uygulama kapatıldığında, kullanılan sistem belleğindeki veriler silinmiyor. Bunlar bir süre sonra sistemde performans düşüşüne neden oluyor. Bu yazıda size çeşitli programlar yardımıyla, bu sorunun üstesinden nasıl gelebileceğinizi anlatıyoruz.

Sisteminizi zorlayacak uygulamaları ya da 3D oyunlarını çalıştırırken çökmeler mi meydana geliyor? Ya da çeşitli programların çalışmaları sırasında bilgisayarınız anlamsız bir şekilde yavaş mı çalışıyor? Bilgisayarınızın hızını arttırmaya ne dersiniz? Eğer cevabınız evetse, bir “memory optimizer” (hafıza düzenleyici) programa ihtiyacınız var demek. Memory optimizer programları, sisteminizde boşuna adreslenen belleklerin serbest kalmasını sağlarken, bundan dolayı bilgisayarın daha hızlı çalışmasının yanı sıra çökmesini de engelleyen uygulamalardır. Bu tür programları, özellikle birçok uygulamayı aynı anda kullanmayı sevenlerin ya da 3D oyun çı-

ğınlarının elde etmesi gerekir.

Açtığınız uygulamalar doğrultusunda, sistem belleğiniz çeşitli verilere göre adreslenir. Bu adreslemeler yüzünden, sistem belleği de gittikçe dolar ve sonradan açılan uygulamalar oldukça yavaşlar veya hiç açılmazlar. Bu birçoğumuzun başına gelmiştir. Sistem özelliklerine baktığınızda, sistem kaynaklarının tamamen dolduğunu görürsünüz. Bu da sistemi yavaşlatmaya yeten bir durumdur. Sistem kaynaklarının tamamen dolmasının nedeniyse, çalıştırılan uygulamanın belleğe yüklenmesi ve serbest bırakılmamasıdır. Bellekler serbest kalmadığında, sistem sabitdiske yüklenir ve oradaki boş alanı bir bellek gibi kullan-

maya başlar. Ama bu da diskin gereğinden fazla çalışmasına ve dolayısıyla sistem kaynaklarının da dolmasına neden olur.

Sistem belleğini kontrol altına almak: En çok kim tercih etmeli?

Windows NT ve Windows 2000, okuma ve yazma uygulamaları için veri depolaması yapıyorlar. Yani büyük miktardaki açık olan uygulamaların verileri, sabit-disk boş alanına rezerve ediliyor. Bu da

swapping yani pagefile'in dolması anlamına geliyor. Sabitdiskin belleklere göre daha yavaş olmasından dolayı, performansta da bir düşüş yaşanıyor. Dolayısıyla memory optimizer programları, çalışan uygulamalar için veri depolaması işlemini kontrol altına alarak, bu tür bir performans düşüşüne izin vermiyor. Hatta sistem performansının toplamında bir artışa sebep oluyor. Üstelik herhangi bir donanım veya sistemde herhangi bir ekstra ayar yapmadan.

Bu tür programların en etkili kullanım alanı, birçok uygulamayı aynı anda çalıştıran ve verileri işleyen server ve workstation'lardır. Çünkü bu programlar, dolan belleği bir müddet sonra kendiliğinden serbest bırakırlar. Burada önemli olan şey, veri cache'leme ile sistemi hızlandırmaktır. Yani bu programlar sayesinde, verilerin sistem belleğinden daha rahat okunması sağlanır. Yukarıda da anlattığımız gibi, belleğin dolması sonucu sabitdisk kullanılmaz.

Yardımcı programlarla optimizasyon

WinRAM Turbo: PC'nizin sistem performansını artırın

WinRAM Turbo, Microsoft Windows işletim sistemlerinde yaşanan gereksiz bellek adreslemesini çözmek için geliştirilmiş olan bir yazılım. Bu tunning uygulaması ilk olarak boş olan ve kullanılan bellek miktarını gösteriyor. Bellek miktarının yoğunluğuna göre tek bir fare tıklaması ile belleğinizi defrag işleminden geçiriyor. Bu program isteğe bağlı olarak bu işlemi otomatik olarak da yapabiliyor.

Bunun için bellekteki verileri ilk olarak Windows'un swap dosyasına taşıyor. Boşalan bellek bir defrag işlemine tabii tutuluyor ve swap dosyasında bulunan veriler geri yükleniyor. Bu işlem swap dosyanın büyüklüğüne ve sabit-disk hızına bağlı olarak gerçekleşiyor. Sonuçta daha temiz bir belleğe sahip olunuyor. Üstelik yüzde 50'lik bir yer kazancı sağlanıyor. Sonraki işlemde ise swap dosyası veya temp dosyası siliniyor. WinRAM Turbo, kısaca söylemek

gerekirse, işgal edilen ve kullanılmayan belleği serbest bırakarak kullanılır hale getiriyor.

Ram Idle: Grafik arabirimli bellek takibi

RAM Idle, sistem belleğini defrag işleminden geçirerek, gereksiz yere bilgi saklayan belleğin serbest kalmasını sağlıyor. Bu işlemi sistemi yormadan, yani sistem kaynaklarından çok az bir miktar kullanarak yapıyor. Oldukça başarılı bir program olan RAM Idle, sistem kaynaklarında sadece yüzde 0.5'lik bir yer kaplıyor.

Sistem performansını arttıran bu program, çökmeleri, mavi ekran sorunlarını ve sistemin anlamsız şekilde yavaş çalışmasını minimuma indiriyor.

Programı çeşitli özelliklere göre ayarlayabilmeniz de, programın avantajlarından. Örneğin bellek miktarına bir dolum sınırı verip, bu sınır geçildiğinde belleğin boşalmasını sağlayabilirsiniz. Program istediğinize göre belirli bir za-

man dilimi içinde bu işlemi gerçekleştirebiliyor. Kısaca bu program, Windows için gerekli olan bellek miktarını ayarlıyor. Böylece gereksiz yere bellek dolmamış oluyor.

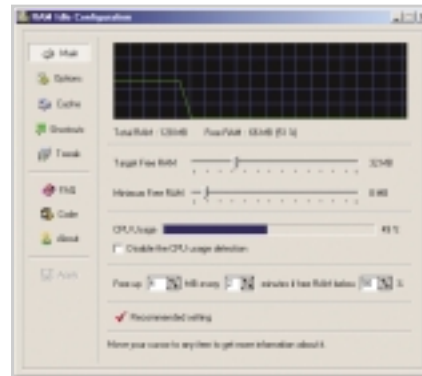
Sistem belleğinin kontrolü, bir grafik arabirim ile gösterilebiliyor... Belirleyeceğiniz bir kısa yol tuşu ile manuel olarak da belleklerin boşalmasını sağlayabilirsiniz.

Mem Turbo: Sistem stabilitesini yükseltmek

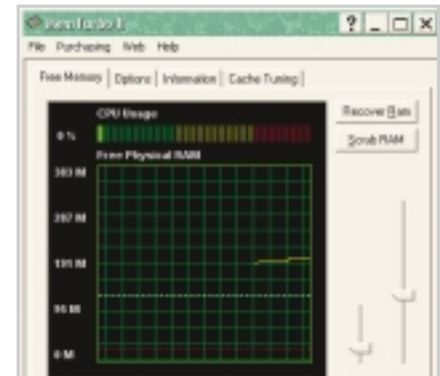
Windows uygulamaları çalışırken sistem belleği, herhangi ekstra bir program çalıştırmadan anlamsız bir şekilde doluyor. Günlük uygulamalarda bu bir çoğumuzun başına gelmiştir. Sistem, kapatılan programların bellekten kendilerini silmemeleri sayesinde şişiyor. Bu da sistem performansını olumsuz yönde etkiliyor. Mem turbo bu işlemi takip eden bir uygulama. 750 KB olan program, belirlediğiniz sınıra göre sistem belleğini defrag işleminden geçire-

VERİ İŞGALİNE SON: Birçok fonksiyona sahip yazılımın kullanımı oldukça basit.

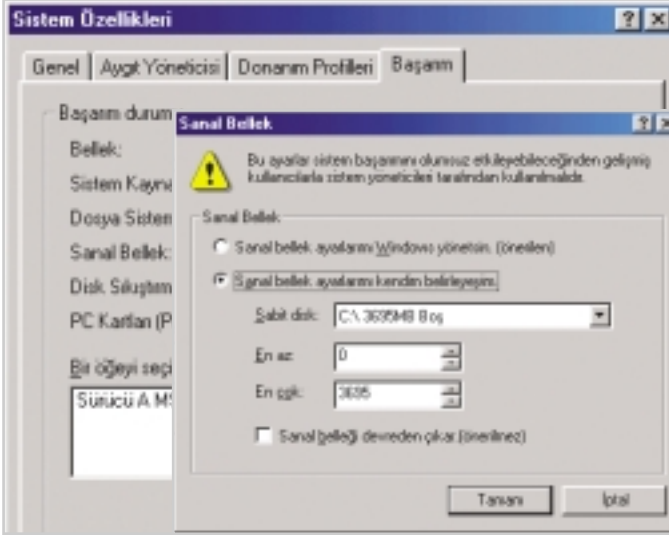

GRAFİK ARAYÜZLÜ TAKİP: Ayarlar basit grafik arayüzüyle rahatlıkla yapılıyor.

SIKI MARKAJ: Bu yazılım dolan belleğin serbest kalmasını sağlıyor.

RAM Optimizasyonu

SANAL BELLEK: Sabitdiskinizde arta kalan boş alanı, Aygıt Yöneticisi altından yapacağınız küçük bir ayar ile, bellek gibi kullanabilirsiniz.

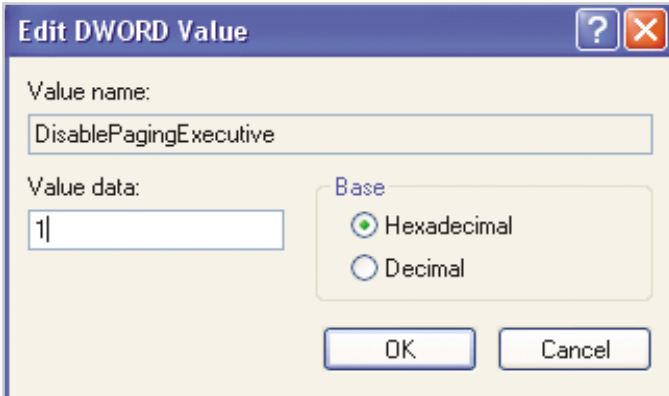
le sabitdiskteki cache alanını kullanmak ister. Bu swap işlemini durdurmak için *System.ini* dosyasının altında bulunan *[386Enh]* satırında yer alan *ConservativeSwapfileUsage=1* değişikliğini yapın. Bu komut sayesinde, yalnızca bellek dolduğunda sabitdiskteki swap işlemi gerçekleşecektir.

Dikkat etmeniz gereken diğer bir nokta da, sistemde 512 MB'dan fazla bir bellek miktarı olduğunda çeşitli sorunların yaşanabilmesidir. Örneğin DOS

MB'ın üstündeki bir sistem belleği kullanmak çok bir şey ifade etmez.

Windows XP: 256 MB üstü sistemlere performans çözümleri

Windows XP de, belleğin boş olmasına rağmen, verileri sabitdiske depolar. Bunun dezavantajı, belleğe göre depolama işleminin daha uzun sürmesidir. 256 MB'ın üstünde bir belleğe sahip olan kullanıcıların, bu işlemi iptal etmesini tavsiye ederiz. Bunun için bellek boş ol-

ÖNCE GÜVENLİK: Regedit'te bu ayarlamaları yapmadan önce kesinlikle Register'i güvenli bir yere kayıt etmelisiniz.

penceresi açılmayabilir, ya da boot işlemi sırasında bir hata mesajı ile karşılaşabilirsiniz. Buna sebep olan özellik, 32 bit cache sürücüsü olan Vcache'dir. Vcache, sistem açıldığında maksimum ön bellek seviyesini belirler. Ayrıca ön belleğe erişilmesi için sınırlı olan adresleri gerekli yerlere dağıtır. 512 MB'ın üstündeki bir bellekte ise gereğinden daha fazla adrese ihtiyaç duyulur. Bu da sistemdeki diğer işlemleri zora sokar. Bu sorunun üstesinden gelmek için *System.ini* dosyasının altında yer alan *MaxFileCache* satırını 512000'e yükseltmek yeterlidir. Yalnız unutmayın ki, 256

masına rağmen *HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\Session Manager\Memory Management* altından *DisablePagingExecutive* değeri 0'dan 1'e getirmek yeterli olacaktır.

Windows XP, sistemi ve verileri dinamik olarak işler. Yani veri işlemleri için büyük miktarda bir bellek kullanılması gerektiğinde, işletim sistemi sistem ön belleğini 4MB'a yükseltir. Bu durum da zaman zaman Kernel sorunlarına yol açar. *HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\Session Manager\Memory Management* al-

tında *LargeSystemCache*'i 0'dan 1'e getirmek sistem cache'ini yükseltmekle kalmaz, daha iyi bir performansta çalışması da sağlar.

XP'de oluşan swap dosyasının erişmesini engellemek için, sistem kapatılırken bu dosyayı otomatik olarak sil-dirmekte fayda var. Bunun için de *HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\Session Manager\Memory Management* altında *ClearPageFileAtShutdown* değeri 1 olarak değiştirilmesi gerekir.

Windows 2000: L2 cache'i işletim sistemine ayarlamak

Eski işlemcili sistemlerde Windows 2000, L2 cache'ini okumayıp, 256 KB olarak değerlendiriyor. Dolayısıyla L2 cache'i daha yüksek olan sistemlerde bu bir dezavantaj. L2 cache'ini ayarlamak için *HKLM\System\CurrentControlSet*

TEMEL BİLGİLER

» DOS altında memory komutları

Mem komutları, sisteminizde boş olan ve kullanılan belleği gösterirler. Kısaca bu komutlarla kullanılan belleğin boyutu, boş belleğin yeri ve hangi programın sistem belleğinin ne kadarını kullandığını öğrenebilirsiniz.

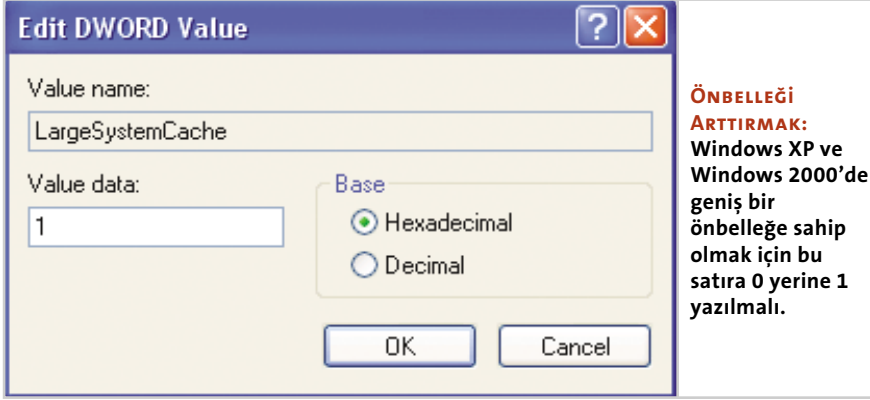
► **Mem:** Sistem belleğinin ne kadarının dolu ne kadarının boş olduğunu gösterir.

► **Mem/Classify:** Sistem belleğini kullanan programları listeler. Buna ek olarak her bir programın ne kadar belleği işgal ettiğini de gösterir.

► **Mem/Debug:** Sistem belleğine yüklenen programlar ile onların interrupt'larını gösterir. Modül büyüklüğünü, segment adreslenmesini ve tipini gösterir. Daha çok programcılarının ihtiyaç duyduğu bilgileri içerir.

► **Mem/Program:** Programların sistem belleğini nasıl kullandığını gösterir. Ayrıca, sistem belleklerde işgal edilen adresler ve büyüklükleri de gösterilir.

► **CHKDSK:** Sabitdisk ve kullanılan cache'leme (ön bellek) miktarı hakkında bilgi verir.

Control\SessionManager\Memory Management altında *SecondLevelDataCache* altında *Hexadezimal* işaretlenip 512 KB'lık bir cache değeri için 200 1024 KB'lık cache değeri içinde 400 rakamı girilmeli.

Windows NT/2000'nin bellek işlemleri, Windows 98'e göre çok daha düzenli. 128 MB'ın üstünde bir belleğe sahip olan kullanıcılar, yine de bazı ayarlamalar yapabilirler.

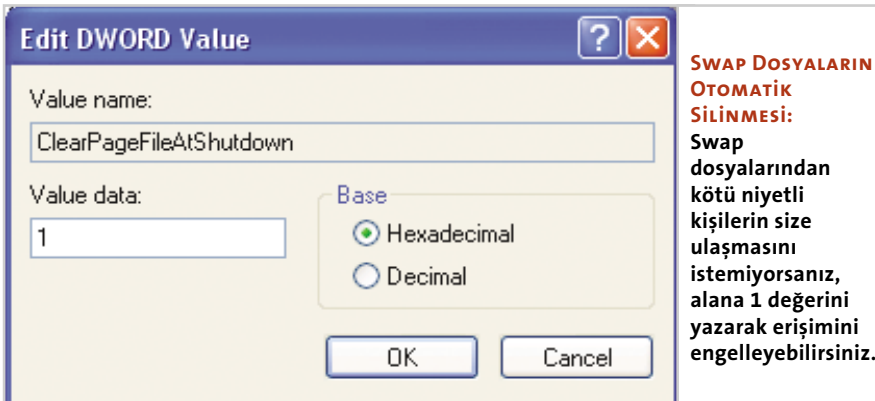
HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\SessionManager\MemoryManagement altında *DisablePagingExecutive* satırına 1 değerini verdiğinizde, sistemin Kernel sorunları minimuma indirgenir. Aynı zamanda *OPageLockLimit = 65536* yapıldığında sistem performansı da artar. Yalnız bu

on Manager\Memory Management'den *ClearPagingFileAtShutdown* değerini 0 yerine 1 değeri verilmeli.

Özetle: Sistemin stabilitesi için ne tür bir sıralama izlenmeli?

İlk olarak arka planda olan tüm uygulamaları kapatın. Sonra ise systemtray'de bulunan diğer programları da kapatın. Task manager yardımı ile kullanmadığınız, ama çalışan uygulamaları kapatabilirsiniz. Sonraki adım, bir memory optimizer programını çalıştırmak. Daha sonra da, bu işlemin daha etkili olması için size tavsiyemiz, belli zaman aralıklarında sabitdiskinizi de defrag işleminden geçirmek olacak.

Ayrıca, kullanmadığınız ama zamanında kurduğunuz programları, unins-

işlemin 256 MB üstü sistemlerde yapılmasını tavsiye ederiz.

Windows 2000'de sabitdiske daha geniş bir önbellek ile çalışmasını sağlamak için ise *Registry*'den *HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Control\SessionManager\MemoryManagement\LargeSystemCache* değerini 0'dan 1'e getirmelisiniz.

Swap dosyasını otomatik olarak silmek için *HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\ControlSet001\Control\Sessi-*

tal işlemi veya program ekle kaldır işlemi ile silmekte fayda var. Sakın programı normal silme işlemi ile sisteminizden silmeye çalışmayın. Çünkü sistem dosyalarında da kendi dosyalarını yerleştiren programlar, bu yöntemle silindiklerinde sistem dosyalarının bulunduğu klasörden silinmiyorlar ve gereksiz yer kaplıyorlar. Bu sayede işletim sisteminiz, her zaman düzgün çalışmaya biliyor. ■

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

Donanım İpuçları

Donanımlara Doping

Çoğu donanım bileşeni tam performansla veya tam işlevsellikle çalışmaz. Bu yazıda donanımlarınızı en yüksek verimle çalıştırmayı sağlayacak ve onlara yeni özellikler kazandıracak ipuçlarını bulabilirsiniz.

1 Dijital Kamera

Hatalı resimlere rağmen bellek medyasını okumak

Akü zayıfladığında dijital kamera son resimleri düzgün olarak kaydedemez. Bu durumda PC'ye transferi sağlayan yazılım, hasarsız olan resimleri aktarmakta da problem çıkartabilir.

İPUCU: Bir compact-flash veya smart-media sürücüsü alın. Fiyatı yaklaşık 70 dolar, ama varsa eğer bir arkadaşınızdan da ödünç alabilirsiniz. Bu tip bir sürücü, dijital kameranın bellek kartını harici (çıkartılabilir) bir medya olarak kullanılabilir. Böylece en azından hasarsız dosyaları bilgisayarınızın sabitdiskine aktarabilirsiniz.

Kameranin transfer yazılımı çoğunlukla TWAIN (ya da daha kötü bir ihtimalle kendine özgü) arabirimi üzerinden çalışır ve bu yüzden transfer sırasında veri akışının baştan sona kadar düzgün olması gerekir.

2 Anakart

Boot problemlerinde reset işe yarayabilir

Anakartınız sabitdiskinizden bir türlü boot etmiyor. Award BIOS'ta boot sırasını da uygun bir şekilde değiştiremiyorsunuz.

İPUCU: BIOS Setup'a girin ve [F5] tuşuna basarak tüm ayarları orijinal fabrika çıkışı haline getirin. Bir sonraki boot sırasında diskin tanınması gerekir. Sorun halen devam ediyorsa anakartınızın BIOS sürümünü güncellemeniz gerekebilir.

3 Anakart

Eski ekran kartı anakarta hasar verebilir

Yeni bir P4 anakart alarak bütçenizi oldukça zorladınız ve eski Riva 128 ekran kartınızı kullanmaya devam etmek istiyorsunuz. Ancak bilgisayarı açtığımızda kasadan dumanlar yükseliyor.

İPUCU: Sorun AGP spesifikasyonundan kaynaklanıyor: Yeni ekran kartları ve anakartlar AGP 2.0 standardına göre tasarlanmıştır, ondan önce de AGP 1.0 kullanılıyordu. Bu iki spesifikasyon arasındaki fark voltaj geriliminde: AGP 1.0'da 3,3 volt iken 2.0'da ise 1,5 volt. Çoğu anakartta her iki AGP modelinin de uyduğu evrensel slotlar bulunuyor. Bu yüzden anakart kitapçığındaki ya da üreticinin web sayfasındaki teknik bilgileri kontrol edin.

Donanım İpuçları

4 TV Kartı

Düşük çözünürlük video kayıta işe yarıyor

Capture programınızla TV yayınlarını kaydetmek istiyorsunuz, ancak kayıta takılmalar, atlamalar oluyor veya yarıda kesiliyor.

İPUÇU: Renk derinliğini düşürün, Windows Desktop'ta "High Color" a (16 bit), capture programının setup penceresinde ise 15 bit'e. Böylece video kayıt tekrar sorunsuz bir şekilde çalışacaktır.

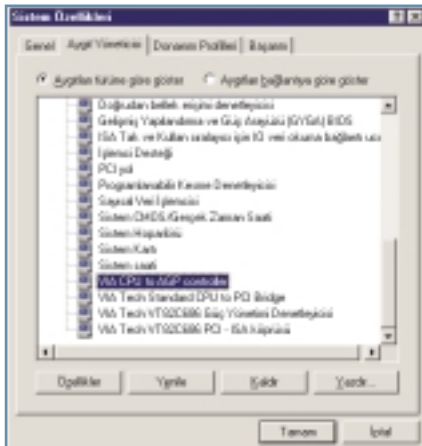
5 Anakart

Yavaş ekran kartını hızlandırmak

Yeni satın aldığınız bilgisayar, yeni kurulmuş işletim sistemine rağmen beklemediğiniz hızda çalışmıyor. 3D oyunlar yavaş çalışıyor ve AGP ekran kartınızdan tam verim alamıyorsunuz.

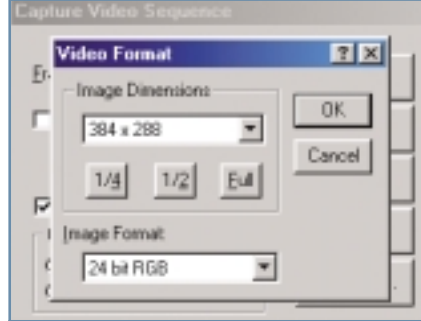
İPUÇU: Burada AGP desteği için gerekli sürücü eksik gibi görünüyor. Bunu hemen kontrol edebilirsiniz: *Aygıt Yöneticisi*'ni açın ve sistem aygıtlarına bakın. Burada "CPU to AGP Controller" gibi bir kayıt olmalı. Bu kayıt yoksa kuzey köprüsündeki (northbridge) hızlı AGP modu etkinleştirilmemiş demektir.

İşlemci çevrebirimlerle iki chip üzerinden haberleşir: Daha yavaş olan güney köprüsü (southbridge) üzerinden,

5 AGP DESTEĞİ: Athlon anakartlarda hızlı AGP modunu etkinleştirmek için Windows, anakartın kuzey köprüsü için uygun sürücülere ihtiyaç duyar.

maksimum PCI veriyolu hızı 133 MB/s'ye kadar olan tüm bileşenlerle veri alışverişi gerçekleştirilirken, kuzey köprüsü anabellek ve ekran kartı gibi daha hızlı bileşenlerle iletişimi sağlar. Bunla-

4 YETERİNCE RENKLİ: 15 bit renk derinliğine kısıtlamak, TV kartının sinyali daha kolay almasını sağlayacaktır.

rın tam hızla çalışabilmesi için Windows uygun sürücülere ihtiyaç duyar. Intel chipsetli anakartlarda gerekli sürücüler zaten CD'de hazır gelir, Athlon anakartlarda ise işe kendiniz el atmalısınız. Athlon anakartlar için sadece iki firma (AMD ve VIA) northbridge chip'i ürettiği için işiniz kolay. VIA chipset için VIA 4 in 1 sürücülerini www.viaarena.com adresinden, AMD için de AGP chipset sürücüsünü www.amd.com adresinden indirebilirsiniz.

6 Komple Sistem

Windows 98/ME'de bellek limiti

Bellekler ucuzlayınca sisteminizi terfi etmeye karar verdiniz ve RAM'inizi 512 MB'a yükselttiniz. Ancak yeni haliyle 128 MB RAM'li halinden daha yavaş çalıştığını düşünüyorsunuz.

İPUÇU: Yeni anakartların 1 gigabayt ve üstü bellek miktarını desteklemeleri kulağa hoş geliyor, ancak işletim sisteminiz de bu yüksek bellek miktarlarını destekleyebilmeli. Windows 98 ve Me en verimli şekilde maksimum 256 MB RAM ile çalışabiliyorlar. Daha fazla bellek takıldığında özellikle programların açılışı daha uzun sürebiliyor, bu yüzden sadece gerçekten de gerekli olduğunda, mesela video düzenleme için, daha fazla RAM kullanın.

7 Inkjet Yazıcı

Yeni Epson yazıcılarla DOS'tan yazdırmak

Yeni Epson yazıcılarda DOS sürücülere bulunmuyor. Ama bu demek değil ki eski DOS programlarından artık çıkış alamayacaksınız, bazı modelleri halen DOS altında kullanabilirsiniz.

İPUÇU: Sihirli sözcüğün adı ESC/P2, yazıcı bu dili destekliyorsa eski DOS programlarıyla da çalışabiliyor. Bununla ilgili açıklamaları teknik bilgilerde (yazıcı kitapçığında veya www.epson.com adresinde) "Emulation" anahtar sözcüğü altında bulabilirsiniz. Windows'tan DOS'a geçtiğinizde, yazıcınızı kısa bir süre için kapatın, böylece Windows modunu unutacaktır.

9 Ses Kartı

Rahatsız edici gürültülere son

Uygun bir fiyata bir ses kartı satın aldınız, ancak basit Windows sistem seslerinde bile çıkan rahatsız edici gürültüler →

8 AÇILMAYAN SİSTEM

» Reset düğmesi takılı kalmış

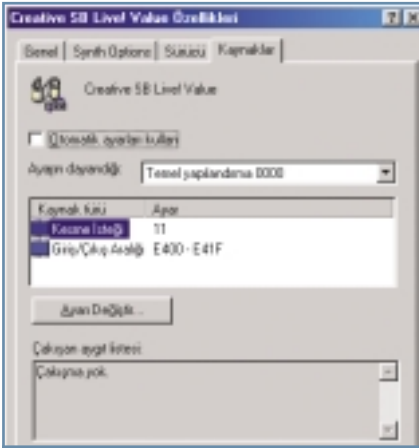
Büyük bir hevesle kendi sisteminizi topladınız ya da kasanızı değiştirdiniz. Ancak PC'nin güç düğmesine bastığınızda hiçbir hareket göremiyorsunuz. Tüm bağlantıları doğru yaptığınıza da eminsiniz.

İPUÇU: Böyle bir durumda öncelikle kasayı tekrar açın ve tüm bileşenleri çıkartın. Sadece işlemci, ekran kartı ve anabellekle boot edin. Sorun devam ediyorsa kasa ve anakart arasında kısa devre olup olmadığını kontrol etmek için vidaları kontrol edin. Son olarak güç kablosu dışında tüm kabloları sökün ve power-on pin'lerine bir tornavida ile dokununuz. Sistem açıldıysa reset düğmesi takılı kalmış ve anakartın kısa devre yapmasına neden olmuştur. Bir penseyle kasanın plastiğine takılı kalan reset düğmesini geri çekerek sorunu çözebilirsiniz.

Donanım İpuçları

hemen hevesinizi kursağınızda bıraktı.

İPUÇU: Bu sorunun nedeni çoğunlukla ses kartının elektriksel olarak iyi yalıtılmamış olmasından, ya da diğer PC bileşenlerinden kaynaklanır. Ses kartını en sondaki PCI yuvasına takın, yani güç kaynağından, işlemciden ve sabitdiskten mümkün olduğunca uzakta olsun. Kablo bağlantılarını kontrol edin, kablolar yuvalarına tam olarak girmiş olmalı.

9 INTERRUPT ATAMASI: *Aygıt Yöneticisi'ndeki "Kaynaklar" sekmesinde problem çıkaran her PCI kartına özel bir IRQ verebilirsiniz. Burada "Çakışma yok" ifadesi görünse de aslında bir çakışma söz konusu olabilir.*

PCI kartlarda interrupt paylaşımı da, yani birçok bileşenin aynı CPU kesme isteğini kullanması, bu tip sorunlara neden olabilir. Böyle bir durumda ses kartına boş bir IRQ atamalısınız. Bunu da BIOS Setup'tan ya da Windows Aygıt Yöneticisi'nden yapabilirsiniz. "Ses, video ve oyun denetleyicileri"nden kartınızın simgesine çift tıklayıp "Kaynaklar" sekmesine girin. Burada bir çakışma varsa görebilir ve sorunu çözebilirsiniz.

10 Yazıcı

Alternatif yazıcı sürücüsü kullanmak

Ucuz, sürücülerinin hiçbir ekstra özellik sunmadığı bir lazer yazıcınız var.

İPUÇU: Orijinal sürücü yerine HP Laserjet 1100 PCL5e'nin sürücüsünü kullanın. Bu sürücü standart bir sürücüye

göre daha fazla özellik sunuyor ve fiziksel olarak hangi yazıcının gerçekten de kurulu olduğunu kontrol etmiyor. Böylece bir A4 sayfasında 16 sayfanın konsept çıkışını görüntüleyebilirsiniz. Hatta A5 broşür baskısı da yapabilirsiniz. www.hp.com adresinden LJ281EN.EXE dosyasını yükleyin (önce aratın). Dosyayı herhangi bir dizine açtıktan sonra sisteme yeni bir yazıcı ekleyin, sürücü seçiminde ilgili dizini seçin ve kurulumu tamamlayın.

11 Donanım

Bilinmeyen donanımların üreticisinin tespiti

Bilgisayarınız için bit pazarından veya bir ikinci el ilanından kitapçı, sürücüsü olmayan bir donanım satın aldınız. Şimdi bu donanımın üreticisini bulmak, böylece gerekli sürücülere ve teknik bilgilere ulaşmak istiyorsunuz.

İPUÇU: www.fcc.gov/oet/fccid adresine bakın. Burada donanımın üzerine yapııştırılmış FCC-ID etiketinden üretici firmayı bulabilirsiniz. Buradan da sürücülere ve teknik bilgilere ulaşabilirsiniz.

12 Yazıcı

USB mi daha hızlı, paralel arabirim mi?

Yazıcınız hem USB hem de paralel port üzerinden bağlanma seçenekleri sunuyor. Her iki arabirimi de test ettikten sonra paralel bağlantının daha hızlı olduğuna karar verdiniz.

İPUÇU: Evet, gerçekten de bu düşüncenizde yanılmıyorsunuz. Küçük doküman ve resimlerde paralel bağlantı açık bir şekilde daha hızlı; karmaşık ve kapsamlı dokümanlarda ise USB çözümü daha avantajlı. Bunun nedeni de USB bağlantısının yükünden kaynaklanıyor. USB asıl yazdırma komutlarından önce birçok yönetimsel veri gönderiyor. Yollanan verilerin işlenmesi de uzun sürebiliyor, paralel olarak bağlı yazıcılar ise bu sırada çoktan yazdırma işine başlamış oluyorlar.

14 Scanner

Tarama için en iyi çözünürlüğü ayarlamak

Maksimum çözünürlükte tarama yaparken resim dosyalarınız sonuçta çok büyük bir hal alıyor, böyle olmasını istemiyorsunuz.

İPUÇU: Bire bir kopyalar söz konusu olduğu sürece çıkış medyasının çözünürlüğü, tarama çözünürlüğünü de belirler, yani resim internet kullanımı veya genel olarak ekran üzerinde görüntülenmek için düşünülüyorsa 72 ppi (pixel per inch) yeterlidir. Taranacak belgeyi faksla göndermek istiyorsanız 200 →

13 MAXTOR SABİTDİSK

» "Write verification" sorununa çözüm

Sisteminize yeni bir Maxtor sabitdisk taktınız ve formatlama işleminin çok uzun sürdüğünden şikayet ediyorsunuz.

İPUÇU: Maxtor, IDE disklerini, on defa açılıp kapanıncaya kadar (test aşaması) write-verifying özelliği açık olarak kalacak şekilde piyasaya sürüyor. Bu modda yazılan her veri bloğu kontrol için hemen okunuyor ve cache (önbellek) içeriğiyle karşılaştırılıyor, böylece yazma hataları anında ortaya çıkarılmış oluyor ve bu da mantıklı bir işlem gibi görünüyor. Ancak bu yöntemle maksimum veri yazma hızı neredeyse yarı yarıya düşebiliyor. Bu yavaşlık da sadece diski formatlarken veya işletim sistemini kurarken değil, aynı zamanda video capture gibi işlemlerde de kendini fazlasıyla belli ediyor.

Yazma sınaması test süresini kısaltmak isteyenler için iki seçenek var: En basit yolu bilgisayarı sabitdisk takılıken on defa açıp kapatmak. Yani sabitdiskine bu eziyeti çektirmek istemeyenler SetWrtVr (=Set Write-Verification) yapılandırma programını www.maxtor.com adresinden download edebilir ve bu sınamayı hemen iptal edebilirler. Bu programla aynı zamanda daha güvenli olan bu yazma modu, veri güvenliğinden kuşku duyuluyorsa tekrar aktif hale getirilebilir.

Donanım İpuçları

ppi doğru çözünürlük olacaktır. Edindiğimiz tecrübelerle göre eski tarayıcılarda, taranacak belgeyi önce gri tonlarında okutmak ve daha sonra resim düzenleme programında siyah-beyaz resme dönüştürmek daha iyi sonuç veriyor. Ancak yeni tarayıcılar siyah-beyaz taramada kenar görüntülenmesi için ekstradan bir text optimizasyon seçeneği sunuyorlar. Hangi yöntemin daha iyi sonuç verdiğini deneyerek bulabilirsiniz.

Taranacak belge yazdırılacaksa işler biraz daha karmaşık bir hal alıyor. Zira lazer veya mürekkep püskürtmeli yazıcının çözünürlüğünü (dpi = dots per inch), üreticiler her iki değer için de çoğunlukla aynı "dpi" kısaltmasını kullanıyorlar da, tarama çözünürlüğü ile karıştırmamak gerekiyor. Aradaki fark resim veya yazdırma noktası başına renk derinliğinde yatıyor: Scanner, her resim noktası için 16,8 milyon farklı renk kaydedebilir. Bir yazıcı ise her yazdırma

noktası için sahip olduğu yazdırma rengi (ve elbette kağıt rengi) kadar nüans yazdırabilir. HP'nin mürekkep püskürtmelileri burada bir istisna teşkil ediyorlar, zira birçok ana rengi üst üste yazdırabiliyorlar (Photo-Ret III baskı yöntemiyle). Ancak bunlar da daha net gri tonları veya renk nüansları için yarı ton tramlamasını kullanmak zorundalar. Bu yüzden renkli veya gri tonlu resimler için çoğunlukla aynı şekilde 300 ppi yeterlidir.

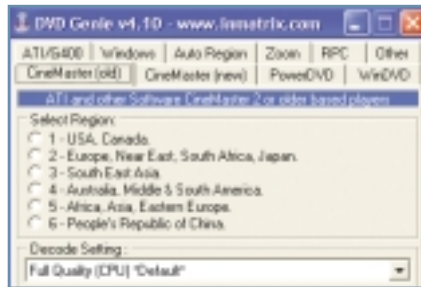
15 DVD-ROM

Donanımsal bölge kilidini açmak

ABD'den sipariş ettiğiniz ve 1. bölge koduna sahip bir DVD'yi izleyebilmek için DVD oynatıcı yazılımının DVD sürücünüzün kod ayarını değiştirmesi gerekir. Yeni DVD sürücülerinde bu değişikliği maalesef sadece beş defa yapabiliyorsunuz, daha sonra bölge kodu sabit bir şekilde kaydediliyor.

İPUÇU: DVD-ROM sürücülerini, uluslararası normlara uygun olabilmeleri için Regional Protection Code (kısaca RPC) denilen bir bölgesel koruma koduna sahiptirler. RPC-1, bölge kodları arasında dilediğiniz kadar geçiş yapabilirsiniz demektir. RPC-2'de ise beş bölge kodu değişikliğinden sonra son olarak ayarlanan bölge kodu kalıcı olarak kaydedilir.

1 Ocak 2000 tarihinden sonra satılan hemen hemen bütün DVD-ROM sürücülerini RPC-2 uyumludur. Ancak RPC-2 kodlu bir DVD sürücüsünü firmware güncellemesi ile RPC-1'e dönüştürmek mümkün. DVD sürücü üreticileri bu tip firmware sürümlerini sunmadıkları için, bu firmware'leri ancak www.firmware.fr.st gibi internet adreslerinde bu-

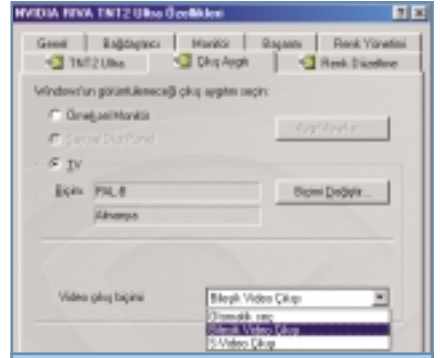
15 SINIRSIZ ÖZGÜRLÜK: DVD Genie ile DVD-ROM'unuzun hangi bölge kodunu destekleyeceğini ayarlayabilirsiniz.

labilirsiniz. Sürücünüz için bir firmware güncellemesi yoksa ya da sürücünüzün garantisini yakacağından korkuyorsanız yazılımsal bir çözüme de başvurabilirsiniz. Freeware bir program olan DVD Genie (www.inmatrix.com) yazılımını bu iş için kullanabilirsiniz.

16 TV ÇIKIŞI

Ekran kartından renkli çıkış almak

DVD filmlerini büyük ekranlı televizyonunuzda izlemek istiyorsunuz. Ekran kartınızda bir S-Video çıkışı var, ancak

16 RENKLİ EKRAK İÇİN: S-Video sadece siyah-beyaz görüntüler veriyorsa, composite (bileşik video) çıkışa geçiş yapmalısınız.

televizyon sadece scart girişine sahip. Uygun bir adaptör kablo kullandığınızda TV'de sadece renksiz bir görüntü elde ediyorsunuz.

İPUÇU: S-Video parlaklık ve renk bilgilerini ayrı ayrı iletir, kullandığınız kablo sadece parlaklık bilgisini televizyonun composite (bileşik video) girişine iletiyordu, bu yüzden de sadece siyah-beyaz bir ekran görebiliyorsunuz. Sadece S-Video çıkışı sunan hemen hemen tüm ekran kartları için composite videoya geçmelerini sağlayacak uygun adaptörler vardır. Bu tip bir kablo ya ekran kartıyla birlikte verilir ya da bilgisayarınızdan bu tip adaptör kablosu temin edebilirsiniz. Ancak ekran kartınızın sürücüsünde de bunun için bir ayar seçeneği olabilir: Burada "Composite Video" seçebiliyorsanız, ekran kartının çıkışı da buna uygun olarak ayarlanacak ve TV'de renkli bir görüntü gösterilecektir. ■

Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

17 UZMAN İPUCU

» TFT ekranda çirkin gölgeler

Yüksek bir ücret ödeyerek yeni bir TFT ekran aldınız, ancak gece ekranı kapatmayı unuttunuz. Sabah uyandığınızda büyük bir şok yaşadınız: TFT ekranda çirkin, karanlık bir kenar görünüyor ve ekranı açıp kapatınca da bu gölge ortadan kalkmıyor.

İPUÇU: IPS (In Plane Switching) teknolojisine sahip TFT ekranlarda uzun bir süre hareketsizlik olunca, kenardaki cam kısımları birbirleriyle tutturulan yapışkan maddeyle, cam kısımlar arasındaki sıvı kristal tabaka arasında elektriksel bir alan oluşabiliyor. Bir süre sonra sıvı kristallerin bir bölümü bu elektriksel alan doğrultusunda hareket ediyor ve ekran üzerinde bir gölgenin belirmesine neden oluyorlar.

Mümkün olduğunca beyaz bir ekranın, mesela *Bilgisayarım* penceresinin ve Paint programının tam ekran görüntülenmesi, sorunu çözecektir. Monitörü gerekirse en az 24 saat tam parlaklıkta ve tam kontrastta çalıştırın, gölgeler hiçbir iz bırakmadan kaybolacaktır.

SATA'nın arz-ı endamı

Uzun süredir sözü edilen seri ATA mimarisi SATA, nihayet anakartlarda ek kontrolör chip'lerle kendini gösteriyor. Bu arada PCI SATA kartlarının da piyasaya sürülmüş olması, IDE altyapısındaki yeni bir dönemi müjdeliyor.

2 Ağustos, ATI'dan Radeon 9000 Pro

Doğrusu ATI Almanya ofisinden test merkezimize yollanan Radeon 9000 Pro 64 DDR MB beni şaşırttı. Neden mi? Kartın çıkışının 15 gün sonra gerçekleşeceğini bekliyordum da ondan. İşin ilginç yanı, ürün, şu ünlü donanım sitelerine bile bize geldikten 10 gün sonra ulaştırılmıştı. Kart, bir mühendislik örneği olduğu için, derme çatma bir karton kutuda, sadece sürücü CD'siyle beraber aceleyle paketlenerek bize ulaştırıldı. 275/550MHz hızlarına sahip olan Radeon 9000 Pro ile gerçekleştirdiğim testlerde, tahmin ettiğim gibi, kart Radeon 8500'ün oldukça gerisinde. Fakat kartın sürücüleri bence daha iyi olabilir. Kuşkusuz ATI önümüzdeki 1-2 ay içinde bu durumu düzeltecektir. Bunun dışında performans açısından bir karşılaştırma yapmak gerekirse, Radeon 9000 Pro'nun nVidia GeForce4 MX

440'tan daha hızlı olduğunu söylemek mümkün. Bu aşamada giriş seviyesi segmentinde ATI ile nVidia arasındaki çekişmenin devam ettiğini ve bu çekişmenin kullanıcılara fiyat düşüşü olarak yansıtacağını söylersek yanlış olmaz..

8 Ağustos, MSI yine lider

Dünyanın en büyük grafik kartı üreticisi MSI'nın 2002 yılı içinde şu ana kadar 6 milyon kart sattığı açıklandı. MSI bu ekran kartlarından bazılarını büyük volümlerle başka markalar için üretiyor. Görünen o ki, şirket 2002 için hedeflediği 13.1 milyonluk ekran kartı satışını tutturabilecek. Tam kapasiteyle çalışmasına rağmen, gerek OEM entegratörleri gerekse diğer markalardan gelen siparişlere yetişmekte zorlanan şirketin anakart pazarında da güçleniyor olması tesadüf değil.

10 Ağustos, Yeni ürünler

Creamware'in test merkezimize yolladığı Lunall'nin ardından Steinberg'in Türkiye temsilcisi olan Compel, test merkezimizi çeşitli yazılım ve donanımla adeta bombardıman etti. Bunlar arasındaki DVD/VCD hazırlama programları, ya da Cubase ve Reason gibi profesyonel müzik yazılımlarına dergimizin yazılım köşesinde zaman içinde yer vereceğiz. Bunun dışında yollanan Nuendo serisi donanımlar oldukça hoşuma gitti doğrusu. 3 ayrı kutu olarak satılan bu seride Audiolink 96 Multiset, Audiolink 96 PCI ve Audiolink 96 Mobile adlı ürünler var. Audiolink 96 Multiset (825 euro) 8'er adet analog giriş ve çıkışın yanında dijital ve MIDI I/O bağlantılarına da sahip ve enstrümanların PC ortamına mükemmel bir entegrasyonla adapte olmasını sağlıyor. Audiolink 96 PCI (325 euro)

REKABET DEVAM EDİYOR: Test merkezimize yollanan ATI Radeon 9000 Pro, yaklaşık 125 dolarlık fiyatıyla giriş seviyesi kategorisinde oldukça iddialı olacak bir ürün. Kart üzerindeki 3.3ns'lik bellek modülleri dikkat çekiyor.

CHIP Test Editörü Şahin Ekşioğlu, donanım dünyasında dikkatini çeken gelişmeleri, her ay günlüğünde sizlerle paylaşıyor.

» 14 Ağustos, Nikon'larda üretim hatası

ise tahmin edebileceğiniz gibi bir ses kartı.

24bit/96KHz örnekleme kalitesi ve Nuendo ortamının kalbi olması, bu ses kartının en dikkat çeken özellikleri arasında. Audiolink 96 Mobile (359 euro) ise PC ve notebook arasında iletişim kurmanızı sağlayan bir PCMCIA adaptörü. Nuendo serisinde başka bileşenler de var. Fakat genel olarak bakınca, yazılım konusunda kendini ispatlamış bir şirket olan Steinberg'in donanım alanında da oldukça başarılı olduğunu söyleyebilirim.

13 Ağustos, Serial ATA nihayet...

Paralel ATA mimarisinin terk edildiğine dair ilk somut işaretler nihayet kendini göstermeye başladı. Abit bu konuda başı çeken üreticiler arasında. KT400 chipsetli Abit AT7-MAX2 üzerinde alışlageldiği üzere sadece 2 adet IDE yuvası yok. Anakart sahip olduğu Marvel kontrolör chip'leri sayesinde kullanıcıya 1.5Gb/sn veri aktarım hızı sağlayan Serial ATA arabirimini altın bir tepside sunuyor.

Altın bir tepsi diyorum, çünkü bu yuvaların dışında anakart üzerinde 2 adet de ATA 133 RAID yuvası mevcut. Kısaca yeni anakartların pek çoğunda Paralel ATA/Seri ATA geçişi çok keskin olmayacak. Anakartlarda her iki arabirimi de (en azından bir süre için) görmek, kullanıcılara esnek bir kullanım ve yumuşak bir geçiş sağlayacaktır kanaatindeyim.

15 Ağustos, SiS'ten RDRAM destekli chipset

SiS, Intel'le gerçekleştirdiği lisans antlaşmasının tadını çıkarıyor. Şirket, yeni chipseti R658 ile Intel'den sonra RDRAM uyumlu chipset üreten ikinci şirket oldu. R658, AGP 8x, USB 2.0, FireWire, PC800/1066 bellek desteği gibi gelişmiş özelliklere sahip. Performans açısından bakınca chipsetin yeni 850E'nin gerisinde olduğunu görüyoruz. Öte yandan ekstra özellikleri ve fiyat avantajı ol-

Fotoğraf makinesi denince akla ilk gelen markalardan biri olan Nikon, yüzde 29'u Japonya'da, yüzde 12'si Avrupa'da, yüzde 11'i kuzey Amerika'da ve geri kalanı Asya'da satılan toplam 90.000 adet Coolpix 2000 dijital fotoğraf makinesini, pil yuvasındaki plastiğin ince olması yüzünden zamanla eriyebileceği riski yüzünden geri alıyor. Nikon tarafından yapılan açıklamada, Nikon Coolpix 2000'lerin yetkili dağıtıcılara teslim edilerek yenileriyle değiştirilebileceği belirtiliyor. Daha fazla bilgi için: www.nikon.com.

ması bu chipseti taşıyan anakartları çekici kılabilir.

16 Ağustos, DirectX 9 ve yeni grafik kartları

Sahip olduğu gelişmiş özelliklerle grafik alanında yeni bir dönem açması beklenen DirectX 9'un beta versiyonları internette do-

laşmaya başladı. Zaman sınırlaması olan ve kullanım için Beta ID gerektiren bu beta versiyona bakılırsa, 2003 yazında çıkacak oyunlar grafik kalitesi açısından pek çok üstünlüğe sahip olacak. Öte yandan nVidia'nın, merakla beklenen işlemcisi NV30'u Kasım ayında piyasaya süreceği tahmin edilirken DirectX 9 uyumlu bir başka grafik işlemcisi olan ATI Radeon 9700'ün ilk örnekleri çoktan basın için performans testlerine tabi tutuldu bile. Her ne kadar ATI henüz bu sonuçların açıklanmasına izin vermiyorsa da, sonuçların oldukça tatminkar olduğu gelen haberler arasında. Diğer yandan NV30'un hala ortada olmaması, nVidia'nın bu sefer biraz geç kaldığını gösteriyor.

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

SiS'TEN RAMBUS DESTEKLİ CHIPSET: RDRAM'in DDR bellek karşısında pazar kaybetmesini istemeyen Intel, SiS'e nihayet RDRAM destekli chipset üretme izni verdi.

İÇİNDEKİLER

83

Ekran Kartı
Gigabyte AP128D-H3
USB Sabitdisk
Pockey USB HDD
RW Combo
Samsung SM-332

84

LCD Monitör
Nfren NF-1800MA
Bellek Kart Okuyucusu
Unomat Cyber Reader
USB Sabitdisk
Sarotech Cutie

86

CD Sürücü
Aopen CD-956E
USB Sabitdisk
Loqdrive 250 SPR
All in One
Brother MFC-3100C

88

PC
ECS Desknote A9001
Bellek Kart Oynatıcısı
Carry Media Player
Dijital Kamera
Mustek Gsmart Mini2

Yeni Donanım TESTLERİ

Bilgisayar piyasasına her ay yeni ürünler katılıyor. CHIP Test Merkezi olarak, bu ürünleri mümkün olduğunca tanıtmayı hedefliyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç donanım ürünlerinin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Taiwan'daki Computex Fuarı'nın hemen ardından, orada gördüğümüz ürünler yavaş yavaş ülkemize de gelmeye başladı. Bu ürünlerden biri Ecs'nin Desknote'u. Desknote, kısaca tarif etmek gerekirse, notebook görünümlü bir desktop bilgisayar. Yani dış görünüş olarak bir notebook'a benzeyen bu ürün, desktop bilgisayarlarda kullanılan donanım bileşenlerini içeriyor. İlgimizi çeken ürünler arasında USB arabirimine sahip sabitdiskler de mevcut. Oldukça ergonomik bir yapıya sahip olan bu diskler, USB 2.0 arabirimini destekliyorlar. Pockey ve Cutty olarak adlandırılan bu ürünler, sürekli gezen ve bilgilerini yanında taşımak zorunda olanlar için oldukça ilgi çekici. Yukarıda saydığımız özelliklerin yanı sıra güvenliğe de önem veren kullanıcılar, Loqdrive

250 SPR'a bir göz atmalılar. Oldukça yüksek bir fiyata satılan Loqdrive 250 SPR'ın en önemli özelliği, üzerinde bir parmak izi okuyucusu olması. Bu sayede bilgilerinizi yanınızda taşımakla kalmaz, güvenliğini de sağlamış olursunuz. Ayın ürünü ise Gigabyte tarafından belirli bir sayıda üretilen ve ATI'nın Radeon 8500XT chipsetini taşıyan Gigabyte AP128D-H3. Test esnasında oldukça iyi sonuçlar veren bu ürün, Geforce3 chipsetli kartları sollayarak Top10 listemizde 4. sıraya yerleşti. Bunun nedeni bu ürünün 300 MHz'lik bir chip frekansında çalışması ve 3.3 ns'lik bellek modüllerini kullanması. Son olarak Mustek'in Gsmart Mini 2 ürününün de oldukça dikkat çekici olduğunu söylemeliyiz.

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

DEĞERLENDİRME

Donanım test sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandırma bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı".

Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu yeni puan sistemini ürünleri daha kolay

değerlendirip sıralandırmak için uygun gördük. Böylece puanlandığımız ürünleri başka ürünler ile kıyaslayıp size göre bir alternatif oluşturup oluşturmadığını belirleyebilirsiniz. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen ürünler, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimizde yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz. Top 10 listelerinin tamamına www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/donanim adresinde bulabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

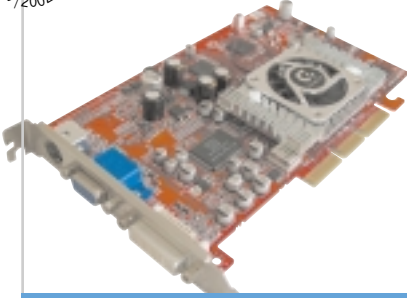
çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

Donanım Testi

CHIP TOP 10 4.Sıra

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
09/2002

Ekran Kartı

GIGABYTE AP128D-H3

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Armada, Empa, Kont
BİLGİ İÇİN (212) 230 84 80,
www.empa.com.tr, (216) 499 62 99
FİYAT 240 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset	ATI Radeon 8500 XT
Bellek	128 MB DDR
Chip frekansı	300 MHz
Bellek frekansı	AGP 4X/2X
Bus	3 x 184 pin DDR-SDRAM

USB Sabitdisk

POCKEY USB HDD

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Ergosis
BİLGİ İÇİN (216) 449 51 75
FİYAT 299 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB 1.1/2.0
Transfer hızı	480 Mbps
Kapasite	40 GB
Boyut	127 x 74 x 11.7 mm
Ağırlık	155 gr
İ. sistemi	Win 98/Me/2000/XP, MAC

RW Combo

SAMSUNG SM-332

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Kont, Koyuncu
BİLGİ İÇİN (216) 499 62 99,
(216) 522 99 00
FİYAT 99 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	IDE
DVD	12X
CD-ROM	40X
CD-RW	10X
CD-R	32X

ATI RADEON 8500'ÜN SON TEMSİLCİSİ:

Radeon 8500XT öncelikle 300 MHz'lik bir chip frekansında çalışması ile dikkat çekiyor. 3.3 ns'lik bellek modülleri de kullanan Gigabyte AP128D-H3, 128 MB'lık bir bellek miktarı ile de oldukça iddialı görünüyor. Diğer özellikler ise Radeon 8500'den bildiğimiz S-Video ve DVI-I bağlantıları. Gigabyte AP128D-H3, 3D Mark 2001Se testinde oldukça yüksek bir değer aldı. Önceki aylarda yaptığımız ekran kartı testindeki sonuçlarla karşılaştırdığımızda, bu kategoride alınan en iyi üçüncü değeri aldığını söyleyebiliriz. Yani bu ekran kartı, Geforce III chipsetli kartlardan daha iyi bir değer aldı. Aquamark için de aynısının geçerli olmasına karşın, Quake III ve Dronez testlerinde ortalama değerler elde edildi. Genel toplamda ise Gigabyte AP128D-H3, TOP10 listemizde nVidia'nın Geforce III chipsetli kartlarını geride bırakarak 4. sıraya yerleşti. Ürünün fiyat/performans oranı da oldukça yüksek.

SONUÇ: Radeon 8500 serisinin son temsilcisi olan bu ürün, Geforce III chipsetli ekran kartlarının korkulu rüyası.

- + Yüksek Fiyat/Performans oranı
- + S-Video ve DVI-I çıkışlarına sahip
- + Yazılım desteği ve ergonomi

TAŞINABİLİR SABİTDİSK: Pockey USB disk, adından da anlaşılacağı gibi USB arabirimini kullanan harici bir sabitdisk. Dizüstü bilgisayar, workstation ya da Mac sistemlere rahatlıkla bağlanabilen Pockey, güç tüketimini USB kablосundan alıyor ve bu sayede de bir güç adaptörüne ihtiyaç duymuyor. Yalnız kablосun çok uçlu olduğunu ve bir ucunun USB diğer ucunun da PS/2 arabirimine sahip olduğunu söylemeliyiz. Dolayısıyla üründen tam performans almak için, her iki ucu da sisteme bağlamak gerek, aksi takdirde Pockey USB çalışmayabilir. Cihazı her zaman yanınızda taşıyabilmeniz büyük bir avantaj. Ayrıca Hot-Swap, Hot-Plug ve Plug and Play olması da kullanıcıya büyük bir kolaylık sağlıyor. Bu sayede sistem açırken bile Pockey'i dahil edebilirsiniz ve ekstra bir kurulum gerektirmeden çalıştırabilirsiniz. Yalnız cihazdan tam performans alabilmek için tavsiyemiz, USB 2.0 arabirimini kullanmak olacak.

SONUÇ: Pockey, verilerin istenen yere taşınması, korunması ve anında erişilmesi için ideal bir çözüm sunuyor.

- + Ergonomisi
- + USB 2.0 desteği ile yüksek hız
- Hem PS/2 hem de USB portlarına bağlanması gerek

İSTER CD-RW İSTER DVD-ROM: Samsung SM-332, birçok fonksiyonu bir arada sunan bir combo sürücü. DVD, CD, CD-R ve CD-RW fonksiyonlarını destekleyen sürücü, multi CD formatı sayesinde çok sayıda CD medyasını okuyabiliyor. Cihazı test ettiğimizde, 81 ms'lik CD veri erişim süresi ve 125 ms'lik DVD veri erişim süresi elde ettik. Cihazın teknik özelliklerinden bu değerler CD erişim süresi için 110 ms, DVD için de 130 ms. 4169 Kbyte/saniye maksimum CD transfer oranı ile tek işlevli ürünlere kıyasla ortalama değerde olan cihaz, 10927 Kbyte/saniye maksimum DVD transfer oranı ile de ortalama değerleri yakalıyor. Samsung SM-332 genel olarak başarılı sayılabilir. Nedeni, benzer ürünlerin tek işlevli ürünlere kıyasla ortalama değerleri yakalayamaması. Sonuç olarak, fiyat/performans oranına önem verenlerle, yeni başlayanların cihazdan memnun kalacaklarını söyleyebiliriz.

SONUÇ: Cihaz ortalama performans değerleri ile yetinen ve birçok fonksiyonun tek bir cihazda toplanmasını isteyen kullanıcılar için uygun bir çözüm.

- + Birden çok fonksiyon destekliyor
- + 8 Mbyte belleğe sahip
- + Zengin yazılım desteği

Donanım Testi

LCD Monitör

NFREN NF-1800MA

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Boğaziçi
BİLGİ İÇİN	(212) 217 29 29
FİYAT	959 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ekran	TFT LCD
Görüntü alanı	18.1 inç
Maksimum çözünürlük	1280x1024 piksel
Güç tüketimi	40 watt
Boyut	443 x 200 x 453 mm
Ağırlık	6 kg

Bellek Kart Okuyucusu

UNOMAT CYBER READER

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Polat
BİLGİ İÇİN	(212) 526 60 14
FİYAT	77 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Bellek türü	USB
Multimedya	Smart Media, Memory Stick, Multimedya Card, Secure Digital, Compact Flash, IBM Microdrive
Okuma/yazma hızı	1.4 Mbyte/sn
Boyut	114 x 112 x 32.7 mm

USB Sabitdisk

SAROTECH CUTIE

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Çözüm, RZK
BİLGİ İÇİN	(212) 217 40 10, (312) 482 07 77
FİYAT	200\$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB 1.1/2.0
Transfer hızı	480 Mbps
Kapasite	20 GB
Boyut	130 x 78 x 12.8 mm
İ. sistemi	Win 98/Me/2000/XP, MAC OS 8.6

HESAPLI DEV: TFT ekranların gün geçtikçe ucuzladıkları bir gerçek. Eskiden epey çok miktarda para ödenerek küçük görüntü alanlı monitörlere sahip olunurken, günümüzde daha az parayla daha geniş bir görüntü alanına sahip monitörler alınabiliyor. Hatta bu monitörlerinin fiyatları CRT monitörlerinin fiyatlarına gün geçtikçe yaklaşıyor. Ülkemizde yeni satılmaya başlayan Nfren NF-1800MA, yukarıda bahsettiğimiz uygun fiyat özelliğine sahip olan bir monitör. Bu monitöre ilk baktığımızda üzerinde bulunan 3 watt'lık stereo hoparlörler ile dikkatimizi çekmişti. Dış görünüşünün de oldukça çekici gelmesinin yanı sıra ayar düğmelerinin ergonomisi ve kullanım kolaylığı da beğenimizi kazandı. Arka kısımda yer alan kablo giriş ve çıkışlarının gizlenememesi ise bu ürün için bir dezavantaj. Çünkü bu sayede kablo karmaşasını bir düzene sokamıyorsunuz. Nfren NF-1800MA'nın görüntü kalitesi ortalama değerlerde seyrediyor.

SONUÇ: Oldukça uygun bir fiyatla piyasada bulunan Nfren, yüksek performans aramayanlar için iyi bir alternatif.

- + Fiyat/performans oranı
- + Opsiyonel olarak TV-tuner takılabilir
- Kablo bağlantılar gizlenemiyor

MULTICARD OKUYUCUSU: Smart Media, Memory Stick, Multimedya Card, Secure Digital, Compact Flash veya IBM Microdrive olarak bulunan bu elektronik hafıza kartları, bilgileri güvenli bir şekilde saklamakla kalmıyor, ergonomilerinden dolayı da rahatlıkla taşınabiliyorlar. Kartlarda yer alan verileri bilgisayar sistemlerine aktarmak için de çeşitli ürünler mevcut. Bu ürünlerden biri de Unomat'ın sahip olduğu 4 Slot Cyber Reader bellek kart okuyucusu.

Benzer ürünlere baktığımızda piyasada bulunanların sadece birkaç türü desteklediğini görürsünüz. Bu kartın en önemli özelliği ise, piyasada bulunan tüm medya kartlarını okuyabilmesi. Kurulumu oldukça basit olan kart, birçok işletim sistemi ile sorunsuzca çalışabiliyor. Fiyatı da gayet uygun olan Unomat Cyber Reader'in, çeşitli hafıza kartlarını kullananlar için büyük bir rahatlık sağlayacak kapasitesi mevcut.

SONUÇ: Kurulumunun kolaylığının yanı sıra kolay kullanımı ve geniş ürün desteği, kartın önemli avantajlarından sadece birkaçını oluşturuyor.

- + Birden çok bellek kartını destekliyor
- + Birçok işletim sistemine uyumlu
- Dokümantasyon zayıf

VERİLERİNİZİ YANINIZDA TAŞIYIN: Sarotech Cutie, 2.5 inçlik bir sabitdisk boyutunda olan ve hareket özgürlüğünüzü kısıtlamayan taşınabilir bir yedekleme ünitesi. USB portundan bağlanan cihaz, birçok işletim sistemi ile sorunsuzca çalışıyor ve gömlek cebinize sığabilecek ergonomisi ile de ilgi çekiyor. Sarotech Cutie birçok bağlantı seçeneğine göre bulunabiliyor. Örneğin transfer hızının yüksek olmasını isteyen kullanıcılar USB 2.0, firewire ya da iki bağlantının bulunduğu modelleri tercih edebiliyorlar. Güç tüketimini USB portundan alan cihazın, benzer ürünler gibi ayrıca bir PS/2 portuna bağlanması gerekmiyor. Hot Swap teknolojisini destekleyen Sarotech Cutie, bu sayede istendiği an sisteme dahil edilebiliyor. Cihazı test ederken, PC sistemlere gayet basit kurulduğunu ve USB 2.0 portuna bağladığımızdaysa, oldukça düzgün çalıştığını tesbit ettik. Yalnız ürünü notebook'larda denediğimizde, USB'den çekilen gücün yeterli olmadığını gördük.

SONUÇ: USB 2.0 arabirimiyle oldukça iyi performans sergileyen cihaz, esnekliğin yanı sıra iyi bir taşınabilirlik de sağlıyor.

- + Ergonomisi
- + USB 2.0 arabirimi destekliyor
- Eski notebook'larda kurulum sorunlu

Donanım Testi

CHIP TOP 10 | 3.Sıra

CD Sürücü

AOPEN CD-956E

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Çözüm Bilgisayar
BİLGİ İÇİN (212) 217 40 10
FİYAT 25 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	ATAPI
CD-ROM	56X
Dönüş hızı	8400 rpm
Bellek	128 KB
İşletim sistemi	DOS, Windows 95/98/2000/ Me/NT/XP, Netware, Linux, OS/2 Warp

USB Sabitdisk

LOQDRİVE 250 SPR

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Ergosis
BİLGİ İÇİN (216) 449 51 75
FİYAT 780 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB 1.1
Transfer hızı	1.5 Mbps
Kapasite	10GB
Boyut	92 x 150 x 43 mm
Ağırlık	445 gr
İ. sistemi	Win 98/Me/2000/XP

All in One

BROTHER MFC-3100C

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Altındağ
BİLGİ İÇİN (212) 501 72 80
FİYAT 286 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	Paralel, USB
Baskı çözünürlüğü	2400x1200 dpi
Tarama çözünürlüğü	300x600 dpi
Kopyalama çözünürlüğü	1200x1200 dpi
Boyut	426 x 342 x 217 mm
Ağırlık	6.5 kg

CD-ROM'LARDA 56X DEVRİ: CD yazıcılar ve DVD oynatıcılar ne kadar bir CD-ROM gibi davranırsalar da, kullanıcılar yine de onların yerine CD-ROM almayı tercih ediyorlar. CD-ROM'lar maliyeti düşük sistemlerin temel bileşenlerinden biri. Durum böyle olunca, diğer optik cihazların CD-ROM'ların yerini alması uzun süreceğine benziyor. CD-956E olarak adlandırılan yeni 56X CD-ROM'u ile bu ay incelememize katılan Aopen, bu cihazların üretimine devam eden firmalardan biri. Orta değerinde bir veri transfer hızı değeri elde eden bu cihaz, ortalama veri transfer hızında da ortalama değerlerde seyretti. Minimum veri transfer hızının düşük olmasının, bu durumda etken olduğunu söyleyebiliriz. Buna karşın, veri erişim hızı 81 ms civarında olan ve 21.4x'lik bir Audio Riping hızına ulaşan Aopen CD-956E, bu konuda oldukça iyi bir performans sergilemeyi başardı. Aynı şeyi, hata düzeltme performansı için de söyleyebiliriz.

SONUÇ: Sessiz çalışmanın yanı sıra performans değerleri ile TOP10 listemizin üst sıralarında kendine yer buldu.

- + Sessiz çalışıyor
- + Audio Riping'de başarılı
- Minimum veri transfer hızı düşük

MAKSİMUM VERİ GÜVENLİĞİ ARAYANLARA: Loqdrive 250 SPR, mobil cihazlar için düşünülmüş harici bir sabitdisk. Daha doğrusu üzerinde bulunan bir sensör ile ilgi çeken Loqdrive, verilerini sürekli yanında taşıması gereken kullanıcılar için bir güvenlik aracı rolünü üstleniyor. Bunu da esasında bir parmak izi okuyucusu olarak da kullanılıyor. Cihazın kurulumu oldukça basit. Loqdrive'i sisteminize entegre etmenizle birlikte, cihaz kullanılmaya hazır hale geliyor. Güvenlik ayarlamaları ise birlikte verilen yazılımının kurulumu ile gerçekleşiyor. Burada kendi parmak izinizi bu cihaza nasıl tanıttığınız ve veri güvenliğinin ne derecede olması gerektiği, oldukça basit bir şekilde resimlerle gösteriliyor. Güç tüketimini PS/2 ve USB arabirimlerinden alan cihaz, birlikte verilen bir güç adaptörü ile de bu güç tüketimini kullanabiliyor.

SONUÇ: Veri transfer hızının yavaş olmasından dolayı, daha çok her zaman yanınızda taşıyabileceğiniz güvenli bir veri yedekleme ünitesi olarak kullanılmalı.

- + Veri güvenliği sağlıyor
- USB1.1 sayesinde düşük veri transfer hızına sahip
- Büyük boyutlu ve ağır

5'İ BİR ARADA: Faks makinesi, yazıcı, fotokopi cihazı ve tarayıcı gibi ürünleri bir cihazda toplayan HP, bu sayede maliyeti de önemli ölçüde düşürdüğü için birçok şirket için cazip bir seçenek oluşturmuştu. Günümüzde bir çok yazıcı üreticisi bu çok işlevli cihazları, ürün portföylerinde bulunduruyorlar. Bu üreticilerden biri de, bu ay MFC-3100C ürününü incelememiz için gönderen Brother. Brother MFC-3100C, beş adet fonksiyonu aynı anda gerçekleştirebilen bir cihaz. Örneğin bu cihaz, 2400x1200 dpi'lık bir çözünürlükte baskı, 300x600 dpi'da tarama yapabiliyor ve 14400 bps'e kadar faks hızına çıkabiliyor. Bunlara ek olarak kopyalama işlemini de gerçekleştirebilen MFC-3100C, gelen faksların çıktısını da alabiliyor. Ürünün grafik baskı kalitesinin iyi ve kopyalama işleminin de kabul edilebilir hızda olması, beğenimizi kazandı. Ama tarama hızı biraz düşük ve istenen kaliteye de pek ulaşamıyor.

SONUÇ: Birçok fonksiyonu tek bir cihazda birleştiren Brother, ergonomik yapısı ve uygun fiyatı ile bilgisayar kullanıcılarına iyi bir seçenek oluşturuyor.

- + 4 adet renk kartuşuna sahip
- + Grafik baskı hızı ve kalitesi
- Tarama hızı düşük

Donanım Testi

PC

ECS DESKNOTE A9001

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Merpa
BİLGİ İÇİN (212) 213 38 73
FİYAT 770 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

İşlemci 1.1 GHz Intel Celeron
Bellek 128 MB
Kapasite 10 GB
Ekran 14.1 TFT XGA
CD-ROM 24X
Diğer Realtek ethernet, PCTel 56K modem

Bellek Kart Oynatıcısı

CARRY MEDIA PLAYER

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Turanlı
BİLGİ İÇİN (212) 216 05 20
FİYAT 150 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim Video-out, Audio-out
Bellek türü Smart Media, Memory Stick, Multimedya Card, Secure Digital, Compact Flash, IBM Microdrive
Desteklediği format JPEG, MP3, VCD
Boyut 162 x 118 x 25 mm

Dijital Kamera

MUSTEK GSMART MINI2

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Mascom, Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 321 17 00,
(212) ??? ?? ??
FİYAT 90\$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim USB
Sensör 1.3 Mpixel
Çözünürlük 1280 x 960 pixel
Bellek 16 MB
Boyut 69 x 47 x 11 mm

NOTEBOOK GÖRÜNÜMLÜ DESKTOP PC:

Anakart ürünleri ile tanınan ECS ya da diğer adı ile Elitgroup firması, desktop PC'nin avantajlarıyla notebook sistemlerdeki avantajları birleştirmeyi başardı. Desknote olarak adlandırılan bu yeni oluşum, notebook görünümde olan, ama desktop PC birleşenleri içeren bir ürün. Notebook sistemlerde alışık olduğumuz mobil işlemcinin aksine, Desknote'a Intel Celeron işlemcisi entegre edilmiş. Bellek modülleri de desktop PC'lerden bildiğimiz normal SD-RAM'ler. Ekran kartı, ethernet ve ses gibi donanım bileşenleri ise anakartta entegre olarak zaten var. 14.1 TFT ekran ve CD-ROM ise notebook'lardan gelme. Desknote PCMCIA yuvasının yanı sıra pil kartuşuna da sahip değil. Yani notebooklarda alışık olduğumuz pilden çalıştırma özelliği bu ürün grubunda yok. Desknote'u notebook sistemler ile karşılaştırdığımızda, maliyetinin çok daha düşük olduğunu söyleyebiliriz. Ayrıca upgrade imkanı da masrafları düşürüyor.

SONUÇ: ECS Desknote 9001, notebook sistemlerin pahalılığından şikayet eden kullanıcılar için iyi bir alternatif.

- + Notebook'lara kıyasla daha uygun fiyat
- + Upgrade imkanı sağlıyor
- Çok fazla ısınıyor

TV'DE MULTİMEDYA KEYFİ:

Bellek kart okuyucularını artık hepimiz biliyoruz. Bu ürünler, değişik bellek kartlarında yer alan bilgileri bilgisayara aktarmakta oldukça başarılılar. Üreticiler, bu pazarın büyüklüğünün farkına varmış olmalı ki her gün değişik özelliklerde çeşitli ürünler piyasaya sürüyorlar. Bu ürünlerden biri de Carry'nin Media Player'ı. Bellek kart okuyucusuna benzeyen bu ürün, daha çok bir bellek kart oynatıcı olarak görev yapıyor. Carry Media Player, benzerlerinin aksine bilgisayar yerine televizyona bağlanıyor. Yani cihaz, üzerinde yer alan video-out ve audio-out çıkışlarını kullanarak televizyona bağlanıyor. Bu sayede bellek türlerinin içinde yer alan resim, video veya MP3 formatındaki dosyalar, televizyonda, bilgisayar yardımı olmadan oynatılabilir. Cihazın üzerinde yer alan altı adet kısa yol tuşu ile birçok fonksiyona erişebilmeniz bir avantaj. Buna ek olarak uzaktan kumandası da olan Carry Media Player, bu sayede kullanıcılara zevkli seyirler sunabiliyor.

SONUÇ: Birçok bellek türünü destekleyen Carry, sunumlarının için ideal bir ürün.

- + 6 adet bellek türünü destekliyor
- + Uzaktan kumandaya sahip
- + Başarılı bir ergonomiye sahip

KREDİ KARTI BOYUTUNDA: James Bond filmlerinde gördüğümüz o mini kameralara artık herkes sahip olabiliyor. Filmelerde küçücük boyutları ve hafif ağırlıkları ile yüksek çözünürlüklerde çekimler yapan bu kameralar, birçoğumuzu hayretler içinde bırakmışlardı. Hatta bazılarımız böyle bir teknolojiye inanmak bile istemiyorduk. Mustek Gsmart Mini2, bu tür bir teknolojiye sahip olan bir dijital kamera. Ergonomisi ile göze çarpan bu ürün, hem bir web cam hem de bir dijital kamera olarak görev yapıyor. 1.3 mega-pikselle bir değer ile çekim yapabilen kamera, yazılım desteği ile bu değeri 2.1 mega-piksele çıkarabiliyor. Dolayısıyla çözünürlük 1280x960 pikselden 1600x1200 piksele çıkıyor. Resim kalitesi oldukça iyi olan kameranın üzerinde bir flaşın bulunmaması bir eksi değer oluşturuyor. Flaş olmadığı için, kamerayla karanlıkta çekim yapmanız mümkün değil.

SONUÇ: Mustek Gsmart Mini2, profesyonel olmayan amaçlar için oldukça kullanışlı olmasının yanı sıra performansı ile de göz dolduruyor.

- + Ergonomisi
- + Fiyat/performans oranı
- Flaş yok

EYLÜL 2002 CHIP TOP 10

En İyi Donanımlar

Donanım piyasasına güncel bir bakış! Burada yer alan ürünler, CHIP Test Merkezi tarafından bu ayki ve daha önceki sayılarda yer alan testlerle değerlendirilip sıralamaya konmuştur. Yeni bir donanım almaya karar verdiğinizde TOP 10 tabloları size rehberlik edecektir.

CHIP donanım ürünlerinin en iyilerini yayınlamaya devam ediyor. Her sene yaklaşık 1000 tane ürün Test Merkezimize gelerek incelemeye alınıyor. Burada donanım editörlerimiz her bir ürünü tek tek ve test prosedürlerine sadık kalarak en ince ayrıntılarına kadar test ediyorlar. Böylece sizinle paylaşabileceğimiz çok büyük bir donanım veritabanı oluşuyor. 12 kategorilik TOP 10 tablolarımızda test edilen donanımlarla ilgili her türlü bilgiye rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Hatta aydan aya eklenen

yeni ürünleri güncel fiyatları ile bu listede bulabilmek de mümkün. Fakat yine de satın alma aşamasında, CHIP CD'sinde yer alan CHIP TOP 10 bölümündeki irtibat telefonunu arayarak fiyat alırsanız, herhangi bir sürprizle karşılaşmamış olursunuz. Kategorilere ayırdığımız ürünlerin her biri ayrı bir tabloda bulunuyor. Bu tabloda ürünler performans puanlarına göre sıralandırılıyorlar. Satın almada etkili olması için her ürün için ek olarak fiyat/performans puanı da yer alıyor. Fiyat/performans sadece TOP 10

tablosunda yer alan o ayki ürünler için geçerli bir puanlama. Yani performans puanı yüksek olan bir ürünün fiyatı da uygunsa, diğer ürünlerin fiyat/performans oranlarını da değiştirebiliyor. Tabloya bakıp bir ürünü seçip beğendiğinizde, onun hangi ayda incelemesinin yayınlandığını da anında görme imkanına sahipsiniz. Dergimizle birlikte verilen CD'den TOP 10 listelerimizdeki ürünleri hangi kriterlere göre test ettiğimizi, nasıl puanlandığımızı ve ürünlerle ilgili firmalara ait bilgileri bulabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

Test tablolarına dergiden olduğu gibi www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz. Bu tablolarda, TOP 10 listesine girmeyi hak eden yeni ürünlerle birlikte, performans puanı yüksek olan ürünleri aynı anda görebilirsiniz. Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans olarak sınıf-

landırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman Fiyat/performans oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. TOP 10 sıralamasını yaparken ürünler performans puanına göre

en iyiden en kötüye göre yer alırlar.

Bu liste her ay güncellendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde bir ayrı bir başlık olmamasından dolayı, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak kendinizin oluşturması gerekiyor.

CHIP TOP 10

SCSI Sabitdiskler

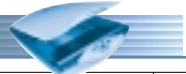
Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rastgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Seagate ST373405LW	99	■ ■ ■ ■	100	98	100	98	10000	755	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	4/02
2	Quantum Atlas 10 KII	98	■ ■ ■ ■	98	97	98	99	10000	1100	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 8 MB	6/01
3	Seagate ST173404LW	90	■ ■ ■ ■	91	100	82	88	10000	947	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
4	Seagate ST336706LW	89	■ ■ ■ ■	89	95	88	88	10000	500	36.9 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	3/02
5	Quantum Atlas 10 KII	78	■ ■ ■ ■	83	32	94	100	10000	485	36.7 GB, Ultra160/m SCSI, 8 MB	6/01
6	Seagate ST318451LW	77	■ ■ ■ ■	65	72	79	94	15000	378	18 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	9/01
7	Quantum Atlas V	77	■ ■ ■ ■	69	74	69	98	7200	470	36.7 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
8	Quantum Atlas V	75	■ ■ ■ ■	81	78	55	87	7200	269	18.36 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
9	Seagate ST1181677LW	74	■ ■ ■ ■	67	73	64	97	7200	1998	180 GB, Ultra160/m SCSI, 16 MB	9/01
10	Fujitsu MAH3182MP	74	■ ■ ■ ■	67	70	68	96	7200	261	18.2 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Tarayıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	600 dpi R.R.T.H.	300 dpi R.R.T.H.	600 dpi R.R.T.K	300 dpi R.R.T.K	Doküman-tasyon	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Epson Perfection 1640SU	94	■ ■ ■ ■	83	95	100	100	100	248	1600 x 3200 dpi, 42 bit, USB, SCSI	08/01
2	Epson 1240U	89	■ ■ ■ ■	100	98	96	96	100	137	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
3	Microtek Scanmaker 4700	82	■ ■ ■ ■	71	57	70	91	88	205	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
4	Epson Perfection 640U	80	■ ■ ■ ■	69	71	76	78	100	104	600 x 2400 dpi, 36 bit, USB	08/01
5	HP Scanjet 3400C	80	■ ■ ■ ■	65	90	73	84	84	96	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	01/01
6	HP Scanjet 4300C	80	■ ■ ■ ■	74	95	75	89	80	104	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	01/01
7	Acer ScanPris 640BU	79	■ ■ ■ ■	54	38	92	69	84	67	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB	01/01
8	Genius ColorPage HR7	79	■ ■ ■ ■	49	74	81	82	100	116	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
9	Acer ScanPris 1240UT	78	■ ■ ■ ■	47	29	94	73	94	149	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB	01/01
10	HP Scanjet 3300C	78	■ ■ ■ ■	94	100	70	87	77	81	600 x 1200 dpi, 36 bit, USB	01/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

DVD Sürücüler

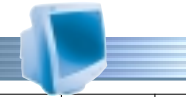
Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	DVD Perfor.	CD Perfor.	Audio Grabbing	Hata Düz. Perfor.	Beraber. Gelenler	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Pioneer DVD-105SZ	87	■ ■ ■ ■	99	93	49	50	100	111	16X, 40X, Slot	9/01
2	Acer DVP1640A	87	■ ■ ■ ■	100	100	57	26	90	79	16X, 40X, Tray	9/01
3	Aopen DVD-1640PRO	83	■ ■ ■ ■	87	94	57	52	95	75	16X, 40X, Slot	9/01
4	LG DRD 8160B	83	■ ■ ■ ■	80	85	60	95	87	73	16X, 40X, Slot	12/01
5	LG DRD 8120B	74	■ ■ ■ ■	73	74	44	100	87	62	12X, 40X, Tray	9/01
6	Aopen DVD-1240	69	■ ■ ■ ■	72	82	59	20	85	55	12X, 40X, Tray	9/01
7	BTC BDV 316B	67	■ ■ ■ ■	65	77	74	18	90	59	16X, 48X, Tray	9/01
8	Sony DDU1621	63	■ ■ ■ ■	65	55	98	26	85	46	16X, 40X, Tray	10/01
9	Lite-On LTD-163	60	■ ■ ■ ■	44	78	100	4	90	55	16X, 40X, Tray	9/01
10	Nec DV-5800A	53	■ ■ ■ ■	59	55	26	21	85	75	16X, 48X, Tray	9/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

17" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Conver-gence	Kontrol Seviyesi	Renk Skala Değerlen.	Ergo-nomi	Geometri	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Sony CPD-G220P	94	■ ■ ■ ■	76	100	97	100	95	348	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	4/02
2	Sony CPD-G200P	92	■ ■ ■ ■	71	100	98	97	94	375	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
3	ADI Microscan G700i	80	■ ■ ■ ■	74	50	95	89	93	298	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
4	Samsung SyncMaster 757 NF	80	■ ■ ■ ■	76	50	94	88	92	264	N.Flat, 0.25 mm, 1920x1440 P.	06/02
5	Samsung SyncMaster 757 DFX	79	■ ■ ■ ■	75	50	93	88	90	238	D.Flat, 0.20 mm, 1920x1440 P.	11/01
6	Miro 17F95	78	■ ■ ■ ■	74	50	91	89	87	223	D. Pitch, 0.25 mm, 1600x1200 P.	10/01
7	Viewsonic G5773	77	■ ■ ■ ■	90	50	83	83	81	276	D. Pitch, 0.26 mm, 1280x1024 P.	10/01
8	Iiyama VisionMaster Pro 410	76	■ ■ ■ ■	43	50	100	91	100	345	D.Tron, 0.25 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
9	Sony CPD-E220E	76	■ ■ ■ ■	57	50	98	86	92	295	T. CRT, 0.24 mm, 1280 x 1024 P.	10/01
10	Philips 107B	76	■ ■ ■ ■	71	50	84	90	88	225	D. Pitch, 0.25 mm, 1920x1440 P.	10/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

19" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Conv.+ Geo. P.	Ergonomi Puanı	Yatay Fre. (kHz)	Düşey Fre. (Hz)	Boyutları (GxYxD)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
▶ 1	Sony G400	98	■■■■■	96	100	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	632	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
▶ 2	LG 995FT	95	■■■■■	96	94	30-96 kHz	50-160 Hz	470 x 480 x 470	467	Flat S. Tube, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	6/01
▶ 3	Philips 109P	95	■■■■■	95	94	30-110 kHz	50-160 Hz	456 x 469 x 438	380	Flat S. Tube, 0.25 mm, 1920 x 1440 dpi	1/01
▶ 4	Samsung SyncMaster 959 NF	94	■■■■■	97	90	30-110 kHz	50-160 Hz	468 x 493 x 458	414	N.Flat, 0.24 mm, 1920x1440 Pixel	6/02
▶ 5	Nec FP950	94	■■■■■	100	85	31-110 kHz	55-160 Hz	442 x 456 x 447	615	G. Pitch, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	1/00
▶ 6	ViewSonic PF790	91	■■■■■	92	83	30-97 kHz	50-160 Hz	470 x 470 x 477	573	P. Flat, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	11/00
▶ 7	Sony E400	91	■■■■■	96	83	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	425	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
▶ 8	Sony G420	90	■■■■■	87	95	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	600	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	5/02
▶ 9	Eizo FlexScan F 67	84	■■■■■	86	82	30-96 kHz	50-160 Hz	452 x 455 x 478	481	Flat S. T., 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99
▶ 10	ADİ Microscan G66	77	■■■■■	77	77	30-95 kHz	50-160 Hz	470 x 483 x 425	477	D.Pitch, 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Mürekkep Püskürtmeli Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Office Baskı H.	Resim Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik+ Metin Kali.	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
YENİ 1	Canon S750	87	■■■■■	100	93	87	82	91	289	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
YENİ 2	Canon S520	83	■■■■■	74	100	82	81	85	217	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
YENİ 3	Epson Stylus PhotoC80	82	■■■■■	75	48	100	86	84	215	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
YENİ 4	Epson Stylus Photo810	78	■■■■■	35	51	42	100	98	214	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
YENİ 5	Epson Stylus Photo895	77	■■■■■	35	30	40	100	100	320	2880*720 dpi, USB	8/02
YENİ 6	Epson Stylus Photo890	77	■■■■■	34	31	40	100	100	290	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
YENİ 7	HP Deskjet 3820	77	■■■■■	53	46	38	97	88	100	1200*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
YENİ 8	Lexmark Z65	73	■■■■■	35	35	34	90	95	168	4800*1200 dpi, Ethernet, USB	8/02
YENİ 9	Canon S300	72	■■■■■	59	63	52	72	88	137	2400*1200 dpi, USB	8/02
YENİ 10	Lexmark Z55	71	■■■■■	34	37	40	87	95	119	3600*1200 dpi, Paralel, USB	8/02

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

2500 \$'ın Altındaki Lazer Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Office Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergono. + B. Gelen	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
▶ 1	Lexmark Optra T614	94	■■■■■	93	100	95	86	93	1255	1200 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
▶ 2	Xerox Docuprint N2125	87	■■■■■	64	54	97	100	100	1340	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
▶ 3	Oki Okipage 24	80	■■■■■	100	100	84	73	84	1245	600 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
▶ 4	HP Laserjet 4100 DTN	79	■■■■■	90	60	100	87	93	2107	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
▶ 5	Lexmark Optra T520	79	■■■■■	76	78	80	84	70	755	1200x1200 dpi, 8 MB	3/02
▶ 6	Xerox Phaser 3400	74	■■■■■	55	42	74	80	76	752	1200x1200 dpi, 4 MB	1/02
▶ 7	Lexmark Optra E320	72	■■■■■	66	64	78	75	50	303	1200x1200 dpi, 4 MB	3/02
▶ 8	Brother HL-1440	68	■■■■■	65	55	80	74	60	286	1200x600 dpi, 2 MB	6/02
▶ 9	Lexmark Optra E312	64	■■■■■	42	46	93	77	76	384	600x600 dpi, 4 MB	4/01
▶ 10	Canon LBP-1000	61	■■■■■	42	22	99	89	80	811	1200x1200 dpi, 4 MB	4/01

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

150\$'ın Altındaki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
▶ 1	MSI GeForce4 MX 440	89	■■■■■	96	98	90	95	76	110	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
▶ 2	Asus GeForce MX 440	88	■■■■■	96	96	88	96	74	123	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
▶ 3	Abit GeForce4 MX 440	87	■■■■■	96	98	90	95	70	106	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
▶ 4	Gainward GF4 Golden Sampil	87	■■■■■	100	100	91	96	65	125	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
▶ 5	Evil Master Radeon 7500	84	■■■■■	97	75	91	92	74	146	ATI Radeon 7500, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
▶ 6	Utopia GeForce4 MX 440	82	■■■■■	96	94	82	95	60	115	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
▶ 7	Asus GeForce MX 420	70	■■■■■	71	62	67	75	74	104	N GF4 MX 420, AGP 4X, 64 MB DDR	6/02
▶ 8	Asus GF2 MX 400 V7100 Pro	65	■■■■■	67	45	62	66	76	95	N GF2 MX 400, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02
▶ 9	MSI GeForce2 MX 400	60	■■■■■	65	42	55	66	68	70	N GF2 MX 400, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02
▶ 10	Powercolor GeForce2 MX200	45	■■■■■	30	21	29	31	58	65	N GF2 MX 200, AGP 4X, 64 MB SDR	6/02

▲ Yükseldi, ▶ Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

150\$'ın Üstündeki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	MSI Geforce4 Ti 4600	100	■■■■□	100	99	100	100	98	400	Nv. GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
► 2	Asus V8460	95	■■■■□	99	99	99	100	85	443	Nv. GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	6/02
► 3	Abit Siluro GF4 Ti4400	88	■■■■□	87	92	91	93	80	320	Nv. GF4 Ti 4400, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
YENİ 4	Gigabyte API28D-H3	86	■■■■■	85	89	90	86	85	240	ATI Rad. 8500xt, AGP 4X, 128 MB DDR	9/02
▼ 5	MSI GF3 Ti 500 Pro-VTG	81	■■■■□	81	88	89	72	100	300	Nv. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
▼ 6	Leadtek Winfast Ti 500 TDH	81	■■■■□	81	87	89	69	78	327	Nv. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
▼ 7	Abit Siluro GF3	79	■■■■□	69	79	86	61	90	307	Nv. GF3, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
▼ 8	Chess Radeon 8500LE	78	■■■■■	92	66	91	71	78	155	ATI Rad. 8500LE, AGP 4X, 64 MB DDR	8/02
▼ 9	Leadtek Winfast GF3 TDH	76	■■■■■	69	78	85	66	78	217	Nv. GF3, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02
▼ 10	Datron Speed Force Ti 500	75	■■■■□	76	87	88	71	60	327	Nv. GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	5/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	CD Tach Perfor.	Hata Düz. Perfor.	Ergonomi	Audio Ripping	Bellek	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Kenwood UCR-421	75	■■■■□	100	25	80	12.4 X	2 MB	79	72X, IDE Ultra DMA 33	4/00
YENİ 2	Aopen CD-956E	71	■■■■■	68	58	65	21.4X	128KB	25	56X, IDE Ultra DMA 33	9/02
▼ 3	Asus CD-S520	69	■■■■■	69	52	70	17X	128 Kb	27	52X, IDE Ultra DMA 33	4/02
► 4	Aopen CD-952E	60	■■■■■	47	51	65	19.1X	128 Kb	28	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
► 5	Asus CD-S550	60	■■■■□	62	44	65	13.9 X	128 Kb	26	50X, IDE Ultra DMA 33	8/00
► 6	Creative CD5233E	58	■■■■□	51	86	70	7.8 X	256 Kb	48	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
► 7	Samsung SC-152	58	■■■■□	47	100	60	7.9 X	128 Kb	25	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
► 8	Sony CDU4811	58	■■■■□	54	85	60	7.8 X	128 Kb	26	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00
► 9	LG CRD-8520B	53	■■■■□	50	35	60	13.6x	128 Kb	31	52X, IDE Ultra DMA 33	3/01
► 10	Sony CDU4821	53	■■■■□	50	70	60	7.8 X	512 Kb	26	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Audio CD Yazma	Data CD Yazma*	Data CD Yazma**	CD Okuma Perfor.	Yazılım-Donan. Öz.	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Samsung SW-240	86	-	100	81	83	82	82	F.A.	40/12/40, 8 MB	8/02
► 2	LG GCE-8400B	81	■■■■□	45	100	100	77	88	126	40/12/40, 8 MB	6/02
► 3	Lite-On LTR-50125S	75	■■■■□	47	62	98	85	78	130	40/12/48, 2 MB	6/02
► 4	LG GCE-8320B	75	■■■■■	45	88	85	74	88	99	32/10/40, 8 MB	6/02
► 5	Asus CRW-4012A	70	■■■■□	46	52	88	86	84	101	40/12/48, 2 MB	6/02
► 6	Asus CRW-3212A	70	■■■■■	46	52	83	86	82	85	32/12/48, 2 MB	6/02
► 7	Samsung SW-232	68	■■■■□	46	58	91	71	82	108	32/10/40, 2 MB	6/02
► 8	Freecom NR-7900A	68	■■■■■	45	79	85	61	82	80	24/10/40, 2 MB	6/02
► 9	Teac CD-W540E	68	■■■■□	47	61	96	62	84	107	40/12/48, 8 MB	6/02
► 10	Samsung SW-224	68	■■■■■	44	61	79	76	82	75	24/10/40, 2 MB	6/02

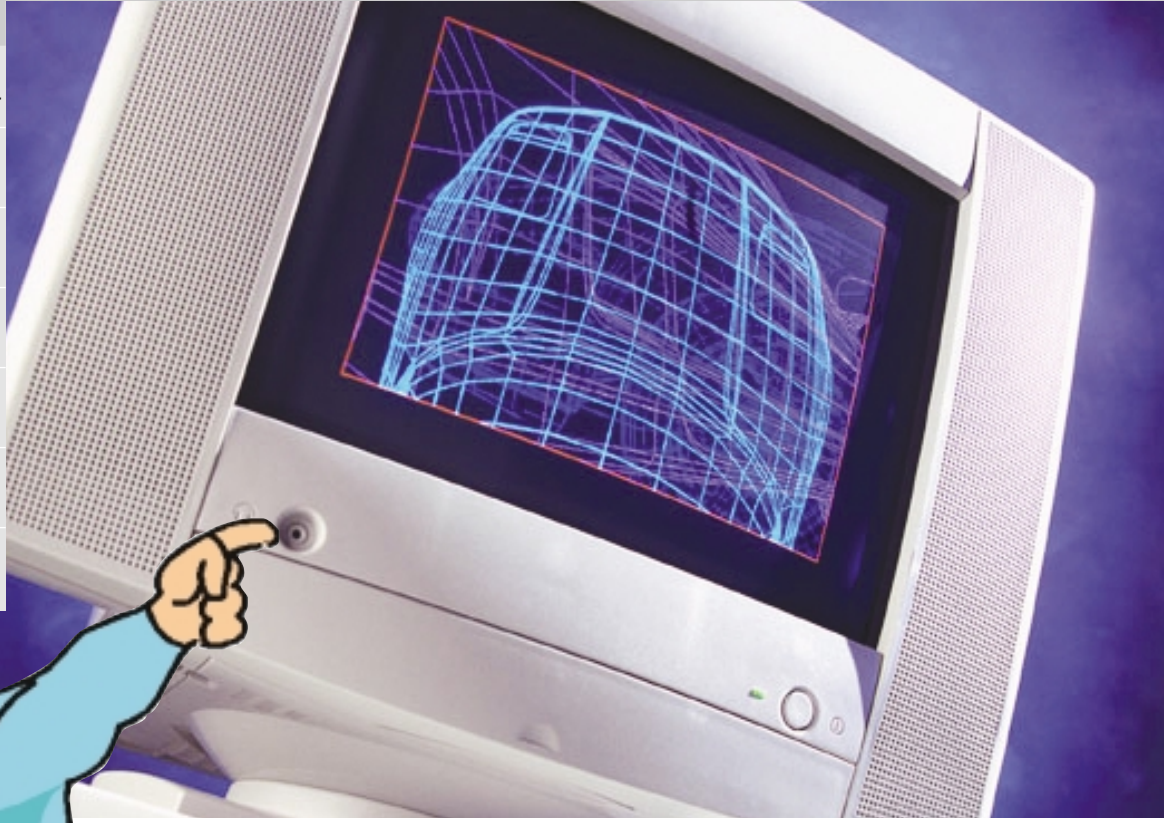
▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

* CD'den Yazma, ** HDD'den yazma

İÇİNDEKİLER

98	Ayın Shareware'leri: Sizin için seçtiğimiz yazılımlar
100	En İyi 25 Program: Windows için yazılımlar
110	Babylon Elektronik Sözlük: Online kütüphane
114	Dijital Resim Montajı: Photoshop'la resim montajı
122	Windows XP Kursu Bölüm 1: XP'ye giriş ve yenilikler
130	Yeni Yazılımlar Testte: Yazılım incelemeleri
134	eCHIP İçeriği: Programlar ve bölümler

Bush Yönetimi Hacker'lara Yaklaşımını Açıkladı

Hacker'lar Kahraman Olabilir mi?

ABD Başkanı Bush'un bilgisayar danışmanı, ekonomiye zarar verdiği söylenen hackerlar hakkındaki görüşlerini açıkladı.

■ Bilgisayar dünyasının en çok tartışılan kavramlarından biri olan "hack", yani bir yazılımın içindeki hataları bularak onu kırmak, sonu gelmeyen tartışmaların konusu olmuştur. Bir yanda, yazdıkları programları kırarak tüm çabalarını mahveden hacker'lara kızan, onları suç işlemekle, kendilerini zarara uğratmakla suçlayan yazılımcılar, programcılar, dünya devi yazılım şirketleri bir yanda da yaptıklarının, hata ortaya çıkarmak olduğu, dolayısı ile aslında yazılım dünyasının muhalefetini oluşturarak daha sağlam, daha sağlıklı, daha kaliteli ürünlerin ortaya çıkmasını sağladıklarını iddia eden hacker'lar... Tartışmaların sonuçlanamamasının nedeni ise, elbette her iki tarafın da haklı sebepler ileri sürmesiydi. Ama iki taraf da birbirlerini dinlemek yerine sadece kendilerini anlatmaya çalıştığından olsa gerek, sonunda konuya Başkan Bush'un bilgisayar danışmanı Richard Clarke el attı. Başkanlık danışmanı, Microsoft, PricewaterhouseCoopers ve diğer şirketlerin sponsorluk ettiği Black Hat (Siyah Şapka) konferansı'nda, güvenlik uzmanlarını,

hacker'ları ve özverili araştırmacıları, yazılımcıların öfkesinden korumak ve desteklemek için bilgisayar programlarını kırmaya teşvik etti.

Devlet güvenlik açıklarını arıyor

Richard Clarke, yazılımdaki güvenlik açıklarının yazılımcılar tarafından değil fakat bağımsız kullanıcılar tarafından ortaya çıkarıldığını söyledi. Clarke: "Burada bulunanların bir kısmının bu (açıkları) yanlışlıkları bulmak gibi bir sorumluluğu yoktur." dedi.

Devlet destekli bilgisayar araştırmaları, geçtiğimiz yıl aralarında; Microsoft, Oracle, Sun ve Amerika Online gibi şirketlerin bulunduğu işletim sistemlerinde ve yazılım programlarında binlerce açık buldu. Bu açıkların kötü niyetlilerin, ev ve iş sistemlerini çökertmelerine imkan verdiğinden yakan danışman, hacker'lığın bu açıkların bulunmasına yardımcı olması amacıyla kullanılması anlamında gerekli olduğunu ve bu tür projelerin devlet tarafından desteklenebileceğini açıkladı.

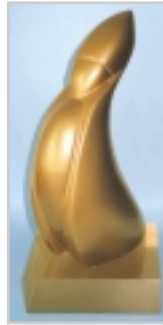
Isidor Shareware ödülleri

Oscar'lar Dağıtıldı

İnternet kullanıcıları en çok sevdikleri shareware'leri ikinci kez seçtiler. Yarışmanın dokuz kategorisinin galiplerini CHIP CD'sinde bulabilirsiniz.

Ödül alan programlar ise şöyle: Utilities & Tools dalında **AD-AWARE**; Sound, Musik & MP3 dalında **FEURIO**; Graphics & Multimedia dalında **DIAS-HOW**; İnternet & Communications alanında **JANA SERVER** yazılımı; Business & Productivity başlığı altında **OXYGENE PHONE MANAGER** programı;

Education & Science alanında **GARTIP**, Games başlığı ile **SOL-SUITE** 2002

oyunu; Development kategorisinde **SMS ACTIVEX CONTROL** programı ve herhangi bir kategoriye girmeyen yazılımlar için Miscellaneous adı altında **HA-USHALTSBUCH** yazılımı...

Winamp3 Piyasada

Müzik Dinleme Zevki

Popüler media player programı Winamp'ın üçüncü versiyonu piyasaya çıktı. Kapsamlı playlist ve media library özellikleri ile donatılan yeni versiyonda,

birden fazla playlist'i aynı anda yükleyip, istenilen anda playlistler arasında geçiş yapmak mümkün. Ayrıca halihazırda yüklediğiniz listelerin içinde aranan belli bir parçanın adı,

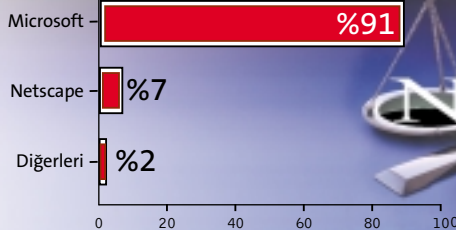
türü, sanatçısı gibi farklı özelliklerini belirterek arama yapmak da mümkün. Böylece uzun listelerin içinde belli bir parça dinlemek isteyen kullanıcı, liste penceresinin içinde uzun ve göz yoran kaydırmalar yapmaktan da kurtulmuş oluyor. İki şarkı arasında crossfading yapmaya izin veren program, bir şarkının bitip, diğerinin başladığı anda oluşabilen ve bazen saniyeler sürebilen sessizliğin de önüne geçerek, kullanıcısına bir DJ tarafından yönetilen radyo programı dinliyormuş hissi vererek, kesintisiz müzik keyfi yaşıyor.

Bilgi için: www.mp3.com

İNTERNET TARAYICILARI

Browser savaşları

IE Lider: 3 yıl önce piyasanın yarısına yakını elinde tutan MS bugün tarayıcı pazarının yüzde 91'ine sahip.

kaynak: statmarket

File Protector Se 2.05 Korsanlara Karşı Veri Güvenliği

File Protector, önemli dosya ve klasörleri virüs bulaşmasına, art niyetli değişikliklere ve sadece yanlışlıkla silinmeye karşı koruyor. Program, bunun için problemin temeline iniyor. İşteğe bağlı olarak, dosyaları veya tüm bir klasörü salt okunur olarak atayabilir, bunlara erişimi engelleyebilir veya tamamen gizleyebilirsiniz. Bu programın amacı kullanıcıyı bir dizi tehlikeye karşı hazırlamaktır. Böylece virüsler verileri bozamaz, casusluk araçları bilgilerinize ulaşamaz ve davetsiz misafirler dosyanız üzerinde değişiklik yapamaz.

Fiyatı: 30 dolar

Bilgi için: www.mikkotech.com

Yeni İşletim Sistemi Lindows PC'ler Piyasada

Amerikan mağazalar zinciri WalMart, üzerinde Lindows kurulu olarak sunulan bilgisayarları 300 dolardan başlayan fiyatlarla satışa sundu. Bu yeni işletim sistemi, Unix'in güvenliği ile Windows'un konforunu tek çatı altında topluyor, ama Lindows hiçbir Microsoft programını desteklemiyor. Kayıt edildikten sonra otomatik olarak yüklenen yaklaşık 1300 "Click'n'Run" programına 100 dolara sahip olabilirsiniz.

Fiyat: 300 dolardan başlıyor.

Bilgi için: www.walmart.com

KISA... KISA...

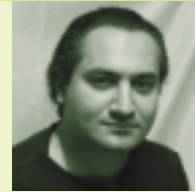
► TickerMyMail 2.0

Program, belirli aralıklarla posta kutunuzda yeni iletiler olup olmadığı kontrol ediyor ve önemli bilgileri ekranın üst kenarında kayan yazı şeklinde size gösteriyor.

Fiyatı: 10 euro

Bilgi için: www.tickermymail.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Cem Şancı
Haber Müdürü

Ev Baskınları mı Geliyor?

BSA, korsan yazılım oranının %93'den %69 dolayına indiğini açıkladı. Bu oranın daha da inmesi için bundan sonra belki daha küçük kullanıcıları hedeflemek gerekecek. Kopya yazılımların, tezgahlarda satıldığı dönemlerden, korsan tellallarının "pardösüleri altına" girdiği şu sıralarda, korsan yazılımcıların elinde hala ihtiyaç duyulabilecek bütün yazılımlar bulunuyor. İnternet kafeler tek bir kutu orijinal yazılımla onlarca bilgisayarı çalıştırıyorlar. Bireysel kullanıcılar eş dost ihtiyacı için yazılımlarını kopyalamaktan çekinmiyor. Öyle görünüyor ki, BSA'nın yakın gelecekteki stratejisi daha küçük kullanıcıları bilinçlendirmek yönündeki kampanyalara yoğunlaşmak zorunda. Tabii ardından ev baskınlarına şahit olmak da sürpriz olmayacaktır.

IN & OUT

vmware

Bir çok işletim sisteminin aynı bilgisayarda çalışmasını sağlayan program, piyasanın işletim sistemi olduğu bu dönemlerde, iyi bir seçenek.

ICQ Search

AOL'un sitesindeki reklam gelirlerini canlandırmak için programın içindeki arama motorunu etkisizleştirmesi tepki çekti.

SHAREWARE

Top Downloads www.chip.com.tr

1. **KaZaA Media Desktop**
Bu program ile popüler P2P ağında arama yapabilirsiniz
2. **ICQ 2002a**
Arkadaşlarınız ile sohbet için en tanınmış iletişim aracı
3. **Morpheus Preview Edition**
Gnutella tabanlı P2P yazılımlarından biri
4. **WinZip**
Popüler dosya sıkıştırma yazılımının yeni sürümü
5. **iMesh**
Multimedya dosyalarını indirmeye yarayan bir yazılım
6. **Ad-aware**
İstenmeyen reklamlara karşı koruma sağlayan bir yazılım
7. **Download Accelerator**
Bağlantı kopmadan hızlı bir şekilde dosya transferi için
8. **Trillian**
IRC, ICQ ve MSN listenize ulaşabileceğiniz bir program

CD'DE YER ALANLAR
© eCHIP Code **SHAREWARE**

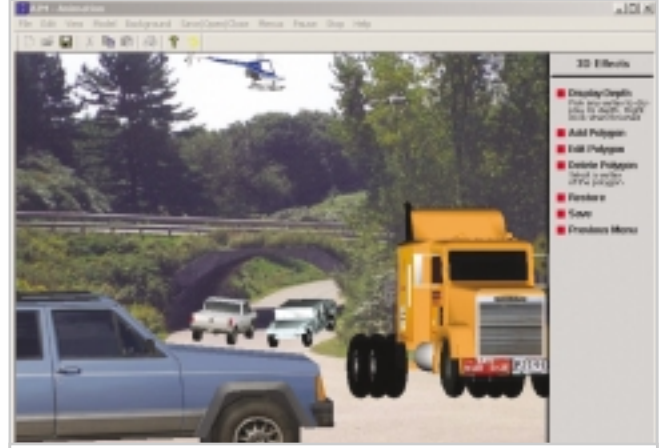
3D AIM Animation 2.1 ©

Sayfalarınızı Zenginleştirin

İnternette sörf yaparken rastladığınız şık 3D modellere ve animasyonlara kendi sitenizde de yer vermek ister misiniz?

Web sayfanızı hiçbir yerde benzeri olmayan resimler, animasyonlar, duvar kağıtları, sunumlar, eğitimle ilgili içerik ve kutlama kartları ile zenginleştirmek istiyorsanız, yaratıcılık yeteneğinizi kullanmanın vakti geldi. Çok kolay bir şekilde çeşitli resimler ve sesli 3D animasyonlar yaratmanıza olanak tanıyan 3D AIM Animation yazılımına kayıtlı kullanıcı olmanız durumunda, binin üzerinde hazır modele ulaşmanız da mümkün oluyor.

Yazılım, standart CAD/CAM sistemlerinde bulunan profesyonel, gelişmiş matematik algoritmaları kullanmasına rağmen, her yaştan ve düzeyden kullanıcıya hitap edecek şekilde de basit bir şekilde tasarlanmış. VRML modelleri, dokuları ve renklerini bozmadan okuyabilme özelliğine sahip olan program, 3D döndürme, kaydırma, büyültme küçültme, modelleri

AYNI SAHNEDE 30 3D NESNE: Yazılım 3D tasarımlarınızda olabildiğince esnek davranıyor.

poligon olarak ya da gölgelendirilmiş olarak gösterme, kullanıcı tanımlı saydamlık, renkler, dokular, hareketli ışık kaynakları, ses ekleme gibi standart özelliklere sahip.

Ayrıca 3D modellerde yüzey problemlerinin düzeltilmesi, x, y ve z eksenlerinde boyutlandırma, ana modellerden ek mo-

deller çıkartma, 2 boyutlu arka planlar üzerine 3D efektler uygulama, 4 farklı kalite seviyesinde hızlıca ilgi çekici resimler oluşturmak için özel fonksiyonlar da programda yer alıyor. Ayrıca animasyon yaparken kullanılabilecek özel hareket seçenekleri de oldukça yardımcı olabiliyor.

Biraz da eğlenmeye ne dersiniz?

► Eternal Daughter ©

Tamamen ücretsiz bir oyun için çok başarılı grafiklere sahip bir platform oyunu olan Eternal Daughter'da, halkınızı Dungaga'nın esaretinden kurtarmaya çalışıyorsunuz. Birçok büyük bölüm sonu canavarı ile karşılaşacağınız oyunda, size ilginç silahlar ve büyüler yardımcı oluyor. Eternal Daughter'ın oynanabilirliği gerçekten oldukça yüksek.

► Fantasy Chess ©

Oyun aslında 2 kişilik bir satranç oyunu. Fantastik olarak adlandırılmasının sebebiyse, oyun taşlarının ortaçağa ait iyi ve kötü karakterlerden oluşmasından kaynaklanıyor. Oyunda özel efekt olarak seçtiğiniz taş patlayarak yok oluyor. Oyun paketinin içinde ayrıca bir de Micro Chess adı altında küçük bir masaüstü satranç oyunu daha bulunuyor.

► Super Sumo Wrestling ©

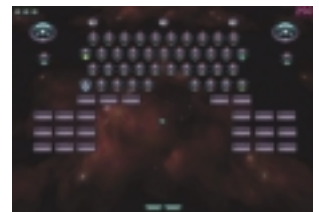
Super Sumo Wrestling 2002, gerçekten eğlenceli ve oyun dünyasında pek de benzeri bulunmayan bir oyun. Sadece DOS modunda 320x200 çözünürlük desteklese de MP3 çalabilme özelliği oldukça iyi. Amaç belli rakibi ring dışına itmek. Boş vakti olanlara göre.

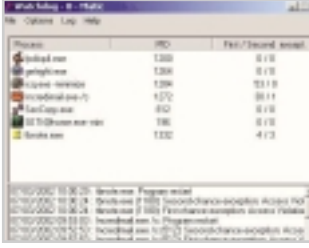
► Bruce Lee ©

Commodore 64 zamanına yetmişmiş kullanıcıların aklından silinmeyen oyunlardan biri olan klasik arcade oyunu Bruce Lee'nin PC klonu. Tüm orijinal oyun seviyeleri, oyun grafikleri ve seslerine de yer verilmiş.

► Ultimate Breakout ©

Klasik arcade oyunu Arkanoid'in tamamen baştan tasarlanmış en modern sürümü. Farklı ve çarpıcı bilim kurgu öğelerine yer verilmiş bu ücretsiz oyunu Arkanoid'den sıkılmış olanlar dahi oynayabilirler. Ultimate Breakout güzel bir müzik ve görsel efektlerle zenginleştirilmiş başarılı bir oyun, ancak fare desteği olmaması kötü.

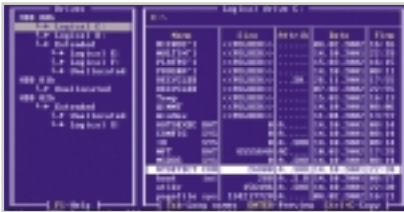

Watchdog-O-Matic ☺ Uygulamaların Koruyucusu

Uygulamalarınızın her zaman sorunsuz bir biçimde çalışabilmesi için Watchdog - O - Matic adlı bu yazılımdan yararlanabilirsiniz. Seçtiğiniz uygulamaları kontrol altında tutan yazılım, bunlar çöktüğü zaman tekrar başlattığı gibi hatayı da bir log dosyasında tutabiliyor. Hatta bilgisayardan uzakta iseniz, bunu size bir e-posta aracılığı ile de duyurabiliyor. Otomatik olarak çalışan program, kullanıcı müdahalesine gerek duymadan cevap vermeyen uygulamaları da tespit edebiliyor. Çok fazla sistem kaynağı kullanmayan yazılımın bilgisayarın çalışmasında da negatif bir etkisi olmuyor.

NTFS Reader for DOS 1.0 ☺ DOS Altında NTFS

Tamamen ücretsiz olan bu yazılım, kullanıcıya MS-DOS ortamı altından NTFS bölümlerine sadece okuma amaçlı olarak erişim olanağı tanıyor. Daha

sonra buradan dosyaları ön izleyip FAT bölümlerine ya da herhangi bir ağ sürücüsü üzerine aktarmak mümkün oluyor. Kullanımı da çok kolay olan yazılım, herhangi bir bootable DOS disketi üzerinden de çalışabiliyor. Program IDE, ATA ve

Banana Builder ☺ Ayrılanları Birleştirir

Parçalı dosyaları birleştirmek için kullanılan bir program olan Banana Builder, özellikle internet üzerindeki haber gruplarından indirilmiş dosyalar üzerinde oldukça işe yarıyor. Aynı zamanda 001, 002 gibi numarik

olarak bölünmüş dosyaları da hızlı ve başarılı bir biçimde birleştirebilen programın kullanılması da oldukça kolay. Profesyoneller kadar amatör kullanıcılar için de oldukça uygun bir program.

EzyWin 4.1 ☺ Size Özel Windows Arabirimi

Eğer bilgisayarınızda çalışmayı daha eğlenceli bir hale getirmek istiyorsanız, işletim sisteminin kullanıcı arabirimini iste-

diğiniz şekilde değiştirebilirsiniz. Windows'unuzun farklı bölümlerini hızlıca ve kolayca kişiselleştirmek için kullanıcıya Start Menu Manager, XP Start Menu Manager, Start Button

Manager, Right-click menu Manager, Icon Manager, Logos Manager ve Logon Dialogs Manager gibi çeşitli yönetim araçları sunan yazılım ile değiştirdiğiniz işletim sistemi ile arkadaşlarınızı da şaşırtabilirsiniz. Ayrıca kişisel eğlenceniz dışında tüm şirket bilgisayarlarını da şirkete özel arabirimlerle donatabilirsiniz. Bu konuda çok fazla benzeri olmayan bir yazılım olan EzyWin ile monoton çalışma ortamınızı değiştirme şansını bulabilirsiniz.

Fractal Tune Smithy ☺ Otomatik Müzikler

Bu program yardımıyla farklı ve karmaşık melodilere sahip müzikler yaratmanız için müzik bilgisine sahip olmanız gerekmiyor. Fractal Tune içindeki belirli yazılım parametrelerini ayarlayarak otomatik olarak modern, etnik ve egzotik tarzda müzikler oluşturabiliyorsunuz.

Müziğe yön vermek içinse bilgisayarınızın klavyesini kullanmak yeterli oluyor. Hoşunuza giden müzikler üzerinde daha sonradan düzenlemeler yapabilmemiz için gerekli araçlar da program içinde yer alıyor. Program içinde hazırladıklarınızı müzikli e-card olarak gönderme şansınız da bulunuyor.

KISA... KISA...

► **Cheat Engine 2.3 ☺**
Oyunlarda sürekli başarısız olmaktan bıktınız mı? Size verilen haklar yeterli gelmiyor mu? Eğer cevabınız evetse artık bunu değiştirmek için birşeyler yapma zamanı gelmiş demektir. Bu program işte bu isteklerinizi karşılayacaktır. Oyun çalışırken hafızaya ulaşan program, buradaki özel değerleri tespit edip dondurarak, sınırsız hak ya da mermi elde etmenizi sağlayabiliyor.

► **Rain ScreenSaver Builder ☺**
Windows'un standart ekran koruyucuları artık size çok monoton geliyor olabilir. Ayrıca çeşitli firmaların hazırladığı reklam içerikli ekran koruyucularını da kullanmak istemiyor olabilirsiniz. Bu durumda neden kendi ekran koruyucularınızı yaratmıyorsunuz? Bu program en popüler resim formatlarını, sınırsız sayıda resmi ve ilginç geçiş efektlerini destekliyor.

► **ICQ Registry Editor 2002a ☺**
En çok kullanılan iletişim yazılımlarından biri olan ICQ'ya kullanmanızı kolaylaştıracak yeni özellikler eklemenize yardımcı olabilecek bir program olan ICQ Registry Editor, aynı bilgisayarda birden fazla ICQ açabilmenize olanak tanıyor. Ayrıca artık ICQ sınırını aşıp kendi numaranızla birlikte aynı anda 7'den daha fazla ICQ numarası da kaydedebilirsiniz.

► **WebGen 1.0 ☺**
WebGen aslında oldukça ilginç bir program. Tamamen komut satırından çalışan ve bir arabirime sahip olmayan bu programı kullanarak, otomatik olarak web sayfaları oluşturmak mümkün. Bunun için özel bir konfigürasyon dosyası hazırlamanız yeterli oluyor. Bu şekilde sayfa içine hazır HTML 4.1 uyumlu kod içeren sayfalar koyabileceğiniz gibi tüm sayfa renkleri üzerinde kontrol sahibi olmanız da mümkün oluyor.

25 Küçük Windows Eklentisi

Bedavaya Yüksek Konfor

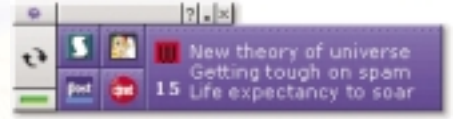
İşletim sisteminizi kurduktan sonra hissettiğiniz eksikleri kapatmak için başka yazılımlara ihtiyaç duyuyor musunuz? Bu ay tanıttığımız tamamı ücretsiz 25 yazılımı kullanarak, daha kullanışlı ve konforlu bir sisteme sahip olabilirsiniz.

İşletim sistemleri, kullanıcıların bilgisayar üzerindeki tüm ihtiyaçlarına karşılık verebilecek şekilde hazırlanır. Her yeni çıkan sürümde de, genel istekler ve ihtiyaçlar göz önüne alınarak, yeni özellikler eklenip eksikler kapatılmaya çalışılır. Ancak çoğu zaman küçük ayrıntılar gözden kaçır ve kaç yeni sürüm çıkmış olursa olsun, bunlar işletim sistemi içinde yer almaz. Dolayısıyla da bu tür küçük ama önemli fonksiyonlar için hala 3. parti yazılımlara ihtiyaç duyulur. Benzer bir durum Windows için de söz konusudur. Eğer siz de, Windows içinde halen yer almayan; klasör-

lere girmeden dosya boyutunu görmek, tek bir tıklama ile istediğiniz dizinde DOS moduna dönmek ya da geri alınmayacak şekilde güvenli bir biçimde dosya silmek gibi pratik fonksiyonlara sahip olmak istiyorsanız, bu ay ki 25 yazılımı sisteminize kurup deneyebilirsiniz. Amatör programcıların kendi ihtiyaçları için hazırladıkları ve diğer ihtiyaç duyabilecek olanların da faydalanması için ücretsiz olarak dağıttıkları bu Windows eklentilerinin, sisteminizi daha kullanışlı ve konforlu bir hale getireceğine eminiz.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

1 Online Bilgi Servisi

KLIPFOLIO

CHIP PUANI

BİLGİ:

www.serence.com/

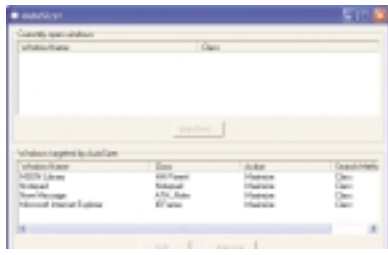
Geçtiğimiz günlerde, Microsoft'un bir araştırma toplantısından sızdırılan, gelecekteki işletim sisteminde masaüstünün vazgeçilmez bir uygulaması olacağı düşünülen, online bilgi servisi SideShow'un ilk ekran görüntüleri, Microsoft'un aslında pek de bir devrim gerçekleştirmediğini ortaya koydu. Çünkü üzerinde halen çalışmaların devam ettiği ve eksikleri olan bu servisin bir benzerini, şu an bile sisteminize indirip kullanmanız mümkün. Üstelik tamamen eksiksiz ve de tamamen ücretsiz olarak. Serence firmasına ait KlipFolio adlı bu yazılım, görünümünden ekranda kapladığı yere ve çalışma mantığına kadar SideShow ile büyük benzerlikler gösteriyor.

Prinsip olarak KlipFolio, internet üzerinde yer alan ve tamamen sizin seçmiş olduğunuz bilgi kaynaklarından elde ettiği bilgiyi özetleyerek çok küçük bir alan içinde masaüstünden size sunmayı hedefliyor. Bunun için yazılım, kullanıcılara gerçek zamanlı olarak otomatik bir biçimde bilgileri izlemek ve yönetmek için çeşitli online bilgi kaynaklarına bağlı tamamen kişiselleştirilebilir kanallar sağlayabiliyor. Sistem bu bilgi kanallarını klip olarak adlandırıyor ve yeni olmasına rağmen internet üzerinde birçok klip sağlayıcısı da bulunuyor. Bunlara ulaşmak için www.klipfarm.com adresinden yararlanılabilir.

Klipler bir kere sisteme dahil edildikten sonra, çeşitli özellikleri kullanarak sürekli otomatik olarak güncellenmesi ve herhangi bir yeni bilgi girişinde ya da belli bir anahtar kelimeye sahip bilgi girişinde, kullanıcının uyarılması da sağlanabiliyor. İstenirse sistem farklı skin'ler ve görünümde olacak şekilde de düzenlenebiliyor.

25 Küçük Windows Eklentisi

2 Pencere Boyutlandırıcı

AUTO SIZER 1.4

CHIP PUANI

BİLGİ: www.southbaypc.com

Windows altında çalışırken çoğu uygulama penceresi kendi standart boyutlarıyla açılacaktır. Bu ölçülerden memnun değilseniz, uygulama açıldıktan sonra tekrar boyutlandırabilirsiniz. Ancak her seferinde bunu yapmaya gerek kalmadan uygulamaların otomatik olarak istediğiniz boyutlarda açılmasını istiyorsanız, AutoSizer adlı bu freeware yardımınıza koşacaktır. Neredeyse her uygulama ile çalışabilen yazılım, isterseniz otomatik olarak açılan her pencereyi ekranı kaplayacak şekilde de ayarlayabiliyor.

3 Tarih/Saat Değiştirici

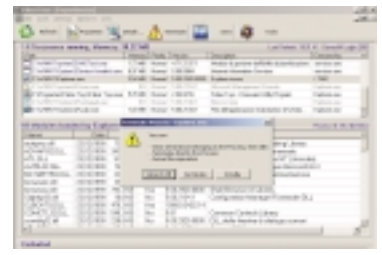
DATE/TIME SHELL 1.41

CHIP PUANI

BİLGİ: <http://space.dolphin.free.fr/>

Yazılım, dosya özellikleri penceresine tarihi ve zamanı etkileşimli bir biçimde değiştirmek için yeni bir sekme daha ekliyor. Windows 95/98 ve Windows NT altında çalışabilen bu yazılım, herhangi bir dosyanın yaratılma ve değiştirilme tarih ve saatini değiştirebiliyor. İsterse bu bölümdeki değerleri tamamen silip, belirsiz olarak da tanımlayabiliyorsunuz. Uygulamayı kullanmak için herhangi bir dosya üzerine sağ tuşla tıklayıp *Özellikler* seçeneğini seçin. Açılacak olan pencerede Date&Time yer alacaktır.

4 Gelişmiş Görev Yöneticisi

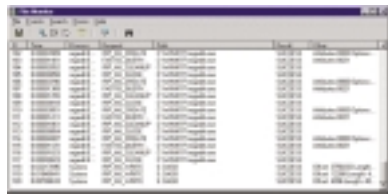
FABER TOYS 2.4.216

CHIP PUANI

BİLGİ: www.faberbox.com/

Faber Toys, bilgisayarları üzerinde olup bitenleri izlemek isteyen üst seviye kullanıcılar için geliştirilmiş bir araç. Ayrıca yazılım, hazırladıkları uygulamaların nasıl çalıştığını izlemek isteyen programcılar tarafından da kullanılabilir. Faber Toys, tüm çalışan işlemlerin ve bu işlemler tarafından yüklenen modüllerin tam listesini kullanıcıya sunabiliyor. Her çalışan işlem için thread sayısı, öncelik, sürüm ve açıklamanın yanı sıra her yüklenen modül için de benzer bilgilere ulaşmak mümkün oluyor.

5 Dosya Sistemi Ajanı

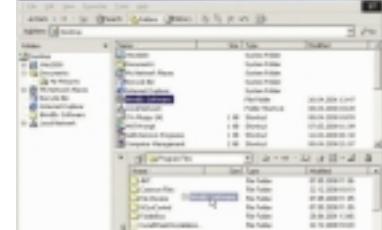
FILEMON 4.34

CHIP PUANI

BİLGİ: www.sysinternals.com

Filemon, sisteminizdeki dosya hareketlerini gerçek zamanlı olarak izleyip görüntülemek için hazırlanmış bir yazılım. Eğer Windows'un nasıl çalıştığını ya da uygulamaların dosyaları ve DLL'leri nasıl kullandığını merak ediyorsanız, bu gelişmiş özelliklere sahip yazılımı kullanabilirsiniz. Ayrıca bu yazılım ile birçok dosya sistemi sorununun üstesinden gelmek de mümkün oluyor. Kullanımı çok kolay olan Filemon, her açılan, okunan, yazılan ya da silinen dosyanın kaydını tutup kullanıcıya sunabiliyor.

6 Gelişmiş Pencere Sistemi

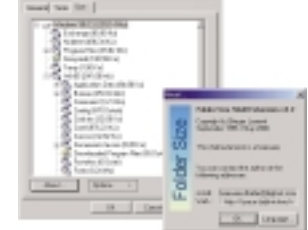
FOLDERBOX 1.10

CHIP PUANI

BİLGİ: www.baxbex.com

FolderBox, açtığınız Explorer pencerelerinin alt bölümünde ek pencereler görüntüleyebilmenizi mümkün kılıyor. Böylelikle iki farklı klasörün içeriğine tek bir pencere altından ulaşabiliyorsunuz. Yazılım, ayrıca alt taraftaki bölümde Windows sekmelerini kullanarak, önceden ayarlanmış beş farklı klasörün içeriğine de doğrudan ulaşabilmenizi sağlıyor. Bu şekilde istediğiniz klasörlerin içeriğine sadece tek bir tıklama ile ulaşabildiğiniz gibi, ekranın gereksiz pencerelerle dolması da engellenmiş olur.

7 Klasör Boyutu Gösterici

FOLDERSIZE SHELL 3.2

CHIP PUANI

BİLGİ: <http://space.dolphin.free.fr/>

Dosya özellikleri penceresine sekme olarak eklenen diğer bir yazılım olan Folder Size Shell Extension, sabitdisk üzerindeki sürücü ve klasörlerin boyutlarını bir arada hiyerarşik bir yapıda kullanıcıya sunabiliyor. Böylelikle artık klasörlerin ne kadar yer kapladığını görmek için tek tek açmak ya da özelliklerine bakmak gerekmiyor. Yazılımı kullanabilmek için sağ tuşla herhangi bir klasör üzerine tıkladıktan sonra *Özellikler* seçeneğini seçip, açılacak olan pencereden *Size* sekmesine tıklamak gerekiyor.

8 Sistem Testi Yazılımı

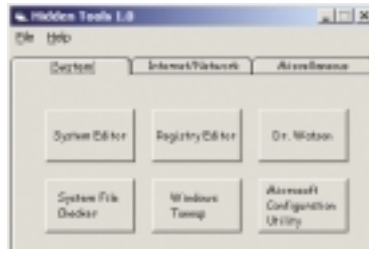
FRESH DIAGNOSE 4.6

CHIP PUANI

BİLGİ: www.freshdevices.com/

Eğer bilgisayarınızdaki donanımları tanımlamak ve test etmek istiyorsanız, bu iş için tasarlanmış Fresh Diagnose yazılımını kullanabilirsiniz. İşlemci, sabitdisk ve CD/DVD ROM performansını test edebilen yazılım, ekran kartı ve anakart gibi daha birçok donanım ile ilgili detaylı bilgileri de kullanıcıya ulaştırabiliyor. Bunun için öncelikle sistemi tarayan Fresh Diagnose, daha sonra bilgisayarda yer alan donanımlar kadar yazılımlarla ilgili oldukça detaylı ve eksiksiz bir raporu kullanıcıya sunuyor.

9 Gizli Windows Araçları

HIDDEN TOOLS 2.0

CHIP PUANI

BİLGİ: www.terrysoftware.com/

Sadece Windows 98 altında çalışan bu yazılım, işletim sistemi içinde saklı olan birçok gizli araca hızlı ve basit bir şekilde ulaşmanıza yardımcı olabiliyor. Yazılımdan, eğer halen kaldıysa Windows 95 kullanıcıları da yararlanabilir. Ancak çoğu fonksiyona ulaşmaları mümkün olmayacaktır. Eğer sisteminizde VB6 runtime kütüphaneleri yoksa, yazılımı kurarken sorunlarla karşılaşabilirsiniz. Bu yüzden daha önce eCHIP-CD içinden BASIC-KIT altında yer alan VisualBasic 6 kütüphanelerini kurmanız gerekebilir.

10 İşletim Sistemi Ajanı

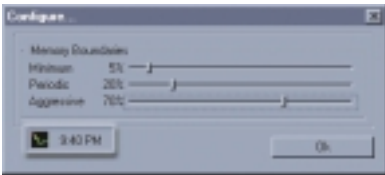
LOGGER 3.0

CHIP PUANI

BİLGİ: <http://home.t-online.de/home/benjamin.wrightson/>

Windows oturumlarının açılma ve kapanma zamanlarının otomatik olarak kaydedilen Logger yazılımını kullanarak, bilgisayarınızın ne zaman ve ne kadar süre kullanıldığını öğrenebilirsiniz. Yazılımı bilgisayar başında ne kadar çalıştığını ya da çocuklarınızın bilgisayar başında ne kadar zaman harcadığını öğrenmek için de kullanabilirsiniz. Gizli ve güvenli bir şekilde çalışan yazılımın kayıt dosyalarına başka bir yazılımla erişmek de mümkün olmuyor.

11 Hafıza Düzenleyici

MAXMEM 1.01

CHIP PUANI

BİLGİ: www.analogx.com/

Bilgisayarınızın neden ilk açıldığı zaman daha performanslı çalıştığını merak ettiniz mi? Peki aynı performansı tüm oturum boyunca korumak ister misiniz? AnalogX MaxMem! Bu konuda size yardımcı olabiliyor. Gerçek zamanlı olarak bilgisayarınızın fiziksel hafızasını yöneten program, otomatik olarak her zaman olabilecek en yüksek fiziksel hafıza miktarını sağlamaya çalışıyor. Bunu sağlamak için MaxMem altından farklı durumlar için serbest bırakılması gereken hafıza miktarını ayarlamanız yeterli.

12 Pencere Gizleyici

OUTTA SIGHT 3.2

CHIP PUANI

BİLGİ: <http://rosafamily.org/>

Masaüstünde ya da görev çubuğunda çok fazla yer kaplayan uygulama pencerelerinden şikayetçi olanlar için hazırlanmış olan OuttaSight yazılımı, e-posta programları gibi çok sık kullanılmayan uygulamaların pencerelerini farklı yöntemler kullanarak saklıyor. Yazılım ayrıca tek bir tuşa tıklayarak patronunuz geldiği zaman istediğiniz bir pencereyi de ekrandan kaldırabiliyor. Çok zengin özelliklere sahip olan Outta Sight tüm uygulamaların sistem menülerine bir "Hide" seçeneği ekleyebiliyor.

13 Lisans Düzenleyici

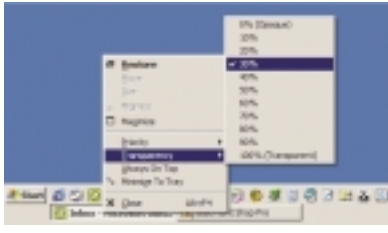

OWNERFIX 1.3

CHIP PUANI

BİLGİ: www.kndata.com/

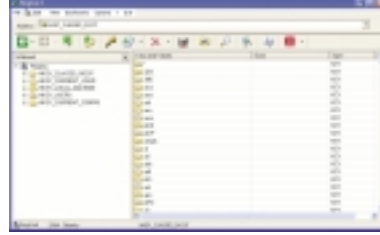
Windows 9x, ME, NT4 ve 2000 altında çalışabilen yazılım, işletim sisteminin kayıtlı kullanıcı ve şirket isimlerini kolay bir biçimde değiştirebiliyor. Yeni sürümünde uninstall sorunu düzeltilmiş olan yazılım, tamamen ücretsiz bir hale getirilmiş. Yapılan iş gereği suiistimale çok açık olan bu yazılımı kesinlikle yasalara aykırı bir şekilde kullanmamak gerekiyor. Dolayısıyla da yazılımı ancak işletim sistemi yüklü bir bilgisayarı başkasına sattığınız zaman kullanıcı adını değiştirmek için kullanabilirsiniz.

14 Pencere Konumlandırıcı**POWERMENU 1.5**

CHIP PUANI

BİLGİ: <http://tummy.veridicus.com/>

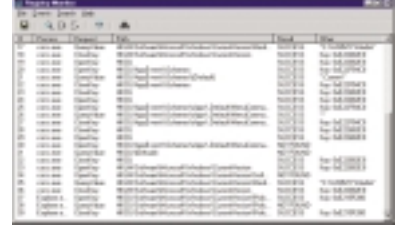
Küçük ama oldukça yararlı olan bu yazılım, tüm üst seviye sistem menülerine her zaman üstte kal, system tray'e küçültme gibi özelliklerin yanı sıra saydamlık ve öncelik değeri tanımlayabilmenize de olanak tanıyor. Tabii ki yeni eklenen özelliklerin bazıları ancak Windows NT, 2000 ve XP işletim sistemlerinde çalışıyor. Yazılımın en son sürümü olan 1.4.0'da birçok PowerMenu özelliğine komut satırı parametreleri aracılığı ile ulaşmak da mümkün oluyor. Böylelikle çoğu özellik otomatikleştirilebiliyor.

15 Kayıt Defteri Düzenleyici**REGCOOL 2.302**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.zsoftware.de/

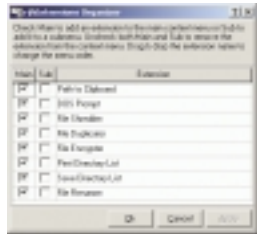
Tüm Windows sürümlerinde yer alan, ancak sadece *Çalıştır* seçeneğini kullanarak ulaşabileceğiniz Registry Editor yazılımı ile kayıt defteri üzerinde gerekli değişiklikleri yapabilirsiniz. RegCool ise Windows Gezini tipindeki arabirimi ile bu işlemi daha da kolaylaştırıyor. Yazılımın sol tarafında hiyerarşik bir yapıda tüm kayıt anahtarları yer alıyor. Sağ pencereden ise bu anahtarlara ait bağımsız değerlere ulaşabiliyorsunuz. Farklı kayıtları birbirleriyle karşılaştırabilmesiyle en pratik özelliği.

16 Kayıt Defteri Ajanı**REGMON 4.32**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.sysinternals.com/

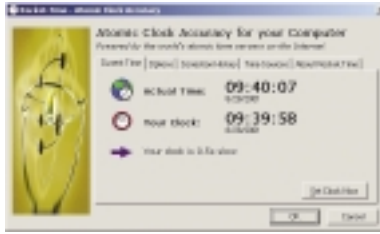
Kayıt defterini sürekli denetim altında tutan yazılım, hangi uygulamaların kayıt defterine bilgi yazdığını ve hangi kayıtlara ulaşmış ne tür bilgiler girdiğini kullanıcıya bildirebiliyor. Üstelik tüm bunları gerçek zamanlı olarak yapıyor. Ayrıca bu gelişmiş program, diğer statik kayıt defteri düzenleyicilerinden farklı olarak, programların kayıt defterini nasıl kullandığı hakkında bilgi edinmenizi de sağlayabiliyor. Böylelikle artık yazılımlar sizden habersiz kayıt defterine bir şeyler ekleyemeyecekler.

17 Gelişmiş İçerik Menüsü**RJH EXTENSIONS 1.3**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.rjhsoftware.com/

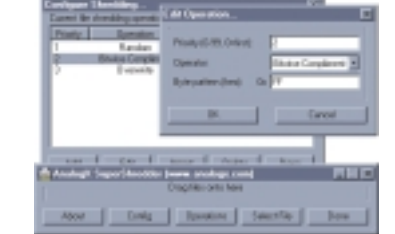
Sağ tuşa tıklayarak ulaşabileceğiniz içerik menüsüne yararlı birçok eklenti yapan bu basit ama etkili yazılım, seçili klasörün ya da dosyanın tam yolunu panoya kopyalama, istenilen klasörde DOS moduna dönme, dosyaları geri alınamayacak şekilde silme, birden fazla dosyayı isimlendirme, herhangi bir dosyayı Blowfish algoritması ile şifreleme, aynı klasör içinde dosyanın kopyasını çıkarma, klasör listesinden oluşan metin dosyası oluşturma ya da bu listeyi yazdırma gibi özelliklerini kullanıcıya sunuyor.

18 Zaman Görüntüleyici**ROCKET TIME 1.1**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.rocketsoftware.com/

Bir bilgisayarın saati ortalama 25 cent'lik bir kristalle zamanı hesaplar ve de bir quartz kol saati kadar dakik olmasını da kimse bekleyemez. Bu da bilgisayar saatinin bir gün içinde bile birkaç saniye ileri gidip, geri kalabileceği anlamına gelir. Bu size çok fazlaymış gibi gelmeyebilir. Ancak zamana bağlı çalışan uygulamalar ile sorunlar yaşayabilirsiniz. İşte bu yüzden RocketTime yazılımını kullanarak, online olduğunuzda (NIST) sunucularına bağlanıp otomatik düzeltme yapılmasını sağlayabilirsiniz.

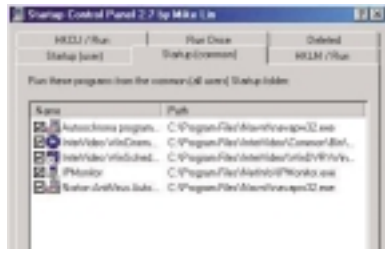
19 Güvenli Dosya Silici**SUPER SHREDDER**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.analogx.com/

Bilgisayarınızda herhangi bir dosyayı sildiğinizde, aslında sadece dosya sistemindeki adı silinir ve içeriği sabitdiskte kalır. Dolayısıyla da teknik bilgisi biraz yüksek olan her kullanıcı, yardımcı yazılımlar yardımıyla bu bilgiye ulaşabilir. Eğer bilgileriniz gizliyse, bunları daha güvenli bir biçimde silmeniz gerekir. Bu durumda AnalogX SuperShredder yardımınıza koşacaktır. Gutmann and NISPOM (DoD) metodunu kullanan yazılım ile silmek istediğiniz dosyayı yazılım üzerine taşımak yeterli oluyor.

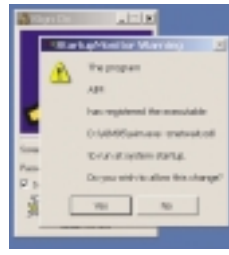
25 Küçük Windows Eklentisi

20 Başlangıç Yöneticisi**STARTUP CONTROL
PANEL 2.7**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.mlin.net/

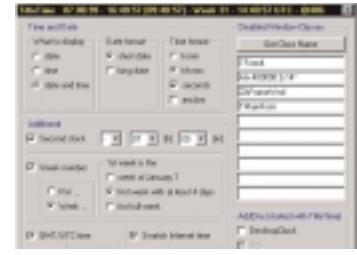
İşletim sistemi başladığı zaman otomatik olarak yüklenip, sistemi yavaşlatan yazılımlardan kurtulmak mı istiyorsunuz? Belki de en sık kullandığınız yazılımların da otomatik başlamasını istiyorsunuz. Bu işlemleri kayıt defteri üzerinden elle yapabilirsiniz. Ancak daha kolay bir yöntem arıyorsanız Startup Control Panel'i mutlaka denemeniz gerekiyor. Çok küçük bir dosya boyutuna sahip olan ve çok fazla sistem kaynağı harcamayan bu yazılım, sistem yöneticileri için uygun bir yardımcı olacaktır.

21 Sistem Başlangıç Ajanı**STARTUP MONITOR 1.02**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.mlin.net/

Sistemde tamamen görünmez bir şekilde çalışan ve bir system tray simgesine bile sahip olmayan StartupMonitor, herhangi bir yazılım Windows başlangıcına kendini eklemeye kalkıştığı anda sizi uyarıyor. Böylelikle bir sürü gereksiz system tray uygulamasının sizden gizli bir şekilde yüklenmesini de engellemiş oluyorsunuz. Ayrıca yazılımı BackOrifice ve Netbus gibi trojanlara karşı da bir güvenlik yazılımı olarak da çalışabiliyor. Bunun için yazılım kayıt defterindeki Run anahtarını kontrol altında tutuyor.

22 Tarih/Saat Gösterici**TITLETIME 1.99**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.jumaro.de/rsoft/

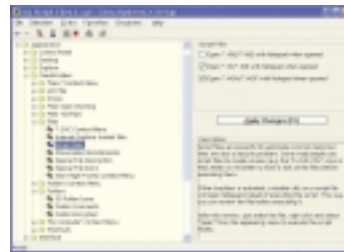
TitleTime yazılımı o anki tarihi ve saati kullanmış olduğunuz aktif uygulama penceresinin başlık satırına ekleyebiliyor. Ek olarak yazılım farklı bir ülkenin yerel saatini de ikinci bir saat olarak ekranda görüntüleyebiliyor. Tüm dünyada aynı olan Swatch Internet Time desteğine de sahip olan yazılım, çeyreklerde, yarımlarda ya da saat başı çalacak şekilde de ayarlanabiliyor. 5 farklı alarm destekleyen TitleTime, ayarlanan zaman geldiğinde kullanıcının belirlediği bir uygulamayı çalıştırabiliyor.

23 Pencere Konumlandırıcı**WINDOWS TOPPER 3.0**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.svenbader.de/

Ekranda her zaman en üstte kalmasını istediğiniz bir pencereniz varsa Windows Topper 3.0 yazılımını kullanabilirsiniz. Yazılım belirlediğiniz pencere dışında açtığınız her pencereyi otomatik olarak arka plana atacaktır. Böylelikle her zaman göz önünde olmasını istediğiniz durum belirten pencerelerde kaçıracağınız hiçbir şey olmayacaktır. Ayrıca komut satırı parametrelerini de destekleyen yazılım sayesinde bu işlemleri otomatikleştirmeniz ve yazılımı tamamen gizli olarak çalıştırmanız da mümkün.

24 Gizli Windows Araçları**XTEQ X-SETUP 6.1**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.xteq.com/

X-Setup, şimdiye kadar üretilmiş en eksiksiz "hacker" yazılımı olarak nitelendirilebilir. Yazılım ile 810'dan fazla gizli Windows fonksiyonunu sadece tek bir fare tıklaması ile değiştirmek mümkün oluyor. Yazılımla Windows, Internet Explorer, Instant Messenger, Office, Explorer görünümü, sunucu seçenekleri, ağ ve güvenlik ayarları üzerinde değişiklik yapılabilir. Değişiklikleri REG dosyası olarak kaydedip, daha sonra istediğiniz kadar bilgisayara yazılıma ihtiyaç duymadan da uygulayabiliyorsunuz.

25 Gelişmiş İçerik Menüsü**MS POWER TOYS FOR XP**

CHIP PUANI

BİLGİ: www.microsoft.com/

Microsoft'un XP altında kullanılabilirliği artırmak için Power Toys adı altında sunduğu bu küçük araçlar içinde; içinde bulunan klasörde DOS moduna dönme, ALT-TAB özelliğinde simgelere uygulamalardan ön izleme ekleme, gizli sistem ayarlarına ulaşabilme, çok daha gelişmiş bir hesap makinesi, resim boyutlandırma, CD'ye yazılan resimleri slayt gösterisi olarak izleyebilme, 4 farklı masaüstü oluşturabilme, masaüstü büyütücü ve webcam'e doğrudan ulaşabilme gibi özelliklere kavuşabiliyorsunuz.

www.babylon.com

Babil'in Online Kütüphanesi

Bildiğiniz yabancı dilde, kelime dağarcığınız ne kadar iyi? Bir konuda çeviri yapmak için masanızı sözlüklerle doldurmak zorunda kalıyorsanız, yeni alternatifler aramanızın zamanı gelmiş demektir.

Bilgisayarlar ve bir bilgi okyanusu olan internet, günlük hayatta hemen her türlü işimizi daha hızlı ve kolay bir şekilde yapmamızı sağlayabiliyor. Bilmediğimiz bir kelimenin anlamına ulaşmak da bunlar arasında yer alıyor. Genelde bunun için internet browser'ınızı açıp bir arama motoru sitesine ya da sözlük sitesine girip aradığınız kelimeyi buraya yazmanız yeterli olabiliyor. Ancak bu kullanıcıya düşen sözlük arama işlemini hafifletse de, yine de yapılan işin bölünmesini engelleyemiyor.

Babylon (© eCHIP-Code Babylon) adlı bu sözlük programı ise, arama işlemini bir adım daha hızlandırıp, sonucu tek

bir tıklama süresinde kullanıcıya ulaştırabiliyor. Üstelik bunun için üzerinde çalıştığınız belgeyi ve uygulamayı terk etmeniz de gerekmiyor. Yapmanız gereken sadece bilmediğiniz kelime üzerine gelip [Ctrl] tuşuna basılı iken sağ fare tuşuna tıklamak. Bunu takiben Babylon yazılımı anında devreye girerek, seçilen kelimenin kullandığınız dildeki karşılığını ve daha birçok dildeki anlamını ekrana getiriyor.

İlk kurulumda dikkat edilmesi gereken önemli Babylon ayarları

Babylon'u verimli kullanabilmek için kurulum sırasında bazı noktalara dikkat etmek gerekiyor. İlk olarak kişisel bilgilerinizi tanımladığınız adımda, pencerenin üst sağ bölümünde "Default translator language" ve "Other target language" bölümlerinde kullanmak istediğiniz tüm dilleri üzerlerine tıklayarak seçin. Bu şekilde çeviri sırasında ilk olarak bu diller dikkate alınacaktır. Ayrıca yazılım, kurulduğu zaman kullanıcıya sormadan otomatik olarak başlangıca ekleniyor. Eğer Windows'un daha hızlı başlaması için bu özelliği kapamak istiyorsanız, system tray'deki simgesine sağ tuş ile tık-

layıp Configuration seçeneği altında General kartından "Launch Babylon on Windows Startup" seçeneğini iptal etmeniz de yeterli olacaktır.

Tek tıklamayla kelimenin tüm dillerde karşılığına hızla ulaşın

Babylon'dan yararlanmak için biraz önce de bahsettiğimiz gibi [Ctrl], sağ tuş ikilisini kullanabiliyorsunuz. Bu durumda eğer bir kelime üzerine tıklandıysa kelimenin çevirisi, boşa tıklandığındaysa da boş bir Babylon penceresi karşınıza geliyor. Babylon, aratılan kelimenin, öncelikli olarak kurulum sırasında belirlediğiniz dillerdeki karşılığını size sunuyor. Yazılım bu sonuçlara ulaşmak için kendi sunucusu üzerindeki sayısı hızla artan sözlüklere başvuruyor. Dolayısıyla da çeviri sırasında internete bağlı olmak gerekiyor. Diğer dillerdeki en yakın sonuçlara ulaşmak içinse listenin sonundaki "More Results" tuşuna tıklamanız yeterli oluyor. Bu durumda diğer sonuçlar da listeye ekleniyor. →

DİĞER AÇIKLAMALAR: 'More Results' tuşuyla, diğer sözlüklerdeki listelenmemiş açıklamalara da ulaşabilirsiniz.

TÜM SÖZLÜKLERE: Sonuçları tek tek okuyabileceğiniz gibi soldaki listeden istediğiniz sonuca da ulaşabilirsiniz.

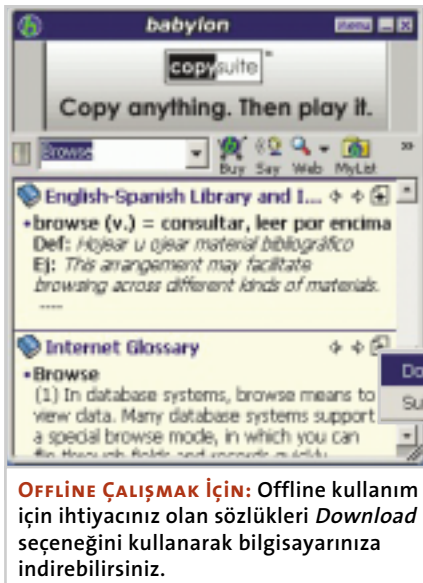

DETAYLI: Herhangi bir kelimenin sadece üzerine tıklayarak, anında oldukça detaylı bilgi almanız mümkün.

Birden fazla sözlük üzerinde arama yapıldığı için kelimenin karşılığı bulunan sözlükler de yazılım tarafından listeleniyor. Bunlara ulaşmak içinse kelimeyi yazdığınız satırın hemen solundaki liste simgesine tıklamanız gerekiyor. Açılan listede istediğiniz sözlüğe tıklayarak aradığınız kelimenin o sözlükteki karşılığını da görebiliyorsunuz.

Babylon'u offline kullanmak için gerekli sözlükleri indirin

Eğer kesintisiz internet bağlantınız varsa, Babylon'u bu şekilde kullanmaya devam edebiliyorsunuz. Ancak eğer modem kullanıyorsanız, bağlantınız yokken yazılımın online kütüphanelerinden yararlanmanız mümkün olmuyor. Bu yüzden bağlantınızın olduğu sıralarda en çok kullandığınız sözlükleri bilgisayarınıza indirmek akıllıca olacaktır. Online olduğu kadar offline olarak da çalışabilen Babylon bunun için kullanıcılarca ek bir özellik daha sunuyor.

OFFLINE ÇALIŞMAK İÇİN: Offline kullanım için ihtiyacınız olan sözlükleri **Download** seçeneğini kullanarak bilgisayarınıza indirebilirsiniz.

İlk kullanım sırasında arattığınız kelimelerin karşılıkları bulunduğu zaman, eğer kullanılan online sözlüğe ilk defa erişildiyse, açıklama satırının hemen sağ üstünde bir "+" simgesi belirecektir. Bu simgeye sol fare tuşu ile tıklayıp açılan listeden "Download" seçeneğini seçtiğinizde o sözlük bilgisayarınıza indirilir. Artık bundan sonra o sözlüğü offline olarak da kullanabilirsiniz. Aynı işlemi en sık kullandığınız sözlükler için de tekrarladığınız takdirde, belli bir süre sonra, artık yazılımı kullanmak için internet bağlantısına gerek kalmayacaktır.

SÖZLÜKLERİN İÇERİKLERİ: "MyList" seçeneği, sistemde yüklü sözlüklerle ilgili detaylı bilgilerin olduğu bir pencere görüntüleyecektir.

Babylon'un içinde yüklü olan sözlüklerin neler olduğuna bakmak içinse araç çubuğunda yer alan "My List" simgesini kullanabilirsiniz. Bu durumda açılacak olan yeni pencerede sol tarafta sözlük listeleri, sağ tarafta ise bunlarla ilgili detaylı bilgiler görüntülenir. Sol taraftaki bölümde Babylon.com'un altında yer alan dallar firmanın kendisine ait olan sözlükleri, diğerleri ise kullanıcılar tarafından geliştirilen sözlükleri gösterir.

Sisteme yeni sözlükleri eklemek için biraz önce anlattığımız yöntemi kullanarak, sadece eriştiklerinizi indirebileceğiniz gibi yazılımın web sitesini ziyaret ederek, istediğiniz sözlükleri önceden indirme imkanınız da vardır. Bunun için önce <http://www.babylon.com/gloss/glossaries.html> adresine girip, liste ya da arama motoru yardımıyla istediğiniz sözlüğü bulup, bilgisayarınıza indirin. Daha sonra bu dosyaları çalıştırdığınızda sözlükler otomatik olarak Babylon içine eklenecektir.

Ayrıca en sık kullanacağınız Türkçe, İngilizce ve Almanca dillerine ait en geniş içerikli sözlüklere (© eCHIP-Code Babylon) ile bu ay ki CD'mizden de ulaşabilirsiniz.

OCR özelliğine sahip olan yazılım, kelimeleri sesli olarak da okuyor

Babylon'u kullanmak için üzerine tıklanacak nesnenin illa metin olması da gerekmiyor. OCR özelliğine de sahip olan yazılım, resimlerdeki okunaklı metinleri de resmin içinden ayıklayabiliyor. Bu gerçekten çarpıcı özelliği kullanmak için, üzerinde bir yazı olan resimde tam yazının ortasına yine [Ctrl] ve sağ tuş ile tıkladığınızda, hızlıca OCR işlemi yapılır, aynı metinde olduğu gibi işlemler tekrarlanıyor. Böylelikle bu tip kelimeleri de elle girmeniz gerekmiyor.

Ayrıca yazılım, seçilen kelimeyi size sesli olarak da söyleyebiliyor. Bu şekilde kelimenin nasıl telaffuz edildiğini öğrenebiliyorsunuz. Bunun için araç çubuğunda yer alan "Say" tuşuna basmanız yeterli oluyor. Babylon default olarak erkek sesi ile konuşuyor. Ancak isterseniz web sitesi üzerinden dağıtılan çeşitli eklentiler ile bu sesi kadın ya da robot sesine çevirmek de mümkün oluyor. Bu eklentiler de (© eCHIP-Code Babylon) ile CD'mizde yer alıyor. Ek sesleri yükledikten sonra yine system tray'deki simgesine sağ tuş ile tıklayıp *Configuration* seçeneği altındaki *Voice* kartından sesleri değiştirebiliyorsunuz.

Son olarak araç çubuğunda yer alan *Convert* seçeneği ise, zaman, ölçü ve para birimleri arasında dönüşüm yapmanıza yardımcı oluyor. Buradaki para dönüşümleri için gerçek zamanlı olarak en yakın kur size sunuluyor. Ancak yine de yabancı kaynaklı bu kur, zaman zaman Türkiye içindeki ile uyuşmayabiliyor. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

ÇAPRAZ KURLAR: Babylon sadece metinleri değil, ölçü, para ve zaman birimlerini de kendi arasında başarılı bir şekilde dönüştürebiliyor.

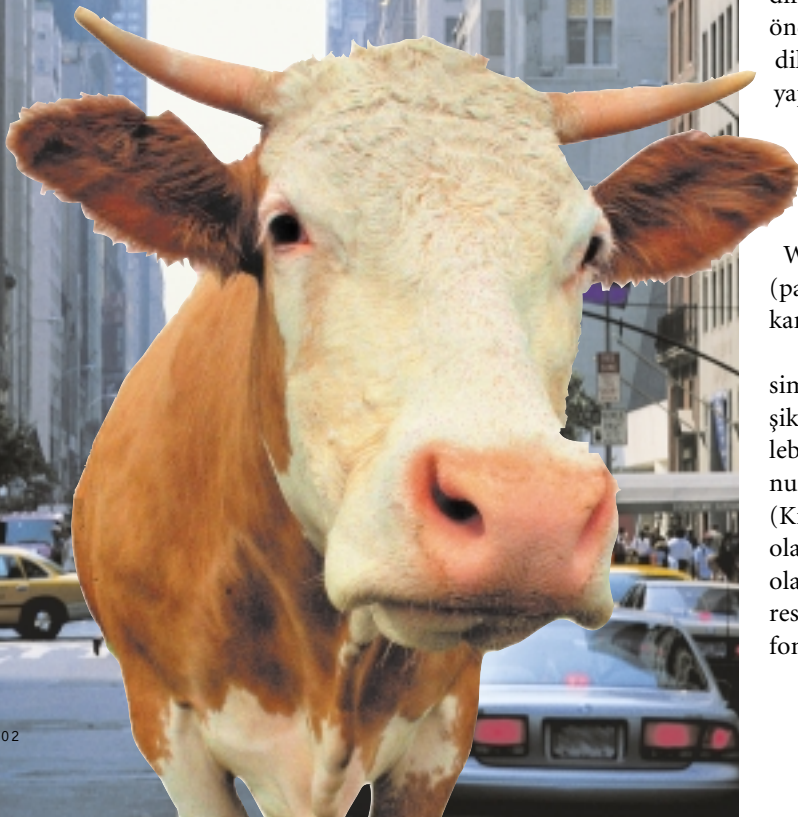
Atölye: Dijital Resim Montajı

Kusursuz Bir Yaşam

Dijital resimlerde her şey mümkün. Ancak resmin doğal görünmesi hassas tercihlere ve dikkatli yapılmış montajlara bağlı. Fotoğraflarınızın üzerinde nasıl çalışacağınızı ve istediğiniz değişiklikleri yapmanız için gerekenleri, CHIP'in sizler için hazırladığı bu yazıda görebilirsiniz.

Nesnelere arka plan eklemek, renkleri değiştirmek ve öğeleri tek tek yerleştirmek... Bilgisayarınızı bir fotoğraf stüdyosu gibi kullanarak dijital resimler üzerinde çalışabilir veya ister iş ister zevk için montajlar hazırlayarak, dijital ortamın tüm imkanlarından faydalanabilirsiniz. Ve tüm bunları gerçekleştirmek için ihtiyacınız olan tek şey, biraz yetenek ve basit bir grafik programıdır. Ancak bir program satın almadan önce, sunduğu fonksiyonlara kesinlikle dikkat etmek gerekir. Resim üzerinde yapılacak değişiklikler, ancak birçok aracın kombinasyonu ile mükemmel olabilir. Çoğu modern grafik programı, serbest seçim aracı (Lasso) haricinde sihirli değnek (Magic Wand), silgi (Eraser), çalışma yolları (path) ve renk seçimi gibi çok geniş imkanlara sahiptir.

Kullanılacak grafik programının, resim üzerinde yapılan montaj gibi değişikliklerin ileride tekrar üzerinden geçilebilmesi için özel bir saklama fonksiyonuna da sahip olması gereklidir. Red (Kırmızı), Green (Yeşil) ve Blue (Mavi) olarak belirlenen üç renk kanalına ek olarak, maskenin de ayrı bir kanal olarak resimde saklanmasına imkan tanıyan fonksiyonun adı "Alpha Channel"dır. →

Dijital Resim Montajı

Etkili araçlar yardımıyla dijital bir resmin parçalarını nasıl seçeceğinizi ve bu bilgileri diğer araçlardan elde edilen sonuçlar ile alfa kanal üzerinde birleştirmek için yapmanız gereken işlemlerin adım adım anlatımını, bu yazı içerisinde bulabilirsiniz.

1 Gökyüzü ve bulutları resimden çıkarmak

Eğer resmin ana nesnesi ve arka planı bizim örneğimizde olduğu gibi farklı renklere sahipse, resim üzerinde değişiklik yapmak için renk seçimi fonksiyonundan faydalanabilirsiniz.

İlk olarak pipet (Eye Dropper) aracı yardımıyla gökyüzünün mavi tonunu seçin. Örneğin, daha aydınlık bulutlardaki farklı mavi tonlarının da dikkate alınması için şimdi bir tolerans değeri belirlemelisiniz. Farklı renk tonlarını, kullandığınız programa bağlı olarak artı pipet ile seçebilir veya bir çubuk yardımıyla etkinleştirebilirsiniz.

Select/Color Range komutu ile ekrana gelen penceredeki önizleme alanında inek kafasının çevresi net bir şekilde görünüyor. Ancak gökyüzü yerine inek gövdesi üzerinde dikenli tel şeklinde bir alan, hatalı olarak seçilmiş. Bu hatayı ve seçim alanının dışına kaymaları düzeltmek için, söz konusu seçimi alfa kanal olarak kaydedin ve görüntüleyin. Bu fonksiyon bazı programlarda ana resim

1 RENK SEÇİMİ:

İnek üzerinde mavinin tonları bulunmadığı için, gökyüzü rahatlıkla seçilebilir ve silinebilir.

üzerinde kırmızı bir tabaka olarak (elmas tabaka) ekrana gelir.

Şimdi Lasso aracını söz konusu tabaka üzerinde, kafanın etrafında kalan alanları içerisine alacak şekilde hareket ettirin ve daha sonra maske üzerinden silin. Küçük seçim hatalarını otomatik olarak silmek için Filter/Noise alt menüsündeki Dust&Scratches filtresini maskeye uygulayabilirsiniz.

2 Seçili alanın sınırlarını belirginleştirmek

Derideki hafif girintiler, köşeli kenarlar oluşturmamak için bir avantaj olarak kullanılabilir. Uygun olmayan seçim ala-

nı sınırları renk seçiminden sonra boy-nuzlarda kendisini belli ediyor. Ancak bunları yol aracı ile düzeltebilirsiniz.

İlk olarak kenarın yakınında bir nokta belirleyin. Şayet ikinci bir nokta oluşturursanız, iki nokta arasında istediğiniz gibi bükebileceğiniz ve motifin sınırlarına uydurabileceğiniz bir çizgi otomatik olarak ekrana gelecektir. Motifin etrafını bu şekilde işaretledikten sonra çizgiyi kapatmak için, oluşturduğunuz yolu (ana motifin etrafından geçerek) başlangıç noktasına götürün. Bu yol üzerinde ileride tekrar değişiklik yapılabilir ve yerleştirilen dönüm noktaları ile nesneye tam olarak uydurulabilir. Hazırladığınız bu çalışma yolunu, daha sonra Path →

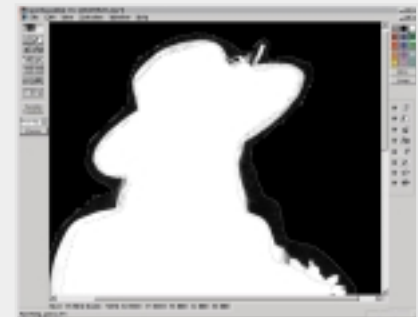
TEMEL BİLGİ

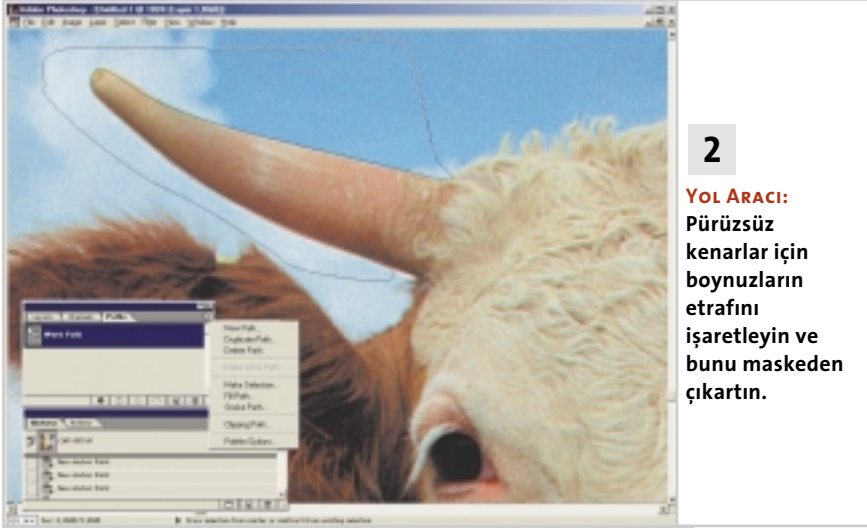
» Corel Knock-out serbestliği

Resimlerdeki nesneleri ayırmak için birçok yardımcı program mevcut. Corel'in Knock-out programı ise bu konuda en etkili araçlardan biri. Resim açıldıktan sonra serbest seçim aracını (Lasso) kullanarak istediğiniz motif içerisinde bir alan işaretleyin. Ardından ikinci Lasso

tipini seçin ve motifin hemen dışında ikinci bir alan daha belirleyin. Knock-out işaretli alanın içindeki ve dışındaki renkleri analiz edecek ve nesneye dahil olan kısmı otomatik olarak hesaplayacaktır. Bu fonksiyon özellikle saçlarda pratik bir çözüm sunuyor. Knock-out ince geçişleri tanıyor

ve net olmayan maskeleri oluşturuyor. Bunun sonucunda arka plana da çok ince geçişler yapılarak, doğal bir görünüm elde ediliyor. Serbest bırakma sonucu bir alfa maskesi olarak verilir ve birçok grafik programı tarafından yüklenerek orijinal resim üzerine uygulanabilir.

2

YOL ARACI:
Pürüzsüz kenarlar için boynuzların etrafını işaretleysin ve bunu maskeden çıkartın.

menüsünü kullanarak seçim haline dönüştürebilirsiniz. Oluşturulan maskeleme manuel olarak oluşturulanlardan farklı değildir. Ancak çok daha muntazamdır. Son olarak, daha önceden hazırladığınız alfa kanalını etkinleştirin ve seçili alanı silin. Bu işlem sonucunda resim değil sadece seçili maske değişecektir. Kullanılan arka planın, silinmeden önce çok daha inceltilmesi gereklidir.

3 Nesnelerin özel araçlarla otomatik olarak seçilmesi

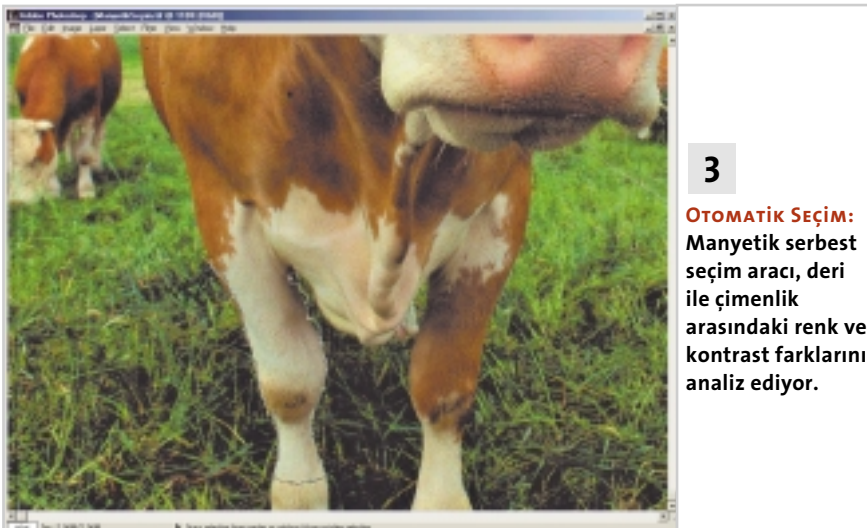
Bacak kısmında, çimenlerin yeşilliklerinin karanlık alanlar içermesi nedeniyle renk maskelemesinden faydalanamayız. Burada otomatik serbest seçim ya da bir çok programda kullanılan ismiyle manyetik seçim (Magnetic Lasso) aracının kullanılması tavsiye edilir.

Magnetic Lasso aracı ineğin bacağına etrafında gezdirilirken, kürk ile çimen

arasındaki renk ve kontrast farklarını analiz edecek ve seçim alanının sınırlarını otomatik olarak belirleyecektir. Özellikle dikkat çeken noktalarda fareni hareketi ile beraber otomatik olarak arka arkaya dönüm noktaları oluşturulur ve böylece kontrast değerleri devamlı olarak yeniden hesaplanır.

Maske, ineğin bacaklarından sırtına kadar genişletilebilir. Özenle hazırlanmış seçim alanını hızlı bir fare hareketi sonucunda bozmamak için, arada iki tıklama sayesinde seçim maskesinin kapatılmasını sağlayabilirsiniz. Biraz önce tamamladığınız seçim alanını alfa kanalı üzerinden silebilir ve böylece tüm maskeyi büyütebilirsiniz.

Bizim örneğimizde çimenlerden çok daha iyi ayırt edilebilmesi için bacaklar üzerinde ayrı olarak çalışılması gereklidir. Gövde üzerindeki gölgelik alanlar ise seçim aracının rahatlıkla hata yapmasına neden olabilirler.

3

OTOMATİK SEÇİM:
Manyetik serbest seçim aracı, deri ile çimenlik arasındaki renk ve kontrast farklarını analiz ediyor.

4 Seçim alanının kullanım öncesi optimizasyonu

Eğer alfa kanalının görünmesini sağlarsanız, hangi alanlar üzerinden hala çalışmak zorunda olduğunuzu kolaylıkla fark edebilirsiniz. Bunun için en uygun araç ise fırça (Paintbrush) ve örneğin boynuzun yanında kalan alan için siyah renktir. Alfa kanalındaki alan üzerinden boyayın. Kulak içinse farklı bir yöntem uygulanabilir. Serbest seçim aracını kullanarak fare imlecini kulağın etrafında, kulak ve çevresindeki kırmızı alan seçili olacak şekilde hareket ettirin. Bu alanı alfa kanalı üzerinden *Blur* aracını kullanarak filtre edin. Böylece daha az kademeden oluşan bir geçiş kenarı oluşacaktır.

Söz konusu alan için daha sonra aydınlık ve kontrast değerlerini belirleyin. Bunun sonucunda alfa kanal üzerindeki siyah alan değişecek ve böylece nesnenin daha büyük veya az bir kısmı serbest kalacaktır.

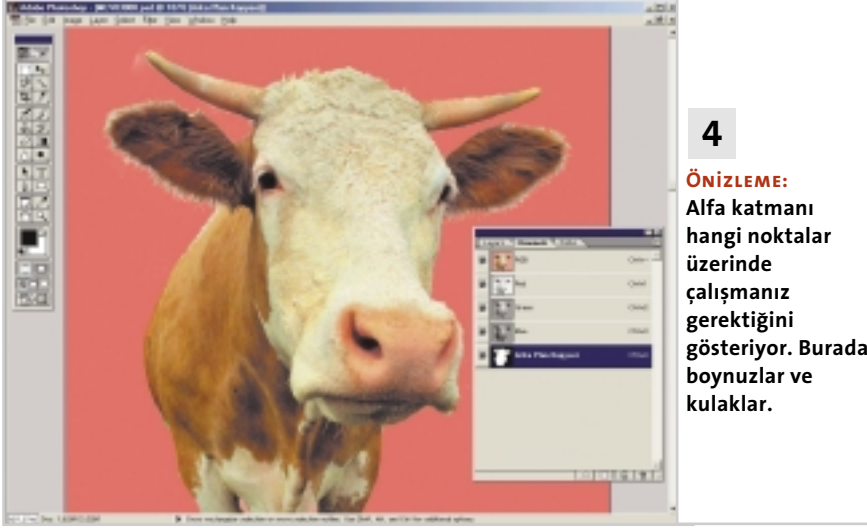
5 Seçilen nesneyi arka plandan ayırmak

Şu ana kadarki ön hazırlık çalışmasından sonra seçili nesne arka plandan ayrılabilir. Maske, bunun için genel olarak seçim menüsü kullanılarak alfa kanalından yüklenir, nesne kopyalanır ve daha sonra tekrar eklenir. Artık nesne serbest kalacak ve arka plandan bağımsız olarak rahat bir şekilde taşınabilecektir.

Bu işlem Photoshop'ta çok daha etkili bir şekilde gerçekleştirilebilir. Burada maskeyi seçmeniz ve *Layer* menüsünü kullanarak yeni bir katman üzerine yerleştirmeniz yeterli olacaktır. Böylece resmin arka planı silinmeyecek, sadece görünmez hale gelecektir. Bu sayede maskeyi istediğiniz zaman düzenleyebilirsiniz. Eğer ilerideki ayrıntılı çalışmalarınız esnasında arka planın bir kısmının daha kalabileceğini fark edeceksanız, bu maske tabakası üzerinde birkaç küçük işlem ile arka planı tekrar serbest bırakabilirsiniz.

6 Nesneyi yeni arka plan üzerine yerleştirmek

Bir sonraki adımda artık yeni arka plan eklenebilir. Bu işlem, tüm hazırlıklar sonucunda montaj izlerinin hala kenar- →

larda belli olmasına rağmen, daha hızlı gerçekleştirilecektir. Düzenlemeye başlamadan önce, seçili nesneyi arka plan üzerinde bulunmasını istediğiniz noktaya kesinlikle yerleştirmelisiniz. Hemen ardından yeni kopyaladığınız arka planın bir kopyasını oluşturun ve bunu daha sonra resme ekleyin.

Nesneleri, en altta arka plan, arada serbest olarak hareket ettirebileceğiniz nesne ve en üstte de yine arka plan olacak şekilde yerleştirin. Ortadaki serbest nesneyi seçin, bu nesnenin kenarlarını *Seçim* menüsünü kullanarak maske olarak yükleyin ve bunu daha sonra tekrar alfa kanal olarak kaydedin. Son olarak bu nesneye *Blur* efektini uygulayın. Hazırladığınız alfa kanalını *Seçim* menüsünü kullanarak yeni bir maske olarak yükleyin ve böylece bir üst tabakadaki arka plandan bir delik açın. Bu, seçili olan ineğin vücuduna uygun olacak ve kanal arka planın geri kalan kısmını, yumuşatılmış kenarlar arasından ineğin üzerine kopyalayacaktır. Fotoğraftaki kürk ile arka plan resmi arasındaki renk ve parlaklık hataları, birleşme noktalarında uygulanacak işlemler ile uydurabilirler.

Montaj esnasında iki resim arasındaki netlik oranına kesinlikle dikkat etmelisiniz. İnek üzerinde ağzından vücudun arka tarafındaki kürk kısmına doğru netlik azalırken, arka plandaki resim de orijinalindeki kadar net görünmüyor.

Söz konusu farklılıkları ortadan kaldırmak için de, yeni bir kanal oluşturarak alfa kanalından faydalanabilirsiniz. Şayet bunun için özel bir komut mevcut değilse, resmin tamamını dörtgen aracı ile seçebilir ve ayrı bir alfa kanalı olarak

kaydedebilirsiniz. Alfa kanalı etkinleştikten sonra, alt yarısında siyahtan beyaza doğru ilerleyen bir renk geçişi oluşturun.

Alfa kanalını maske olarak yükleyin ve artık *Gaussian Blur* filtresini kullan-

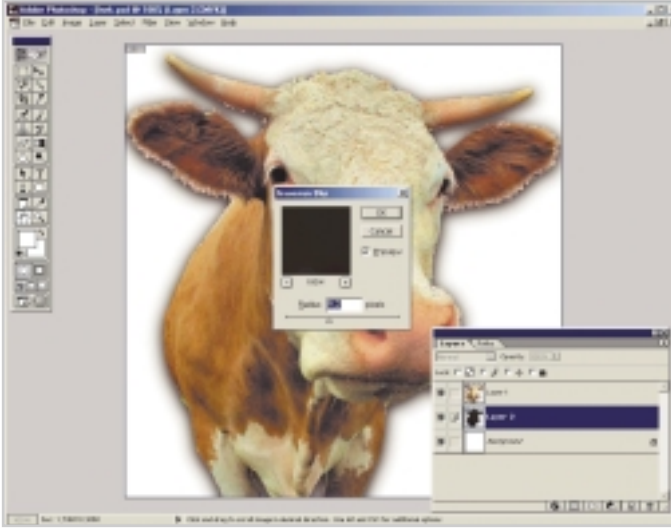
arak resmin netliğini gerektiği kadar değiştirebilirsiniz. Alfa kanalındaki renk geçişi, *Blur* efektinin resmin üst yarısında alt tarafa kıyasla daha kuvvetli olmasına ve resmin üst tarafının daha fazla yumuşatılmasına neden olacaktır. Alfa kanalları sadece siyah seçilmiş ve beyaz seçilmiş alanlar arasında ayırt edilmez. Bu tür seçilmiş bir alanda aydınlık dereceleri ile tüm araçların etkileri kademesiz olarak yumuşatılacaktır.

7 Efektler ve gölge oyunları ile montajı sonlandırmak

Serbest nesne mutlaka, kullanılan grafik programının kendi özel dosya tipinde kaydedilmelidir. Bu sayede motifin özgürlüğü korunacak ve gerektiği takdirde serbest hale getirmek için tekrar çaba harcanmadan çeşitli arka planlar üzerinde rahatlıkla kullanılabilir.

Kullanılan arka plan eğer beyazsa

7

GÖLGE FONKSİYONLARI:
İsteğe bağlı olarak, nesnenin bir duvar önünde duruyor veya hareket ediyor gibi görünmesi sağlanabilir.

gölgenin resme derinlik kazandıracağı hoş bir efekt oluşturulabilir. Bir çok program efekt, nesne veya *Layer* menülerinde basit bir gölgeyi taklit edilecek hazır gölge oluşturma fonksiyonlarına sahiptir. Böylece, nesne sanki bir duvarın önünde duruyormuş ve gölgesi arkasına düşüyormuş gibi gözükabilir.

Şayet gölge fonksiyonu hazır olarak mevcut değilse, ilk olarak serbest nesneyi kopyalayın. Orijinal nesnenin altında kalan kopyada nesnenin kendisi yerine sadece gri bir silüet kalana kadar aydınlık değerini düşürün ve kontrast değerini de arttırın. Daha sonra bu silüetin netliğini kuvvetli bir *Blur* efekti ile düşürün ve bunu orijinal nesnenin biraz yanına ve altına, yani gölgenin görünmesini istediğiniz yere taşıyın. Böylece nesneleri istediğiniz gibi gölgelendirebilirsiniz. Ancak bu tür bir gölge efekti tabii ki arkaya düşen gölgeler oluşturmak için uygun olacaktır. Gölgelere her za-

man ulaşabilmek için gölge nesnesinin bir kopyasının veya bir gölge tabakasının oluşturulması tavsiye edilir.

Gölge yönünü uygun hale getirmek için nesnenin biçiminin bozulması gereklidir. Bunun için çalışma çerçevesinin üst kenarını diğer kenarın altına kadar çekin. Böylece meydana gelen gölge kafa üzerinde bulunacak ve serbest nesnenin altında ekrana gelecektir. Örnekte iki gölge yeniden biçimlendirildi. Bunlardan daha aydınlık ve az net olanı dizlerine kadar çekildi. Bu ilk gölge fotoğraf üzerinde görünmeyen, yani vücudun arka kısımlarını simüle etti. Daha çok deforme olan ikinci gölge ise daha sıkıştırıldı. Burada önemli olan nokta, önde ve aşağıda bulunan alandaki gölgenin kulak ve boynuzlarla uyum içerisinde olmasıdır. Bu şekilde kesilen ve düzenlenen resimlerin montaj oldukları ilk bakışta belli olmayacaktır. ■

Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

6

DEFORMASYON:
Üzerinde rahatlıkla değişiklik yapılabilen bir gölge, montaj sonunda daha doğal bir görünüm elde edilmesini sağlar.

İÇİNDEKİLER

123

Kullanıcılar:
Windows'unuzu paylaşın

124

Masaüstü:
Kaybolan simgeleri aramak

126

Görev Çubuğu:
Daha basit ve fonksiyonel

128

Klasörler:
İçeriğine göre özelleştirin

Yeni Arayüze Alışmak

Sevimli ve Fonksiyonel

Microsoft Windows ailesinin en genç üyesi olan Windows XP, sevimli arabiriminin arkasında çok güçlü ve fonksiyonel yenilikler barındırıyor. Kursumuzun bu ilk bölümünde size daha konforlu bir çalışma ortamı sağlayacak en çarpıcı yenilikleri bulabilirsiniz.

Microsoft'un Windows 2000'in temelleri üzerine kurduğu ve popülaritesi hızla artan en yeni işletim sistemi Windows XP, güçlü, kararlı ve detaylı alt yapısına rağmen, kullanıcılarla buluşan yüzünde olabildiğince yalın, fonksiyonel ve sevimli bir işletim sistemi izlenimi veriyor. Bunun için kullanıcılara gerekmedikçe nesneleri saklayan Windows XP, tüm araçları sadece menüler altında sunmaktansa, yapılması istenen işlemleri ön plana çıkaran arabirim öğeleri ile kullanıcılara daha da çok yardımcı olabiliyor. Bu köklü değişim, ilk defa bilgisayar başında işletim sistemi kullanacak olanların daha hızlı adapte olup işlerini daha hızlı sonuçlandırabilmelerini sağlayabiliyor. Önceki işletim sistemlerine alışık olanların da yeni arabirime adapte olması çok

zaman almıyor.

Ayrıca istenirse Windows XP, kullanıcılara eski klasik arabirime dönüş için de fırsat sunuyor.

Pentium 4-1.6 MHz işlemciye ve 256 MB hafızaya sahip bir bilgisayarda yarım saat gibi kısa bir sürede kurulabilen Windows XP, neredeyse tüm donanımlarınızı da otomatik olarak tanımladığı için, sistem açılır açılmaz hemen kullanmaya başlayabiliyorsunuz. Kurulum adımlarında ise yapmanız gereken sürekli *İleri* tuşuna basmaktan ibaret. Ek olarak sadece seri numaranızı ve Administrator şifrenizi belirlemeniz gerekiyor. Bu yüzden kursumuzun bu ilk bölümünde kurulum üzerinde durmadan, doğrudan arabirimdeki yeniliklerin neler olduğuna ve onlara nasıl ulaşabileceğimize değineceğiz.

WINDOWS XP KURSU

BÖLÜM 1: Arayüze Alışmak:

Windows XP'nin kullanıcıya sunduğu yeni arabirim ve kullanım kolaylıkları

KASIM 2002-BÖLÜM 2:**Yeni Multimedya Araçları:**

Artık kendi filmlerinizi ve müzik oluşturabilirsiniz.

ARALIK 2002-BÖLÜM 3:

Yeni Sistem Araçları: Windows XP ile verilerinizi daha güvenli ve sağlıklı bir şekilde saklayabilirsiniz.

OCAK 2003-BÖLÜM 4:

İnternet ve Network: Yeni işletim sistemi altından ağa bağlanmak ve internet kaynaklarını kullanmak.

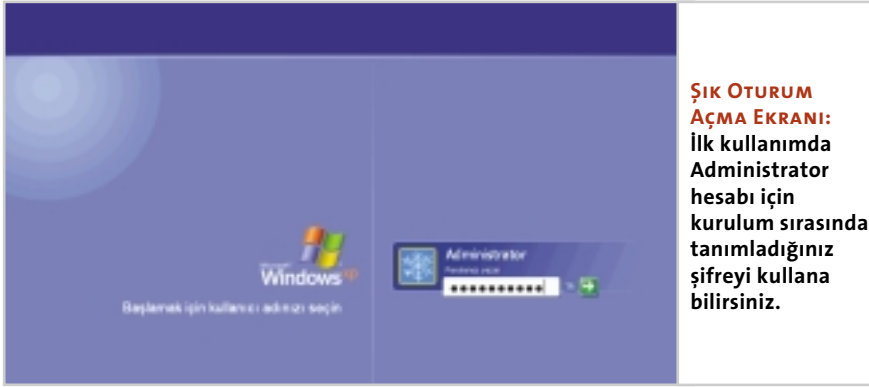
Kullanıcılar

Windows 2000'de olduğu gibi XP altında da farklı kullanıcılar tanımlayabilirsiniz. Bu kullanıcılar, Windows 9x ve ME sürümlerinden farklı olarak, birbirlerinden kesin çizgilerle ayrılırlar. Yani herhangi bir kullanıcı şifresi bilmeden sisteme girmek, kesinlikle mümkün değildir. Her kullanıcının kurduğu yazılımlar, masaüstü yerleşimi ve kullandığı temalar da birbirinden tamamen farklı olacaktır.

İlk oturumun açılması ve Administrator ile tanışma

Windows XP, başlatıldığı zaman karşınıza kullanıcı adını seçebileceğiniz bir giriş penceresi getirecektir. Kurulumun hemen ardından bu pencerede sadece Ad-

Hesapları seçeneğini kullanabilirsiniz. Bu seçenek *Başlat / Denetim Masası* penceresi altında yer alır. Seçenek üzerine tıkladığınız zaman açılacak olan pencerede, öncelikle kapalı olan *Guest* üzerine tıklayın. Burada "Konuk Hesabını Aç" düğmesine tıklayarak hesabı aktif hale getirebilirsiniz. Daha önce siyah beyaz olan nesne renkliye dönecektir. Artık bundan sonra ilk açılış ekranından iki hesaba da ulaşabilirsiniz. Burada ilk kurulumdan beri yer alan Administrator hesabı *Guest* dışında başka bir hesap daha açtığınızda görüntüden kalkacaktır. Artık bundan sonra ancak *Güvenli Kip*'te ya da tüm hesaplar silindiğinde tekrar bu hesaba ulaşabilirsiniz. Administrator ve Guest hesabı şimdilik sizin

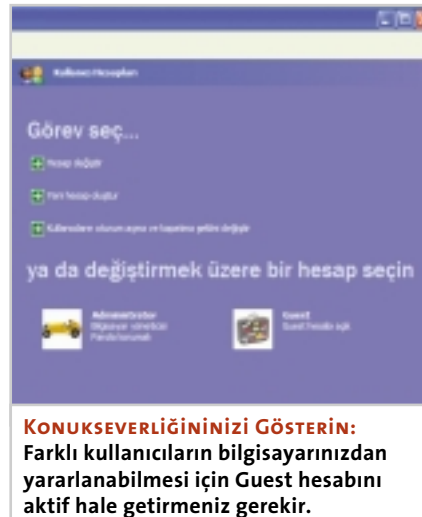
ministrator kullanıcısı bulunur. Dolayısıyla da mecburen bu kullanıcıyı seçmeniz gerekir. Şifre olarak da kurulum sırasında belirlediğiniz şifreyi kullanabilirsiniz. Yeşil ok tuşuna tıkladıktan sonra, kullanıcı ayarlarınız yüklenip oturum açılacaktır. Daha sonra eğer bilgisayarı farklı kullanıcılar kullanacaksa ve çalışma alanı düzenleriyle işlerin birbirine karışmasını istemiyorsanız, sisteme yeni kullanıcılar da ekleyebilirsiniz. Hatta sistemi sadece siz kullanacak olsanız da mutlaka default olarak kapalı olan "Guest" hesabını aktif hale getirin. Böylece başka bir kullanıcının bilgisayarınızda işi olduğunda, sizin ayarlarınızı bozmadan kullanabileceği bir ortam yaratmış olacaksınız.

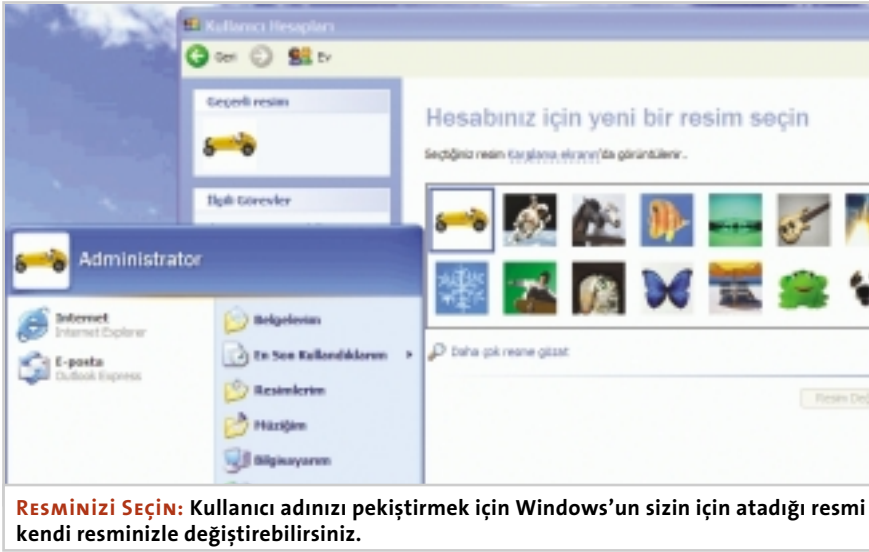
Tek kullanıcı olsanız da her ihtimale karşı konuk hesabını açın

Sisteme kullanıcı eklemek, çıkarmak ya da yetkilerini değiştirmek için *Kullanıcı*

için yeterli olacaktır. Ek hesap yaratma, hesap yönetimi ve ağ yetkileri ile ilgili işlemler ise detaylı olarak 4. bölümümüzde yer alacak.

Sistemi kapatmak istediğinizdeyse Windows XP, *Başlat* menüsü altında size

devam edebilmeniz de mümkün olacaktır. Ancak bu şekilde çok fazla oturumu açık tutmanız bilgisayarınızı yavaşlatabilir bu yüzden kullanmadığınız oturumları kapatmak yararlı olacaktır.

Kullanıcı simgesi olarak kendi resminizi kullanmak ister misiniz?

Başlat menüsüne tıkladığınız zaman, en üst bölümde kullanıcı adınızın hemen yanında bilgisayarın otomatik olarak size atadığı bir resim yer alır. Tabii isterseniz bu bölüme farklı bir resim atamanız ve hatta kendi resminizi koymanız da mümkün olabilir. Bunun için resim üzerine sol fare tuşu ile bir kere tıklayın. *Kullanıcı hesapları* penceresi karşınıza geldiğinde, listeden herhangi bir resim seçebilirsiniz. İsterseniz de "Daha çok resme gözet" bağlantısını kullanarak, sabitdiskiniz üzerinde kendi resminizi bulup, bunu kullanıcı resmi olarak atayabilirsiniz. Bundan sona artık kullanıcı adınızın yanında kendi resminiz görüntülenecektir.

Oturumu Kapat ve *Bilgisayarı Kapat* şeklinde 2 seçenek sunacaktır. Buradan 2. seçeneği kullanarak sistemi tamamen kapatabilir, bekleme moduna alabilir ya da yeniden başlatabilirsiniz. *Oturumu Kapat* seçeneğinde ise oturumu tamamen kapatıp ilk açılış ekranına dönebi-

leceğiniz gibi, *Kullanıcı Değiştir* seçeneğini kullanarak hızlıca var olan diğer kullanıcılar arasında geçiş de yapabilirsiniz. Bu şekilde oturumunuz kapanmadığı için yazılımlarınız bıraktığınız halde kalacak ve diğer kullanıcı işini hallettikten sonra çalışmanıza kaldığınız yerden

Masaüstü

Windows XP oturumu başladıktan sonra hoş bir manzara resmi içeren, sağ alt bölümünde system tray, solda ise *Başlat* düğmesine sahip standart Windows masaüstü karşınıza gelecektir. Ancak burada bazı öğelerin eksikliği de eminiz dikkatinizden kaçmayacaktır. Windows XP'de masaüstünde default olarak *Geri Dönüşüm Kutusu*'ndan başka bir şey yer almıyor. Sadeliğe önem veren yeni sistemde diğer öğeler ise *Başlat* menüsü altında toplanmış.

Kaybolan simgelerin yeniden geri getirilmesi

Yani bundan böyle *Belgelerim*, *Bilgisayarım* ve *Ağ Bağlantılarım* simgelerine ulaşmak için bir kez daha *Başlat* tuşuna tıklamanız gerekecek. Daha geniş ve daha az karışık bir çalışma alanı sağlamak için yapılmış bu yenilik, yine de hoşunuza gitmediyse ve simgelerinizi geri istiyorsanız, bu durumda *Görüntü Özellikleri*'ne başvurmanız gerekiyor. Bunun için önce masaüstünde boş bir yere sağ fare tuşu ile tıklayıp, *Özellikler* seçeneğini seçin. Açılacak olan *Görüntü Özellik-*

leri penceresinde *Masaüstü* sekmesinde yer alan "Masaüstünü Özelleştir" düğmesine tıklayın.

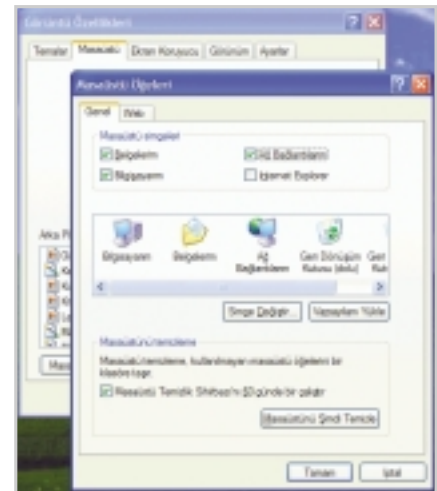
Masaüstü Öğeleri penceresinde *Genel* sekmesinde üst bölümde yer alan *Belgelerim*, *Bilgisayarım*, *Ağ Bağlantılarım* ve *Internet Explorer* öğelerini işaretleyerek istediklerinizin tekrar masaüstünde yer almasını sağlayabilirsiniz.

Bırakın masaüstü temizliğini sizin yerinize Windows XP yapsın

Windows XP, masaüstünü temiz tutmayı amaç edindiğini kanıtlamak istercesine bir yardımcı aracı da sisteme dahil etmiş. *Başlat/Denetim Masası/Görünüm* ve *Temalar/Görüntü* seçeneğine tıklayarak da ulaşabileceğiniz *Görüntü Özellikleri* penceresinde *Masaüstü* sekmesi altında yer alan "Masaüstünü Özelleştir" düğmesine tıklayarak bu sihirbazı ulaşabilirsiniz. Burada "Masaüstünü Şimdi Temizle" düğmesine tıkladığınızda, kullanılmayan masaüstü öğeleri bir klasöre taşınıp temizlik gerçekleştirilecektir. Bu düğmenin hemen üstünde yer alan "Masaüstü Temizlik Sihirbazını 60 gün-

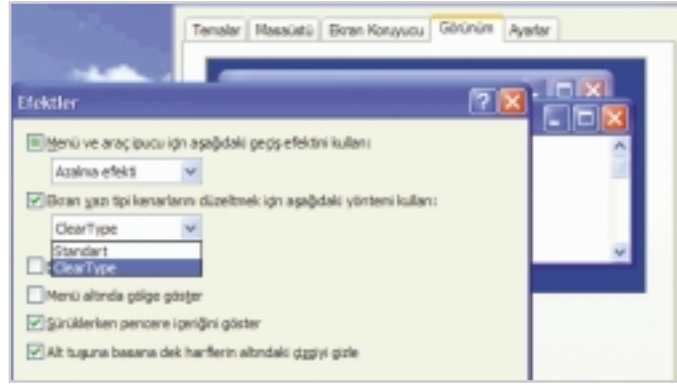
de bir çalıştır" seçeneğini kullanarak bu işlemin 2 ayda bir yapılmasını da sağlayabilirsiniz.

Görsel yönü ön planda olan XP altından *Görüntü Özellikleri* penceresi yardımıyla çok çarpıcı ve farklı temaları yükleyip, Görünüm ayarlarıyla oynaya-

KAYBOLAN SİMGELER: Temiz bir masaüstü için Windows'un sakladığı simgeleri çok kolay bir şekilde geri getirebilirsiniz.

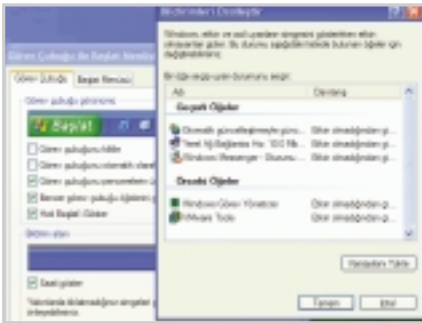
rak çalışma alanınızı renklendirip, monotonluktan kurtarabilirsiniz. Daha önceki işletim sistemlerinde de olan bu özelliklere ek olarak *Görüntü Özellikleri* penceresinde *Görünüm* sekmesi altından “Efektler” düğmesine tıkladığınızda, ekran yazı tiplerinin kenarlarını daha yumuşak göstermek için kullanılan *ClearType* adlı yeni bir özelliği de aktif hale getirebilirsiniz. Bu şekilde fontların kenarları gözünüzü daha az rahatsız edecek şekilde yumuşatılacaktır.

**DAHA OKUNAKLI
FONTLAR:**
Windows'un yeni
font teknolojisiyle
metinler hem
daha okunaklı bir
hal alıyor hem de
şık görünüyor.

Görev Çubuğu

Üzerinde, Windows 95 sürümünden beri Windows'un en çok tıklanan tuşu olan *Başlat* tuşu ve bildirim alanını (system tray) barındıran görev çubuğu

DAHA KISA SYSTEM TRAY MENÜSÜ:
Kullanılmayan system tray öğeleri belirli bir süre sonra gizleniyor.

Windows XP altında en fazla değişikliğe uğramış bölümler arasında yer alıyor. Bu yeniliklerin büyük bir çoğunluğu ise yine çalışma alanının daha verimli kullanılmasını hedefliyor. Şimdi öncelikle *görev çubuğu*'nun kendisine bakalım.

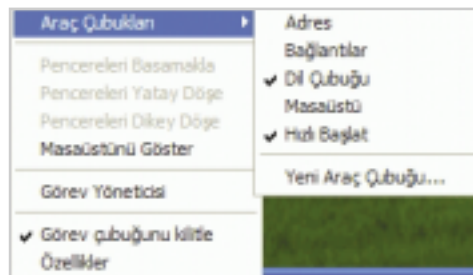
Görev çubuğunda *Hızlı Başlat* olmadan çalışamayanlar için...

Ekranın alt kısmına baktığınızda *Hızlı Başlat* menüsünün akıbetinin de masaüstü öğeleri gibi olduğu dikkati çekiyor. Bu menü de diğer eski sistemlerin aksine default olarak kapalı geliyor. *Hızlı Başlat* ve benzeri menüleri açmak ve diğer ayarlara ulaşmak içinse *Görev Çubuğu*'na sağ fare tuşu ile tıklayıp *Özellikler* seçeneğini seçmek yeterli oluyor. Açılacak olan pencerede *Görev*

Çubuğu sekmesinde tüm ayarlar yer alıyor. Öncelikle *Görev Çubuğu* görünümünü bölümündeki *Hızlı Başlat'ı Göster* seçeneğini işaretleyerek bu menüyü geri kazanabilirsiniz.

Uygulamaların görev çubuğu saltanatı artık sona eriyor

Windows XP ile görev çubuğuna eklenen en çarpıcı özelliklerle ilgili ayarlara da bu pencere altından ulaşabilirsiniz. Burada “Benzer görev çubuğu öğelerini

**HIZLI BAŞLAT
MENÜSÜ:**
Alışkanlıklarından
vazgeçemeyenler,
masaüstü öğeleri
gibi kayıp olan bu
menüyü de
kolayca geri
getirebilirler.

grupla” seçeneği aktif olduğu sürece XP, aynı uygulamaya ait belgeleri tek bir alan içinde görüntüler. Yani 4 adet Word belgesi açıksa, tümü tek bir alan içinde tutulup açık belge sayısı da bu alan içinden kullanıcıya sunulur.

Bu alanların en sağında yer alan beyaz oka tıklayarak, açılacak listeden diğer belgelere de hızlıca ulaşabilirsiniz. Bu özellik görev çubuğunu oldukça rahatlatıyor. Diğer taraftan ilk sırada yer

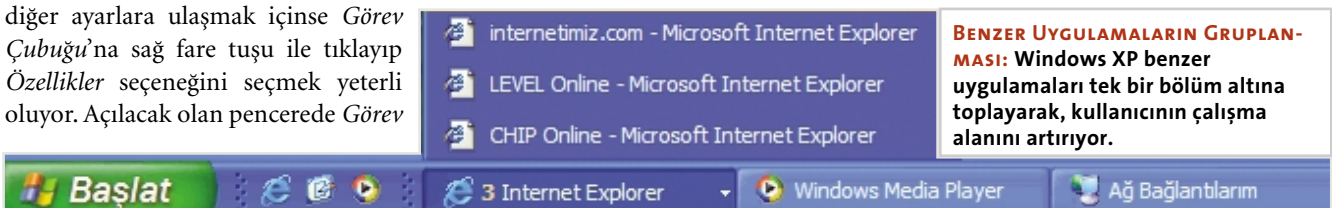
alan “Görev çubuğunu kilitle” seçeneğini iptal ederek daha serbest bir görev çubuğu da elde edebilirsiniz. Aynı uygulamaların gruplanması özelliğinden yararlanmak için zaten bu kilidi kaldırmanız gerekiyor.

System tray olması gerektiği gibi, artık en sağda duracak

Windows XP, system tray'deki kullanılmayan öğeleri de gizleyerek, kullanıcının rahat bir nefes almasını sağlıyor.

Günümüzde neredeyse kurulan her yazılımın system tray'e bir simge yerleştirmesinden dolayı kaba-
ran bu bölüm, bu şekilde sorun olmak-

tan çıkıyor. Burada bulunan simgeleri
sırf aktif olmadıklarında değil, her za-
man gizlemek istiyorsanız bu durumda
yine görev çubuğu ile *Başlat Menüsi*
özellikleri penceresine başvurmak gere-
kiyor. Bu pencereye görev çubuğuna sağ
tuş ile tıklayıp *Özellikler* seçeneğini se-
çerek ulaşabilirsiniz. Önce bu pencere
altında *Görev Çubuğu* sekmesinde *Bildi-*
rim alanı bölümünde yer alan *Özelleştir*
düğmesine tıklayın.

BENZER UYGULAMALARIN GRUPLANMASI: Windows XP benzer uygulamaları tek bir bölüm altına toplayarak, kullanıcının çalışma alanını artırıyor.

Başlat Menüsü

Görev çubuğu üzerinde yer alan ve yeniliklerden nasibini en fazla alan bölümlerden biri de *Başlat* menüsü. Masaüstündeki öğelerin de buraya alınmasıyla artık hemen her türlü iş için zorunlu olarak tıklamanız gereken bu me-

Eski Başlat menüsüne geri dönmek istiyor musunuz?

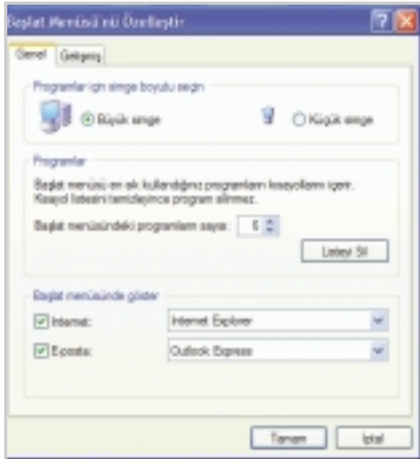
İsterseniz bu bağlantıları MSN Explorer ve Hotmail gibi uygulamalara da yönlendirebilirsiniz. Bunun için *Başlat* menüsüne sağ fare tuşuyla tıklayıp *Özellikler* seçeneğini seçin. Açılacak olan pencerede *Başlat Menüsü* sekmesi altında “*Başlat Menüsü*” seçili iken “*Özelleştir*” düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır. Bu pencerede “*Klasik Başlat Menüsü*” seçeneğini seçerek isterseniz, eski alışmış olduğunuz *Başlat* menüsüne de geri dönebilirsiniz. *Başlat Menüsünü Özelleştir* penceresi açıldığı zaman buradan *Genel* sekmesini seçin. Daha sonra *Başlat Menüsünde Göster* bölümünden browser ve posta uygulamalarınızı değiştirebileceğiniz gibi, seçimlerini iptal edip tamamen menüden kaldırılmasını da sağlayabilirsiniz.

Bu bölümün hemen üstünden ise *Başlat* menüsündeki sık kullanılan uygulamalar bölümünde kaç yazılım gösterileceğini ayarlayabilirsiniz. Eğer başkalarının kullandığınız uygulamaları görmesini istemiyorsanız “*Listeyi Sil*” tuşu ile bu listeyi temizleyebilirsiniz.

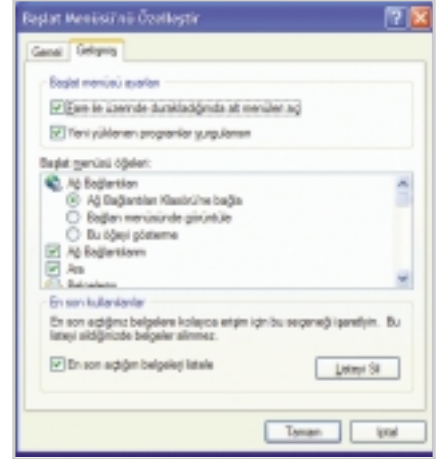
Başlat menüsündeki öğelerin gizlenmesi ve görüntülenmesi

Başlat menüsünün sağ tarafı ise daha önce masaüstünde yer alan simgeleri ve *Denetim Masası*, *Ağ Bağlantıları*, *Yazıcı ve Fakslar*, *Ara* ve *Çalıştır* gibi standart

simgeleri bünyesinde barındırır ve bu bölümdeki simgeleri de isterseniz aynı diğer tarafta olduğu gibi açıp kapatabilirsiniz. Bunun için yine biraz önce yaptığımız gibi *Başlat* tuşuna sağ fare tuşu ile tıklayıp *Özellikler* seçeneğini seçin. Daha sonra “*Özelleştir*” düğmesine tıklayıp açılan *Başlat Menüsünü Özelleştir* penceresinde *Gelişmiş* sekmesine gelin.

GİZLİLİK ÖNEMLİYSE: Hangi uygulamaları kullandığınızı diğerlerinin görmesini istemiyorsanız *Listeyi Sil* tuşu ile listeyi temizleyebilirsiniz.

UYGULAMALARIN SEÇİLMESİ: *Başlat* menüsünde görüntülenmesini istediğiniz uygulamaları bu menü altından seçebilirsiniz.

nüyü açtığınızda, sanki farklı bir işletim sistemi ile çalışıyormuş izlenimine kapılabilirsiniz. Ancak biraz daha detaylı baktığınızda, bu bölümün aslında üzerine çarpıcı yenilikler eklenmiş eski menüden çok da farklı olmadığını göreceksiniz.

Windows XP’de artık her yol Başlat menüsünden geçiyor

Başlat tuşuna tıkladığınızda, bu tuşun hemen üzerinde yer alan “*Tüm Programlar*” menüsünü kullanarak alıştığınız stildeki *Başlat* menüsüne ve bu menüde göremediğiniz diğer standart uygulamalara ulaşabilirsiniz. Artık 2 süttundan oluşan *Başlat* menüsünde en büyük yeniliği ise sol taraftaki sık kullanılan uygulamalar bölümü oluşturuyor. Daha önceki sürümlerinde sık kullanılan belgelere hızlı bir şekilde ulaşmayı kolaylaştıran Windows’un yeni sürümünde artık en sık kullandığınız uygulamalar da sistem tarafından algılanıp, her zaman elinizin altında oluyor. Ayrıca bu bölümün en üstüne internete ve posta hesaplarınıza hızlıca ulaşmanız için Internet Explorer ve Outlook Express bağlantıları da eklenmiş.

Klasörler

Windows klasörlerindeki 2000 ve ME sürümleriyle başlayan gelişme, XP’de en üst noktaya ulaşıyor. Görselliğin yanı sıra fonksiyonel olarak da zenginleşen yeni klasörlerin artık içeriğine göre özelleştirilmesi ya da 3. parti yazılımlara gerek kalmadan sıkıştırılması ve şifrelenmesi de mümkün oluyor.

Windows XP 3. parti yazılımlara olan ihtiyacı iyice azaltıyor

Kurulduğu gibi donanımlarınızı otomatik tanımlayan ve kullanıma hazır hale gelen Windows XP aynı zamanda

Ortada yer alan *Başlat* menüsü öğeleri bölümünden *Bağlantı* ya da *Menü* olarak görüntüle şeklinde seçtiğiniz tüm öğeler artık *Başlat* menüsünün sağ tarafında yerini alacaktır. *Genel* sekmesinde sık kullanılan uygulama listesini sildiğiniz gibi, bu sekmeden de sık kullanılan belgeler listesini silebilirsiniz. Bunun için benzer şekilde “*Listeyi Sil*” düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır.

da en sık ihtiyacınız olan yazılımları default olarak size sunabiliyor. Böylelikle eski sürümlerde olduğu gibi işletim sisteminin kurulumunu takiben Winzip ve ACDSee gibi yazılımları kurmak için harcanan zaman da yanınıza kar kalıyor. Herhangi bir resim dosyasını üzerine tıklayarak izlemenize imkan tanıyan *Windows Resim ve Faks* görüntüleyicisi Page UP ve Page DOWN gibi ACDSEE yazılımındaki kısayolların aynısını kullanıcıya sunarak, alıştıkları biçimde resimler arasında tek tek gezmelerini sağlayabiliyor.

Windows XP Kursu Bölüm 1

Ayrıca istediğiniz dosyaları seçtikten sonra üzerlerine sağ tuş ile tıklayıp, *Gönder* menüsü altından “Sıkıştırılmış Klasörler” seçeneğini seçtiğinizde de Windows XP bu dosyaları otomatik olarak ZIP haline getiriyor. Sıkıştırılmış nesneler üzerlerinde fermuar resmi olan bir klasör simgesi ile görüntüleniyor ve Winzip yazılımına gerek kalmıyor. Ek olarak sıkıştırılmış dosyalar klasör olarak algılandığı için, diğer klasörlerde olduğu gibi içeri açıp dosyalara ulaşmak, eklemek ve çıkarmak da sıradan bir işlem haline dönüşüyor.

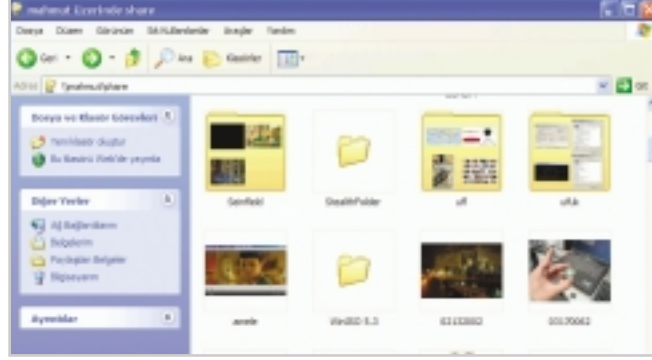
Klasörleri içeriğine göre daha kullanışlı hale getirebilirsiniz

Öncelikle temiz masaüstünüzde yeni boş bir klasör oluşturun. Bu haliyle herhangi bir klasörden farkı olmayacaktır. Şimdi üzerine sağ tuş ile tıklayıp *Özellikler* seçeneğini seçin. Karşınıza 3 sekmeden oluşan bir pencere gelecektir. Burada *Özelleştir* sekmesine tıklayarak klasörünüzü içeriğe göre değiştirebilirsiniz. Windows XP, her dosya türü için kullanabileceğiniz standart klasörlerin dışında resimler, fotoğraf albümü, müzik ve videolar için farklı türde klasör

KİŞİSELLEŞTİRİLMİŞ KLASÖRLER: Windows XP ile klasörleri, içeriklerinden en iyi şekilde yararlanmak için özelleştirmek de mümkün oluyor.

seçeneklerini de kullanıcılara sunuyor. En üstteki “Ne tür bir klasör istiyorsunuz?” bölümünden bu değişikliği yapabilirsiniz. Bundan sonra seçiminize göre klasöre tıklandığı zaman açılan sağ tuş menüsüne ek özellikler eklenecek ve klasör içi görevler de klasörün türüne göre değişecektir.

KLASÖRLERDE ÖN İZLEME: Yeni sürümde küçük resimler özelliği klasör için de geçerli oluyor. Böylelikle klasör içindeki resimlerin ön izlemesine dışardan da ulaşabiliyorsunuz.

Örneğin klasörü videolar için özelleştirirseniz üzerine sağ tuş ile tıkladığınızda, listeye “Çalma listesine ekle” seçeneğinin eklendiğini görebilirsiniz. Bu seçenek ile tüm klasör içeriği Media Player’da açılacaktır. Klasörü açtığınızda da, sağ tarafta yer alan görevler bölümünde video dolu bir klasöre uygulanması en mantıklı görevlere yer verilir. Bu da tümünü oynatma ya da onları CD’ye kopyalamak olabilir. Diğer klasör seçenekleri ise sizlere farklı görevler sunacaktır.

Klasörü açmadan içinde ne olduğunu öğrenin

Daha önceki sürümlerde de olan ön izleme seçeneği, Windows XP altında da yer alıyor. Böylelikle herhangi bir klasörün içine sağ fare tuşu ile tıklayıp *Görünüm* seçeneği altında yer alan “Küçük Resimler” seçeneğini seçtiğinizde, klasör içindeki tüm resimlerin küçük ön izlemelerine ulaşmanız mümkün oluyor. Ayrıca Windows XP altında tüm bunlara ek olarak klasörlerin içindeki resimlerin ön izlemeleri klasör üzerine de eklenebiliyor. Böylelikle klasör içine girmeden 3 aşağı 5 yukarı, içinde hangi resimlerin olduğunu kestirebiliyorsunuz. Bu özellik sadece resimlerin değil, videoların ön izlemelerini de klasör üzerine ekleyebiliyor.

Klasörleri kendiniz de elle özelleştirebilmenize rağmen, aslında buna çok da gerek kalmıyor. Çünkü Windows XP, içeriğinin tamamı aynı türden oluşan klasörler için, bunu otomatik olarak gerçekleştirebiliyor. Tüm bunlara ek olarak eğer klasör resim klasörü olarak tanımlanmışsa, *Görünüm* özelliklerine “Film Karesi” seçeneği de ekleniyor. Klasör içine sağ tuş ile tıkladığınızda açılan menüde *Görünüm* altındaki “Film Karesi” seçeneğini seçin “Küçük Resimler” seçeneğinden farklı olarak re-

simler alt bölümde yer alacak ve her resim üstte büyük olarak açılacaktır.

Dosyalar hakkında daha fazla bilgi vermek için XP göreve hazır

Görünüm altından “Ayrıntılar” seçeneğini kullanmayı tercih ediyorsanız, belirli dosya türleri için size çok daha fazla bilgi sağlayabilecek olan Windows XP oldukça hoşunuza gidecektir. Çünkü daha önceki Windows sürümlerine ek olarak XP altına video, resim ve müzik dosyaları için ek ayrıntılar da eklenmiş. Default olarak görüntülenmeyen bu özelliklere ulaşmak için ayrıntılar bölümüne sağ tuş ile tıklamanız yeterli olacaktır. Bundan sonra bilgi almak istediğiniz dosya türüne göre buradaki ek ayrıntıları aktif duruma getirebilirsiniz.

Mahmut Karşioğlu, mkars@chip.com.tr

SÜRÜM DANIŞMANI

» Hangi sürüm hangi özellikleri içeriyor?

Windows XP’nin yeni kullanıcı arabiriminde yer alan değişiklik ve yenilikler, hem Professional hem de Home sürümlerinde yer alıyor. Ayrıca kullanıcılar fontların kenarlarını yumuşatan ClearType teknolojisine, çift monitör ve geliştirilmiş güç yönetimi desteğine iki sürüm altından da rahatlıkla ulaşabilirler.

Sunucuya bağlı değilken bile başka bir bilgisayarın paylaşımındaki dosya ve klasörlere ulaşmak istiyorsanız, Professional sürümü tercih etmeniz gerekecektir. Ayrıca seçtiğiniz dosya, uygulama ve diğer kaynaklara erişimi sınırlamak ya da kullanıcı gruplarının yönetimi üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmak istiyorsanız da, yine Professional sürümü tercih edebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

131

Ses Düzenleme Yazılımı
Soundtech Emagic Logic
Audio Platinum 5.0

Emülatör Yazılımı
Connectix Virtual PC 4.3

Resim Düzenleme Yazılımı
Jasc After Shot Premium
Edition

132

Web Yayıncılığı Yazılımı
Serif Web Page Maker
e-Design Studio

Sistem Yedekleme Yazılımı
Powerquest Drive Image
2002

DVD Hazırlama Yazılımı
Pinnacle Impression
DVD-Pro2.2

Yeni Yazılım TESTLERİ

Yazılım dünyasındaki firmalar, her geçen gün daha fazla özellik içeren yazılımlarla kullanıcıların karşısına çıkıyorlar. Bunlar arasında en dikkat çekenleri, yazılım testi sayfalarımızdan inceleyebilirsiniz.

■ İnternet kullanıcıları arasında sörf yapanlar kadar web sayfası tasarlayanların yüzdesi de hızla artıyor. Dolayısıyla hızla genişleyen bu pazardan yazılım firmaları da pay kapabilmek için sürekli yazılımlarını güncelliyorlar.

Bu ay incelediğimiz yazılımlar arasındaki Flash animasyon programı Adobe LiveMotion, XML kodlama yazılımı SoftQuad Xmetal ve web sayfası tasarım paketi Serif Web Page Maker e-Design Studio da bunlar arasında yer alıyor. Ayrıca bir resim düzenleme yazılımı olmasına rağmen Jasc'ın AfterS-

hot yazılımı bile kullanıcılara otomatik web sayfaları tasarlamak için çeşitli özellikler sunuyor.

Yazılım inceleme bölümümüzde bu ay, internet dışında multimedya konusunda da oldukça fazla yazılım yer alıyor. Ses düzenleme konusunda ayın yazılımı olarak da seçtiğimiz Soundtech Emagic Logic Audio'ın yanı sıra grafik konusunda ise eksiksiz bir multimedya paketi olan Mindscape'in Extreme Media Digital Studio'su, dijital fotoğrafçılara yardımcı olacak Jasc'ın After Shot'ı ve DVD hazırlamak için kullanılabilecek Pinnacle'ın Impression DVD-Pro'su da dikkatleri üzerine topluyor.

Ayrıca tüm bu yazılımlara ek olarak Powerquest'in içine Partition Magic yazılımından bazı özellikleri de dahil ettiği yeni sürüm Drive Image'e ve bilgisayarınız içinde birden fazla bilgisayarı sanal olarak çalıştırmanıza olanak tanıyacak olan Virtual PC yazılımına da mutlaka bir göz atın.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

CHIP, yazılımların kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve burada ki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalama ile toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, yazılımın konusundaki görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada ne kadar az hata yaptığı ve ne kadar fazla özelliğe sahip olduğu değerlendirilmeye giriyor.

Ergonomide ise CHIP, yazılımın doküman-

tasyon ve kullanışlılığının kalitesi değerlendiriyor. Kullanım kitapçığı ne kadar anlaşılır ve kapsamlı? Online yardım alınabiliyor mu? Asistanlar mevcut mu?.. gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise donanım ile arasındaki uyumluluğa puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme yazılıma verilen paraya deyin deymediğini gösteriyor.

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/yazilim adresinde bulabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

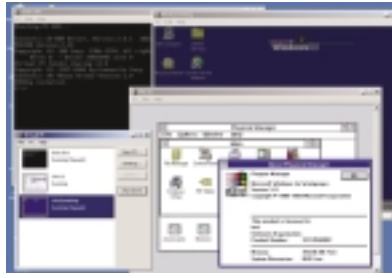
Yazılım Testi

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
09/2002

Ses Düzenleme Yazılımı

SOUNDTECH EMAGIC LOGIC
AUDIO PLATINUM 5.0CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐SİSTEM Win 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.soundtech.co.uk/
FİYAT 552 £

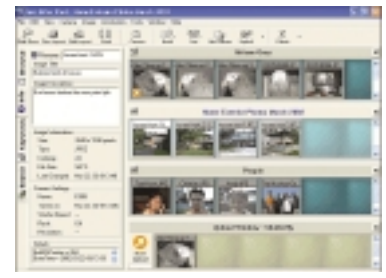
Emülatör Yazılımı

CONNECTIX VIRTUAL PC 4.3

CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐SİSTEM Win2000/ME/NT 4.0/XP
BİLGİ www.connectix.com
FİYAT 199 \$

Resim Düzenleme Yazılımı

JASC AFTER SHOT
PREMIUM EDITIONCHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐SİSTEM Win95/98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.digitalworkshop.com
FİYAT 54 \$

PAHALI AMA PROFESYONEL: Logic Audio Platinum, Emagic'in sequencer portföyündeki en üst seviye yazılımlarından biri. Yazılım, ses ve midileri kaydedip, daha sonra bunları düzenlemenize ve son haline getirmenize olanak tanıyor. Genel yapı üzerinde de değişiklikler yapan Emagic, yazılımı kullanımı daha basit ve track tabanlı çalışacak bir hale getirmiş. Daha önceki sürümlerde kullanıcılar eğrileri kontrol etmek için Hyper Edit penceresini açmak zorundayken, Platinum 5.0'da bu işlemi doğrudan her track'in ana düzenleme penceresinden yapmak mümkün oluyor. Yazılım içinde yer alan DeEsser özelliği, sesteki hisşirtıları ve gürültüleri kaldırırken, Denoiser efekti de kayıtlar üzerinde temizlik yapabiliyor. Tüm bunların yanı sıra yazılımın ses motoru da elden geçirildiği için artık 192 track'e kadar 24bit/96kHz seslerin çalınması da mümkün olabiliyor. Yeni sürümün göze batan tek dezavantajı, bazı 3. parti yazılım firmaları tarafından hazırlanan VSTi (virtual studio technology instrument) plug-in'lerinin doğru çalışmaması.

SONUÇ: Logic 5.0 ile Emagic, ortalama bir kullanıcıyı memnun edecek özelliklere yer vermeye özen göstermiş. Track tabanlı kullanım özelliğinin eklenmesi de kullanımı önemli ölçüde kolaylaştırmış.

- + Rex 2.0 dosyalarını okuyabilme
- + Güçlendirilmiş ses motoru
- Bazı VSTi plug-in'lerinde sorun

PC İÇİNDE PC: Adından da anlaşılabilirceği gibi Virtual PC, bilgisayarınızın içinde yazılımsal olarak sanal bir bilgisayar daha çalıştırabilmeniz için tasarlanmış bir program. Bu şekilde tek bir Windows oturumu altında farklı işletim sistemlerini kullanmanız mümkün olabiliyor. Yazılımı kurup çalıştırabilmeniz için üzerinde SP6 yüklü Windows NT 4.0, ME, 2000 ya da XP işletim sistemine sahip olmanız gerekiyor. Oluşturacağınız sanal PC gerçek işlemciniz ile aynı işlemciye sahip oluyor. Ek olarak bir Intel anakart ile S3 grafik kartı da emüle ediliyor. Eğer bilgisayarınızda CD-ROM ya da disket sürücü varsa, bunlara erişmek de mümkün oluyor. Aynı şey seri, paralel port ve ses kartı için de geçerli. Ayrıca yazılımın yazıcı ve ağ desteği de bulunuyor. Yazılımı çalıştırdıktan sonra istediğiniz işletim sistemini kurmanız gerekiyor. Ancak firma zaman kazandırmak için hazır kurulu işletim sistemi paketlerini de sitesinden satıyor. Yazılımı kullanarak birçok işletim sistemini aynı anda kullanmak mümkün oluyor.

SONUÇ: Bazı x86 özelliklerini kullanan yazılımlar Virtual PC altında çalışmıyor. Bunun haricinde Windows sürümleri ile Linux altında çalışan hiçbir yazılımda sorun yaşanmıyor.

- + Windows ME altında çalışıyor
- + Kullanılması ve ayarları kolay
- Yüksek performans sağlayamıyor

eCHIP Code VPC

AMATÖR DİJİTAL FOTOĞRAFÇILAR İÇİN: After Shot, aslında Paint Shop Pro'nun daha kısıtlı özelliklere sahip olan bir alt sürümü olarak görülebilir. Yazılım içindeki karmaşık fonksiyonlar, gerçekten çok basit kullanıcı dostu arabirimler ardına gizlenmiş. Kullanıcılar bu bölümde yer alan arama motoru ile sabitdisklerinde resim aratabileceği gibi, resimler hakkında daha fazla bilgiye de ulaşabiliyor. AVI film dosyalarını da destekleyen programda kırmızı göz hatasını düzeltme, resim döndürme ve kırpma gibi standart özelliklerin yanı sıra renk doygunluğu, parlaklığı ve keskinliğini ayarlama gibi gelişmiş özellikler de yer alıyor. Ancak yazılım içinde sadece bir önce yapılan işlem geri alınabiliyor, yani çok adımlı geri alma özelliği desteklenmiyor. Dalga, balık gözü ve benzeri birkaç özel efektte sahip olan programda, bu efektlerin uygulanması sırasında resim ikiye bölünüyor ve böylece efektin sonuçlarını görmek daha kolaylaşıyor. Yazılımı kullanarak basit web sayfalarının oluşturulması bile mümkün oluyor.

SONUÇ: After Shot, kullanılması kolay ve amatör dijital fotoğrafçılar için ideal bir yazılım. Yapı olarak Paint Shop Pro'ya benzeyen yazılım, profesyonellere oldukça basit görünebilir.

- + AVI dosyaları da destekliyor
- + Web sayfası oluşturabilme
- Çoklu geri alma yok

eCHIP Code After Shot

Web Yayıncılığı Yazılımı

SERIF WEB PAGE MAKER
E-DESIGN STUDIOCHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 9X/ME/NT4.0/2000/XP
BİLGİ www.serif.com
FİYAT 40 \$

Sistem Yedekleme Yazılımı

POWERQUEST DRIVE
IMAGE 2002CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 9X/ME/NT4.0/2000/XP
BİLGİ www.powerquest.com
FİYAT 70 \$

DVD Hazırlama Yazılımı

PINNACLE IMPRESSION
DVD-PRO 2.2CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98SE/ME/NT/2000
BİLGİ www.pinnaclesys.com
FİYAT 353 ₺

UCUZ VE KULLANIMI KOLAY: Serif Web Page Maker e-Design Studio gibi çok uzunca bir isme sahip olan bu yazılım, aslında firmanın düşük bütçeli web tasarımı yazılımı olan WebPlus 7'nin biraz daha gelişmiş bir sürümü. Bu pakette ek olarak, çok geniş bir font ve clipart kütüphanesi ile yeni başlayanlar için sihirbazların bulunduğu bir CD-ROM da yer alıyor. Sihirbazlar ise hem kişisel hem de ticari sayfalar tasarlamak için birçok şablon içeriyor. Ancak ne yazık ki bu şablonlar sitenin yapısı ve sayfaların birbirleriyle olan bağlantılarını kullanıcılara sunamıyor. Yeni eklenen tasarım araçlarının yanı sıra yazılımın metin ve grafik motorları da geliştirilmiş. Böylelikle yumuşak, anti-aliased metin ve grafik dosyaları da otomatik olarak oluşturulabiliyor. Yazılımın içine dahil edilmiş olan yeni metin düzenleme modu WritePlus, kullanıcılara otomatik tashih ve imla kontrolü gibi güçlü araçların bulunduğu bir kelime işlemci sunuyor. Burada yapılan değişiklikler gerçek zamanlı olarak çalışma alanında izlenebiliyor. Ayrıca program sayfa üzerinde metinlerin döndürülmesine, serbest çizgi ve eğriler çizilmesine de olanak tanıyor.

SONUÇ: Microsoft'un FrontPage'i gibi rakip yazılımlar, geniş web siteleri hazırlamakta e-Design Studio'dan daha iyi sayılabilir.

- + Fiyatı çok uygun
- + Kullanımı kolay
- Profesyonel sayfalar için uygun değil

İki PROGRAM BİR ARADA: Verilerinizin güvenliğini sağlamak Powerquest'in Drive Image'inin yeni sürümü olan 2002 ile daha da kolaylaşıyor. Drive Image, daha önceki sürümlerinde de olduğu gibi yedekleme ya da sonradan kurtarma amacıyla verilerinizin ya da sabitdiskinizin bir kopyasını oluşturuyor. Başlamaya karar verdiğinizde PC'niz otomatik olarak Dos modunda baştan açılıp, işleme başlanıyor. Bu aşamada bir sihirbaz size yardımcı oluyor. Ayrıca artık eski sürümlerde olduğu gibi sabitdiskinizde yedekleme için gerekli olan yeni bölümü yaratmak için ek bir yazılıma da ihtiyacınız olmuyor. Çünkü Drive Image 2002, gerekli bölümlerin yaratılması için Partition Magic'in bazı fonksiyonlarını yazılım içine dahil etmiş. Bu yeni eklenti boş alanın yeniden kazanılması ve eski bir yedek bölümünün silinmesi gibi işlemleri de yerine getirebiliyor. Ancak bir bölümün boyutlandırılması ve farklı bir formata dönüştürülmesi için hala Partition Magic'e ihtiyaç duyuluyor.

SONUÇ: Eğer herhangi bir Powerquest yazılımına sahip değilseniz, Drive Image 2002 gerçekten satın alınmaya değer bir yazılım. Ancak eğer Partition Magic ve Drive Image'i ayrı paketler olarak kullanıyorsanız çok da gerekli değil.

- + Mükemmel Windows arabirimi
- + Partition Magic araçları eklenmiş
- Ev kullanıcıları için çok az özellik var

Ⓢ eCHIP Code Drive Image

TEK BAŞINA YETERSİZ: Tüm diğer benzer uygulamaların aksine, çoklu ses ve video desteği sunan ve alt yazı ile hareketli menüler hazırlayabilen Impression DVD-Pro, çok daha fazla profesyonel bir yazılım olduğunu gösteriyor. Ancak yazılım bir video düzenleme paketi değil ve video yakalama araçları da içermiyor. Dolayısıyla projede kullanılacak tüm içeriğin 3. parti yazılımlarla hazırlanması gerekiyor. Impression DVD Pro içinde size yön verecek herhangi bir sihirbaz ya da araç da yer almıyor ve program çalışır çalışmaz menüler ile baş başa kalıyorsunuz. Yazılım DV AVI dosyalarını kabul ediyor. Ancak MPV, M2V ve MP2 formatında olma şartıyla bazı MPEG-2 dosyalarını da sorunsuz bir şekilde açabiliyor. Resim formatında ise JPG desteği olmaması bir dezavantaj. İki farklı video ve sekiz farklı ses kanalını destekleyebilen yazılımla hazırlayacağınız DVD'ler içinde HTML sayfaları ya da metin dosyalarını kullanmak da mümkün oluyor. DVD-Pro altından tasarım sırasında kullanılan her şeye tek bir pencereden kolayca ulaşılabilir.

SONUÇ: Impression DVD-Pro 2.2'yi tek başına kullanmak mümkün değil ve en iyi sonucu almak için birçok ek yazılıma da ihtiyaç duyuluyor. DVD hazırlama üzerine sunduğu araçlar birçok rakibinin yanına bile yaklaşmayacağı türden.

- + AC3 ses desteği
- JPEG desteği yok
- Kullanım zor

eCHIP İÇERİĞİ

eCHIP İçeriği

- » FrutiyLoops
Davulun sesi
- » eCHIP
Eylül eCHIP içeriği
- » DivX, CD-R, Utility
Ödüllü programlar
- » HS Converter
Bir inç kaç cm'dir?
- » Dijital Dergiler
Kursların tüm bölümleri

FruityLoops

Davulun Sesi

Kullanımı kolay fakat detaylı ayarlara sahip bir program olan FruityLoops ile kendi parçalarınızı kendiniz yapabilirsiniz.

Diğer gereksinimlerimiz gibi sanat dalları da artık bilgisayar ortamına taşınmış durumda. Bilgisayarda resim ve müzik artık gerçeğinden daha kolay ve çabuk yapılabilir. Gerçekteki tadı tam olarak yakalanmasa da bilgisayar kullanıcıları bundan gayet memnun. Profesyonel olmayan fakat herkesin kullanabileceği bir program olan FruityLoops birçok davul partiyonu içeriyor ve bir araya getirdiğinizde gerçekten de üzerinde çok uğraşılacak parçalardan ayırt edilemiyor.

Gelişmiş ayarlar:
MIDI, loop, delay

Programı ilk açtığınızda karşınıza çıkan ayarlar penceresinden MIDI, WAV ayarları ile programın genel ayarlarını yapabiliyorsunuz. Bu ayarlardan sonra asıl önemli olan programdaki loop, delay, MIDI, mikrofon, kanal ve tempo gibi oldukça gelişmiş ve detaylı ayarlar bulunuyor.

Programın içindeki onlarca tarzda hazır müzik dosyaları ile programın kullanımını daha kolay öğrenebilirsiniz. Akustik

DAVUL Sesi: Değişik tarzlarda, gerçek bir davulda bulunan parçaları kullanabiliyorsunuz.

davuldan, tekno veya elektronik efektler gibi gelişmiş seslere ulaşabilir ve her biri için kanal ayarları yapabilirsiniz. Daha sonra yaptığınız loop'ları birleştirebilirsiniz. Programın bu demo versiyonunda kaydetme seçeneği bulunmuyor, fakat yaptığınız müzikleri MP3, MIDI ve WAV halinde export edebilirsiniz.

Eylül eCHIP İçeriği

Bu ay eCHIP her zamankinden daha da dolu. Müzik ve multimedya programları, masaüstü araçları, internet yazılımları, network araçları gibi her ay yer alan bölümler yanında birçok konu başlığında programlar sizleri bekliyor. CD-R ve DivX programları, yerli yazılımlar, en iyi 25 ücretsiz yazılım ve ödüllü 10 program da eCHIP'te. Her ay son sürümünü sizlere sunduğumuz Basic Kit içerisindeki programlar ise sisteminizin her zaman ihtiyaç duyacağı ve herkesin eli altında bulundurması gereken programlardan oluşuyor.

Ayrıca CHIP TOP10 testlerinin nasıl yapıldığını ve ürünlerin distribütörlerinin telefonlarını "Nasıl Test Ettik?" bölümünde bulabilirsiniz. CD ile ilgili herhangi bir sorununuzu FAQ bölümünde arayabilir ve eğer orada yoksa yardım@chip.com.tr adresine sorununuzu bildirebilirsiniz.

ZENGİN İÇERİK: Bu ay eCHIP birçok konuda onlarca programla dolu.

DivX, CD-R, Utility

Ödüllü Programlar

CD yazmak, birebir kopyalamak ve kendi CD arşivinizi oluşturmak için gerekli yazılımlar CD-R bölümünde... DVD'den DivX formatında sıkıştırılmış video dosyaları yapmanıza veya varolan DivX videoları düzenlemenize yarayan araçlar ise DVD'den RIP başlığı altında eCHIP'te yer alıyor.

Sizlerden gelen amatör veya profesyonel yazılımlara da birkaç ayda bir olduğu gibi bu ay da yer verdik. Şu anda piyasadaki en iyi 25 ücretsiz program ve ödüllü 10 shareware eCHIP'te yer alan programlar

arasında. Bunlar hakkındaki bilgiyi dergideki Shareware bölümünde bulabileceksiniz.

SP3 ÇIKTI:
Service Pack3 birçok Windows2000 kullanıcısının içini rahatlatıcak.

Gün geçtikçe doğruluğuna ve güvenliğine inanılan Windows2000'de yine de bazı güvenlik açıklarının bulunduğu kesin. Bu nedenle ServicePack adında çıkan yamalar bu açık-

ları kapatmakta oldukça yararlı oluyor. Daha önce eCHIP'te ServicePack 2'yi sizlere sun-

muştuk. Oldukça büyük bir boyuta sahip bu yama sizlerden büyük ilgi görmüştü. Yine sizlerden ilgi göreceğini sandığımız SP3'te de oldukça önemli güvenlik açıkları kapanacak.

HS Converter

Bir İnç Kaç CM'dir?

Farklı ülkelerdeki farklı ölçü birimleri çoğu zaman kafamızı karıştırır. 3 inç kaç santimdi? Veya 30 mil kaç kilometreydi? Bu tür hesaplar için ajandaların arka sayfalarından yararlanmanıza gerek kalmadı artık. HS Converter ile işiniz çok kolaylaşacak. Programda ölçü birimleri yanında, döviz çevirimleri, Roma rakamları ve bilgisayar/elektronik ortamdaki birimler bulunuyor. Fakat da-

ha çok ölçü birimlerine ağırlık verilmiş. Uzunluk, alan, hacim, akışkan, kütle, derece, enerji, kuvvet, güç ve basınç alt başlıklarında birimler yer almakta. Programın kullanımı gayet basit. Yapmanız gereken sadece çevirmek istediğiniz ölçü birimlerini seçmeniz ve birimlerden birine elinizdeki sayıyı girmeniz... Bu basit programda bir de oldukça ayrıntılı bir hesap makinesi bulunuyor.

BİRİM DÖNÜŞTÜRÜCÜSÜ: HS Converter ile tüm ölçüm birimlerini birbirleriyle karşılaştırabilirsiniz.

Dijital Dergiler

Kursların Tüm Bölümleri

Bu ay dijital dergilerimizde daha önceki aylarda yayınladığımız kurslarımızın tüm bölümlerini bulabileceksiniz. Computer Easy'deki Bilgisayar ve elektronik kursu Yarı iletkenler ve Diyotlar'dan başlayarak Dijital Elektronik ve Lojik Kapılara kadar 9 bölüm halinde yer alıyor.

Access Kursu, ASP Kursu, XML Kursu, Studio Web ve Oyun programlama tüm bölümleriyle bu ay Suxsess'de. Tabii ki bu ayki konusu ODBC, UDL, OLEDB Servis olan Marjinal adlı makale de Suxsess içerisinde.

Yeni Windows 98 Kursu

Ayrıca bu ay www.internetimiz.com'da yer alan Windows 98 Kursu'nun da tüm bölümlerini Computer Easy dergisinde bulabilirsiniz. Daha çok bilgisayara yeni başlayan kullanıcıları hedefleyen Windows 98 Kursu kurulumdan internet entegrasyonuna kadar Windows hakkındaki herşeyi içeriyor.

İşinlanma Gerçek mi Oluyor?

İşinla Bizi Scotty

İsmi gündeme geldiğinde, onu insanlığa tanıtan Star Trek (Uzay Yolu) dizisi ile birlikte anılmaması imkansız olan işinlanmayla süper bilgisayarlar geliştirilebilecek. Peki insanı işinlamak ne zaman mümkün olacak?

■ İşinlanma mucizesini bilmeyen yok gibidir. Uzay Yolu dizisini izleyen herkesin bildiği gibi, Kaptan Kirk'i, Spock'ı, Dr. McCoy'u veya geminin diğer mürettebatını uzay gemisinin içinden bir gezegene, başka bir uzay gemisine, gitmek istedikleri herhangi bir yere saniyeler içinde gönderiveren mucizevi bir ulaşım yöntemidir işinlanma. İşinlanma (teleportation) kelimesi, aslında telecommunication (iletişim) ve transportation (ulaşım) kelimelerinin birleşiminden oluştuğu gibi, tanımı da bu iki kavramın birleşmesinden oluşuyor.

"Teleportation" yani işinlanma, basitçe bir maddenin ulaşımının telekomünikasyon yöntemleri ile gerçekleştirilmesi olarak tanımlanıyor.

Deneyler umut veriyor

IBM'de çalışan bilimadamlarının 1993'te ortaya attığı teoriye dayanan Quantum bilgisayarlar fikri işinlanma konusunda yapılan ilk deneylerin kaynağı oldu. İlk yapılan deneylerde ışığı oluşturan foton parçaları, deney düzeneğinin içindeki bir kapıdan bir metre ötedeki başka bir kapıya gönderilebilmişti.

Avustralya'da geçtiğimiz aylarda yapılan ve büyük yankı uyandıran deneyde ise, kodlanmış bir lazer ışını demeti, benzer bir yöntemle başka bir noktada tekrar oluşturulduğunda artık katı parçaların işinlanmasından bahsedilmeye başlandı. Bu hedefe de adım adım yaklaşılmaya çalışılıyor. Bilim adamlarının şimdiki hedefi, tam bir atomu işinlaya-

Haberler

cek ve hesaplar doğru bile olsa atomları yok ettikten sonra tekrar oluştururken, bir tek atomun yerini bile diğeri ile karıştırmayacak bir bilgisayar yaratmanın mümkün olmadığını hatırlamak lazımdır. Hesaplamanın mümkün olması için, kabaca, ışık yılı kadar zaman gerektiği konusunda herkes hemfikir, ama esas sorun insanın atomlarını hesaplayabilecek bir işlem gücüne ulaşmak değil.

İşinlanmanın yakın gelecekte, bugün yaşayan insanlar için ifade edeceği anlam, evrenin bir diğer noktasına saniyeler içinde seyahat etmek olmaya-

QUANTUM PARÇACIKLARI: Star Trek'teki işinlanma fantazisinin gerçek olabilmesini sağlayacak deneyler Quantum parçacıkları ile yapıyor.

cak, ama insanlar masalarının üzerinde belki yeni bilgisayarlar görebilecek, quantum bilgisayarlar ile tanışabilecek, bilgisayarların alışlagelmiş ikili sistemlerden, bit'lerden, atomların işinlanması ile oluşan "Qubit"li sistemlere geçtiğine, bugünkü bilgisayarlardan yüzbinlerce kat daha hızlı işlem gücüne sahip olduğuna tanıklık edebilecekler. Bir atomu bir noktadan diğerine işinlamak mümkün olduğunda -ki bilim adamları bunun birkaç yıl içinde gerçekleşmesini bekliyorlar- işlemciler kablolar üzerinden elektrik sinyalleri göndermek yerine, her biri başlı başına birer işlemci olan atomlar işinlanacak. Üzerlerinde

bilmek. Böylece bir gün, kalem, kağıt, kutu, masa, sandalye ve elbette posta zarflarını da işinlamak mümkün olacak. Zira bir atomu tam olarak işinlamak mümkün olursa, o atomların bir-

» Bilimadamları, insanı işinlamanın

o insanı bir yerde öldürüp başka bir yerde diriltmek anlamına geldiğini vurguluyorlar.

leşmesi ile oluşan katı parçaları da işinlamak, artık sadece bir zaman problemi. Yine de bir insanın işinlanmasının hala çok uzak olduğu konusunda herkes hemfikir.

İnsanı oluşturan atomların sayısının 28 sıfırlı (yani milyar x milyar x milyar) boyutlarda olması, engellerden biri. Bu kadar çok sayıda atomu hesaplayabile-

bir ve sıfırlardan oluşan kodlar yüklü atomlar, bilgisayarlarımızın içinde işinlandıkça inanılmaz işlem güçleri ortaya çıkacak. İlk aşamada belki bu bilgisayarlar masaüstüne inemeyecek elbette, ama bu inanılmaz işlem gücü ile bugün belki hayal bile edilemeyen yeni olasılıklar, yeni gelişmeler de gündeme gelecek.

İnsanı işinlamak veya klonlamak

Ancak, bir noktada atomlarına ayrıştırarak yok edilen bir canlıyı başka bir yerde saniyeler içinde yeniden vücuda kavuşturmak için gerekli olan teknolojiler ve donanımlar geliştirildiğinde, bu bilginin kötü niyetle kullanılmayacağından da emin olmak gerekecek. Şiddet sicili hiç de temiz olmayan insanoğ-

lunun saniyeler içinde yeni insanlar yaratma kapasitesini ordular kurmak için kullanmayacağını bugün kimse söyleyemez ama bilim adamlarının verdikleri o tahmini "bir ışık yılı" süre sonunda insanlar, bir canlıyı bir yerde öldürüp, başka bir yerde klonlayarak yeniden yaratmanın bugün düşünülmesi bile ağır sosyolojik sonuçlarını, etik problemlerini tartışıp çözümleyecek bilinç düzeyine ulaştığında, belki ruhlarındaki şiddet dürtüsünden kurtulduklarında, işinlanmayı, sadece posta kartları yollamak için kullanmanın da hızla ötesine geçeceklerdir. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Yüksek Teknoloji

Gelişen teknolojinin en son örnekleri

Drive Safe

Gece Hayatı Müdavimleri “Essential”

Geceleri bar bar dolaşmak veya arkadaşlarla masa donatıp sohbete dalmak eğlenceli olabilir. Ama dönüşte otomobil kullanmak zorunda olan tedbirli şoförlerin tüm eğlence boyunca akıllarında bir soru vardır: “Acaba bu kadeh fazla olur mu?”. Küçük bir alkolmetreyi otomobil anahtarlığı haline getiren bu ürün, trafik kazaları ile ünlü ülkemizde gerekli, zorunlu bir donanım haline gelmeli. Kullanıcının alkol oranını gösteren cihazın üzerindeki küçük deliğe hafifçe üfleme, alkol testi için yeterli oluyor. Yine de uyaralım, bir kadeh de olsa, alkol alacaksınız otomobil yerine taksi tercih edin.

Fiyatı: 5 pound

Bilgi için: www.boysstuff.co.uk

Dijital Dürbün

Gördüğünüzü Kaydedin

Dijital bir kamera ile bir dürbünü birleştiren bu ürün ile amatör casuslar, peşlerinde oldukları şeyi sadece görmekle kalmayıp bir parmak hareketi ile belgeleyebilecekleri gibi, arazi şartlarında da tek bir dürbünle bir noktaya bakıp plan yapmaya çalışan insanların birbirlerine yer işaret etme azapları sona erebilecek. Baktığı yerin fotoğrafını çekecek kişi, bu fotoğraf üzerinden gezi planını diğer arkadaşları ile kolayca tartışma şansı yakalayabilecek. Dürbünü ve dijital kamerayı birleştirmenin basit ama etkin bir fikir olduğunu kabul etmek gerekir.

Fiyatı: 160 pound

Bilgi için: www.boysstuff.co.uk

Ürünler

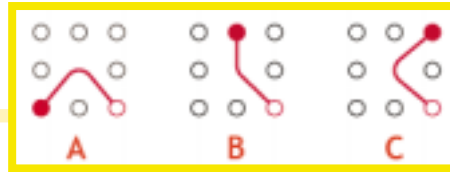
Thumbscript

SMS Çılgınlarına Müjde

Cep telefonlarında SMS yazmak veya el bilgisayarlarında el yazısı ile yazmaya çalışmak, çoğu insan için yorucu bir uğraştır. Yeni geliştirilen bir sistem ilgi görürse, gelecekte cep telefonları kadar avuç içi bilgisayarlarda da yeni bir yazı alışkanlığı gelişebilir. Thumbscript ile, 9 tuştan oluşan klavye üzerinde harflerin şekillerini 3 tuşlu kombinasyonlarla çizerek istenen mesaj yazılabiliyor. Cihaz uygun aparatlarla cep telefonlarına veya el bilgisayarlarına bağlanabiliyor.

Fiyatı: Belli değil

Bilgi için: www.thumbscript.com

Remote Jammer

Futbolsever Erkeklerle

Özellikle evli çiftler arasında televizyonda kanal seçme sorunu yaşandığı sıkça dile getirilir. Beyler maç seyredirken, bayanların başka bir kanala geçmek istemeleri bazen sonu ayrılıklarla biten kavgalarla neticelenebilir. Sorunlarını kavga çıkarmadan çözmeye niyetli beyler için yeni bir cihaz yardıma koşuyor. Yayıdığı radyo dalgaları ile uzaktan kumandaları çalışmaz duruma getiren bu avuçtan küçük cihazın varlığından evin hanımının haberi olmadığı takdirde, beylerin "kumanda bozuldu" bahanesi ile maçı sonuna kadar seyrettikten sonra, kumandayı tamir etmiş gibi yaparak kanal değiştirmek için devamlı yerinden kalkıp televizyona gitmeye üşenebilecek eşlerinin gözünde artı puan toplaması da cihazın yararlarından biri.

Fiyatı: 5 pound

Bilgi için: www.boysstuff.co.uk

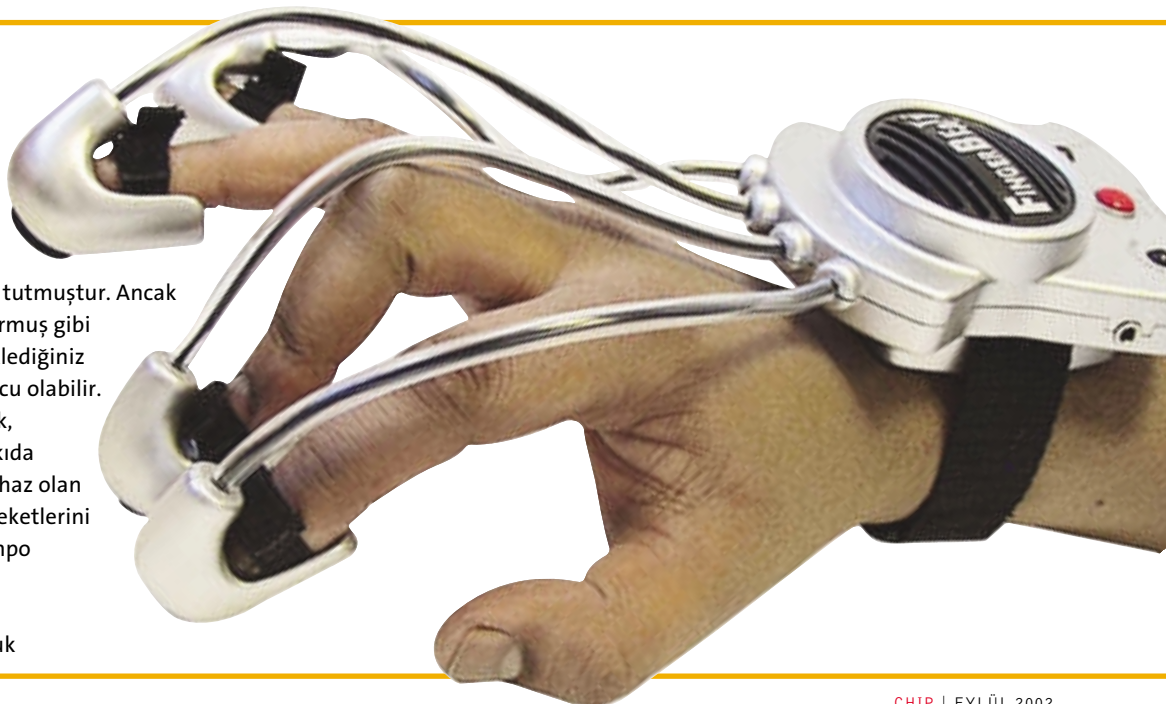
Finger BEATZ

Müzik Eldiveni

Herkes en azından bir kez kendini müziğe kaptırıp ritim tutmuştur. Ancak ritim tutarken havayı dövüyormuş gibi hissetmek ve ellerinizden beklediğiniz seslerin çıkmaması sinir bozucu olabilir. Dinlenen müziğe eşlik etmek, yaratılan seslerle müziğe katkıda bulunmak için kullanışlı bir cihaz olan FingerBeatz, parmakların hareketlerini analiz ederek, ritim tutup tempo geliştiriyor.

Fiyatı: 20 pound

Bilgi için: www.boysstuff.co.uk

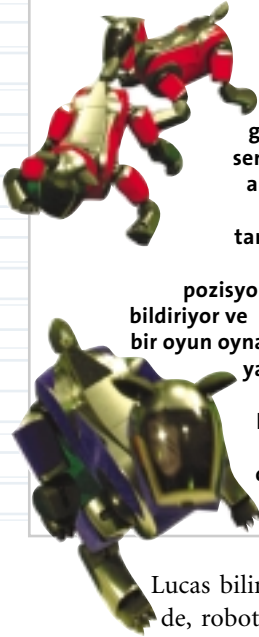
NASA Yapay Astronotlar Geliştiriyor

Robot Mucizesi

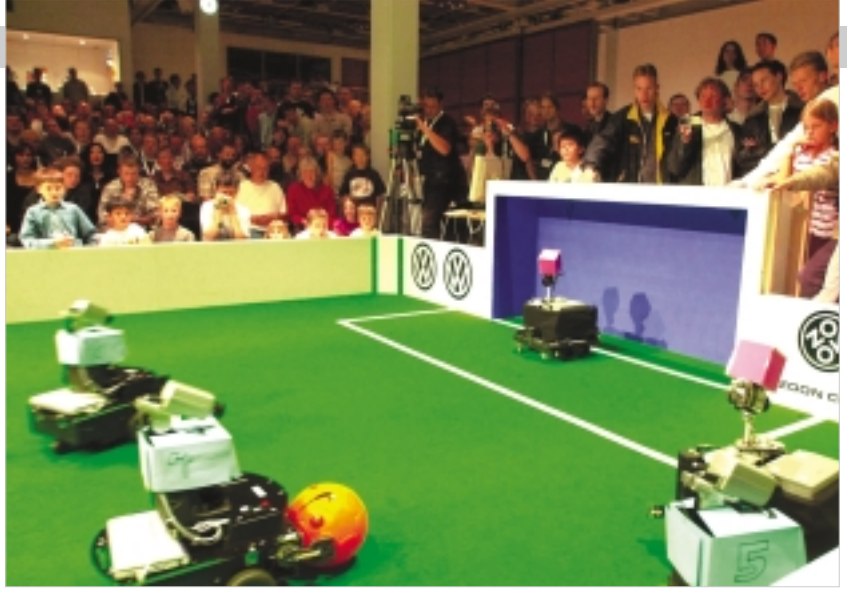
Teknolojinin hemen hemen başka hiçbir alanında kurgu ve gerçeklik arasındaki uçurum, robotların geliştirilmesindeki kadar büyük değildir. Bilim adamları hantal robotları daha hareketli, becerikli ve akıllı yapabilmek için var güçleriyle çalışıyorlar.

Altın başlıklı robot, uzaydaki yolculuğuna hazırlanıyor. Tüm benzerliğine rağmen "Star Wars" filmle-
rindeki bir klon savaşçısı değil o, aksine NASA'nın tamamen gerçek bir icadı. Bilimkurgu uzayda gerçek olmaya başlıyor. NASA bir "robonot"u uzaya gönderdiğinde, etten ve kemikten oluşan meslektaşlarının üzerinden tehlikeli görevleri alacak veya önceden öngörülme-
yen olaylarda hemen duruma müdahale edebilecek. NASA'daki mühendisler, robonotlara ellerini bazen çok hassas, bazen de sert bir şekilde kullanmayı öğretiyorlar. Dokunduğu yer, stereo kamera tarafından başlığının önündeki siperin arkasından robota gösteriliyor. Ciddi durumlarda robotun her elle müdahale-
si tam olarak yerine oturtmak zorunda, aksi halde insan meslektaşlarını tehlikeye atabilir. Mesela uzay istasyonunda kapaklardan biri sıkıştığında, veya dışarıda birdenbire tamir edilmesi gereken bir şey olduğunda... Uzaydaki bir yolculuğa saatlerce hazırlanması gereken bir astronotun aksine robonotlar, hemen uzayın derinliklerine adım atabilir ve çalışmaya başlayabilirler.

Film yapımcısı ve yönetmeni George

Robot Teknolojisi**FUTBOLCULAR**

ROBOT FUTBOLCULAR: Robotlar arası futbol turnuvaları son zamanlarda oldukça gözde. Futbol robotları, sensörler sayesinde oyun alanı üzerinde yönlerini bulabiliyor ve topu tanıyabiliyor ve birbirleri arasında haberleşiyor, pozisyonlarını ve izlenimlerini bildiriyor ve böylece yardımlaşmalı bir oyun oynayabiliyorlar. Birbiriyle yardımlaşan ilk robotlar endüstride kullanılmaya başlandı, ancak burada oynamalarına izin yok.

Lucas bilimkurgu filmlerinde, robotları ve makineleri hareket ettirmekte veya uçurmakta şimdiye kadar hiçbir sorun yaşamamıştı. Buna karşın Amerikan uzay kurumunun bugüne kadar astronotların yerine robot kullanmak konusunda işi hiç de kolay değildi. Sonuçta astronotlar uzun bir süre onlar için milli kahramanlardılar. Ancak teknolojik gelişmeler efsaneyi sonlandırmış görünüyor. Dünyanın çeşitli araştırma şehirlerinde bilim adamları, robotları, işleri kendi başlarına halledebilmeleri için, yeterince zeka ve beceriyi donatabilmek için çalışıyorlar.

Robotlar işbaşında: Akıllı otonom sistemlerle uzaya yolculuk

NASA da artık önemli aşamalar kat etmiş görünüyor: Planlarına göre uzaydaki tehlikeli hareketler gelecekte insanlar tarafından değil, robonotlar tarafından geliştirilecek. Ancak günümüzün ve geleceğin robot nesilleri için henüz dünya üzerinde yapılması gereken çok iş var. Bir felaketten sonra enkaz ve harabe alanlarında olduğu kadar, alışılmadık veya tehlikeli günlük işlerde de robotların kullanılması düşünülüyor. Hizmet ve bakım robotları olarak akıllı makinelerin parlak bir geleceğe sahip olacakları öngörülüyor. Almanya'da Fraunhofer Enstitüsü'ndeki AiS, (Autonome intelligente Systeme/Akıllı Otonom Sistemler) robot teknolojisi alanında önde gelen araştırma kuruluşlarından biri. Sankt Augustin'deki Schloss Birlinghoven'da bilim adamları kendi inşa ettikleri yapıtlara yaşam veriyorlar. Bu kuruluşun

özelligi şu: Kendi başlarına belli işleri yapabilen ve telsiz bağlantısı olmayan, kablosuz robotlar.

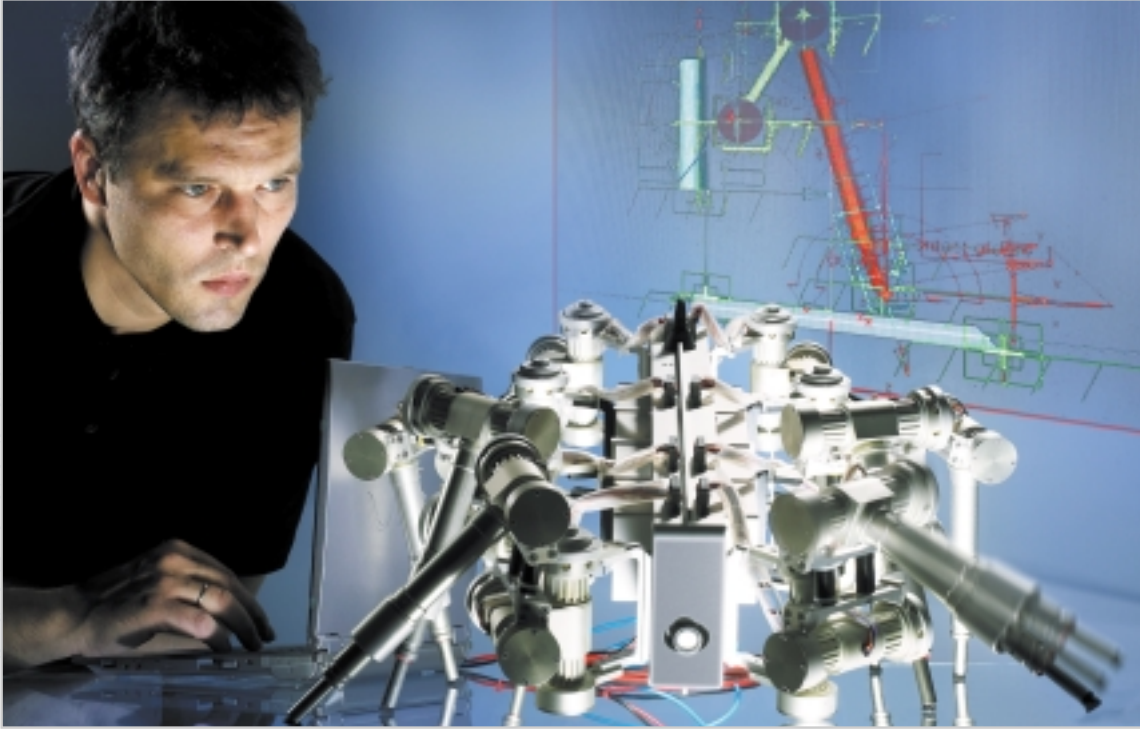
Enstitünün çoğu koridorunda camdan, büyük kapılar otomatik olarak açılıyor. Robotlar kapıları telsiz sinyaliyle açabiliyor ve bina içinde serbestçe hareket edebiliyorlar. Mesela Kurt: Altı tekerleğiyle, bildiğimiz tipik robotlara pek benzemiyor. Daha çok uzaktan kumandalı, büyük bir oyuncak arabaya benziyor. Ancak Kurt kendiliğinden AiS içinde kendi yolunu bulabiliyor, dışarıdan herhangi bir müdahale veya kumanda sinyalleri olmadan da. Kurt, Kanaluntersuchungs-Roboterplattform'un (Kanal Araştırma-Robot Platformu) kısaltması. Bu araç ilk olarak lağım kanallarında sorunlu yerler olup olmadığını araştırmak için tasarlanmış. Ancak bilim adamları zamanla, içinde hareket etmesi zor bu kanalların Kurt'un hareket kabiliyetlerine uygun olmadığını ve bu iş için başka bir robot geliştirilmesi gerektiğine karar vermişler. Böylece Kurt'a ye-

ni bir görev verilmiş: Artık, mümkün olan her amaç için test platformu olarak, araştırma ve eğitim için çalışıyor. Aşağıda, borulardaki kaygan işler için de yılan benzer bir araç kullanılıyor şimdi. Makro, iki metre uzunluğunda ve 50 kg. ağırlığında, bir ICE gibi iki kafası olan ve ileri geri hareket edebilen bir robot. İki kızılötesi ve bir ultrases sensörü, bir lazer projektörü ve kafa üzerindeki iki kamera yılanın lağım kanalı içinde yolunu bulabilmesini sağlıyor. Test amaçlı olarak bilim adamları enstitünün bir çayır- →

ROBOTEX 2002: Japonya'nın Yokohama kentinde düzenlenen Robotex 2002 Fuarı'nda ziyaretçiler en yeni robot teknolojileriyle tanışma fırsatını buldular.

Robot Teknolojisi

MARS ROBOTU: Dr. Frank Kirchner "Scorpion" adındaki robotuyla Mars'taki olası bir görev için hazırlanıyor. Teksas çöllerinin hareket edilmesi zor yüzeylerinde diğer robotlardan daha fazla ilerlemeyi başaran "Scorpion", uzaya çıkmak için diğerlerine göre daha şanslı.

lığı üzerinde kanalizasyon sisteminin bir bölümünü tekrar inşa etmişler, burada yarı sürünen, yarı hızlı hareket eden robot test ediliyor. Bir yılanın pullarını mekanik olarak tekrar inşa etmek çok zor olduğu için, küçük tekerlekler yapay sürüngecinin hareket etmesini kolaylaştırıyor. Beton borular arasında henüz sadece bir prototip hareket ediyor. Bu prototipin takipçisi ek olarak bir lazer optiğine sahip olacak ve borulardaki çatlakları yoklayabilecek. Ayrıca su geçirmez ve patlamalara karşı korunaklı (metan gazı yüzünden) olacak.

Robotlar ödüllendirme ve cezalandırmayla öğreniyorlar

Yılan benzeri robotların, deprem sonrasında enkaz altında kalanların aranması için de kullanılması düşünülüyor. "11 Eylül saldırısı, günümüzde felaketlerde kullanılabilecek robotların olmadığını gösterdi" şeklinde bir açıklamada bulunuyor AiS çalışanı Dr. Bernhard Klaaßen. Bu tip aygıtların ekstrem durumlarda kullanılması mantıklı olabilir, ancak hazır düşüncelere rağmen geliştirilmeleri zor ve zahmetli. Ayrıca bu iş için gerekli paranın eksikliğinden de söz ediyor Dr. Klaaßen.

Uzaktan yönetim olmadan kendiliğinden hareket edebilen ve iş yapabilen komplike robotlar klasik programla-

mayla yaşama hazırlanılmıyorlar, bunlar kendilerinden talep edilen becerileri kendi kendilerine öğrenmelidir. "Bunu ödüllendirme ve cezalandırma ile onlara öğretiyorum" diye robot kontrol mimarilerinin çalışma şeklini açıklıyor fizikçi Ralph Breithaupt. Pratikte robot,

neler. Daha basit olan alıştırılardan biri, düz yürümek. Fizikçi kertenkeleye benzeyen bir robotla bunun tanıtımını yapıyor. Yapay hayvanın dört bacağı, hareketli bir "sırt kası" ve kafasına yerleştirilmiş bir kamerası var. Verilen talimatları kısa bir C++ programı üzerinden

» Eski Roma'daki gibi, ancak insanların değil, robotların köle olduğu bir düzen kurmak istiyoruz. «

Profesör Gerd Hirzinger, DLR (Oberpfaffenhofen)

mesela bir duvara tosladığında eksi 100 puan alıyor veya kendisini hedefe yaklaştıran her adım için artı puanlar alıyor. Robotlara özgü bu eğitime "reinforcement (destek gücü)" öğrenme deniliyor ve bu komplike sistemlerde de önceden belirlenmiş davranış örneklerinin sadece küçük bir kümesini içeriyor. Sinirsel ağlar üzerinden robot daha sonra daha etkileyici etkinlikleri de öğrenebiliyor.

8 bacaklı "Scorpion" Mars görevine hazırlanıyor

Breithaupt'un robotları dört, altı veya sekiz bacaklı hareket edip koşan maki-

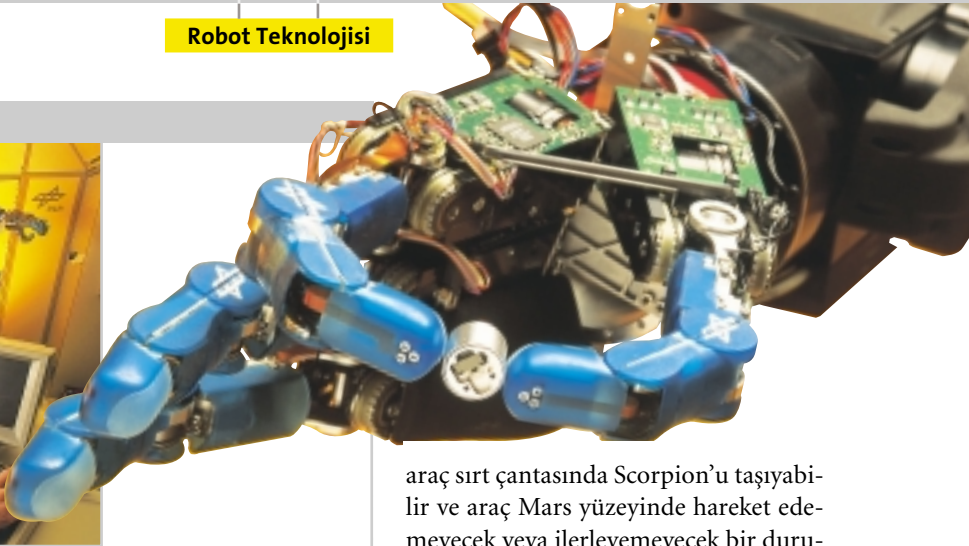
alıyor. Açıldıktan sonra bir dakika süreye çırpınıyor ve kendi kendinin görünüşünü çiziyor. Daha sonra hangi hareket imkanlarının olduğunu ve bunların hangi etkilere neden olacağını algılıyor. 60 saniyelik hesaplama süresinden sonra elektromotorlar dönmeye başlıyor ve robot hemen yürümeye başlıyor. Genetik algoritmalar sayesinde bacaklar yürümeyi öğrenmiş. İleri doğru koşmayı sağlayan hazır bir program için bir bilgisayar yaklaşık olarak yarım gün hesap yapmak zorundadır. Bu öğrenme yönteminin bir diğer avantajı ise robotların komplikasyonların da üstesinden gele- →

Robot Teknolojisi

DÖRT PARMAKLI EL

PARMAK UCU HASSASİYETİ: Oberpfaffenhofen'da geliştirilen dört parmaklı el, sensörler ve torklarla neyi, nasıl tuttuğunu "hissediyor". Stereo resimler ve force feedback ile bu bilgiler, kontrol merkezindeki çalışana iletiliyor.

araç sırt çantasında Scorpion'u taşıyabilir ve araç Mars yüzeyinde hareket edemeyecek veya ilerleyemeyecek bir duruma geldiğinde Scorpion araçtan ayrılabilir ve yola devam edebilir. Yere daha sağlam basmasını sağlamak için robot sekiz bacaklı olarak geliştirilmiş. Öndeki iki bacak tutunmayı sağlayacak kollar olarak kullanılsa da, mesela yer örnekleri almak için, araç dengesini kaybetmiyor. Dünyadan uzakta iş görebilen robotlar, Münih Oberpfaffenhofen'daki Alman Hava ve Uzay Kurumu'nun (DLR) Robotik ve Mechatronik Enstitüsü'nde geliştiriliyor. Profesör Gerd Hirzinger ise başka konsepti izliyor. Yayıp zeka ile robotların daha akıllı ve becerikli hareket etmelerini sağlamak yerine, makineleri sensörlerle daha akıllı yapmak istiyor.

Sinyallerin robota geri dönmesi, değişen durumlara karşı robotun çabuk adapte olmasını sağlıyor. Robot enstitüsünün uzay yolculuğu merkezinde geliştirilen yapay kolların ve ellerin, endüstrinin hareketli üretim bantlarındaki beceriksiz yerleştirme makineleri ile çok az ortak yanı var. Bunlar hafif ve filigran →

bilmesi, mesela robotun bacaklarından biri bloke olmuşsa.

Robot kertenkele, tüm bacakları bloke olduğunda sürünebiliyor, robot bu durumda başka bir hareket düşünüyor, bu da fizikçileri robot evrimi üzerinde teşvik ediyor: Bir balık sadece sırt kasları ve yüzgeçleriyle karaya sürünmüş olabilir. Robotik sayesinde bu tip mümkün olan gelişme adımları, uygun fosiller henüz bulunmamış olsa da, gerçekleştirilebiliyor. Schloss Birlinghoven'daki bilim adamları, robotlarının gelişimi için doğayı gözleyerek, bilinçli bir şekilde ilham alıyorlar. Bu araştırma dalına "biomimetik" deniliyor. Sekiz bacaklı yürüyen makine "Scorpion" da bu şekilde oluşmuş.

Bu robotun bir sonraki Mars görevinde, kızıl gezegen üzerinde hareket etmesi zor alanları keşfetmek için şansı

yüksek. Bu projenin finansmanında, diğer sayısız uluslararası rakip projede olduğu gibi, NASA büyük bir katkıda bulunmuş. Geliştiriciler robotlarıyla birlikte sıkça Teksas'a çağırılıyorlar ve robotlarının kendilerine yabancı olan bir parkurda neler başardıklarını göstermeleri isteniyor. Bu parkur bir golf sahası şeklinde inşa edilmiş, bir engelden diğerine geçiliyor. Ancak şikanlar o kadar farklı ki, şimdiye kadar hiçbir robot, hepsini birden geçmeyi başaramamış. AiS'den Dr. Frank Kirchner yarışta iyi bir yerde, onu sıkça Scorpion'u ile Bonn'daki Ren nehri kıyısında antrenman yaparken görmek mümkün.

İnsan kolu gibi hareket edebilen robot kolları

NASA'nın planları, tekrar Rover gibi bir aracı Mars'a yollamayı öngörüyor. Bu

ROBOTLARIN GELİŞİMİ

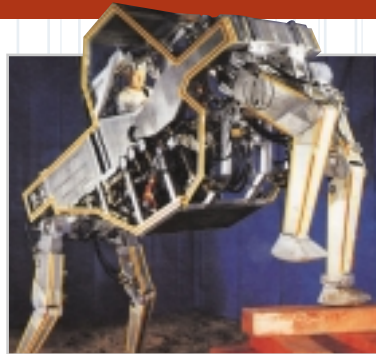
1769 TÜRK

Bu şah makinesi şah oynayan bir robot değildi ve hileliydi, ancak akıllı makineler hayal eden insanlık rüyasının ilk örneklerinden biri.

1959 ROBOT KOLU

Unimation, otomobil endüstrisi için ilk robot kolunu geliştirdi. 1978'den beri evrensel olarak programlanabiliyor.

1968 WALKING TRUCK

Bir bilgisayar, General Electric'in Pentagon için geliştirdiği bu insan taşıyan dört bacaklı bacak hareketlerini kontrol ediyor.

1997 MARS ROVER

NASA'nın Pathfinder görevinde arazi üzerinde hareket edebilen robot, resimler çekip bilimsel araştırmalar yapıyor.

Robot Teknolojisi

(telli) bir şekilde yapılmışlar. Bunlar o an ne yaptıklarını çok iyi “biliyorlar”. Birçok sensörün yanında bir de tork (dönme anı) düzeneğine sahipler, bu düzenek sayesinde o an neye dokunduklarına dair bir bilgileri olabiliyor. Ortama uyguladıkları kuvveti hissedebiliyor ve bu esnada nasıl bir dirençe karşılaştıklarını da algılayabiliyorlar. Hirzinger, bu düzeneğin ne kadar iyi çalıştığını, enstitünün meşhur bir icadı olan “dört parmaklı el” ile gösteriyor. Bu el bir bardağı dikkatli bir şekilde tutmakla kalmıyor, aynı zamanda Hirzinger’in kendisine fırlattığı topları da tutabiliyor. “Gerçek zamanlı kumanda heyecan verici bir olay” şeklinde bir yorumda bulunuyor atıcı, tutucusuna gururlu bir bakış fırlatarak.

Topun bir kamera tarafından sağlanan resimleri gerçek zamanlı olarak işleniyor, izleyeceği yol tahmin ediliyor ve el uygun bir konuma yerleştiriliyor. Topu ne zaman kavraması gerektiğini sensörler tarafından kaydedilen torkla hissediyor. Robot eli gerçi halen insan eline rakip değil, ancak uzay elbisesi içindeki bir astronotun kalın örtüsü içindeki eliyle yarışabilir. Uzayda robot kollarının kendi başlarına hareket etmeleri sadece birkaç rutin hareketle sınırlı olacak. Hareketler büyük ölçüde dünyadan kumanda edilecek.

Ancak burada da ileri teknoloji işine giriyor: Kontrol merkezinde robota kumanda eden kişi, stereo sinyaller ve force feedback ile robotun o anda ne yaptığına dair doğrudan bir izlenim elde ediyor. Kendi elleriyle veri eldiveni içinde robotun o anda neye dokundu-

ğunu tam olarak hissedebiliyor. Bilim adamları buna “tele-presence (uzaktan var olma)” diyorlar.

“Enformatik, makine mühendisliği ve elektronik işbirliğiyle birlikte yeni altın saatlerini yaşıyor”, diyor Hirzinger ve geleceğin sadece IT’ye ait olmayacağını düşünüyor. Oberpfaffenhofen’deki 1993 yılında ilk robotlarını uzaya göndermişler ve NASA mühendisleriyle olan yarışta önde

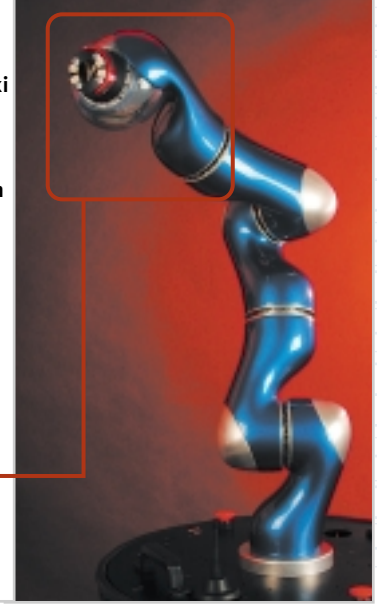
olmanın mutluluğunu yaşıyorlar. NASA’nın robonotu kafa, gövde ve uzay gemisine bağlanmak için bir bacağın dışında her birinde beş parmak olan iki de kola sahip. Bunlar gerçi daha insani görünüyorlar, ancak Almanların dört parmaklı eline göre daha az iş yapabiliyorlar.

Oberpfaffenhofen’da şimdilerde geliştirilen, yeni bir robot kolu iki yıl içinde uluslararası uzay istasyonu ISS’de kullanılacak. Bu kol, bir insan kolu gibi yedi farklı hareket olanağına sahip (resme bakınız) ve böylece bir insan kolu gibi esnek ve becerikli bir şekilde hareket edebiliyor.

Uzaydaki kullanım için burada binlinçli bir şekilde geliştirilen şeyler, birkaç yıl içinde dünya üzerindeki yaşamı

ROBONOTUN KOLU

HAFİF VE HAREKETLİ:
Yedi eklemlerle Oberpfaffenhofen’deki yeni robot kolu bir insan kolu kadar serbest hareketli. Uzaydaki kullanım için kola farklı “el bilekleri” monte edilebiliyor.

da kolaylaştıracaklar. Gerd Hirzinger’in tasavvurlarına göre robotlar insanların üzerinden giderek daha fazla iş alabilecekler. “Bizim vizyonumuz, eski Roma’daki gibi bir düzen kurmak, ancak insanların değil, robotların köle olduğu bir düzen.” Hirzinger’in tahminine göre 10 ila 20 yıl arasında servis robotları, yaşlı ve engelli insanların her an hizmetinde olabilirler.

Akıllı robotlar günlük yaşamın bir parçası oluyorlar

Cerrahi de robotik sayesinde değişebilir, bugün mümkün olandan çok daha küçük müdahaleler robotik sayesinde gerçekleştirilebilir. Minimum müdahale gereken cerrahide uzaktan yönetimle doktorun yapması gereken tek şey ellerini oynatmak, robot kolları böylece küçük açıklıklar arasından gerekli operasyonu yapabilir.

İnsanların robotlarla birlikte çalışmak oldukları yerde çok fazla parmak ucu hassasiyeti gerekiyor. Uzay araştırmaları soft-robotu geliştirdi, bu robot dik kafalı bir şekilde hareket etmiyor, aksine laftan anlıyor ve insan meslektaşları tarafından kibarca kenara itilebiliyor. Japonlar başka bir yol izliyorlar: Robotun akseptansını, onları oyun arkadaşları olarak kullanarak artırıyorlar. Sony’nin Aibo’su gibi eğlence robotları, robotların günlük hayatta daha fazla kullanılabilmesi için önayak olmuş durumdalar. ■

MF / Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

ROBOTLARIN GELİŞİMİ

1999 Aibo

Sony’nin ileri teknoloji ürünü bu oyuncak, herkesin kullanabileceği ve öğrenebilen bir robot. Robotun günümüzde üçüncü nesli de geliştirildi.

2000 Kismet

Yapay zeka sayesinde MIT’in bu robotu insan duygularını anlayabiliyor ve kendisi de duygularını gösterebiliyor.

İÇİNDEKİLER

Sürpriz Yumurta:
Reg Cleaner'dan özlü sözler

Ayın Hatası:
Yetersiz güç sorunu

Sorunsuz CD Yazma:
Profesyonel ipuçları

Tips&Tricks:
Windows, uygulamalar...

Ayın CHIPucu

Hızlı Başlat Menüsü

Windows XP'nin *Başlat* menüsünü düzenlerken, gereksiz öğeleri nasıl kaldırılabileceğinizi bu ipucundan öğrenebilirsiniz.

■ Diğer programlardan farklı olarak, işletim sistemini istediğiniz gibi biçimlendirmek pek kolay değildir. Eğer Windows XP'nin *Başlat* menüsünden memnun değilseniz, aşağıdaki işlemleri uygulayarak isteklerinizi doğrultusunda düzenleyebilirsiniz.

WINDOWS XP PROFESSIONAL

Windows XP Professional sürümündeki *Başlat* menüsünü işletim sisteminin bir parçası olan *Grup İlkesi* aracını kullanarak rahatlıkla değiştirebilirsiniz. *Grup İlkesi* penceresine ulaşmak için *Başlat/Çalıştır* komutu ile ekrana gelen pencereye "gpedit.msc" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Şimdi ekrana gelen pencereden *Kullanıcı Yapılandırması/Yönetim Şablonları/Başlat Menüsü ve Görev Çubuğu* anahtarını aktif hale getirin. *Başlat* menüsünü değiştirmek için kullanılabileceğiniz tüm seçenekleri burada bulabilirsiniz. İsteddiğiniz öğeleri açın ve *Etkin* seçeneğine tıklayın. Ekrana gelen iletişim penceresini *Tamam* düğmesine tıklayıp kapatarak, yaptığınız değişiklikleri onaylayabilirsiniz.

WINDOWS XP HOME EDITION

Buna karşılık Windows XP Home Edition sahipleri *Kayıt Defteri*'nde çalışmak zorundalar. *Başlat/Çalıştır/Regedit/Tamam* komutunu kullanarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki "HKEY_CURRENT_USER\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Policies\Explorer" anahtarını aktif hale getirin. Şimdi bu anahtar altında "1" değerine sahip birkaç yeni öge oluşturmanız gerekiyor.

Bunun için pencerenin sağ tarafındaki boş alana farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve açılan nesne menüsündeki *Yeni/DWORD Değeri* komutunu çalıştırın. Örneğin, *Başlat* menüsündeki *Oturumu Kapat* düğmesini kaldırmak için yeni oluşturduğunuz öğeye isim olarak "StartMenuLogOff" verin. Daha sonra bunun üzerine iki kere tıklayın ve *Değer Verisi* kutusuna "1" yazın.

Belgelerim klasörünü "NoSMMyDocs" ve *En Son Kullandıklarım* öğesini de "NoRecentDocsMenu" DWORD değerlerini kullanarak *Başlat* menüsünden çıkartabilirsiniz. Eğer

bilgisayarınız bir ağa bağlı değilse, *Ağ Bağlantılarım* öğesine de ihtiyacınız olmayacaktır. "NoNetworkConnections" değerini kullanarak bu öğeyi de tarihe karıştırabilirsiniz. Bilgisayarın *Kapat* düğmesini "NoClose", özel olarak hazırlanan *Intelli* menülerini "Intellimenus" ve kendi isminizi de "NoUserNameInStartMenu" değerlerini kullanarak Windows XP *Başlat* menüsünden çıkartabilirsiniz. Ancak bazı komutlara sadece bu me-

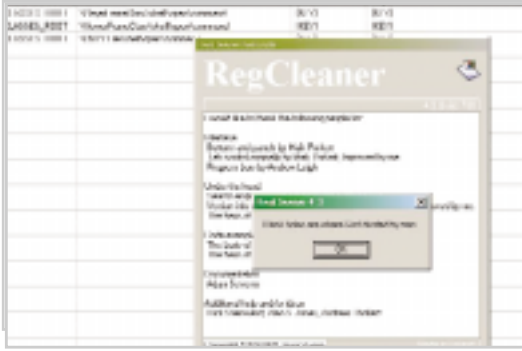
Kişisel: *Kayıt Defteri*'ne yapılacak birkaç eklenti ile Home Edition'ın *Başlat* menüsünü istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz.

nü üzerinden ulaşabileceğinizi göz önünde bulundurmalısınız. Örneğin, *Çalıştır* komutu olmadan *Kayıt Defteri*'ne buradan ulaşamayacağınız için ileride "C:\WINDOWS" klasörü ile çalışmanız gerekecektir. Bu programı ancak orada bulabilirsiniz. Bunun için masaüstüne bir kısayol oluşturmak size zaman kazandıracaktır. Şayet *Çalıştır* komutuna ihtiyaç duymayacağınızdan eminseniz "NoRun" değerini kullanabilirsiniz.

İleride fikrinizi değiştirir ve yaptığınız değişiklikleri geri almak isterseniz, panik yapmanıza gerek yok. Biraz önce oluşturduğunuz tüm öğelerin değerlerini "0" olarak değiştirin veya silin. Bunun sonucunda *Başlat* menüsü eskisi gibi görünecektir.

Sürpriz Yumurta

RegCleaner'dan Özlü Sözler

Windows'un *Kayıt Defteri*'ni temizleyerek işletim sisteminin performansını arttıran Reg Cleaner'ın geliştiricileri program içerisine eğlendirici sözler entegre etmişler. Bunları görebilmek için ilk olarak, hemen tüm sürpriz yumurtalarda olduğu gibi *Help/About* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencerenin sol üst köşesindeki *RegCleaner* logosuna [Ctrl] ve [Shift] tuşları basılı durumdayken farenin sol düğmesini kullanarak tıklayın. Bu işlemi her yaptığınızda, karşınıza farklı bir söz çıkacaktır. Bu sürpriz yumurta için Günay Geyik'e teşekkürler...

SİZ DE KATILIN!

- Siz de komik bir hata veya sürpriz bir yumurta (easter egg) bulduysanız, ekran görüntüsü (screenshot) ile birlikte ktuztas@chip.com.tr adresine gönderin. Yayınlanan her ipucu için **10 milyon TL** kazanabilirsiniz.

AYIN HATASI

Yetersiz Güç Açılışı Yavaşlatıyor

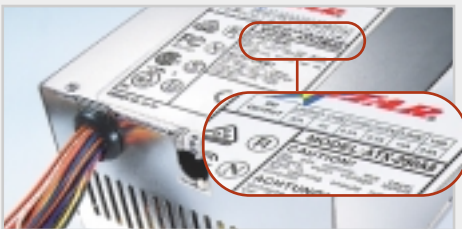
Bir donanım hatası sinirinizi mi bozdu, hemen bize iletin: **CHIP Yazı İşleri, Donanım Hatası başlığı ile Piyalepaşa Blv., Zincirlikuyu Cad. Ün İş Merkezi N0:231/3 80380 Kasımpaşa/İstanbul** veya ktuztas@chip.com.tr adresine sorularınızı gönderin.

PROBLEM: Bir okuyucumuz uzun süre tereddüt ettikten sonra, sahip olduğu Pentium II'sini çürüğe çıkartmaya ve yerine modern bir Athlon sistemi kurmaya, ama gereksiz harcamalardan kaçınmak için, eski sistemine ait ATX kasayı ve sürücülerini kullanmaya karar vermiş. Önceleri bilgisayar sorunsuz bir şekilde çalışmış, ancak bir süre sonra açılması yaklaşık olarak 30 saniye sürmeye ve daha sonra bir kere bip'leyerek açılış işlemlerini tekrar etmeye başlamış. Ardından BIOS fabrika ayarlarına geri dönmüş. Düşük çalışma frekansı ha-

ricinde eski ISDN kartının da sabit bir kesme isteğine ayarlanması sıkıntı yaratıyormuş.

HATA TESPİTİ: Sistem, ilk başta test laboratuvarında da sorunsuz olarak çalıştı. İlk tepkisini bilgisayara bir yükleme testi uyguladığımızda ve test programı 3D Mark 2000'in bir sonsuz döngüsünü çalıştırdığımız zaman verdi. Sistem herhangi bir açıklama yapmadan kapandı ve bilgisayar yeniden açıldı.

SONUÇ: Kendi aramızda sorun üzerine uzunca bir süre tartışıp, bazı tezler ortaya attık. Ardından, bilgisayarın güç kaynağını söktük ve üzerindeki açıklamaları incelemeye aldık. Kasanın güç kaynağı 250 watt'lıktı. Orijinal güç kaynağını 300 watt'lık ile değiştirdikten sonra, bilgisayar 24 saatlik çalışma testinden de başarıyla çıktı.

GÜÇSÜZ KASA: Eski ATX güç kaynağı, Athlon'a sadece 250 watt, yani gerektiğinden daha az güç verebiliyor.

Profesyonel CD oğaltma

Herşeyi

VIDEO

Pek çok son kullanıcı tatil görüntülerini CD'ye kaydedip DVD-player vasıtasıyla izlemek istiyor. Bu konudaki bilgiler yazının içerisinde. 151

MÜZİK

Kopyalama korumasına sahip müzik CD'leri, müzik endüstrisinin tercihi nedeniyle PC'lerde artık dinlenemiyor. Çözüm CHIP'te... 154

OYUN

Oyun CD'lerinin tümü kopyalamaya karşı korunuyor. Ancak orijinal CD'nin yıpranmaması için bir kopyasını alabilirsiniz... 160

DOSYA

CD-R'lar doğru şekilde kullanıldıklarında en uygun yedekleme ortamlarından biri. Önemli dosyaları güvence altına alın. 162

Kopyala

Filmler, müzikler, oyunlar ve diğer dosyalar. Bu yazıda, gerekli işlemlerin adım adım açıklandığı kategorik rehber sayesinde, CD yazma konusunda pratik bilgilere ulaşabilirsiniz. CHIP, okuyucularına bu alandaki en başarılı profesyonel araçları tanıtıyor.

Video CD yazmak

Ekonomik DVD player'lar sayesinde DVD ve CD'ler yavaş yavaş video kasetlerin yerini alıyor. Video kayıt cihazları kolay kullanımlarıyla kayıt konusunda hala rakiplerinden bir adım önde. Rehberimiz sayesinde, ücretsiz yazılımları kullanarak videolarınızı CD'ye yazmanız mümkün.

1 Codec seçmek

Videonuz sabitdisk üzerinde işlenmemiş haliyle AVI formatında önemli miktarda saklama kapasitesine ihtiyaç duyuyor. Dosyanın boyutunu küçültmek için bir codec kurmalısınız. DivX ve MPEG günümüzün en iyi sıkıştırma metotları ve aralarında yapılacak seçim kullanım amacına bağlı olarak değişiyor. DivX yüksek kalitede etkili sıkıştırma sağlasa da, videolar ancak PC ortamında izlenebiliyor. MPEG formatı daha yaygın ve MPEG 1 video-CD standardı olarak her DVD ve VCD player tarafından görünümlenebiliyor. MPEG1 bu avantajının be-

delini daha düşük çözünürlük ve sıkıştırma nedeniyle VHS kalitesiyle benzerliğiyle ödüyor. Daha yüksek bir kalite sunan MPEG 2 Super-VCD standardı, her DVD-Player tarafından oynatılmıyor. DivX'i tercih etmeniz halinde www.divx.com adresini ziyaret ederek en güncel sürümü indirebilirsiniz. DivX'in 5.02 Pro sürümü eCHIP CD'sinde Basic Kit bölümünde yer alıyor. Codec, Setup'ın ardından otomatik video işleme yazılımınızla birleşecektir. Bu görevi üstlenecek yazılımın sisteminizde eksik olması halinde Vidomi (www.vidomi.com) adlı freeware yazılım aynı amaçla kullanılabilir. Programların kurulumunun ardından 120 dakikalık bir filmi 80 dakikalık yazılabilir CD'ye aktarmanız mümkün. Aşağıda DivX yerine MPEG'i daha yakından inceleyeceğiz.

2 Videoları montajlama

Kaynağı ne olursa olsun, DV kamera, DVD, televizyon ya da web'den elde edi-

Sorunsuz CD Kopyalama

2

PROFESYONEL ARAÇ: Virtual Dub sayesinde videolarınız uygun boyutlarda kesilebiliyor. Program ücretsiz.

len görüntülerin kesme işlemini sıkıştırma, yani encoding öncesinde gerçekleştirmelisiniz. İşlem için tüm gerekli fonksiyonları beraberinde getiren birinci sınıf bir freeware mevcut. Virtual Dub aracını eCHIP CD'sinde CD-R Yazılımları bölümünde (© eCHIP-Code CD-R) bulabilirsiniz.

Reklam gibi gereksiz kısımların kırılması için Virtual Dub'u başlatın ve File/Open Video File/Video üzerinden "Direct Stream Copy"i seçin. Audio'dan Full-Processing Mode'u etkinleştirin. Alt kısımdan filmi bölümlere ayırmanız mümkün. File-Save as AVI...den oluşturduğunuz bölümleri kaydedin. Film CD'ye sığabilecek boyutlardaysa DVD cihazınızın hangi MPEG formatını oynatabildiği sorusu gündeme gelecektir. DVD cihazlarının tümü VCD'leri (MPEG1) tanıyor. Seçiminiz bu yönde üçüncü adıma geçebilirsiniz. Daha yüksek ses kalitesi ve iki farklı seslendirme seçeneği anlamına gelen SVCD için sekizinci adıma atlayın.

3

TMPGEnc kurulumu

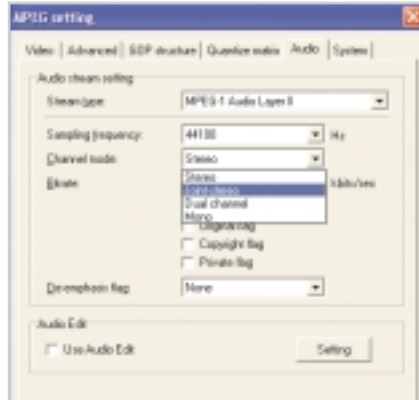
Video encoding'in MPEG1 formatında gerçekleştirilmesi için eCHIP CD'sinde CD-R Yazılımları altında ulaşabileceğiniz TMPGEnc'den yararlanın. Program dosyalarını bir klasöre kaydedin ve EXE dosyasını başlatın. Video Source'un yanındaki düğmeye tıklayarak, sabitdiskteki gerekli video dosyasını arayın. "Audio Source" için de aynı dosyayı seçin.

4

Uygun ayarlamalar

TMPGEnc, bir video CD şablonuyla birlikte geliyor. Load'a tıklayarak Vide-

oCD (PAL).mcf'yi seçtiğinizde, çözünürlük ve bitrate için doğru parametreleri ayarlamış olacaksınız. Settings'e tıklayın ve diğer ince ayarları tamamlayın. Video alanından Motion Search precision'da High Quality(slow'u seçin. Advanced kayıt kartındaki Video Source Type liste alanından Interlace'e tıklayın. Field Order'dan Top field first (field A)'yi seçin. Source Aspect Ratio'daki 4:3 625 line (PAL) formatı uygun bir seçim. Video Arrange Mode'dan Full screen (keep aspect ratio) ile en iyi sonuçları elde edebilirsiniz.

5

YER TASARRUFU: Joint Stereo seçeneğini etkinleştirdiğinizde, resim kalitesi için bitrate'in artırılması imkanı doğacaktır.

5

Ses kalitesini ayarlamak

Sound kartındaki Channel Mode'dan Joint Stereo seçeneğini işaretleyin. Stereo ile aradaki fark hissedilemeyecek miktarda kalacak ve Encoder bu sayede tasarruf sağlanan alanı film için kullanılabileceğinden, görüntü kalitesi artırılacaktır. Ayarlamaların yer aldığı pencereyi kapatın ve Load'a tıklayın. "EXTRA" alt klasöründen "UNLOCK.MCF"ye tıklayarak tüm seçeneklere erişim sağlayın. Şimdiye dek yapılan ayarlamalar korunacaktır. Audio bitrate'i "128 kbits/sec"e ayarlayın ve Setting'den Video/Bitrate alanına "1246" değerini girin.

6

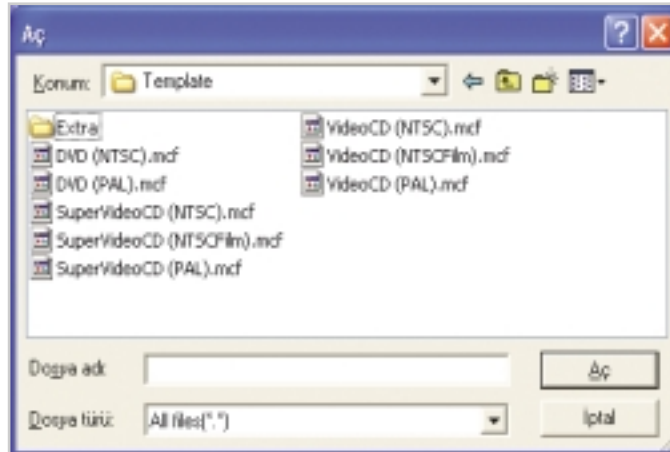
Encoding'i başlatmak

Ayarlamaların tamamlanmasıyla birlikte encoding'i gerçekleştirebilirsiniz. Start'a tıkladığınızda sıkıştırma başlayacaktır. İşlemcinin performansı ile doğru orantıda birkaç saatlik bekleme süreleri söz konusu olduğundan, bilgisayarı gece bu amaçla çalışmaya bırakmak uygun bir yol.

7

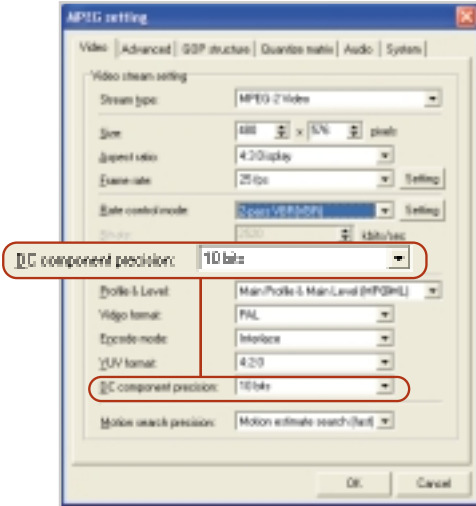
Videoyu CD'ye yazmak

Herhangi bir CD yazma programını başlatın. Örneğimizde eCHIP CD'sinde CD-R yazılımları altında ulaşabileceğiniz Nero kullanıldı. Yeni bir proje başlatın ve Video-CD'yi seçin. MPEG dosyalarını sağ pencereden soldakine taşıyın. Nero dosyaları gözden geçirdikten sonra yazma sürecini başlatacaktır.

3

KONFORLU: TMPGEnc adlı ücretsiz yazılım, profil dosyalarında Video-CD için uygun ayarlamaları barındırıyor.

9 DÜZELTİLMİŞ: DC component precision'ı "10 Bit"e ayarlayarak, resim kalitesini biraz daha arttırabilirsiniz.

8 Super VCD oluşturmak

Super Video-CD görüntüleyebilen bir oynatıcıya sahipseniz, verilerinizi bu formatta kaydedebilir ve CD'ye aktarabilirsiniz. Bu sayede daha yüksek resim kalitesi, daha yüksek çözünürlük ve ihtiyaç halinde ikinci bir dilde seslendirme mümkün olacaktır. TMPGEnc ile video dosyasını açın ve *Setting'e* tıklayın. *Stream Type'da* *MPEG-2 Video'yu* seçin ve *Size* kısmından "480X576 Pixel"i ayarlayın. Ekran formatından genellikle 4:3 olan filmin gösterim formatını seçin. *Framerate* değeri "25 fps" olmalı. *Rate Control Mode* için "2-pass VBR (VBR)"yi girin.

Seçeneğin yanındaki *Setting'e* tıklayın. *Maximum bitrate* için "2472", *Minimum bitrate* içinse "1246" değerlerini girin. Average bitrate değerinin her film için yeniden hesaplanması gerektiğinden eCHIP CD'sinde DVD'den Rip bölümündeki Advanced Bitrate Calculator'u kullanabilirsiniz. Araçla elde ettiğiniz değeri uygun alana kaydedin.

9 Video formatını ayarlama

Video format'ı kontrol ederek "PAL"ın seçtiğinden emin olun. *DC component precision* için bit değerini "10" olarak ayarlayın. *Motion Search Precision'da* "High Quality (slow)"u seçin. *Advanced* alanındaki *Video Source Type* için "Inter-

laced"i tercih edin.. *Video Arrange Mode'dan* "Full Screen(keep aspect ratio)"ya tıklayın.

10 Sesleri ayarlama

Audio kartından *StreamType'ı* bulun ve "MPEG-1 Audio Layer II"ı seçin. *Channel Mode'u* "Joint Stereo"ya ayarlayın ve *bitrate* alanına "128" değerini girin. *System'de* Type 2'den MPEG-2 Super Video-CD (VBR) liste öğesine tıklayın. Son adım olarak encoding'i başlatın.

11 S-VCD yazmak

CD yazma aracındaki kayıt işlemini, Video-CD'ler için uygulanan 7. adımla benzer şekilde gerçekleştirebilirsiniz. Tek fark, proje için Super Video-CD'yi seçmek zorunda olmanız.

12 DVD kopyalanabilir mi?

DVD yazıcı fiyatlarının yüksek olmasının temel nedeni, film endüstrisinin piyasadaki DVD'ler için oyun CD'lerine benzer donanımsal kopyalama korumalarına başvurmaması. Dosyalar, CSS adındaki yazılıma dayalı şifreleme yöntemleriyle korunuyor. Ancak koruma, ücretsiz yazılımlar tarafından herhangi bir ek araca dahi gerek olmaksızın kırılabilir ve DVD dosyalarının dönüştürülmesi, MPEG ve DivX formatlarına uygun hale getirilmesinin önünde hiçbir engel kalmıyor.

DVD'lerin analog olarak, yani standart video kablosu üzerinden video kasede kopyalanması denendiğinde, Makrovision kopyalama koruması devreye girecektir. Dijital bir ortam olmasına karşın Makrovision gibi tümüyle analog bir yöntemle korunması şaşırtıcı. DVD, grafik kartı ya da DVD player üzerinden Makrovision'ın oluşumuna neden oluyor. Sürücü patch'leriyle grafik kartlarında bu oluşumu engellemek ve bazı DVD player'larda devre dışı bırakmak mümkün. Harici filtreleme kutuları bu iki yöntemin işe yaramadığı durumlar için.

Müzik CD'lerini Çoğaltmak

Pahalı bir müzik CD'si satın aldınız, ancak sizi bir sürpriz bekliyor. Kopyalama koruması nedeniyle bu yeni CD'yi hiçbir yerde kullanamıyorsunuz. CHIP bu engeli nasıl aşabileceğinizi açıklıyor.

1 Uyumlu sürücüyü seçmek

Kopyalama korumasına sahip müzik CD'sini PC'nizdeki tüm sürücülerde deneyin. Sürücülerin birinin CD'yi okuyamaması diğerinde de aynı soru-

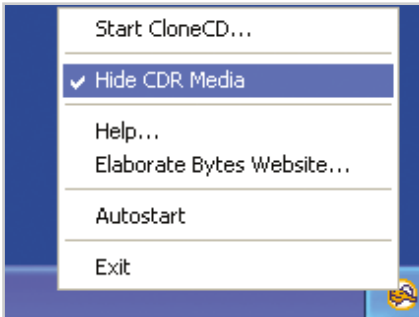
nun yaşanacağı anlamına gelmiyor. CD yazıcıyı elinizdeki en son alternatif olarak görmelisiniz, çünkü yalnızca bu sürücü, ATIP (Absolute Time in PreGroove) okuma dezavantajına sahip. Bu özellik, CD çekmecesinde yer alan medyanın yeniden yazılabilirliğini kontrol

ediyor. ATIP, kopyalama koruması programlayıcıları tarafından, bu alana yanıltıcı bilgiler girilerek kullanılıyor. Bu sayede yazıcının CD'yi okuması engelleniyor ve sistemin çökmesi sağlanıyor.

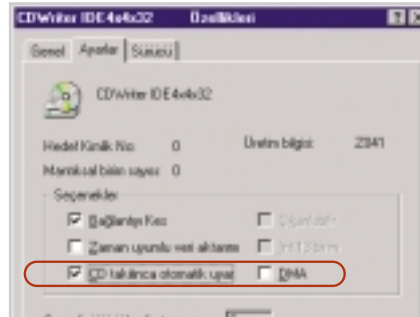
Bu zafiyeti giderebilen CD kopyalama aracı CloneCD'ye eCHIP CD'sindeki CD-R Yazılımları bölümünden kolayca erişebilirsiniz. Aracı kurun ve *Başlat* çubuğunun en sağındaki *Clone CD* simgesine tıklayın. "Hide CDR Media"yi seçtiğinizde CD yazıcı artık ATIP'i okuma girişiminde bulunmayacaktır.

2 CD tanımanın iptali

Windows'un CD tanıma mekanizması bir takım sorunlara yol açıyor. Sürücüye yerleştirilen CD'ler otomatik olarak başlatılabilir de o diskin autostart.exe dosyasına tıklanarak da aynı işlem rahatlıkla gerçekleştirilebilir. "Başlat-Ayarlar/Denetim Masası" üzerinden "Sistem"e iki kez tıklayın. "CD Sürücüsü" seçin ve "CD takılınca Otomatik uyar" ifadesinin önündeki onay işaretini kaldırın.

1 SAKIN: "Hide CDR Media", rahatsız edici Audio CD'ler karşısında "soğukkanlılık" kazandırıyor.

2 ENGEL: "CD takılınca otomatik uyar"ın önündeki işareti kaldırın.

MÜZİK KOPYALAMA KORUMA MEKANİZMASININ ÜZERİNİ BOYAMAK

» Post-it yada ispirtolu kalemle, en yeni kopya korumaları da aşılabiliyor

Sony'nin kopyalama koruma metodu Key2Audio ufak bir yapışkanlı not kağıdı ya da suda çözünür ispirtolu kalem sayesinde kırılabilir. Durumun açıklık kazanması tüm dünyada yankı uyandırdığından, Sony kendi kopyalama korumasını iyileştirmek zorunda kaldı. Bu nedenle yöntemin nasıl uygulanacağını ve yeni sisteme karşı nasıl çözüm üretebileceğinizi okumanızı öneriyoruz.

Kopyalama koruması, CD üzerinde geçersiz veriler içeren bir iz olarak audio alanının ardında yer alır. Bu varlık PC sürücülerini yanıltarak müziğin bu cihazlarda dinlenmesine engel olur. Daha "aptal" olarak nitelendirilebilecek normal müzik CD oynatıcılar, audio izlerini diğer verileri dikkate almadan okur. Yanıltıcı verilerin yer aldığı track'in kapatılması halinde, bilgisayar sürücüsü TOC'da (Table of Contents-İçerik dizini) belirtilen konumda hiçbir şey bulmaz ve medyayı normal bir audio-CD olarak algılar. Bir süre önce elimize ulaşan Celine

Dion CD'si geliştirilmiş kopyalama korumasına sahipti. Yeni olan, veri track'inin başladığı yüzey alanının şimdiye dek olduğu gibi ince bir halka sayesinde tespit edilebilir olmayışı idi. Yeni korumanın aşılabilmesi için daha fazla deneme gerekli. Post-it parçacığını CD'nin kenarındaki herhangi bir yere yapıştırdığınız ve CD yazıcınızda okunmasını sağlayın. Tüm track'ler tanımlanamayacaktır. Post-it'i bir miktar dışarıya taşıdığınızda daha

fazla audio-track dinlenilebilecektir. Tüm şarkılar sorunsuz okunana dek denemeleri sürdürün.

DİKKAT! Post-it metodunun bir takım riskler taşıdığı ortada. Oluşan ısı ve yüksek dönüş hızı, kağıdın sürücünün içersine düşerek cihaza zarar vermesine neden olabilir. Suda çözünür ispirtolu kalemler riski azaltacaktır. Testte siyah Stabilo OHPen Non-Permanent kalem kullanıldı.

TEKNOLOJİYE KARŞI İSPİRTOLU KALEM: Suda çözünür bir marker sayesinde kopya koruması mekanizmalarını etkisiz hale getirir. Dış halkanın görülemediği koruma karşısında da aynı yöntem uygulanabilir.

Sorunsuz CD Kopyalama

3 Alternatif CD sürücüler

Windows 98 SE'de CD sürücünüz için değiştirilmiş yazılım sürücülerini kullanabilirsiniz. Bu sürümdeki "CDFS.VXD" (Compact Disc File System) kopyalama korumasına sahip CD'lerin audio track'lerini gösteremiyor. www.maz-so-und.com/archives/cdfs.zip adresinde alternatif bir sürücü bulabilirsiniz. Dosyayı C:\Windows\System\IOSUBSYS klasörüne taşıyın. Eski sürücünün üzerine kopyalamak yerine, ihtiyaç halinde yeniden başvurabilecek şekilde eski dosyayı yeniden adlandırın.

Yüzde yüz stabilite sağlayamayan ve zaman zaman PC'nin çökmesine neden olabilen alternatif sürücü, tüm müzik CD'lerini tanıyarak Windows Gezini

penceresinde görüntüleyebiliyor. Sürücüye tıklamanız halinde müzik verilerini Wave dosyaları olarak saklayan Stereo-16 Bit – 441100 adıyla bir klasörle karşılaşacaksınız. Buradaki dosyaları herhangi bir CD yazma programını kullanarak kopyalamak mümkün. Başarısızlık halinde bir sonraki denemeyi CloneCD ile gerçekleştirin.

4 CloneCD'yi kullanmak

Müzik CD'sini CD sürücüye yerleştirmeden önce CloneCD'yi başlatın. Çekmeceyi açın ve CD'yi üzerine yerleştirin. Ancak bu kez çekmeceyi kapatmayın. File menüsünden Read to File'a tıklayın. CloneCD sürücüyü kapayacak ve

Windows'a özgü yükleme kontrollerini geçecektir.

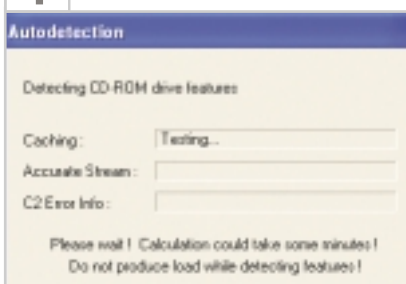
Kopyalama korumasının türüne ve sürücüye bağlı olarak CD'nin okunması için bir ya da iki dakikalık bekleme süresi söz konusu olabilir. Sürenin çok daha uzun olması halinde aygıt CD'yi okumayabilir. Bu durumda aynı işlemi bir başka sürücüde gerçekleştirmeyi deneyin.

Okumanın başarılmasının ardından sonraki iletişim penceresinden Audio CD simgesine sağ fare tuşuyla tıklayın ve Edip'i seçin. "Read Subchannel Data from Data Tracks" ve "Regenerate Data Sectors" ifadelerinin önüne onay işareti koyun. Audio Read Settings'in altından "Read Subchannel Data from Audio Tracks" ve "Only read the first Session" ayarlarını aktive edin. Error Hand- →

MİNİ ATÖLYE: EXACT AUDIO COPY (EAC)

» Müzik CD'lerini yazılımın sunduğu destekten yararlanarak kopyalamak

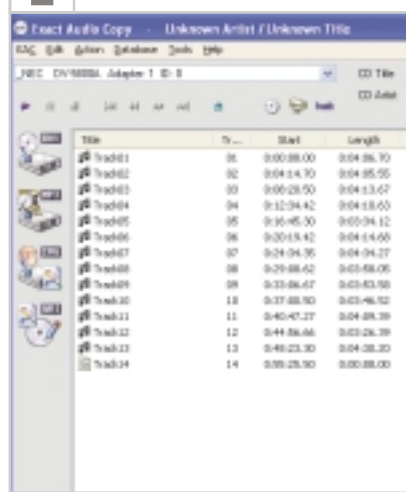
1 EAC'ı doğru ayarlamak

Exact Audio Copy, müzik CD'lerinin kopyalanmasında kullanabileceğiniz MP3'lerin de kolaylıkla üretilebildiği mükemmel bir çözüm. FreeDB CD-TitleBank online bağlantı imkanı yazılımın bir diğer özelliği.

Artık uzun şarkı adlarını girmek yerine, bu yorucu işlemi Exact Audio Copy'ye devredebilirsiniz. eCHIP CD'sinde CD-R Yazılımları bölümünden yükleyebileceğinizden, yazılımı ayrıca internetten indirmenize gerek kalmıyor. Kurulumun ardından, öncelikle mevcut sürücüler ve onların müzik CD'lerinin okuma konusundaki yetenekleri sınanacağından bir diski deneme amacıyla CD'de hazır tutun. Ayarlamaları test etmek isteyip istemediğiniz sorulduğunda Yes'e tıklayın. Bu, programın gerekli düzenlemeleri daha etraflıca düzenleyebilmesini ve üretici verilerini doğrudan kabul etmek yerine sürücüyü kendinizin test etmesini sağlar.

2 Kopyalar hazırlamak

Kopyalanacak CD'yi sürücüye yerleştirin ve sürücü çekmecesini kapatın. EAC penceresinin sol üst kısmından kullanılacak sürücüyü seçin. CD'ye bağlı olarak değişiklik gösteren kısa bekleme süresinin ardından içerik penceresinin orta kısmında görüntülenecektir. Kopyalama korumasına sahip CD'lerde normal müzik CD'si track'lerin yanı sıra bir ya da daha fazla veri izi yer alır. CD üzerindeki mevcut track'lerden bir kısmı genellikle hesaba katılmaz. Bu nedenle EAC'ın içerik dizinini kendi başına yeniden oluşturmaya izin verin. Action menüsünden Detect TOC Manually'i seçtiğinizde doğru dizin oluşturulacaktır.

3 WAV dosyalarını yazmak

"Database-Get CD Information From-Remote freedb"komutlarıyla Exact Audio Copy track'lerin her birine otomatik olarak doğru adları verecektir. Sol fare tuşuyla tüm track'leri işaretleyin ve Wav düğmesine tıklayın. Exact Audio Copy CD-Track'lerini WAV dosyaları halinde sabitdiske aktarır. Nero gibi CD kopyalama programları sayesinde dosyaları kolaylıkla CD-R'a taşıyabilirsiniz. EAC gerçekte bu işlemi ek bir yazılıma ihtiyaç olmadan yapabilir de az sayıdaki yazıcı modeli ile uyumlu. CD yazıcınızın bu şanslı modellerden biri olup olmadığını deneyerek Nero ya da benzer yazılımlara başvurmadan işlemi tamamlayabilirsiniz.

ling'den *Abort on Read Error* ve *Don't report read errors*'ün önündeki onay işaretlerini kaldırın ve yerine *Intelligent Bad Sector Scanner*'in onay kutusunu işaretleyin OK ve *Next* ile bir sonraki menüye ulaşın. Image dosyası için bir kayıt konumu belirleyin ve OK'e tıklayın.

Sonrasında image'ı CloneCD ile yazılabilir CD'ye aktarmanız gerekecektir. Image'ın doğru yazılamaması ve başka bir ek işleme gerek olmadan CD'ye kopyalanamaması halinde, bu sefer de CD Mage programından faydalanmanız gerekecektir.

5 Özel image çıkarmak

CD Mage'in yardımıyla sabitdisk üzerindeki Image dosyasından Wave dosyalarının tümünü ya da bazılarını çıkarabilirsiniz. Image'ın CloneCD kaynaklı olması şart olmadığından, CD Mage diğer CD kopyalama yazılımlarının image dosyalarını da işleyebiliyor.

Programın başlatılmasının ardından müzik track'lerinin listesi görünür hale gelecektir. Doğruluklarını sınamak için parçalardan herhangi birine tıklayın ve *Show Player*'ı seçin. CD Mage'in oynatmada başarılı olması halinde track'leri kaydedebileceksiniz. *Audio as pulldown* penceresinden *Wave Files*'ı seçin. İstedığınız tüm müzik parçalarını işaretleyin ve ardından *Extract Tracks* düğmesine tıklayın.

Metodun en büyük avantajı, aracın track'leri doğrudan ve istenilen şekilde image dosyasından wave dosyası formatında çıkarıp alabilmesi. Dosyalar bu sayede herhangi bir CD kopyalama yazılımıyla müzik CD'sine aktarılabilir ya da MP3 dosyasına dönüştürülebilir.

6 Diğer faydalı yazılımlar

Image metodunun boşa çıkması halinde eCHIP CD'sinde CD-R Yazılımları bölümünden erişebileceğiniz Exact Audio Copy aracını kullanabilirsiniz. Exact Audio Copy'nin tam olarak nasıl kullanılacağı ve en iyi sonucun ne şekilde elde edileceği 156'daki kutuda yer alıyor.

PROFESYONELLER İÇİN

» DivX-CD'sinde 100 MByte daha fazla yer

■ 700 MByte. Günümüzden dört yıl önce PC sahipleri yaklaşık bu boyutlarda bir sabitdisk sahibi olmaktan mutluluk duyabiliirdi. Ancak bugün bu rakam neredeyse anlamını yitirmiş durumda ve DivX tutkusu nedeniyle CD saklama kapasitesinin sınırlarına kısa sürede ulaşılmakta. Pek çok kez DivX'e dönüştürülen videolar tek bir CD'ye tümüyle sığdıramıyor.

Mode 2 CD Maker, bu durum karşısında yazılabilir CD'nin yeniden nefes alabilmesini ve onun yüzde on daha fazla veri depolayabilmesinin önünü açıyor. Tek kusur, depolama kapasitesinin standardın üzerinde kullanılması neticesinde hata düzeltme konusunda bir takım zafiyetlerin oluşabilmesi ve CD üzerindeki çiziklerin saklanan verileri kolayca kullanılamaz hale getirebilmesi. Bu nedenle Mode 2 CD Maker çözümü daha çok bir PC'den diğerine arşiv medyası olarak köprü görevini üstleniyor. İhtiyaç duyulan yazılımların güncel sürümlerini http://webs.ono.com/usr016/de_xt/mcf.html adresinden indirebilirsiniz.

IMAGE OLUŞTURMAK

Yazılabilir CD kapasitesinin artırımı şu şekilde gerçekleşiyor: İkinci adımda CD'ye kopyalayacağınız image dosyasını özel bir formatta oluşturun. Bu amaçla "MODE2CDMAKER-B11.ZIP"i yeni bir klasöre açın. *DOS Komut İstemi*'ni açmak için *Başlat/Programlar/Donatılar*'dan MS-DOS komut istemini başlatın. "cd" komutu yardımıyla Mode2 CD Maker'ın yer aldığı klasöre

geçin. Programın c:\Program Files\MAKE2' adresinde yer alması halinde komut "cd c:\program files\make2" şeklinde girilmelidir. Örneğin DivX dosyalarını CD'de 1.AVI ve 2.AVI adlarıyla D:\DIVX klasörüne kopyalamak istiyorsanız komut aşağıdaki gibi olmalıdır.

```
mode2cdmaker.exe -m d:\divx\→
1.avi d:\divx\2.avi
```

[Enter] düğmesine tıkladıktan sonra CD'ye kopyalayacağınız image oluşturulur.

VIDEO DOSYALARINI KOPYALAMAK

Program *Image* dosyasını "BIN" formatında Mode2 CD Maker'la aynı dizinde oluşturdu. Bu image'ı teoride her kopyalama programıyla birlikte kullanabilirsiniz. Nero'da *File* menüsünden *Burn Image*'a tıklayın ve BIN dosyasını yükleyin. Bir sonraki menüden *Image Type*'dan *Data Mode 2*'yi seçin.

YAZILAN CD'NİN OYNATILMASI

Film izleme keyfinin CD üzerinden direkt yaşanabilmesi için uygun codec'i kurmalısınız. Bu nedenle RIFF-CDXAFILTER-TEST6.ZIP dosyasını açın ve REGISTER.BAT'a iki kez tıklayın. DAT_ASOS.REG çalıştırıldığında player'ın codec'i tanıyabilmesi için gerekli değişiklikler registry'e aktarılacaktır. Media Player'ı açın ve *Başlat* menüsünden *Çalıştır*'a tıklayın. "mplayer2" komutunu girin. Dosyaları CD'den Media Player penceresine sürükleyip bıraktığınızda film gösterilmeye başlayacaktır.

Sorusuz CD Kopyalama

7 Feurio'dan yardım almak

Müzik CD'niz şimdiye kadar uyguladığınız tüm yöntemlere karşı koyabildiyse, deneme sırası Feurio adlı yazılımda. Programın demosu eCHIP CD'sinde (© eCHIP-Code CD-R). Feurio'yu kurun ve ardından Feurio CD-Manager'ı başlatın. Okumanın gerçekleştirileceği sürücüyü seçin. Tıpkı CloneCD'de olduğu gibi CD'yi sürücüye çekmeceyi kapamadan yerleştirin. *Copy Source* pencere-

sinden *Reload*'a tıkladığınızda, yazılım tüm audio track'leri listelemeli. Sürük-&Bırak metoduyla dilediğiniz müzik parçalarını sağ kısımdaki proje penceresine taşıyın. Feurio CD-Writer ile derlemenizi CD-R'a aktarabilirsiniz.

8 Son çare: Clony XXL

154'te açıklanan Post-it dahil hiçbir metodun işe yaramaması halinde, son

çarenin adı Clony XXL. Araç, uygulanan kopyalama koruma metodlarını tanıyor ve doğru ayarları doğrudan CloneCD yazılımına aktarıyor.

Kopyalamaya karşı korunan oyun CD'lerini çoğaltırken izlediğiniz adımları takip edin. Bu konudaki rehberimiz bir sonraki bölümde "Oyun CD'lerini çoğaltmak" başlığı altında sizi bekliyor. Oyun CD'leri için anlatılan ayarlar çoğunlukla müzik CD'leri için de geçerlidir. Clony XXL'i eCHIP'te CD-R Yazılımları altında bulabilirsiniz.

Oyun CD'lerini Çoğaltmak

Orijinal oyunlar pahalı. Oyun severler haklı olarak gündelik kullanım amacıyla CD'lerini kopyalamak istiyorlar. Modern kopya korumalarına rağmen pek çok orijinal CD kopyalanabiliyor.

1 Kopyalama araçları

CloneCD, ClonyXXL ve yazıcının denetimini üstlenecek uygun ASPI sürücülerini kopyalama için gerekli. Bu araçlar eCHIP CD'sinde CD-R Yazılımları altında yüklenmeyi bekliyor. CloneCD ve Clony XXL'i daha önce belirtilen şekilde kurduktan sonra geriye ASPI sürücüsü kalıyor. EXE dosyasına iki kez tıklayın ve sıkışık haldeki programın dosyaları-

nın açılacağı klasörü seçin. ASPI-INST.EXE dosyasına iki kez tıklayın ve direktifleri yerine getirin.

2 CD'nin doğru takılması

Kopyalanacak CD'yi yazıcıya yerleştirin ve ClonyXXL'i başlatın. *Select CD-ROM Drive or CD*'den yazıcı modelini seçin ve *Scan Options*'a tıklayın. "DummyFiles" ve *Bad Sectors*'un yanındaki onay

3 Taramayı başlatmak

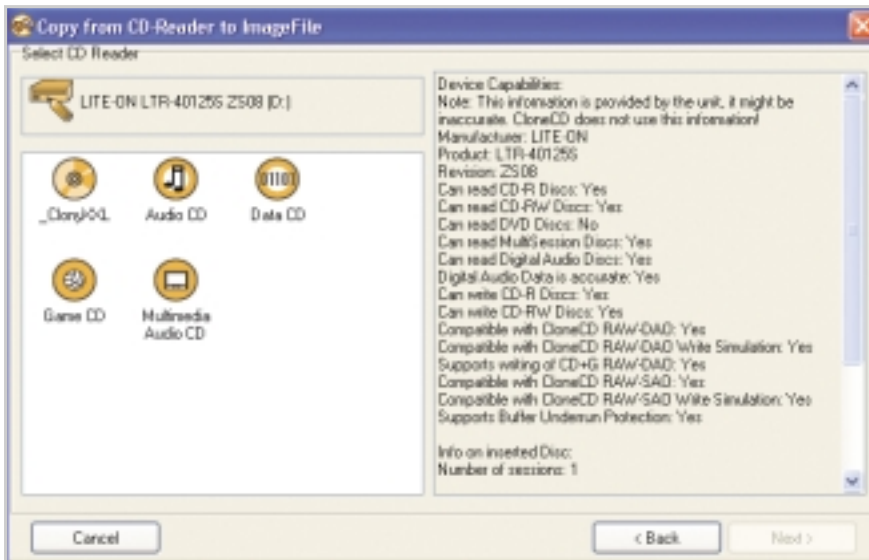
CD'nin Clony XXL tarafından taranmasını sağlamak amacıyla *Scan CD*'ye tıklayın. Normal koşullarda CD'nin kopyalama koruması en geç birkaç dakika içerisinde tanımlanacak ve pencerenin ortasında listelenecektir. *Start Clone CD*'ye tıklayın ve CloneCD aracına ClonyXXL'den direkt geçiş sağlayın.

4 Verileri aktarmak

CloneCD'de *File* menüsünden *Read to file*'a tıklayın ve ClonyXXL profilini seçin. Kusursuz kopyalama için ihtiyaç duyulan tüm kopyalama ayarları burada kayıtlı. *Next*'e tıklayın ve ardından *Browse* düğmesini kullanarak image dosyasının kaydedileceği konumu seçin. OK'a tıklayarak 1:1 kopyanın sabitdiske yazılmasını sağlayın. İşlem kopyalama korumasına bağlı olarak birkaç saat sürebilir.

5 CD yazmak

File menüsünden *Write from File*'a tıklayın ve önceden tamamlanan image'ı seçin. *Next* düğmesi ile verileri CD'ye yazdırın. Artık oyun CD'nizin kusursuz birebir kopyası elinizde. →

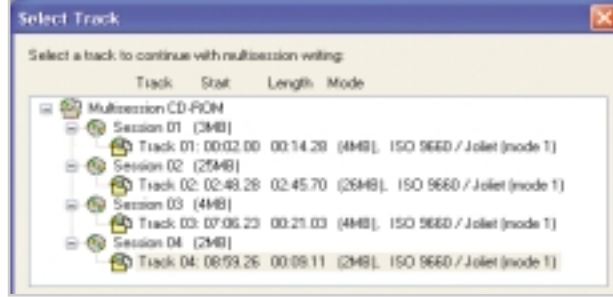
4 AYARLARIN TRANSFERİ: Clony XXL, CloneCD açılırken kapanıyor ve doğru değerleri bu programa aktarıyor.

Veri CD'lerini Kopyalamak

Çoklu ortam özellikleri karşısında CD'nin asıl ortaya çıkma amacı unutuldu. Dosyaların taşınması ve önemli verilerin yedeklenmesi alternatifinden aşağıdaki ipuçlarıyla yararlanabilirsiniz.

1 Doğru formatın seçilmesi

CD'yi dosya taşıma ortamı niteliğiyle en uygun şekilde kullanabilmek amacıyla Nero'yu başlatın ve ardından *File* menüsünden *New*'a tıklayın. Ayarların gerçekleştirildiği iletişim penceresi açıldığında sol kısımdan *CD-ROM (ISO)*'yu seçin ve *New*'a tıklayın. CD'ye bir isim atayın ve bunu yapmak için *New*'a tıklayarak dilediğiniz metni girin. Sağ kısımdaki pencereden kaydedilecek dosyaları bulun ve onları sol fare tuşunu basılı tutarak sol pencereye taşıyın. Dosya arşiv CD'lerini asla 16X'nın üzerindeki hızlarda oluşturmayın. Ka-

3 TUTUMLU:
Multisession
sayesinde dosya arşiv CD'leri için her defasında yeni bir CD'yi ambalajından çıkarmanıza gerek kalmıyor.

rışıklık ihtimali artacağından ve hata oranı yükseleceğinden hata düzeltme desteğine rağmen veriler kaybedilebilir.

2 Image dosyası oluşturma

Nispeten eski bir CD yazıcıyla çalışmanız durumunda öncelikle image dosyasının oluşturulması fayda sağlayacaktır. Ufak boyutlu çok sayıda dosya hızla Buffer underrun oluşumuyla sonuçlanabilir. Nedeni, okuma kafalarının sıklıkla konum değiştirmek zorunda kalmasıdır. Bu durumda veri transfer hızı azalacaktır.

Bu sorun yalnızca CD yazıcının buffer underrun'ı engelleyebilecek teknolojiyle donatılmamış olması ihtimalinde gündeme gelir. Aksi halde kopyalamayı başlatmak için *File/Write CD*'ye tıklayın. Image oluşturmaya karar ver-

der/*Choose Recorder* menüsünden gerçek CD yazıcıyı etkinleştirin ve önceden oluşturulan image'ı seçin. Geri kalan adımlar kendiliğinden gerçekleştirilecektir.

3 Multisession yazmak

Yedekleme için dosya arşiv CD'lerinden faydalaniyorsanız, her kayıt için yeni bir CD kullanmanız gerekmez. Güncellemeyi yeni bir session olarak CD'ye aktarmanız yeterli olacaktır. Ancak her oturumun içerik dizininin 20 MByte alana ihtiyaç duyduğunu unutmayın.

CHIP yeni yazılımların sunduğu packet-writing'i şu an için kullanmanızı tavsiye etmiyor. Yazıcının bir disket sürücü gibi kullanılabilmesi ilk bakışta hoş bir özellik gibi görünebilir. Oysa bu sürücüler bazı sistemlerde çok fazla probleme neden olabiliyor. Bu sebeple multisessions'ı tercih ederek CD'nin okunması sırasında yaşanabilecek uyum sorunlarıyla karşılaşmamayı sağlayın. Multisession için daha önceden bir kısmı kullanılan CD'yi sürücüye yerleştirin ve Nero'yu başlatın. *File* menüsünden *New*'a tıklayın ve *CD-ROM (ISO)*'yu seçin. *Multisession* alanından *Continue Multisession disc*'i etkinleştirin. *New*'a tıkladığınızda yazıcı CD'yi okuyacak ve içeriği görüntüleyecektir. Artık dosyaları listeden çıkarabilir ya da yenilerini ekleyebilirsiniz. Son olarak tüm dosyaları kopyalayın. ■

FK / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

2 DAHA GÜVENLİ: Çok sayıda küçük dosya söz konusuken, image oluşturmak daha iyi bir seçim.

TEK BAKIŞTA TÜM KOPYALAMA KORUMA MEKANİZMALARI

Kopya Koruma Yönt.	Tanıtma Belirtileri
SAFE DISC	CD'de belirli dosyalar mevcut (örneğin 00000001.TMP)
SAFE DISC V2	CD'de belirli dosyalar mevcut (örneğin 00000001.TMP)
SECURUM ESKİ	CD'de belirli dosyalar mevcut (örneğin CMS16.DLL)
SECURUM YENİ	Windows klasöründe belirli dosyalar mevcut
LASERLOK 1+2	CD'de Laserlok isimli gizli klasör
CD-COPS	GZ_, Qz veya W_X uzantılı dosyalar
DISK GUARD	CD üzerinde IOSLINK.VXD ve IOSLINK.SYS isimli dosyalar
PROTECTCD-VOB	CD, standartlara uygun olmayan klasörler içerir.
LOCK BLOCKS	Orijinal CD'de veri alanında 3-5 mm genişliğinde bir iz mevcut
STARFORCE	Kesin belirtileri yok
HATALI SEKTÖRLER	Hatalı sektörler okunmayı engeller
KEY2AUDIO	Değiştirilmiş içerik dizini
CACTUS DATA SHIELD 100	Değiştirilmiş içerik dizini
CACTUS DATA SHIELD 200	Değiştirilmiş içerik dizini (CD'de genellikle CACTUSPJ.EXE isimli dosya)
DUMMY FILES	CD, 650 Mbayt'tan büyük sahte bir dosya içerir

İPUÇLARI EYLÜL 2002

» WINDOWS

1	Windows 2000: MSCONFIG'i Windows 2000'de de kullanmak	164
2	Windows Scripting Host: Uygulamaları otomatik olarak kapatmak	164
3	Windows 98, Me, 2000: "Birlikte Aç" listesindeki yanlış öğeleri kaldırmak	166
4	Windows 98, Me: Denetim Masası'na özel logo eklemek	166
5	Windows Me: Bir sistem dosyasını yeniden yüklemek	168
6	Windows 2000: Ekran ayarlarına yeniden ulaşabilmek	168

» UYGULAMALAR

7	Word 97, 2000, XP: Belgeleri yazıcıdan bağımsız olarak biçimlendirmek	170
8	Word 2000: Makrolardaki WordBasic hatasını önlemek	170

» OKUR SORULARI

9	Word 2000: Kodlanmış dosyaları açarken yaşanan sorunlar	172
10	MP3: MP3 şarkılarının isimlerini Word kullanarak yazdırmak	172
11	Word 2000: Word dokümanlarını parola ile korumak	172

1 Windows 2000

MSCONFIG'i Windows 2000'de de kullanmak

MSCONFIG, *Windows 98 altında sistem açılış sürecindeki işlemleri ve daha fazlasını gözler önüne serer. Ancak bu kullanışlı araç, Windows 2000 altında mevcut değildir.*

İpucu: MSCONFIG, yani *Sistem Yapılandırma Hizmet Programı* Windows 2000 standart kurulumunda yer almaz. Ancak bunun yerine Windows 2000 altında kullanılmak üzere HELLA Systems tarafından özel olarak geliştirilmiş ve ücretsiz olarak yayınlanan MSCONFIG aracını CHIP CD'sinden (© eCHIP-Code **Pratik**) yükleyebilirsiniz.

Aracın bulunduğu Zip dosyasını açtıktan hemen sonra, herhangi bir kuru-

luma gerek kalmadan kullanmaya başlayabilirsiniz. MSCONFIGW2K aracı ile SYSTEM.INI, WIN.INI ve BOOT.INI dosyalarına erişebilirsiniz. Windows 2000 altındaki hizmetleri tek tek etkinleştirebilir ve otomatik olarak başlatılan tüm programları kontrol edebilirsiniz.

2 Windows Scripting Host

Uygulamaları otomatik olarak kapatmak

Verilerinizi sık sık yedeklediğiniz için bilgisayarınızı 24 saat açık bırakıyorsunuz. Genellikle siz veya diğer kullanıcılardan biri, bir programı açık bıraktığı için söz konusu yedekleme işlemi çalışmıyor.

İpucu: Windows'u, Windows Scripting

Host (WSH) ve VBScript uygulama dili ile otomatik hale getirebilirsiniz. Bu uygulama dili özellikle Access gibi Office uygulamalarıyla iyi çalışıyor. Ancak VBScript zaten açık olan bir Office uygulamasına erişemez ve bunu kontrol edemez. Anlatılan komutların uygulanabilmesi için Script'in daha önce söz konusu uygulamayı çalıştırmış olmasına dikkat etmelisiniz.

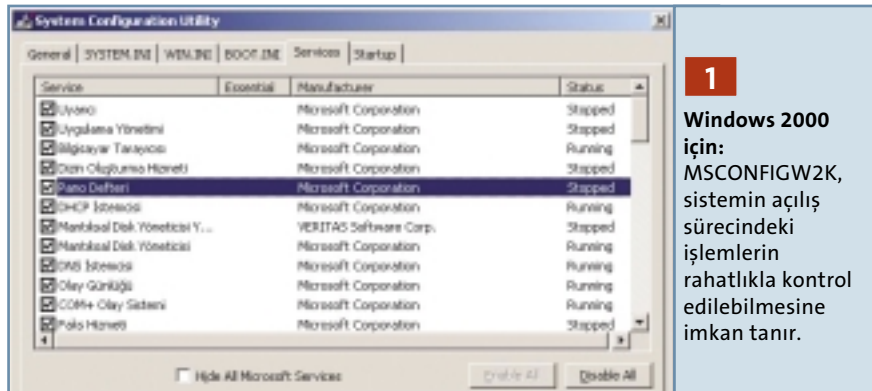
Host (WSH) ve VBScript uygulama dili ile otomatik hale getirebilirsiniz. Bu uygulama dili özellikle Access gibi Office uygulamalarıyla iyi çalışıyor. Ancak VBScript zaten açık olan bir Office uygulamasına erişemez ve bunu kontrol edemez. Anlatılan komutların uygulanabilmesi için Script'in daha önce söz konusu uygulamayı çalıştırmış olmasına dikkat etmelisiniz.

Hazırlanan Script'te kullanılan prensip ise çok basit. Script ilk olarak o zamanı alıyor ve yedekleme işlemi başlayana kadar geçecek olan süreyi ise milisaniye cinsinden hesaplıyor. Daha sonra Access'i açıyor ve siz açılan veritabanı ile çalışırken bekliyor. Son olarak açılış sırasında hesaplanan milisaniye süresi bittiğinde, kendi açtığı Access oturumunu otomatik olarak kapatıyor.

Hazırlanan uygulamanın amacına ulaşması için sizin ve iş arkadaşlarınızın söz konusu Access veritabanı ile çalışırken bu Script'i kullanmasına dikkat etmelisiniz. Bunun için masaüstüne bir kısayol oluşturabilirsiniz.

Örnek olarak hazırlanan Script, *Zamanlanmış Görevler*'in yedekleme işlemini saat 24'te yerine getirdiğini göz önünde bulundurarak, Access'i 23:45'te kapatıyor. MANAGEACCESS.VBS adındaki script dosyasını istediğiniz metin editörü ile hazırlayabilir veya CHIP CD'sinden (© eCHIP-Code **Pratik**) kopyalayabilirsiniz.

Tips & Tricks

1

Windows 2000 için: MSCONFIGW2K, sistemin açılış sürecindeki işlemlerin rahatlıkla kontrol edilebilmesine imkan tanır.

Option Explicit

```
Dim appAccess
Dim szEndTime
Dim szPause
```

```
const szTime="10:42:00"
const szDatabase="C:\Test\test.mdb"
```

'Bekleme süresinin saniye cinsinden hesaplanması

```
szEndTime=date & " " & szTime
szPause = DateDiff("s", now, szEndTime)
```

```
if (szPause<=0) then
    szEndTime = (date+1) & " " & szTime
    szPause = DateDiff("s", now, szEndTime)
end if
```

'Elde edilen değerin milisaniyeye çevrilmesi

```
szPause = szPause * 1000
'Acces ve veritabanının açılması
Set appAccess = Wscript.CreateObject
("Access.Application")
appAccess.OpenCurrentDatabase
(szDatabase)
appAccess.Visible=True
```

'Bekleme süreci

```
Wscript.Sleep szPause
```

'MS Access'in kapatılması

```
appAccess.Quit
Set appAccess=nothing
```

Ve Script aşağıdaki şekilde çalışıyor: "szTime" ve "szDatabase" değişkenleri en önemli tanımlamalardır. "szTime" sabiti ise Windows'un Access'i kapatacağı zamanı bildiriyor. "szDatabase" ise Script'in açacağı Access veritabanının yerini tutuyor.

Daha sonra güncel tarih ve "szTime" değerleri kullanılarak "szEndTime" değişkeninin değeri oluşturulur. Ardından "DateDiff" ile etkin tarih ve "szEndTime" ile verilen zaman arasındaki süre saniye cinsinden hesaplanır. Şayet elde edilen sonuç negatif olursa, bir sonraki gün ile "szTime" değerleri kullanılarak yeni bir zaman oluşturulur ve aradaki fark yeniden hesaplanır. Elde edilen fark, bir sonraki adımda 1.000 ile çarpılarak, Windows'un Access'i kapatmadan önce beklemesi gereken süre milisaniye cinsine çevrilir. Bu sonucu yine "szPause" değişkenine yazmalısınız.

Şimdi "Access.Application" tipinde bir nesne oluşturun, "szDatabase" sabiti

ile belirtilen veritabanını çalıştırın ve WScript'in "Sleep" özelliğini kullanarak Script'in hesaplanan süreyi beklemesini sağlayın. Script'in zamanında uyanması ve Access'i kapatması için beklemesi gereken süreyi "szPause" ile bildirin.

3 Windows 98, Me, 2000

"Birlikte Aç" listesindeki yanlış öğeleri kaldırmak

Windows Gezgini, bir dosyayı nesne menüsündeki Birlikte Aç/Program Seç komutunu kullanarak istediğiniz bir programla açmanıza imkan tanır. Bu sırada ekrana daha önceden çalıştığınız programların bulunduğu bir liste gelecektir. Ancak sisteminizde dosya tipine uygun olmayan programlar da liste içerisinde görünüyorklar.

İPUÇU: Eğer Windows Gezgini'nde kayıtlı bir dosya tipinin nesne menüsündeki Birlikte Aç/Program Seç komutunu çalıştırıyorsanız, Windows seçili programı bir liste içerisinde ekrana taşıyacak ve ileride bu dosya tipini açmak için devamlı olarak söz konusu programı önerecektir. Bu noktada sistem seçilen programın söz konusu dosya tipi için uygun olup olmadığını önemsemeyecektir.

İsterseniz bu tür programları *Kayıt Defteri Düzenleyicisi*'ni kullanarak sile-

anahtarını aktif hale getirin.

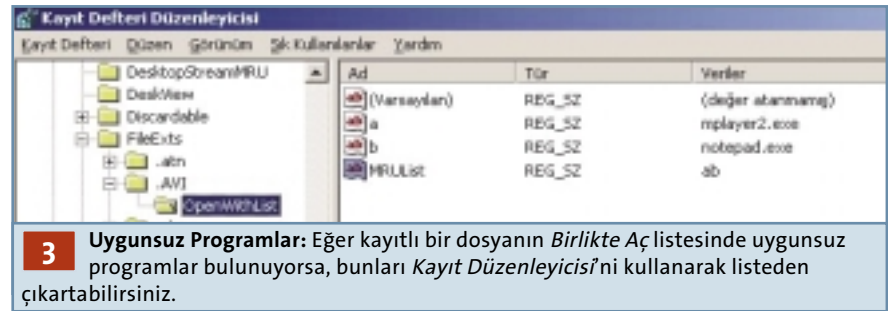
AVI dosya türü ile ilişkilendirilmiş her program için burada bir tane öğe bulunur. Örneğin, "mplayer2.exe" ve "notepad.exe". İstemediğiniz programa ait öğeyi buradan silebilirsiniz. Bunun için istemediğiniz öğe üzerine farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın, ekrana gelen nesne menüsündeki *Sil* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen güvenlik sorgusunu *Evet* düğmesini tıklayarak cevaplandırın. Sistem otomatik olarak düzelttiği için "MRUList" değerini göz ardı edebilirsiniz.

4 Windows 98, Me

Denetim Masası'na özel logo eklemek

Eğer Denetim Masası'ndaki Sistem logosuna iki kere tıklayacak olursanız, ekrana gelen pencere üzerindeki Genel kartında bazı bilgisayarlarda üretici firma bilgisi ve logosu bulunur. Bu görüntüyü değiştirmek isteyebilirsiniz.

İPUÇU: Söz konusu logo ve bilgiler C:\WINDOWS\SYSTEM klasörü içerisinde bulunan OEMLOGO.BMP ve OEMINFO.INI dosyalarında saklanırlar. Şayet bu dosyalar sisteminizde bulunmuyorlarsa, kendiniz de oluşturabilirsiniz. Bu, kullanıcının satın aldığı firmaya ulaşabilmesi ve sorunların çözümü bakımından oldukça kullanışlı olacaktır.

bilirsiniz. *Başlat/Çalıştır/Regedit/Tamam* komutunu kullanarak *Kayıt Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve "HKEY_CURRENT_USER\Software\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\FileExts" anahtarını aktif hale getirin. Burada sisteme kayıtlı dosya tiplerinin bir listesi bulunur. Şayet bir AVI dosyasını yanlışlıkla *Not Defteri* ile ilişkilendirdiyseniz ".avi" anahtarı üzerine iki kere tıklayın ve altında bulunan "OpenWithList"

İlk olarak OEMINFO.INI dosyasını açın. Bu dosya, "[general]", "[OEMSpecific]" ve "[Support Information]" olmak üzere üç başlıktan meydana gelir. İlk başlık altındaki bilgiler direkt olarak Genel kartı üzerinde görüntülenirler. İkinci başlık ise firmaların dahili bilgilerini saklar.

Şayet üçüncü başlık da kullanılırsa, Genel kartı üzerinde "Destek Bilgisi" adında yeni bir düğme ekrana gelecektir.

Bu düğmeye tıkladıktan sonra açılan pencere üzerinde ise üçüncü başlık altındaki bilgiler bulunur. Başlıkların altına bilgi girerken aşağıdaki örnekte kullanılan özelliklere sadık kalmalısınız. Ancak hangilerini kullanıp, kullanmayacağınız size bağlı.

Örneğin:

[general]

Manufacturer=Benim Firmam

Model=Benim Bilgisayarım

[OEMspecific]

SubModel=Bu Bilgisayar

SerialNo=012345

OEM1=15.11.2001

OEM2=İsteğe Bağlı

[Support Information]

Line1= Buradaki satırlara

Line2= kullanıcının sunmak

Line3= istediğiniz bilgileri

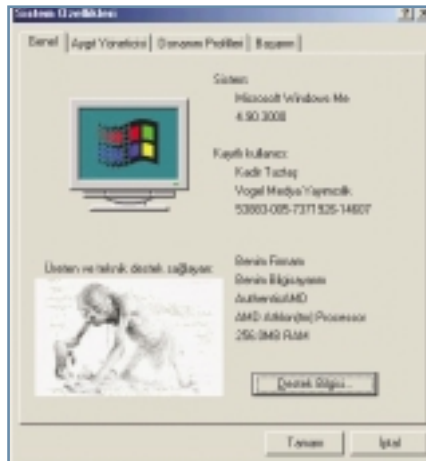
Line4= girebilirsiniz?

Line5=

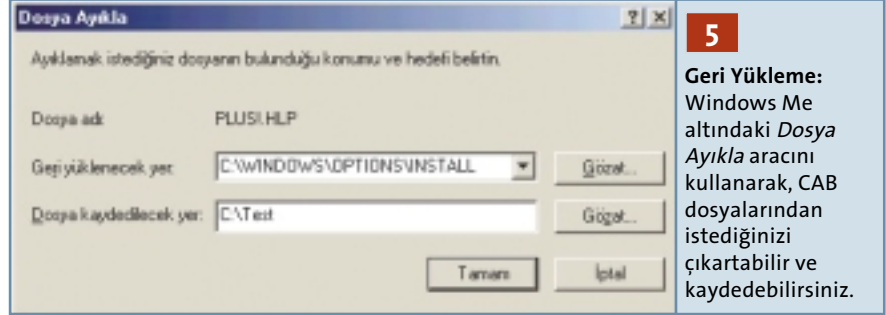
Line6= Örneğin, telefon numarası...

Artık Genel kartı üzerinde görüntülenmesini istediğiniz OEMLOGO.BMP dosyasını hazırlayabilirsiniz. Bunun için maksimum 160x120 piksel çözünürlüğünde bir BMP dosyası oluşturmalısınız. Eğer daha büyük bir resim kullanacak olursanız, tamamı gözükmeyecektir. Ayrıca dosya maksimum 256 renkten oluşmalıdır.

DİKKAT! Üretici bilgileri, firmaların özel yazılımlarının kurabilmesi için gerekli olabilir. Bu bilgiler değiştirildikten sonra söz konusu yazılımı bir daha sisteminize

1 Özel Logo: PC üreticisine ait bilgileri ve logoyu istediğiniz gibi değiştirebilir veya silebilirsiniz.

5

Geri Yükleme: Windows Me altındaki *Dosya Ayıkla* aracını kullanarak, CAB dosyalarından istediğinizi çıkartabilir ve kaydedebilirsiniz.

kuramayabilirsiniz. Bu nedenle OEMINFO.INI dosyası içerisinde değişiklik yapmadan önce, orijinalinin çıktısını almalı veya yedeklemelisiniz.

5 Windows Me

Bir sistem dosyasını yeniden yüklemek

Sistemin çökmesi sonrasında belirli dosyalara erişmek istendiğinde, devamlı olarak hata mesajları ile karşılaşabilirsiniz. Extract programını kullanarak söz konusu dosyaları Windows'un CAB dosyalarından tek tek çıkartabilirsiniz. Bunun için DOS ortamına geçmelisiniz. Ancak söz konusu dosyaları Windows Me altında daha rahat yükleyebilirsiniz.

İPUÇU: Windows ME'den itibaren, CAB dosyaları içerisindeki dosyaları grafik bir arayüz yardımıyla tek tek çıkartma ve bunları sistemde istediğiniz bir yere kaydetme imkanına sahipsiniz. Bu CAB dosyalarını Windows Me kurulum dizini altında yer alan "OPTIONS/INSTALL" klasörü içerisinde bulabilirsiniz.

Bunun için ilk olarak *Başlat/Çalıştır/msconfig/Tamam* komutunu kullanarak *Sistem Yapılandırma Hizmet Programı*'nı çalıştırın. Sistem konfigürasyonunu, bu pencere üzerindeki seçeneklere tıklayarak rahatlıkla değiştirebilirsiniz.

Ekrana gelen pencere üzerindeki *Genel* kartını aktif hale getirin ve *Dosya Ayıkla* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda "Yükleme disketinden bir dosya ayıkla" adındaki iletişim penceresi ekrana gelecektir. Geri yüklemek istediğiniz dosyanın adını buradaki kutucuğa yazın. Eğer isterseniz dosyayı *Gözet* düğmesine tıklayarak da seçebilirsiniz. "*" gibi başka karakterleri temsil eden özel işaretlerin kullanılmasına izin verilmez.

Daha sonra *Başlat* düğmesine tıklayın.

Ekrana gelen *Dosya Ayıkla* penceresindeki "Geri yüklenecek yer" kutusuna CAB dosyasının bulunduğu klasörü, "Dosya kaydedilecek yer" kutusuna da çıkartılan dosyanın kaydedileceği yeri girmelisiniz.

Şayet kaydedilecek klasörde çıkartılan dosyanın aynısı mevcutsa, Windows Me bir yedek kopyasının oluşturulmasını isteyip istemeyeceğinizi sorar. Yedek oluşturmak için ilk olarak kaydedileceği yeri belirledikten sonra *Tamam* düğmesine tıklamanız yeterli olacaktır. Aksi takdirde *İptal* düğmesine tıklamalısınız.

6 Windows 2000

Ekran ayarlarına yeniden ulaşabilmek

Ekran ayarlarınızı özel bir program yardımıyla değiştirdiğinizden beri, ekranınız sistem açıldıktan sonra siyah kalıyor ve "Out of scan range" hata mesajını veriyor. Kurulumuza zarar vermeden sorunu çözmek istiyorsunuz.

İPUÇU: Ekran ayarlarını tekrar kullanabilmek için ilk olarak bilgisayarınızı bir açılış disketi yardımıyla çalıştırın ve "C:\\" üzerinde yer alan BOOT.INI sistem dosyasını açın. Ancak daha önce "attrib ls lh BOOT.INI" komutunu kullanarak dosya özelliklerini değiştirmelisiniz. Dosya içerisindeki "[Operating Systems]" başlığı altında aşağıdakine benzer bir satır bulunmalıdır:

```
Multi(0)disk(0).....\ WINNT="Microsoft...."
/fastdetect
```

Bu satırı aynen altındaki satıra da kopyalayın. Burada bulunan "/fastdetect" parametresini "/basevideo" olarak değiştirin. Tırnak işaretleri arasındaki

ifadeyi ise “VGA-Modu” olarak değiştirin. Artık dosyayı kaydettikten sonra bilgisayar yeniden başlatabilirsiniz.

Sistem açılışı sırasında bu sefer “VGA-Modu” adında bir seçenek ekrana gelecektir. Bu seçeneği kullanarak bilgisayarı yeniden Windows platformunda çalıştırabilir ve ekranınız ile ilgili doğru ayarları uygulayabilirsiniz.

7 Word 97, 2000, XP

Belgeleri yazıcıdan bağımsız olarak biçimlendirmek

Bir grup çalışan, Word belgelerini kendi bilgisayarlarında hazırlıyor. Ancak bu belgelerin kaliteli bir şekilde yazdırılması ve aynı görünmesi için firmadaki lazer yazıcıdan çıkarılması gerekiyor. Ancak belgelerde aynı yazı büyük-

nıza kurmalı ve bunu etkin sürücü olarak seçmelisiniz. Söz konusu yazıcının bilgisayarınıza bağlı olması gerekmiyor. Daha sonra metni istediğiniz gibi oluşturun ve kaydedin. Bu yöntem sayesinde aynı sürücüyü kullanan farklı bilgisayarlarda hazırlanan belgeler aynı görüneceklerdir.

İkinci yöntemi ise, kullanılacak yazıcının bilinmediği durumlarda kullanabilirsiniz. Ancak bunun için söz konusu yazıcının mutlaka Postscript uyumlu olması gereklidir. İlk olarak bilgisayarınıza Postscript uyumlu bir yazıcı (Örneğin, HP Laserjet III Postscript) kurun ve daha sonra Word belgesini yazıcıdan bağımsız olarak kullanılan Postscript veya PDF gibi bir dosya biçiminde kaydedin.

Bilgisayarınıza yeni bir yazıcı kurmak için Denetim Masası'ndaki Yazıcılar klasöründe bulunan Yazıcı Ekle simgesine iki kere tıklayın. Ekranı gelen açılış pen-

8 Word 2000

Makrolardaki WordBasic hatasını önlemek

Eğer eski Word versiyonuna ait WordBasic makrosunu uygulamalar için Visual Basic biçimine dönüştürdüyseniz, sol/sağ kenar boşlukları, sütun aralığı veya paragraf girintileri için seçilen ayarların bazı bölümlerdeki sayfa genişliği için çok büyük olduğunu bildirilen 1042 numaralı hata mesajı ile karşılaşabilirsiniz.

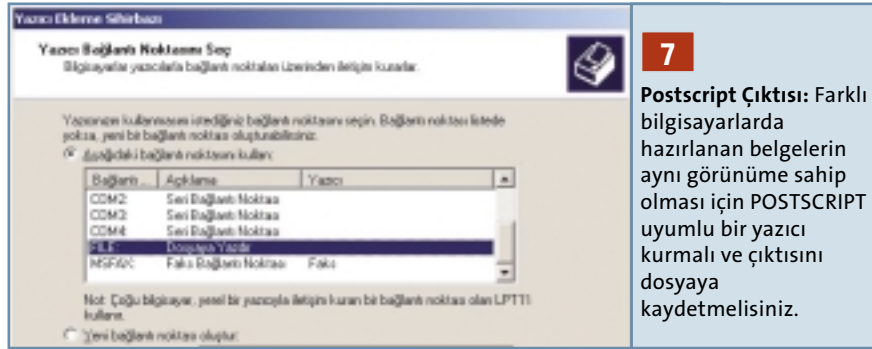
İPUCU: Eğer bu tür bir hata mesajı aldıysanız, Debug düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda Visual Basic editörü açılacak ve hataya neden olan satır editör penceresinde işaretli olarak ekrana gelecektir. Örneğin, aşağıdaki gibi bir satır ile karşılaşılabilirsiniz.

WordBasic.FilePageSetup PageWidth:=504,
PageHeight:=504

Bu hata, eski Word versiyonlarına ait WordBasic'in “PageWidth” (Sayfa genişliği) ve “PageHeight” (Sayfa yüksekliği) özellikleri için ölçü birimi olarak “Point” (Nokta) kullanmasından kaynaklanıyor. Ancak bu özellikler Word 2000'den itibaren Twips (1/20) birimi ile ölçülüyorlar. Bu nedenle makronun dönüştürülmesi esnasında bu birim korunuyor ve sayfa genişliği veya yüksekliği olarak çok küçük değerler kullanılıyor. Bunun için değerlerinizi birkaç hesapla-
ma ile kontrol etmeniz de fayda var.

Eğer tüm kenar boşlukları ve paragraf girintileri için sıfırdan büyük bir değer ve sütun aralıkları 0,5 inç olarak ayarlandıysa, Word altında sayfa genişliği için kullanılabilecek en küçük değer 0,5 inçtir ve sayfa yüksekliği için sıfırdan büyük herhangi bir değer yeterli olacaktır.

Bir inç, 1440Twips'e karşılık geldiği için PageWidth özelliği için kullanılabilecek en düşük Twips değeri 720 (05 * 1440 = 720) olacaktır. Bundan daha küçük bir değer hataya neden olur. Minimum sayfa büyüklüğünün kenar boşlukları, sütun aralıkları ve paragraf ayarlarına bağlı olduğunu ve kullanılacak aşırı büyük değerlerin de hataya neden olabileceğini göz önünde bulundurmalısınız.

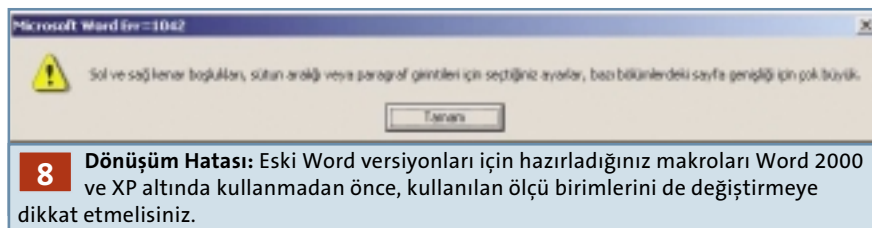

lülü kullanılmasına rağmen, satır ve sayfa sonları çıktı üzerinde farklı görünüyor.

İPUCU: Her yazıcı sürücüsü yazı tiplerini biraz da olsa farklı yorumlar. Bu farklılık kendini sadece çıktı resminde fark ettirmez, aynı zamanda satır ve sayfa sonları da yer değiştirecektir. Bu sorunu ortadan kaldırmak için iki yöntem mevcut:

Eğer kullanılacak yazıcının ne olduğunu biliyorsanız, belgeyi en baştan buna uygun bir şekilde biçimlendirebilirsiniz. Bunun için ilk olarak kullanacağınız yazıcının sürücüsünü kendi bilgisayarınıza

ceresindeki İleri düğmesine tıklayın ve Windows CD'sini sürücüye yerleştirin. Takip eden kurulum işlemi sırasında “FILE” bağlantısını, yazıcı çıktısı bir dosyaya yazdırılacak şekilde düzenleyin. Kurduğunuz yazıcının standart olarak kullanılmaması için bir sonraki pencerede ekrana gelen soruya Hayır cevabını verin ve kurulum işlemini bitirmek için sırasıyla İleri ve Son düğmelerine tıklayın. Artık Word belgelerinizi bu yazıcı sürücüsü için düzenleyebilir ve bir Postscript dosyasına kaydedebilirsiniz. Bu dosya tüm Postscript uyumlu yazıcılardan aynı satır ve sayfa sonu değerlerine sahip olarak çıkacaktır.

8 Dönüşüm Hatası: Eski Word versiyonları için hazırladığınız makroları Word 2000 ve XP altında kullanmadan önce, kullanılan ölçü birimlerini de değiştirmeye dikkat etmelisiniz.

Okurlar Soruyor CHIP Cevaplıyor

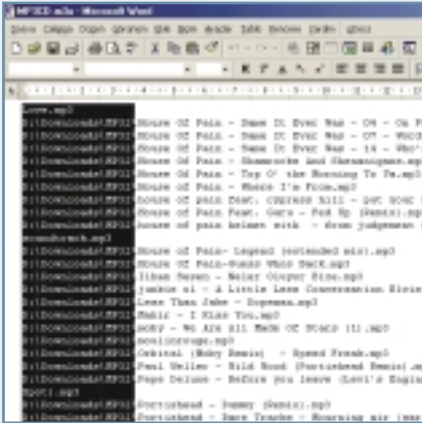
Yazıcınız çalışmamak için grev mi yapıyor, monitörünüz mü titriyor, Windows'unuz zamanla çöküyor mu? CHIP Hotline çözümü biliyor. Geçen aylardaki en ilginç olayları ve çözümlerini burada okuyabilirsiniz. Sorularınızı yardim@chip.com.tr adresine bekliyoruz.

9 Word 2000

Kodlanmış dosyaları açarken yaşanan sorunlar

Artık Word dosyalarımın bir çoğunu sağlıklı bir şekilde çalıştıramıyorum. Açmayı denediğim zaman "File Conversion Unicode UTF-8" gibi bir hata mesajı veriyor ve Tamam düğmesine tıkladığımda tüm karakterler kare şeklinde ekrana geliyor.

CEVAP: Sorununuz, dosyanın kaydedilmesi esnasında ve açılırken farklı kodlama yöntemlerinin seçilmesinden kay-

9 Pratik MP3 Listesi: Winamp altında oluşturduğunuz MP3 listesini Word altında düzenleyerek, çıktısını alabilirsiniz.

naklanabiliyor olabilir. Dosyanın açılırken kullanacağınız kodlama biçimini seçmek için ilk olarak Araçlar/Seçenekler komutunu çalıştırmalı ve ekrana gelen pencere üzerindeki Genel kartı üzerinde bulunan "Açılıştaki dönüşümleri onayla" seçeneğini işaretlemelisiniz.

Artık istediğiniz Word dosyasını açın. Şayet Word'ün bu dosyayı dönüştürmesi gerekiyorsa Dosya Dönüştür penceresi ekrana gelecek ve üzerindeki listeden uygun dönüştürme biçimini

seçmeniz istenecektir. Buradaki listeden Şifreli Metin'i seçin ve Tamam düğmesine tıklayın. Bunu takip eden pencere üzerindeki Diğer Şifreleme seçeneğini işaretledikten sonra, istediğiniz kodlama biçimini seçebilirsiniz ve aşağıdaki Önizleme penceresinden değişiklikleri takip edebilirsiniz. UTF 8, Unicode kodlama standardıdır ve Word bu kodlama için Arial Unicode MS yazı tipini kullanır.

10 MP3 Şarkı İsimleri

MP3 şarkılarının isimlerini Word kullanarak yazdırmak

Sahip olduğum MP3 CD'sindeki 140 şarkının isimlerini Word kullanarak yazdırmak istiyorum. Ancak Kopyala/Yapıştır işlemi sadece dosya isimlerini değil tüm dosyayı yapıyor. Aca-ba şarkı isimlerini manuel olarak yazmadan Word'e aktarabilir miyim?

CEVAP: Aslında oldukça vakit alacak bu işlemi en çok kullanılan MP3 oynatıcı program olan Winamp yardımıyla rahatlıkla yerine getirebilirsiniz. Bunun için ilk olarak CD içerisindeki tüm şarkıları içeren bir MP3 listesi oluşturun ve kaydedin. Bunun için ilk olarak Winamp'ı çalıştırın ve Open Files düğmesine tıklayın. Ekrana gelen pencere üzerinden CD-ROM'un içeriğini görüntüleyin ve [Ctrl]+[A] tuş kombinasyonunu kullanarak üzerindeki tüm dosyaları seçin. Seçili şarkıları Tamam düğmesine tıklayarak listeye ekledikten sonra, hazırladığınız listeyi kaydedin.

MP3 listesini kaydettiğiniz dosyanın üzerine sağ tuşla tıklayın ve nesne menüsünden Birlikte Aç komutunu çalıştırın. Ekrana gelen listeden Microsoft Word for Windows'u seçin. Bunun sonucunda liste içeriği ekrana gelecektir.

Şayet şarkılar hakkında ekstra bilgiler mevcut değilse, listeyi düzenlemek daha kolay olacaktır. Aksi takdirde ekstra bilgi satırlarını tek tek silmeniz gerekecektir. Şarkıların hepsi aynı ortamda bulundukları için yer bilgileri de aynı uzunlukta olacaktır. Çıktı üzerinde sadece şarkı isimlerinin bulunması için [ALT] düğmesi basılı durumdayken ilk satırdaki yer bilgisini seçin ve daha sonra bu seçimi alt satırlara kadar uzatın. Son olarak [Del] tuşuna basarak, seçtiğiniz alanı temizleyip, belge içerisinde sadece şarkı isimlerinin kalmasını sağlayabilirsiniz.

11 Word 2000

Word dokümanlarını parola ile korumak

Hazırladığım Word belgelerinin açılırken parola sormasını ve parola girilmediği veya yanlış yazıldığı zamanlarda açılmasını engellemek istiyorum. Bunun için özel bir araç mevcut mu?

Veysel Yaşar

CEVAP: Bu isteğinizi herhangi özel bir araç kullanmadan Word'ün kendi fonksiyonları yardımıyla yerine getirebilirsiniz. Hazırladığınız Word belgesini parola ile korumak için Dosya/Farklı Kaydet komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki Araçlar/Genel Seçenekler komutunu çalıştırın.

Word belgenizi, ekrana gelen pencere üzerindeki "Dosya paylaşma seçenekleri" başlığı altından ister açmaya ister değiştirmeye ya da her iki işleme karşı da parola ile koruyabilirsiniz. Kullanmak istediğiniz parolayı girdikten sonra Tamam düğmesine tıklayın ve parolanızı bunun sonucunda ekrana gelen pencereye bir kez daha yazın.

İÇİNDEKİLER

178	Online Gaming: İnternette insan rakiplere karşı oyun oynamak
184	DSL Bağlantıları: Hızlı ve sorunsuz internet
192	İnternette Bir Gün: İnternetin günlük yaşama katkıları
198	Web Tasarım Kursu: Dreamweaver MX ile web sayfası tasarımı
206	Kendi Sunucunu Kendin Kur: ADSL Server kurulumu
214	.NET'in Getirdikleri: Microsoft'un .NET stratejisi

HomeRF 2.0

Son Sıçrama

W-LAN'ın rakibi HomeRF yeteli aygıt bulunamadığı ve hızı da düşük olduğu için şu ana kadar gölgede kalmıştı. HomeRF'nin yeni 2.0 standardı ise bu teknolojiyi gölgeden çıkartmayı hedefliyor.

■ İlk başta iyi haber olarak HomeRF'nin (RF = Radio Frequency) rekabete dayanabileceğini verelim. DECT teknolojisini kullanan iyi, telsiz telefonların geliştirilmiş bir versiyonu olan radyo standardı 2.0 versiyonu ile beraber şu anki W-LAN'ın yerini alabilir. Yeni HomeRF ürünlerinin erişmesi gereken 10 Mbit sadece teorik bir değer olarak kalıyor ancak DSL ile kablolu sörf gerçekten eğlenceli bir hal alacak. Kontrol noktası (Control Point) "H4900 Data" ve USB alıcı "H497 data" yaptığımız testlerde saniyede 90 KByte'lık aktarım hızına erişebildiler. Buna karşılık bir önceki sürümü ancak 70 KByte'a çıkabiliyordu.

Engellere rağmen kavuşmak

Uzak mesafelerdeki veri aktarım performansı da göz dolduruyor. Baz istasyona 30 metre mesafeden arada çelik ve beton duvarlar varken bile her iki siyah kutucuk birbirleri ile haberleşirken saniyede 60 KByte'lık veri aktarım

hızına ulaşabildiler. Önceki versiyonu ise ya 15 KByte haberleşebiliyor ya da bağlantıyı koparıyordu. Ancak bu parlak yüksek hız dünyası, şu anda kullanılan W-LAN ürünleri ile fiyat ve performans açısından karşılaştırıldığında bir darbe yiyor. Siemens, kontrol noktasını 250 Euro ve USB alıcısı da 150 Euro'dan satışa sundu. Müşteriler bu fiyata High End W-LAN çözümleri satın alabilir ve çok daha fazla özellik ile beraber yüksek hızda sahip olabilirler. W-LAN grubunun şu anda 22 Mbit sunmasına rağmen HomeRF konsorsiyumu veri aktarımını ancak 2.1 versiyonu ile beraber 2003 yılında bu değere yükseltebilecek.

HomeRF 2.1, 54 Mbit'e kadar haberleşebileceği yeni W-LAN standardı 802.11a'ya da entegre edilecek. Peki neden hala HomeRF? Çünkü kontrol noktasına sekiz tane kablolu telefon bağlanabiliyor. HomeRF böylece, özel kablolu ağ çözümlerinde yüzde 95 pazar payı ile ABD'ye açılacak.

Siemens ve Nokia

Java Telefonlar

Nokia ve Siemens, son derece etkili programlama dili Java'yı keşfettiler ve bir çok Java cep telefonunu piyasaya sunuyorlar. Siemens, M50 ve C55 modelleri ile başlıyor. GPRS sayesinde WAP hizmetleri cep telefonuna daha hızlı geliyor ve Java oyunları da ağdan rahatlıkla indirilebiliyorlar. Buna 16 tane cep telefonu melodisi ve adres defteri girdilerine dijital fotoğraf eklemek

de dahil. Siemens, ayrıca ICQ'nun Java versiyonunu da eklemeyi planlıyor. Bunun avantajı iletilerin veri büyüklüğüne göre hesaplanması. Bu, SMS'lerin daha ucuz olacağı anlamına geliyor. Nokia'nın Java telefon modelleri ise 3410, 6310i, ve 6610. Nokia'nın GPRS sunma-

dığı 3410, bir resim editörüne ve çok ses melodilere sahip. Bu nedenle 6310i ve 6610 modellerine Triband fonksiyonundan HSCSD'ye ve Bluetooth'dan kırı-

zıl ötesine kadar bir iş cep telefonundan beklenen her şey entegre edilmiş. Tüm telefonlarda bulunan Java ise uygulamaların başlaması on saniye sürdüğü için heyecanınızı kırabilir.

Bilgi için:

www.my-siemens.com,
www.nokia.com

Telif Ücretleri

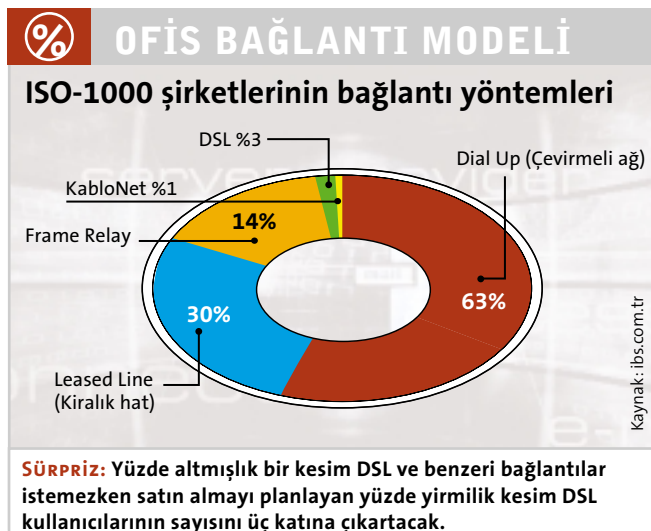
Web FM'ler Telif Ödeyecek

Web radyosu sahipleri Amerikan Kongresi tarafından müzik endüstrisine telif ücreti ödemekle yükümlendirildi. Plak firmaları daha önce şarkı başına 0,14 Cent istiyordu, ancak artık sadece 0,07 Cent alabilecekler.

Böylece web radyoları da klasik radyolar ile aynı ücreti ödemek zorundalar. Web radyoları var olmak için yeni kaynaklar arıyorlar.

Bilgi için:

www.soundexchange.com

www.çıgöşü.com

Türkçe Alan Adları Kullanımda

Superonline ve Register.com işbirliği ile tüm dünyada yeni bir uygulama olan "Türkçe karakterler" içeren alan adları da alınabilecek. Alan adlarından sorumlu uluslararası örgüt ICANN'ın yerel alan adları kayıtlarına başlamasıyla Inter-

net kullanıcıları için alan adı seçenekleri zenginleşti. Şubat ayında Register.com'un, içinde Türkiye'nin de bulunduğu 70 Avrupa ve Asya ülkesinin yerel dillerindeki karakterlerle Alan adı hizmeti vermeye başlaması ile Register.com'un hizmetlerini Türkiye'deki İnternet kullanıcılarına taşıyan ilk ISS olarak Superonline da Türkçe alan adı satışına başladı. İnternet üzerinde tüm dünyada henüz test aşamasında olan uluslararası karakterler taşıyan alan adları İnternet'te barındırılmaya başlanmadı.

Bilgi için: <http://alanadtescil.superonline.net>

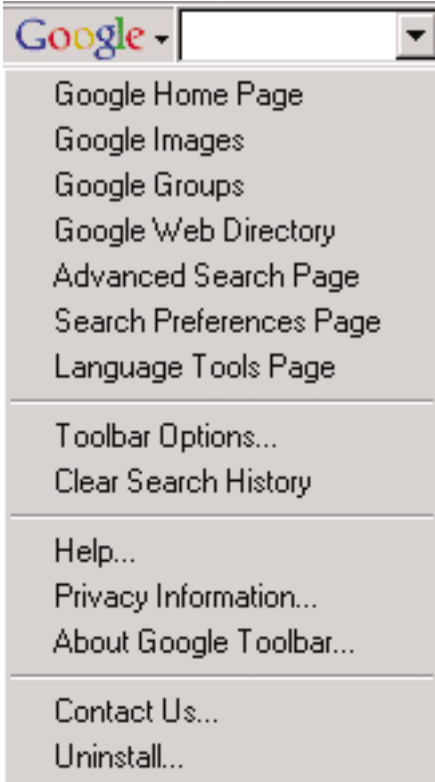
terler" içeren alan adları da alınabilecek. Alan adlarından sorumlu uluslararası örgüt ICANN'ın yerel alan adları kayıtlarına başlamasıyla Inter-

WEB GÖZCÜ

Google Kapınızı Açıyor Internet Explorer Yaması

İsrail'li bir güvenlik firması GreyMagic Software, Google'ın kullanıcının görev çubuğunda çalışan arama motoru Araç Çubuğu'nun ciddi güvenlik açıkları içerdiğini haber verdi. Saldırganların, toolbar'a ulaşarak burada verilen sonuçları kendi web sitelerine yönlendirebilece-

ğini ve arama sonucuna ulaştığını sanan kullanıcının saldırganın web sitesine girerek gizli bilgilerini görünür kılacağını bildiren uyarıdan sonra Google hatalı 1.1.58 versiyonu için

bir yama çıkardı. Toolbar'ın bu versiyonunu kullananların yamayı indirmesi gerekiyor.

Bilgi için: <http://toolbar.google.com>

Virüsün Sahibini Buldular Goner'in Yaratıcılarına Dava

Geçen yıl ortaya çıkan ve hızla yayılıp bilgisayar kullanıcılarının başına bela olan Goner virüsünü yazan İsrailli beş genç yakalanarak mahkemeye çıkartıldı. Goner virüsü, ekran koruyucu eklenmiş bir e-mail aracılığıyla yayılıyordu. Virüslü e-mail'i açanların, bilgisayarında Outlook yüklüyse, Goner kendisini kopyalayarak adres defterindeki bütün isimlere gönderiyordu. İsrail'in kuzeyinde yaşadıkları belirlenen beş gençten biri virüsün yazarı, diğer dördü ise yayılmasını sağlayan işbirlikçileri olmakla suçlanıyor. Gençlere verilecek cezanın, bilişim teknolojilerine çok büyük yatırım yapan ve teknoloji konusunda dünya devi olma yolunda ilerleyen İsrail'de, ilerideki vakalar için caydırıcı etki yapması için çok ağır olabileceği söyleniyor.

Bilgi için: www.sophos.com

GÜNCEL VİRÜS UYARILARI

► Klez ve Lentin

Dünyada temmuz ayı boyunca raporlanan virüs saldırılarının %84'ünün I.Worm.Klez solucanı tarafından gerçekleştirildiği, bu virüsün hala çok etkin olduğu belirtildi. Sorun yaratan ikinci virüs ise I.worm.Lentin. Lentin, toplam olaylar içinde %9'luk bir paya sahip. İki tehde karşı da son güncellemeler güvenlik sitelerinde yer alıyor.

Bilgi için: www.avp.ru

BAĞLANTI ÜCRETLERİ

superonline **superonline.com (212) 310 0000**
superonline maxx

1 ay	16.1 milyon TL
3 ay	49 milyon TL
12 ay	129 milyon TL

sınırsız erişim

1 ay	13 milyon TL
3 ay	39 milyon TL
12 ay	99 milyon TL

tt net **ttnet.net.tr (212) 444 0145**

pstn 1 ay	6.5 milyon TL
3 ay	15 milyon TL
6 ay	26 milyon TL
12 ay	39 milyon TL
isdn-ba 1 ay	6.5 milyon TL
3 ay	15 milyon TL
6 ay	26 milyon TL
12 ay	39 milyon TL

turknet **turk.net (212) 444 0077**

net.opt. 1 ay	15 milyon TL
net.ultra 1 ay	24 milyon TL

Veezy **vezy.com (212) 413 1414**

mono p. 1 ay	12 milyon TL
eko p. 3 ay	30 milyon TL
pro p. 12 ay	100 milyon TL

e-kolay **e-kolay.com (212) 478 0478**

10 saat fistik	4 milyon TL
1 ay sınırsız	15 milyon TL
3 ay sınırsız	35 milyon TL
12 ay sınırsız	95 milyon TL

trnet **tr.net (312) 295 9000**

aylık sınırsız	11 milyon TL
yıllık sınırsız	75 \$
saatlik bağlantı	0,25 \$

işnet **iş.net (312) 289 8060**

s. paket 1 ay	15 milyon TL
3 ay	40 milyon TL
6 ay	75 milyon TL
12 ay	140 milyon TL
kontürlü saat	450.000 TL

anet **anet.com.tr (212) 336 1919**

Sınırsız internet

1 ay	15 milyon TL
3 ay	36 milyon TL
12 ay	119,7 milyon TL

IN & OUT

ISDN

İnternet servis sağlayıcıları bireysel kullanıcılar için de ISDN hizmetini cazip hale getirmeye başlıyorlar.

Audio Galaxy

Müzik endüstrisinin sesini kıstığı en son MP3 borsası Audio Galaxy, artık webde MP3 arayanların başvuru kaynağı değil.

Online Gaming

Net'te Oyun Keyfi

İnternet tüm yaşamımızı etkilediği gibi oyun oynama alışkanlıklarımızı da değiştirdi. Artık yapay zekaya değil, “gerçek” zekaya karşı oyun oynamak moda.

Bilgisayarlarımızı ister iş için ister yalnızca e-mail'larımızı kontrol etmek için kullanalım, hepimiz ya meraktan ya da alışkanlıktan dolayı en azından bir kez olsun oyun oynamışızdır. Ya bir internet sitesinde iki el tavl atmış ya da mayın tarlasıyla zaman öldürürken saatlerin nasıl geçtiğini anlamamışızdır. Halbuki oyunlar çoktan kendi kendimize oynadığımız basit eğlencelikler olmaktan çıktı. Birçoğumuz, artık hızlanan internet bağlantıları sayesinde saatlerimizi bilgisayar başında başka insanlarla beraber ya da karşılıklı ola-

rak oyun oynayarak geçiriyoruz. Oynaması basit oyunlardan bahsetmiyoruz. Tam tersine artık çoğu oyunu oynamak için son derece karışık bilgiler içeren bir öğrenme sürecinden geçmek zorundayız. Üstelik birkaç satırla sınırlı yapay zekalara katlanmak zorunda olmadan gerçek insanlarla paylaştığımız bu zevkli dakikalar, tıpkı chat yaptığımız zamanlarda olduğu gibi bizi bir çok insanla ve onların kültürleriyle tanıştırıyor. Oyun severler bir araya gelerek gruplar oluşturuyor ve belli saatlerde buluşup beraber oyun oynuyorlar. Hatta oyunun türüne

göre bir sosyal grup olarak hareket ediyor ve oyunlarda belli haklar elde ediyorlar.

Yalnızca çeşitli ülkelerden gelen insanlar değil, aynı ülkelerde yaşayan insanlar dahi bir araya gelip, kardeş dergi LEVEL'ın yaptığı gibi ülke çapında turnuvalar düzenleyerek milli takımlarını seçiyorlar ve bu takımı yurt dışındaki turnuvalara yolluyorlar. Çok kişili oynanan oyunların artık bir spor olarak kabul edilmesinin tartışıldığı bir dönemde, Türkiye'de ve dünyada oynanan belli başlı oyunları mercek altına aldık.

Ultima Online: Hayatını tüketmek üzere

Origin firmasına ait olan Ultima Online, şu anda Microsoft'un Asheron's Call'undan sonra dünyada en çok oynanan ikinci on-line rol yapma oyunu. Masa üstünde oynanan rol yapma oyunlarının internet ortamına taşınmış versiyonu olan Ultima Online, ülkemizde de çok ilgi görüyor. En büyük özelliği, bu sene ülkemiz sinemalarında da gösterime giren J.R.R. Tolkien'in Yüzüklerin Efendisi romanından beyaz perdeye uyarlanan filme benzer sanal bir fantezi dünyasında geçtiği için, oyuncuya sınırsız bir özgürlük sağlaması.

Oyun dünyası, siz ister orada olun ister olmayın, her zaman canlıdır. Tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi şehirlerin, kasabaların olduğu ve bu yerleşim yerlerinde bir çok meslekten insanın barındığı oyun dünyasında birçok tehlikeli yaratık da kol geziyor. Siz ise ister kılıç kalkan ya da büyü yoluyla bu yaratıklara karşı savaş vererek topraklarınızı korursunuz ya da tamamen farklı bir meslek, örneğin aşçılık yaparak diğer oyunculara pasta börek satabilirsiniz. Hatta diğer oyuncuları öldüren bir karaktere bürünüp, onları soyarak bir servet bile yapabilirsiniz. İsterseniz kendinize bir ev alıp buraya satıcılar dikerek bir dükkan bile işletebilirsiniz. Tek sınır kendi hayal gücünüz.

Oynamak için neler gerekli?

Bir Ultima oyuncusunun araçları

Oyun, tüm dünyada aylık belli bir ücret ödeyerek oynanıyor. 9.95 dolarlık bu ücret dışında bir de tabii ki oyunun CD'sine para vermelisiniz. Çünkü oyunu oynamak için şifreli bir anahtara sahip olmalısınız. İyi bir internet bağlantısını ise tabii ki saymıyorum. Oyunun oynandığı sunucularda herkesin zevk alabilmesi için çok katı kurallar yürürlükte. Oyuna girerken alıcı ve satıcı arasında belli tahahhütler verildiği için yasal haklarınız

mevcut. Fakat aylık para vermek istemiyorsanız, tüm dünyada oyunun meraklıları tarafından açılmış sunucular da var. Ülkemizde de bu tip bir çok sunucu bulunuyor. Nebula ve agszone (agszone.net) bunlardan bazıları.

Meraklılar tarafından açılan sunucuların hepsi oyunun orijinal sistemini esas almalarına karşın, orijinal dünyadan çok daha farklı olanaklar sunuyorlar. Örneğin orijinal sunucularda asla bir

ŞAŞIRTICI: Sağdaki yaratık aslında evcil hayvanınız olabilir.

vampir göremezsiniz. Orijinal sunucularda yeteneklerinizi ne kadar çok kullanırsanız o yetenekler o kadar artar. Oysa bazı meraklı sunucularında level sistemi mevcuttur. Fan server'ları da diyebileceğimiz bu sunucuların açık kalmasına dair hiçbir garanti yoktur. Bu da karakterinizi geliştirmek için harcadığınız ayların bir anda boşa gitmesi demek olabilir.

Sanala karışan ticaret:

Evinizi ve karakterinizi satmak

Online rol yapma oyunlarının bir başka yönü ise, oyun içinde müthiş bir ticaretin yürüyor olmasıdır. Evler, eşyalar, atlar vs. oyun içerisindeki para birimi ile oyuncular arasında el değiştirmektedir. Bu ekonominin hacmi bazı oyunlarda o kadar büyüktür ki, bir üçüncü dünya ülkesinin bütçesini rahatlıkla geçebilir. Online rol yapma oyunlarının bir başka ilginç özelliği de, oyun içerisindeki bu

ÇEŞİTLİLİK:
Canınız sıkılırsa
dart bile
oynayabilirsiniz.

eşyaların ve oyuncu hesaplarının şifreleri ile birlikte satışa çıkartılmasıdır. Gerçek hayatta eBay gibi açık arttırma sitelerinde rastlayabileceğiniz bu tip satışlar, tabii ki gerçek parayla yapılmaktadır. Örneğin bir milyon Ultima Online altını gerçek hayatta 15 dolar edebilmektedir. Şu sıralar altın döneminin başlarında olan online rol yapma oyunları, piyasaya yağmur gibi yağıyor.

2006 senesinde 114 milyon insanın online oyun oynayacağı ve bunun için 100 milyon dolarlık bir harcama yapılacağı öngörülmektedir. Üstelik bu rakama 23 milyon dolarlık online konsol oyuncusu da dahil değildir. Ultima Online da büyük rakipleri Everquest, Asheron's Call, Anarchy Online, Dark Age of Camelot ve World War II Online gibi kendini devamlı olarak geliştirip değiştiriyor. Böylece oyundan hiçbir zaman sıkılmamanız sağlanmaya çalışılıyor. Eğer ilginizi çektiyse www.origin.com adresinden bu oyuna ulaşabilirsiniz. Ayrıca www.ultimatr.com da Türkçe içerik açısından oyun hakkında size epey bilgi sağlayabilir.

Yeni Sürüm: Oyunun, kısa bir süre sonra piyasaya çıkacak olan yeni versiyonundan bir görüntü.

karşı taraftan bir oyuncuyu saf dışı bıraktıkça, para kazanmaktasınız. Elinize geçen bu para ise, yeni silahlar alıp oyuna devam etmenizi sağlıyor.

Counter Strike ve Half Life nerelerde oynanır?

Son derece hızlı olmasından dolayı stres atmak için birebir diyebileceğimiz oyunu oynamak için, herhangi bir şekilde bir yere üye olup aylık bir para vermenize gerek yok. Yalnız oyun içinde gittikçe artan, hile kullanarak diğer oyunculara karşı haksız üstünlükler sağlanması durumu, sunucu sahiplerini koruma programları kullanma gibi çeşitli önlemler almaya itmiştir. AGS Net Türkiye'de ilk defa tüm oyun sunucularında paralı üyelik sistemine geçerek bu hareketi kırmayı amaçlamaktadır. Oyunun doğası gereği güçlü bir internet bağlantısı gerekmektedir.

Oyunu yerel ağdan veya internetten rahatça oynayabilirsiniz. İnternet üzerinde birçok server'a rastlamanız mümkün. Yalnız ücretsiz olarak internet üzerinden indirip oynayabileceğiniz oyunu kurmak ve makinanızda çalıştırabilmek için Half Life oyununa sahip olmalısınız. Ayrıca Half Life'ı son yamasına kadar güncellemelisiniz. Daha sonra Counter Strike'ı kurmalısınız. Oyunun,

belli round'lardan oluştuğu için, sabit kalması gibi bir şey söz konusu değildir.

Topluluklar ve turnuvalar: Pro-oyunculuğa giden yol

Ülkemizde şu anda www.sanane.com veya www.agszone.net gibi adreslerden oynayabileceğiniz oyun için klan adı verilen birçok oyuncu topluluğu kurulmuş durumdadır. Counter Strike hakkında www.csmerkezi.com gibi sitelerde Türkçe içerik bulabilirsiniz. Counter Strike'in şu anda dünyanın bir çok yerinde turnuvaları düzenlenmektedir. Bu turnuvalar düzenli olup, büyük para ödülleri verilmektedir. Türkiye'de de bu konuda büyük organizasyonlar düzenlenmektedir.

Ülkemizde en son geçen Temmuz ayında LEVEL dergisinin düzenlediği turnuvaya Türkiye içinden Antalya, Ankara, İzmir ve Türkiye dışından Kıbrıs'tan ön elemeleri geçerek gelen ve 5 as 1 yedek oyuncudan oluşan toplam 500 grup final maçlarını İstanbul'da yaptı. Maslak Princess Otel'de yapılan turnuvayı CDC klanı kazandı. CDC ülkemizi Avrupa'da yapılacak olan CPL turnuvasında temsil edecek. Turnuva ve Counter Strike hakkında ayrıntılı bilgileri ve haberleri www.level.com.tr adresinden takip edebilirsiniz.

Dark Age of Camelot: Kılıcın ve dostluğun dünyası

Her üründe "yeni nesil" olanlar piyasaya sürülürken, bilgisayar oyunlarının da bu konuda geri kalması düşünülemez. Dark Age of Camelot yeni nesil bir rol yapma oyunu. Ultima Online'a göre ilk →

SAVAŞ: Oyunun en keyifli kısmı, ülkeler arası savaşlarda yaşanıyor.

Half Life - Counter Strike: Herkesin gözü üzerinde

Dünyada ve ülkemizde en çok oynanan online oyun, şüphesiz ki Half Life oyununun bir modifikasyonu, yani değiştirilmiş şekli olan Counter Strike'tır. Hatta şu anda ülkemizdeki bir çok internet kafenin yalnızca bu oyun sayesinde ayakta kaldığını söylemek, hiç de yanlış olmaz. Counter Strike şu anda rakipsizdir. Bir FPS (First Person Shooter) olan oyunda oyuncu en fazla sekiz kişiden oluşan Terörist ya da Anti-terör takımlarından birini seçerek kendine verilen görevi yerine getirmeye çalışır. Tahmin edebileceğiniz gibi tüfek, tabanca, el bombası gibi silahların kullanıldığı oyun şiddet içermektedir.

Oyunda teröristleri oynayan takım, belli bir noktaya bomba koymaya, elindeki rehineri korumaya ya da VIP'ye suikast düzenlemeye çalışırken, anti-terör takımı ise karşı tarafı durdurmaya, rehineri kurtarmaya ya da VIP'yi oynayan oyuncuyu koruyarak, güvenli bir şekilde belirli bir noktaya ulaştırmaya çalışmaktadır. Son derece basit olan oyunda görevinizi yerine getirdikçe ve

KAHRAMAN: Dark Age of Camelot bütün ülkelerden bir kahramanlık destanını sanal da olsa yaşamak isteyen oyuncuları barındırıyor.

göze çarpan yanı tabii ki grafikleri ve oynanış açısı. Daha eski bir oyun sisteminde ve grafik düzenine sahip olan oyunlara göre basitleştirilmiş bir oynanışa sahip. Ayrıca konusu ve oynanış itibarıyla oyuncunun elindeki sınırsız özgürlüğü biraz kısıtlayan bir oyun. Fakat bunların tümü daha önce bu tip oyunlarda yaşanmış olan hatalardan ders alınarak yeniden kurulmuş olan bir düzen.

Oyunun konusu: Yeni bir kahraman yaratmak

Kral Arthur'un ölümünden sonra iki düşmanı tarafından saldırıya uğrayan krallığı konu alan oyunda, ister kuzeylileri temsil eden Midgard, ister eski Kelt uygarlığını örnek alarak hazırlanmış olan Hybernia, isterseniz eski krallığı temsil eden Albion tarafını tutun, sonuçta bir meslek seçmek zorundasınız. Ana mesleğiniz her zaman bir savaşçı olmak zorunda. İkinci meslek olarak bir tüccar yeteneği seçebilirsiniz. Fakat bu oyunda Ultima Online'da da olduğu gibi pasta yapmanız ya da ağaç kesmeniz mümkün değil. Hatta oyun bir yerden sonra sizi RvR (Realm versus Realm) denen ülkeler arası savaşta yer almak için teşvik etmeye başlıyor. Karakteriniz yaratık öldürdükçe level atlıyor. Belli bir level'dan sonraysa, artık tek başınıza yaratıklarla başa çıkamadığınız için başkaları ile bir araya gelmek zoruna kalıyorsunuz. Zaten oyunun güzelliği de burada başlıyor. Böylece diğer oyuncularla kaynaşmaya, ICQ numaraları değiştirmeye başlıyorsunuz. Diğer krallığa saldırabilmeniz için, yüzlerce oyuncu bir araya gelip koordine olmak ve büyük bir ordu haline gelmek zorundasınız. Bu da büyük bir etkileşimi birlikte getiriyor. Bilgi için www.darkageofcamelot.com adresine bakabilirsiniz. Türkçe içerik için www.pepelek.com adresinden faydalanabilirsiniz. Ayrıca Türkiye'nin en büyük Dark Age of Camelot guild'i olan The Huns'un www.the-huns.com internet sitesinden de bilgi edinebilirsiniz.

Star Wars - Galaxies: Geleceği değiştirecek oyun

Birazda gelecek oyunlardan bahsedelim. Herhalde tüm dünyada en fazla hayranı olan filmlerden birisi de Star Wars serisidir. Artık bilgisayar oyunları sayesinde vızır vızır kılıç sallayan bir Jedi şövalyesi olma yolunda ilerlemeniz mümkün olacak. Galaxies gene bir Rol Yapma oyunu. Oyunun dengeleri açısından çok az oyuncunun erişebileceği bu meslek dışında, isterseniz bir ödül avcısı ya da paralı asker bile olmanız mümkün. Hatta bir silah yapımcısı bile olabilirsiniz. Yalnız işinizde ilerlemek

olabilirsiniz. Canınız sıkılırsa, robot alayıp onun parçalarını satabilirsiniz. İşin içinde George Lucas'ın firması Lucas Arts olduğundan, filmlerdeki birçok özelliği oyunda bulabileceksiniz. Mesela bir Tie Fighter kullanmanız bile olası. Fakat tabii ki bunun için bir çok eğitimden geçmeli ve imparatorluk tarafından rütbe atmanız sağlanmalıdır. Star Wars evreni bir bir uygulandığı için tabii ki asilerin tarafını seçmeniz de mümkün. Bunun yanında hiçbir tarafı seçmeyip, kendi başınıza ödül işleri için de koşuşturabilirsiniz.

Oyunla ilgili bir başka güzel yan ise, oyuncular arasındaki iletişimin kendi içerisinde bir düzene oturtulmuş olması. Mesela siz dürüst bir vatandaşın bir eşyasını gasp ederseniz, o sizi polise şikayet edecektir, öyle değil mi? Star Wars evreninde böyle bir şey yapmak, başınızı büyük bir derde sokabilir. Çünkü malınızı aldığınız oyuncu sizi bir outcast ilan ederek, başınıza ödül koyabilir. Bu ödül duyurumu o an oyunda bulunan tüm

STAR WARS: Star Wars serisinin başlangıçta yalnızca robotlar üzerine kurulduğunu biliyor muydunuz?

için gene başka oyunculara ihtiyacınız olacak, şöyle ki... silahın tasarımı için başka bir oyuncuya gidip, ondan çizimleri alacaksınız. Daha sonra silahı yapacaksınız.

Silahınızı sattıktan sonraysa, asıl macera başlıyor. Tüm bu işleri yaparken karakteriniz hiç gelişmeyecek ve hiçbir yeteneği bu yaptıklarından etkilenmeyecek. Çünkü sizin yapımınız olan ve üzerinde sizin ve tasarımını yapan oyuncunun adları kazılı olan silah, diğer oyuncular tarafından ne kadar çok sevilir ve ne kadar çok kullanılırsa sizin de yetenekleriniz o ölçüde artacak. Eh tabii ki bu da bir çok sipariş almanız manasına geliyor.

Oyunda yalnızca insanları değil, diğer ırkları da oynamanız mümkün. Örneğin Han Solonun en büyük yardımcısı, bir Wookiee olan Cwebacca'dır. Bu bol kılıklı yaratığın ırkına üye bir kadın bile

ödül avcılarına mesaj olarak gidecektir. Bu da peşinize gerçek oyunculardan oluşan yüzlerce ödül avcısının düşeceği manasına gelir. Oyunun çıkmasına daha var, ama merak ettiyseniz www.lucasarts.com adresine göz atabilirsiniz.

Oyunculuğun en tatlı yönü: Online oyunlar pastası

Online Gaming tüm dünyada bilgisayar oyunlarının gelecekte yöneleceği alan olarak görülüyor. Pazar büyüklüğü açısından yüksek karlara açık ve yüksek bir ivmeyle genişleyen bir bütçe vaat ediyor. Oyuncuları bağlamak açısından şimdilik rol yapma oyunları lider görülse de, gelecekte neler olacağını kimse öngöremiyor. Yine de çoğumuzun geceler boyunca ekran başında olacağı ve bu global eğlencede ön sıralara geçmeye çalışacağı kesin. ■

Burak Akmenek, burak@level.com.tr

KabloTV, Uydu, DSL, Telsiz ve Elektrik Hatları

İnternette Maksimum Hızın Keyfine Varın!

İnternet üzerinde yer alan ve çok ilgi çeken içeriklerin boyutları artık oldukça büyük ve bunlara ulaşmak için 56K'lık modem bağlantısı yeterli olmuyor. Bu yüzden sayıları hızla artan alternatif bağlantı çeşitlerine yönelmek doğru bir çözüm olacaktır.

Metin tabanlı web sayfaları üzerinde sörf yaptığımız, multimedya öge olarak sadece fotoğrafları gördüğümüz devir çoktan geride kaldı. Çok fazla grafik öge içeren, Flash ile desteklenmiş web sayfalarında hızlıca sörf yapmak için en hızlı modem bağlantısı bile artık minimum sınır olarak nitelendiriliyor. Bir de netten video izlemek ya da online radyoları dinlemek gibi bir isteğiniz varsa, internete bağlanmak için başka bir yol seçmenizin zamanı da çoktan gelmiş demektir. Bir yazıcı sürücüsünün 15MB'a, ortalama bir uygulamanın demosunun bile 100MB'a yaklaştığı günümüzde, eğer teknolojiyi takip etmek istiyorsanız, zaten yeni bir bağlantı şeklinin lüks değil de bir gereklilik olduğu ortaya çıkacaktır.

Üstelik indirilen veri başına maliyetleri hesapladığınızda, alternatif bağlantı şekillerinin çoğu size kesintisiz bir bağlantıyı, modeme göre daha ucuza sunabilir. Dünya çapında kullanılan çok farklı teknolojiler olmasına rağmen,

ülkemizde ise şimdilik bunlardan sadece kabloTV, DSL ve uydu kullanılıyor. Hız olarak uydu en iyi çözümü sunarken maliyetler açısından da DSL en uygun çözüm gibi görünüyor. Yaygınlık açısından bakıldığında ise kabloTV, 2.5 milyona yakın aboneye ulaşacak olmasıyla birinci.

Para herşeyi çözmiyor

Tabii ki satın alırken hız ve maliyetlerin dışında, bulunduğunuz konumun önemi de büyük. Örneğin bulunduğunuz semtteki telefon santrali dijital değilse DSL bağlantısı almanız, kabloTV hattı yoksa da kablo modem almanız mümkün olmayacaktır. Eğer ikisi de yoksa, pahalı olmasına karşın tek çözüm şimdilik uydu modem olabilir. Bağlantı şekillerinin maliyetini hesaplamak için bölümlerdeki kutucuklara başvurabilirsiniz. Burada unutmanız gereken, her alanda olduğu gibi, burada da hız arttıkça maliyetlerin de artmasıdır.

Uydudan İnternet: Uzaydan Gelen Veriler

Her Yerden Erişim: Antenle Son Sürat

Uydu bağlantı tipinde, yerdeki istasyondan kullanıcının istediği internet verileri uyduya gönderiliyor. Yani yerden 37.850 km yukarıya. Uydu oradan verileri dağıtıyor. Bu uzun yol gerçi uzun gönderme ve yakalama sürelerine sebep oluyor, ama uyduların saniyelerle ölçülen zaman dilimlerinde fazlaca megabit veri dağıtabilmesi uzun süreleri unutturuyor. Servis sağlayıcıdan veri gönderim (upload) yolu olarak da uydu talep edilirse ya da sadece kiralanmak bile istense, bu çözüm son kullanıcı için çok pahalıya geliyor. Gönderim yeteneğine de sahip uydu ekipmanlarının fiyatları ise 10 bin dolarlar mertebesinde.

SADECE 2 ALTERNATİF MEVCUT

» Türkiye’de uydu bağlantısı

Türkiye’de Vestel, Dexar Barracuda’sı ile uydu bağlantısını uzun zamandır kullanıcılara sunuyor. Ayrıca içinde bulunduğumuz günlerde Superonline da Dijitürk işbirliği ile SkyRunner adı altında uydudan internet yayını için çalışmalarını başlatmış durumda. SkyRunner, kullanıcılara 512 Kbit’lik gerçekten çok hızlı bir bağlantı sağlıyor. Eğer apartmanınızda Dijitürk varsa 50 milyonluk bir servis ve 150 milyonluk bir uydu modem ücreti karşılığında hizmetten yararlanabiliyorsunuz. Eğer evinizde dijitürk yoksa ilk kurulum ücreti 110 milyona çıkıyor. Aylık 400Mb download için 69, 1GB download için ise 159 milyon talep ediliyor. Bu sınırların aşımında da bağlantı devam ediyor, ancak 512 Kbitlik hız garanti edilmiyor. Superonline hakkında daha fazla bilgi için ve Vestel’in Barracuda’sı hakkında bilgi almak için aşağıdaki bağlantıları kullanabilirsiniz.

www.superonline.com, www.dexar.com

Tıkalı geri dönüş yolu

Bu durumda son kullanıcıya zorlamalı çözüm sunuluyor. Ama sonuç çok da problemli değil. Çünkü istatistiksel olarak alınan veriler gönderilen verilerin yaklaşık on katı. Bunun anlamı, uydu bağlantısının yanına bir de analog ya da ISDN bir bağlantı kurmak gerekiyor ve maliyet artıyor. Veri aktarımı tamamen interaktif, yarı interaktif ya da tamamen pasif modda gerçekleşebiliyor. İnteraktif bağlantılarda kullanıcının istekleri geri dönüş yolundan ve buna verilen cevap da uydu bağlantısından tekrar kullanıcıya iletiliyor. Sadece bir kerelik istenen hizmetlerde yani yarı interaktif bağlantılarda, örneğin Video-on-Demand veya yazılım download’larında geri dönüş yolu sadece istek sırasında gerekli oluyor. Pasif hizmetlerde, ya da diğer adıyla “Push” hizmetlerde, örneğin çevrimiçi gazete, finans hizmetleri ya da haber ajanslarında PC’niz sizin istediğiniz verileri gelen veri nehrinden süzüyor. Geri dönüş yoluna gerek kalmıyor.

Çanakdan PC’ye

Verilerin yakalanması için, dijital alıcılı bir çanak antene ihtiyaç duyuluyor. Servis sağlayıcıya göre televizyon yayınlarında sorun yaşandığını da önceden söyleyelim. İnternette gelen sinyaller PC’deki özel bir uydu-tuner kartına iletiliyor. Bu kart sinyalleri çözüyor ve tarayıcıya ya da başka bir internet uygulamasına iletiyor. Upload için bir analog modem ya da ISDN gerekiyor. Peki bu kadar efora değer mi? Teorik olarak 8.000 Kbit/s mümkün. Ama bilgisayar dünyasının altın sözü olan “Performansla beraber fiyat da artar” burada da geçerli. Henüz ülkemizde çok fazla alternatif olmamasına rağmen beklemekte fayda var.

Radyo Dalgalarıyla İletişim: Kablosuz Ağ

Çok Hızlı, Ama Yaygın Değil

Radyo dalgaları ile internet teknolojisi uzun zamandır var. Ama teknik problemler yaygınlaşmasını bugüne kadar hep engelledi. RF dalgaları teknolojisinde “Wireless Local Loops” adı verilen bir teknik kullanılıyor. Çok kapsamlı gibi duran bu teknik, kullanıcı ile sağlayıcı arasını temsil ediyor sadece. Telekom’un telefon hatlarını kullanmayı gerektirmeden. Dört çeşit veri transfer yolu var. Hücresel mobil sistemler, küçük hücre ağları, uydu sistemleri ve RF sistemleri. İnternet kullanımı için enterasan olan yol RF sistemleri. Söz konusu olan gigahertzler mertebesindeki sinyalleri veren ve alan parabol antenler. Sinyaller mikrodalga ya da infrared ışık ile taşıyor. Dalga boyuna göre 100 km’ye kadar erişim mesafesi olabiliyor. Pratikte erişilebilen mesafe daha kısa. Optik RF sistemlerde ayrıca birbirini gören antenler şartı var. RF sistemlerde

noktadan noktaya ya da noktadan alana sistemleri mevcut. Noktadan noktaya olanla da iki istasyon bir RF sistem ile bağlanıyor. Özellikle de uzak mesafeler için ve servis sağlayıcıları bağlamak için kullanılıyor. 155 Mbit/s’e kadar hızlar söz konusu. Noktadan alana sistemler ise kısa mesafeler için kullanılıyor. Kullanım alanı sağlayıcıdan son kullanıcıya. En büyük problem ise kötü havalarda yağmur her ne kadar fazla etkilemeye de sis ya da kar, sorunlara hatta bazen kopukluklara sebep olabiliyor.

Bağırsız bağlantı: Kablosuz sörf

RF ile internet çok hızlı. Ama henüz ülkemizde mevcut değil. Almanya’da bazı bölgelerde 5 Mbit/s hızında bağlantılar kullanılıyor. Ücretlendirme genellikle belli bir sabit kapasiteye göre yapılıyor.

DSL: Eski Hatlardaki Yeni Standart**Kafa Karıştıran Bağlantı Teknolojisi**

T, A, S veya H. DSL teknolojisi bu dört harften biriyle beraber anılıyor her zaman. Ancak hepsi farklı bir teknolojiyi ifade etmiyor. CHIP olarak, karışan kafaları bu yazımızda biraz aydınlatmaya çalışacağız. Bilmeyenler için baştan söyleyelim: ADSL'i icat eden Türk Telekom değil ve ADSL Türk Telekom'a ait bir teknoloji de değil. Sadece Türk Telekom'un "şimdilik" tekelinde olan bir internete bağlanma teknolojisi.

Türk Telekom'un bir tek kendisinin kullandığı bu teknolojiye işgüzarlık edip bir özel isim vermemiş olması da aslında bizim şansımıza. Çünkü özellikle yurtdışında olan bitenleri takip edenleri yanıltan bir durum da, firmaların ürünlerinin isimlerini koyarken kullandıkları kısaltmalar. Örneğin Almanya'da bulunan T-DSL, Deutsche Telekom'un sunduğu DSL hizmetinin ürün adı. Birçok kişi sadece ismine bakarak DSL'in uzantısı bir teknoloji zannedebiliyor. Bilen kişiler için de farklı bir sorun var orta-

hattı oluşturuluyor ve çevresinde de başka bir hattın olmaması gerekiyor.

HDSL ve VDSL: Çok daha hızlı

Basit alternatifi adı HDSL. "H" ne dersiniz, "High Data Rate" yani yüksek veri hızı. Bu teknoloji T1'e göre daha az bir bant genişliğine ihtiyaç duyuyor. Veri transfer hızları ise aynı. HDSL'in kullanılabildiği maksimum mesafe ise 3,7 kilometre.

Ancak "H" de aşılmış ve çok yüksek veri hızına (Very High Data Rate) ulaşılmış. "V" harfi ile kısaltılan bu teknolojinin henüz standartları konmadı. Yani geleceğin teknolojisi. İsmi 1995 senesinde konmuş olan geleceğe ait bir teknoloji. VDSL hızlı ama asimetrik bir teknoloji. Bu sebeple VADSL diyenler de var.

Kullanıcı yönündeki veri akışı 300 metrelik mesafede saniyede 52 Mbit civarında. Mesafe bir kilometreye çıkınca hız 25 Mbit, 1,5 kilometrede ise 13 Mbit/saniye civarlarında.

Sağlayıcı yönündeki (upload hızı diyebiliriz) hız ise saniyede 1,4 ile 2,3 Mbit arasında değişiyor. Sadece mesafeler yüzünden değil başka zayıflıkları yüzünden de VDSL basit bir teknoloji. Henüz sektörde pek adı geçmemesine rağmen önümüzdeki senelerde bunun değişeceği kesin.

ADSL ve SDSL: Pratikte yüksek hız

ADSL ve SDSL son kullanıcılar için hazır olan teknolojiler. SDSL, HDSL'in bir varyantı iken ADSL, HDSL teknolojisinin geliştirilmiş bir hali. SDSL T1/E1 sinyali taşımak için sadece bir çift kablo (twisted pair) kullanıyor. Telefon için kullandığımız bant ile aynı bantı kullandığı için yeniden hat döşemek gerekmiyor. ADSL'den farklı olarak SDSL'de ISDN sinyalleri, bir ayırıcı (splitter) ile veri sinyallerinden ayrılıyor. Ayrılmamasının sebebi ISDN sinyallerinin zaten SDSL teknolojisinin altyapısı olması.

Mesafe teorik olarak altı kilometre; ancak bu mesafede mümkün olan veri transfer hızının onda birine erişilebiliyor. Üç kilometreye kadar maksimum hız olan 2,3 Mbit/s'ye her iki yönde de erişmek mümkün.

En yeni teknoloji olan SHDSL de "H" "High Density", yani yüksek yoğunluk için kullanılıyor. Teorik download hızı 4,6 Mbit/s; yani SDSL'in iki katından fazla. Basit birkaç değişiklik ile mesafenin de 19 mil olacağı hesaplanı-

da. Bu isim altında sunulan teknoloji acaba hangisi? Simetrik mi, asimetrik mi? Tek başına DSL tekniğinden bahsetmek de doğru değil aslında. ISDN de DSL ile çalışıyor çünkü... Kafanız daha da mı karıştı? Önce teknolojileri tanıtarak başlayalım o zaman...

İsim karmaşası nasıl oluştu?

Önceleri DSL yani "Digital Subscriber Line", başında sonunda başka harfler olmadan ISDN ile kullanılan modemler için kullanılıyordu. Zaman içinde bu değişti.

ISDN'in maksimum veri taşıma hızı 160 Kbit/saniye. Teorik olarak beklenen sürat bu. ISDN veri ve ses için aynı bantı kullandığından dolayı, o anda ya telefonu kullanabilirsiniz ya da internete girebilirsiniz. Ama ISDN ülkesinde de her zaman en az iki kanal ile geliyor. Böyle olunca her ne kadar internet hızınız düşse de aynı anda telefon görüşmesi de yapabiliyorsunuz.

Yüksek hızda veri aktarımı için bir sonraki adım T1 ya da E1 hatları oldu. Biz Türk internet kullanıcıları bu terimleri dosya paylaşım programlarından biliyoruz. Teknolojinin gerçek adı T1, Avrupa'da biraz da değiştirilerek aldığı isimse E1. T1 ile 1,544 Mbit/s, E1 ile 2,048 Mbit/s'lik hızlara erişiliyor. T1/E1 hatların döşenmesi çok zor ve bu yüzden de çok pahalı. Örneğin 50 çift kablo ile bir T1

XDSL: VARYANTLARIN PERFORMANSLARI

Ürün	Maksimum download hızı	Maksimum mesafe
ADSL	1,5-8 Mbit/s	5,5 km
HDSL	1,5-2 Mbit/s	4 km
SDSL	2 Mbit/s'e kadar	3 km
SHDSL	4,6 Mbit/s	19 mil
Karşılaştırma amacıyla:		
ISDN	128 Kbit/s (kanalları birleştirilerek)	5,5 km'ye kadar
Analog (V.34plus)	0,036 Mbit/s	6 km'ye kadar

TEK SEÇENEK TÜRK TELEKOM

» Türkiye’de DSL Bağlantısı

TürkTelekom'un tekelinde olan ADSL hizmeti için 15 milyonluk oldukça düşük bir bağlantı ücreti ödemek yetiyor. Ek olarak buna bir de ADSL modem parası ekleniyor. 128/32Kbit'lik bağlantı için ödenmesi gereken aylık ücret ise 43 milyon ki bu ücret alternatif bağlantılar arasında en ucuzu. Tabii ki semtinizdeki santralin dijital olması ve boş bağlantı noktası olması gerekli.

Bilgi için: www.telekom.gov.tr

yor. Bu senenin sonlarına doğru Amerikalılar uygulayacaklar ve hep beraber göreceğiz.

ADSL’de de hattın iki kablosu kullanılıyor. Ama HDSL ve SDSL’den farklı olarak geri dönüş hızı, yani upload hızı download hızına göre oldukça düşük. Teorik olarak 6 MBit/s’lik download hızı ve ters yönde de 640Kbit/s’lik bir hız mümkün. Ama yapılan denemelerde görülmüş ki, pratikte download hızı için maksimum 1 Mbit/s ve upload için de 128 ile 384 Kbit/s arası bir hız geçerli.

Küçük fark: Farklı amaçlar

ADSL ve SDSL arasındaki farkı, kullanma alanları ve amaçları yaratıyor. ADSL genel amaçlı bir ürün. Nasıl bugüne kadar modem/ISDN ev kullanıcıları için internete açılan kapı idiyse, bundan sonra da ADSL standart olacak. Normal bir sörfçü için asimetrik bir teknik fazlasıyla yeterli. Çünkü sörf sırasında internete doğru akan veri hacmi çok kısıtlı. İnternette kullanıcıya gelen veri miktarının yanında ihmal edilebilecek kadar az. Kullanıcıdan internet yönünde yola çıkan büyük boyutlu veriler ender rastlanan bir durum.

Avantajlı bir kalem de fiyatlar. ADSL bağlantıları kurmak SDSL’e göre daha ucuza mal oluyor. ADSL ile SDSL fiyatları her ikisini de sunan ülkeler de karşılaştırıldığında ADSL’in yarı yarıya daha ucuz olduğu görülüyor. Üstelik de hız, ISDN’in yaklaşık iki katı olduğunda. Hız arttıkça fark da artıyor.

Herkese göre değil: SDSL ne zaman kazandırıyor?

Peki ülkemize de geldiği zaman SDSL’e para vermemiz bize ne kazandıracak? Cevap basit aslında. Bir önceki başlık altında ADSL ile farklarından bahsederken bunu da belirttik. Eğer internete göndereceğiniz veriler çoksa ve siz de bir an önce bu verileri göndermek istiyorsanız, SDSL size uygun çözüm olur. Zaten video konferans, web hosting (web sayfalarını bulundurma) ya da ağları bağlama gibi bir amacınız varsa SDSL’i almak zorundasınız.

Hem ADSL hem de SDSL için ülkemizde bir sorun mevcut. Her ne kadar hatlarda değişiklik yapılması gerekirse de santralin dijital bir santral olması gerekiyor ki gereken değişiklikler yapılabilsin. Ülkemizde azımsanmayacak kadar sayıda analog santral hala mevcut olduğu için, bu hizmetler de her yerde sunulamayacak. Eğer bölgenizde olup olmadığını ya da olup olamayacağını merak ediyorsanız, Türk Telekom’un aşağıdaki linkine bir göz atabilirsiniz (<http://abone.ttnet.net.tr/adsl/>).

Kablo Modem: Televizyon Hattı Üzerinden İnternet Zap'lamak Yerine Sörf

Kablo modemde kullanılan altyapı ülkemizde de aslında bayağı yaygın olan bir altyapı. Her ne kadar her yere henüz ulaşılmamış olsa da kablolu TV ülkemizde oldukça yaygın bir şekilde kullanılıyor. Telekom kaynaklı istatistikler Türkiye'de 2,5 milyona yakın kablolu TV abonesi olduğunu gösteriyor. Kablo modemler uzunca bir süredir kullanılıyor, ama tüm Türkiye'ye yayılmış durumda değil. Telefon ağını kullanan analog çıkışların ve ADSL ya da ISDN'in aksine kablo modem Telekom'un koaksiyel kablo ağını kullanıyor. Bu koaksiyel ağın kuruluş amacı aslında televizyon ve radyo yayınlarını son kullanıcılara taşımak. Ancak gelişen teknoloji ile beraber fiber hatlarla bu luşan koaksiyel ağ, bu fiber hatların arkasındaki internet geçidinden de faydalanmaya başladı. Bu kombinasyon şaşırtıcı bant genişlikleri de doğurdu. Kablo modemlerle şu anda ulaşılabilen en yüksek hız teorik olarak 40 Mbit/s. En iyi tarafı da, bu hıza ulaşmak için yapılması gereken tek şeyin bilgisayarın içindeki ağ kartına modem bağlamasından ibaret olması. Hatta USB girişi olan PC'lerde ağ ayarlarıyla boğuşmak bile gerekmiyor.

Kablo modem ağlarının en önemli yerleri "headend" denilen alıcı istasyonları, "fibre-nodes" adı verilen fiber düğümler ve ağ bağlantı noktaları. Alıcı istasyonlar uydudan gelen analog ve dijital sinyalleri yakalayıp, gereken hazırlıkları yapıyor ve dağıtım merkezlerine gönderiyor.

Kablo modemler için diğer önemli bir ayrıntı da geri

dönüş yolu. Zaten bu, telefon hattının kullanılmadığı tüm teknolojilerde bir sorun. Eskiden döşenmiş bazı kablolar geri dönüş kanalı için gereken özelliklere sahip değil. Ama ülkemizde döşenen çoğu kablo zaten yeni olduğundan, bu soruna rastlanmayacaktır. Tek taraflı kabloların olduğu yerlerde de dönüşümler hızla yapılıyor.

EN YAYGIN ALTERNATİF BAĞLANTI

» Türkiye'de Kablo TV bağlantısı

Hızlı ve güvenilir bir iletişim ağı oluşturmak için KAİDER (Kablo İletişimcileri Derneği) çatısı altında toplanan KabloNET, Aktif KabloTV, İnteraktif, Topaz, Ultra KabloTV ve Tekfen, Türkiye'deki kabloTV üzerinden internet bağlantısı servisini üstelenmiş durumda. Farklı bölgelerde hizmet veren şirketlerin bağlantı hızlarına göre uyguladıkları fiyatlar da değişiyor. Örneğin UltraTV'de ilk bağlantı için 22 milyonluk tesis ve 199 dolarlık kablo modem ücretini ödemek yetiyor. Daha sonra aylık 64/16 Kbit bağlantı için talep edilen ücret ise 31 milyon. Diğer servis sağlayıcılar hakkında bilgi almak için aşağıdaki web adreslerinden yararlanabilirsiniz.

www.kablonet.com, www.aktifkabloTV.com.tr,
www.interaktiftelekom.com, www.topaz.com.tr,
www.ultratv.com.tr, www.tekfen.com.tr

EN DOĞRU İNTERNET BAĞLANTISI

» Hangi sörf tipisiniz?

Her internet bağlantı şekli, her kullanıcı için uygun değildir. CHIP olarak masaya yatırıp hepsinin artılarını, eksilerini döktük. Karar vermeden önce bir göz gezdirmenizde fayda var.

DSL	Uydu	Kablo Modem	Powerline	Radyo Dalgaları
- Basit kurulum - Ekstra donanım gereksinimi az - Problemsiz LAN bağlantısı - Maksimum band genişliği 8MBit/s, pratikte 1MBit/s altı - Asimetrik varyantında (ADSL) uplink yavaş - Yavaş bağlantı kurulumu Sörfçü tipi: Normal. Gezmeye meraklı ve genelde Download amaçlı. Ender upload yapan. Server bağlantısı yok.	- Heryerde erişilebilir - Yüksek download hızları mümkün - Problemsiz LAN bağlantısı - Donanım maliyetleri - Donanım kurulumu zor - Uplink için başka bir yol şart Sörfçü tipi: Ender sayfa isteyen, büyük download'lar peşinde. Upload yok, server bağlantısı yok. Normal günlük sörfçüye pek faydası yok.	- Basit kurulum (DVB-kartı) - Haneye birden fazla bağlantı imkanı - Her iki yönde göreceli büyük band genişliği - Video-on-demand için uygun - Her zaman açık - Heryerde yok - LAN bağlantısı her zaman kolay değil Sörfçü tipi: Herkes için uygun.	- Hazır kablo ağı - Birçok bağlantı noktası - Maliyeti düşük splitter - Yaygın değil - Etkilere hassas - Pahalı donanım Sörfçü tipi: İlginç bir alternatif. Her odada İnternet kullanmanın en kolay yolu. HiFi sistem için de aynı ağ kullanılabiliyor.	- Çok hızlı - Çok ucuz - Genel olarak dış etkilere uzak - Yüksek donanım maliyeti - Kullanışlı değil - Tercih edilmiyor Sörfçü tipi: Firmalar için uygun. İki uzak ofisi bağlamak için uygun.

Günlük İnternet Kullanımı

Sanal Dünyada Bir Gün

Eskiden insanlar dumanla haberleşirdi. Şimdi ise telefon var. Eskiden ulaşım atlarla yapılırdı. Şimdi ise araba var. Ve en iyisi artık internet var. Eski, yavaş ve yorucu yöntemleri hala kim kullanmak ister ki?

Kesintisiz internet bağlantısına sahip olmak gerçekten çok güzel. Özellikle de temposu yüksek bir yaşam tarzına sahipseniz, size ayak durabilecek bu yegane ortamın her istediğiniz anda elinizin altında olması da işlerinizi hızlandırması açısından mütahş sayılabilir. Belki size göre, yılın 365 günü, ayda 30 gün, günde 24 saat bilgisayarın açık ve internete bağlı olması, sadece bilgisayar kurtlarına göre bir kullanım biçimi olabilir.

Ancak, bundan 50 yıl önce edinmenin hayal olduğu televizyonların artık evin vazgeçilmez bir demirbaşı ve 15 yıl önce bir teknolojik devrim olarak görülen cep telefonlarının bugün küçücük çocukların bile elinde olduğunu düşündüğünüzde, neredeyse onlar kadar eski olan bilgisayar ve interneti günlük yaşamımızın dışında tutmak çok da mantıklı olmayacaktır.

Bugün internet, bilgisayarla ilgili amaçlar dışında da yaygın olarak kullanılıyor ve işlerin halledilmesinde inanıl-

maz hız ve kolaylıklar sağlıyor. Bundan dolayı da herhangi bir şekilde bilgisayar ve internet konularına ilgi duymasa da günlük yaşamında bilgisayarı ve interneti kullanan insan sayısı da hızla artıyor. Daha önce internet başında çok fazla zaman geçirdiği için oğluna kızan Mehmet bey de bunlardan biri.

Siz hala sabah uyanmak için eski çalar saate mi güveniyorsunuz?

Şimdilerde kızının cep telefonu borcunu yatırmak için sıcak altında banka kuyruklarında beklemek zorunda olmadığı ve karısına söz verdiği halde almayı unuttuğu sinema biletlerini işten çıkmadan 2 dakika önce masasının başından alabildiği için interneti daha çok seviyor. Hatta artık Mehmet bey sabahları uyanmak için herkesin kullandığı klasik(!) yöntemleri de tamamen terk etmiş durumda ve evde tüm çalar saatlerin yerini çoktan bilgisayarı almış bile. Böylelikle artık www.troop594.com/alarm.html adresi üzerinde belirlediği uyanma saati

geldiğinde, yine kendi belirleyebileceği bir müzikle istediği saatte uyanabiliyor. Gerçi şu aralar kızının ısrarlarına dayanamayarak ailecek Tarkan'ın şarkılarıyla uyanmak zorunda olsalar da, işe geç kalmamak için şarkı seçim sırası kendisine gelene kadar buna katlanmak zorunda.

Aslında evde en erken kalkan kendisi olduğu için bunun dezavantajını o kadar da fazla yaşamıyor. Çünkü www.gazete-oku.com adresi üzerinden sabah gazetelerindeki en sevdiği köşe yazarlarını okumak için bilgisayar başına oturduğunda, online alarm sitesini, dolayısıyla Tarkan'ın şarkısını kapatıp <http://music.msn.com> üzerinden kendi klasik radyosunu açma şansını da bulabiliyor ve en azından çocuklar kalkana kadar internetin keyfini biraz da olsa çıkarabiliyor.

Mehmet bey online ajandasından gün içinde yapacağı işlere bakıp, dışarıdaki hava ve trafik durumunu kontrol etmesine ancak yeten bu kısa zaman sonunda, birazdan küçük oğlu Can'ın uya- →

nıp da televizyonda neler olduğuna bakmak için kendi elinden bilgisayarı alacağını çok iyi biliyor.

Sabah evden çıkmadan önce yapılacak işlemler

Bu yüzden önce hızlı bir şekilde <http://ajanda.e-kolay.net/ajanda/> adresine bağlanıp kullanıcı adı ve şifresini girip daha önceden yaptığı planların neler olduğuna bakıp daha sonra da her İstanbullunun en büyük problemi olan trafik durumuna göz atmak için www.ibt.gov.tr adresine bağlanıyor. "Trafik yine her zaman olduğu gibi arapsaçı. Hava da güzel gibi... En iyisi arabayı yine garajda bırakmak". Mehmet bey bunları düşü-

WEB KAMERALARI: IBB'nin web sayfası trafik durumunu izlemek için en iyi seçeneklerden biri.

nürken, bu kararını iyice kesinleştirmek için ve hatta en önemlisi de bir hafta önce olduğu gibi yağmura yakalanıp sırlıklam olmamak için yanına şemsiye alıp almamasına karar vermek üzere son olarak bir de meteorolojinin sitesine (www.meteor.gov.tr/webler/tahmin/tahminmaster.htm) bağlanmaya karar veriyor. Arabayı evde bırakmak ekonomik açıdan da oldukça rahatlatıcı olacak. Dolayısıyla uygun saatteki deniz otobüsünün kaçta olduğuna bakmak için [www.neredennereye.com\(b\)](http://www.neredennereye.com(b)) adresine uğrayıp buradaki İstanbul Deniz otobüsleri bağlantısına tıklıyor. Hatta bu yeni adrese (www.ido.com.tr) bundan sonra sık sık ihtiyacı olacak. Bu yüzden sık kullanılanlara eklemek pek de fena bir fikir olmayacak.

Mehmet beyin yerinden kalkması ile hiç boş kalmayan bilgisayar sandalyesinin yeni sahibi evin en küçüğü Can olu-

yor. Ne de olsa en sevdiği çizgi filmlerden hangisinin en önce başlayacağını öğrenmek onun en büyük hakkı. Hemen www.veezy.com/tv/default.asp adresine bağlanıp kategori olarak çizgi filmi seçip tüm kanallardaki en yakın zaman dilimi içinde gösterilecek çizgi filmi buluyor. Zaten daha sonra da internetle pek de ilgisi kalmıyor ve kahvaltı masasında televizyonun tam karşısında yerini alıyor.

Postanızı kontrol etmek için web tabanlı en iyi portal

Erken kalkmak gibi işe erken gitmeyi de alışkanlık haline getirmiş olan Mehmet bey keyifli bir deniz yolculuğunun ardından şirkete varıp bilgisayarının başına oturduğunda evde özel posta adresini kontrol etmediği aklına geliyor. Üstelik de kaç gündür beklediği mesaj büyük bir ihtimalle gelmiş olmalı. "Ah bu çocuklar insanın iki ayağını bir pabuca sokuyorlar." Ama Allah'tan www.internetimiz.com'un postacı hizmeti var.

Böylelikle Mehmet bey özel pop3 mesajlarını bu web tabanlı posta hizmeti aracılığı ile okuma şansı bulabiliyor. Aksi takdirde özel ve iş mesajlarını karıştırmamaya özen gösteren Mehmet bey akşama kadar beklemek zorunda kalacaktı. İş seyahatlerinde de sık sık kullandığı bu posta hizmetinin diğer bir avantajı da postaları okuduğu halde sunucudan silmemesi. Böylelikle kendisine gelen mesajlara uzaktan bile ulaşabildiği gibi, seyahat dönüşünde onları tekrar bilgisayarına indirme şansı da bulabiliyor. Kullanıcı adını ve şifresini girdikten sonra mesajlar ekranda beliriyor.

Harika! En sonunda beklediği mesaj gelmiş. Ama ne yazık ki ağdalı bir İngilizce ile yazılmış olan bu mesajı Mehmet beyin anlaması biraz zor. Bu yüzden bilmediği kelimeler için sözlükten yardım

ONLINE BANKACILIK: Garanti internet size her konuda yardımcı olabiliyor.

almak zorunda. Elini masasında duran İngilizce-Türkçe sözlüğe doğru uzattığında yerinde olmadığını görüyor. "Zaten şirket içinde alınan şey ne zaman yerine konuyor ki!" En iyisi hiç kaybolmayacak diğer seçeneği denemek. Bunun için bir browser açıp www.seslisozluk.com/ adresine bağlanmak yeterli oluyor.

Banka işlemleri için artık kuyrukta beklemek yok

Biraz zaman alsa da sözlük yardımıyla sorununa çözüm bulan Mehmet bey daha sonra muhasebeci olarak çalıştığı şirketinde o gün ödeme günü olduğu için bankacılık işlemlerini yapmak üzere browser'ının adres satırına www.garanti.com.tr/ yazıp çalıştıkları bankanın web sitesini açıyor. Bu şekilde çalışmak gerçekten çok kolay ve inanılmaz bir şekilde zaman kazandırıyor. Mehmet bey işten kalan alışkanlıkla eve ait tüm ödemeler ve yatırımları da zaten bu şekilde yürütüyor.

Saat 12'ye yaklaşırken yoğun bir sabah mesaisinin ardından yemek için de bir şeyler düşünmek gerekiyor. Bu nok-

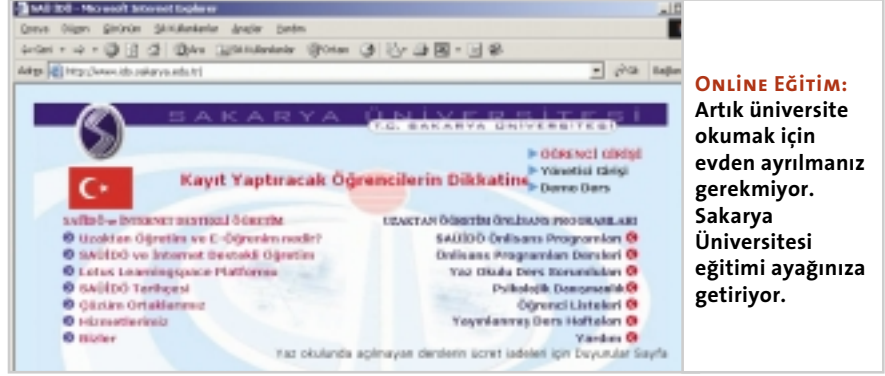
POP3'TEN WEB'E: www.internetimiz.com'un bir hizmeti olan postacı, POP3 hesaplarına web'den ulaşmayı mümkün kılıyor.

tada da Mehmet bey yine internetin yakasını bırakmıyor ve biraz da merak ile en son öğrendiği web adresi olan <http://www.yemeksepeti.com/> adresini browser'ına yazıyor. Böylelikle internetten yemek siparişi ederek kendi adına bir ilki daha gerçekleştirmeyi hedefliyor.

Bu kadar süredir çeşitli amaçlar için interneti kullanmasına rağmen, yine de yemeğin gelip gelmeyeceği konusunda biraz da merak içinde olan Mehmet bey, yine de aç kalma riskine değeceğini düşünerek beklemeye başlıyor. Ayrıca öğle tatilinin başlamasıyla birlikte yemeği beklerken internet üzerinde alışveriş sitelerine bir göz atmayı da unutmuyor. Bunun için hemen sık kullanılanlarına eklediği online alışveriş sitelerine göz atıyor. Çok sık alışveriş ettiği www.dep-po.com ve www.hepsiburada.com adreslerinin yanı sıra yeni hizmete açılan www.baskuda.com'a bir göz atmakta da fayda var. Mehmet bey siteleri tek tek gezerken yemeğinin gelmesiyle de oldukça mutlu oluyor. Yemeğini yerken bir yandan da sipariş verdiği kitaplar için son işlemleri tamamlıyor.

Alışverişten hoşlanmayanlara özel: Sanal mağazalar

Öğleden sonra akşam çabuk geliyor. Mesai saatinin bitimine yakın Mehmet bey karısının verdiği alışveriş listesine umutsuz bir şekilde bakıyor. Arabayı da almadığı aklına geliyor. Bu kadar şey eve nasıl gidecek. En iyisi yine interneti kul-

ayırıyor. Bu sefer erken davrandığı için yerler oldukça iyi, buna karısı çok memnun olacak.

İnternet sadece iş değil, eğlence için de eşsiz bir kaynak

Şirkette akşam saatleri fazla iş olmadığından, çoğu insan için genelde sıkıcı geçiyor. Ama bunlar arasına Mehmet bey dahil değil. Çünkü o eğlenmesini biliyor. İş bittikten sonra ilk iş olarak www.beyazperde.com adresine girip vizyondaki ve gelecek film konularına ve fragmanlarına göz atıyor. Yaz dönemi, sinemaların en durgun olduğu zaman ve yakın bir zamana kadar çok fazla ilginç bir film yok. Ama Mehmet bey bu tip bir durum için de hazırlıklı. Hemen son zamanlarda keşfettiği yeni gövdesi www.atomfilms.com sitesine bağlanıp yeni eklenen bir online film olup olmadığına bakıyor. Sadece internet üzerinden yayınlanan geniş bir yelpazede kısa metrajlı filmlerin ve dizilerin ol-

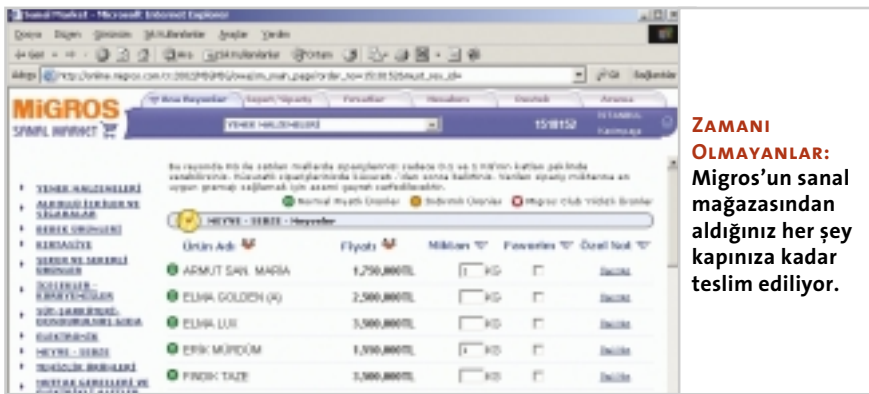
atabildiği gibi en yeni yazılım ve donanımlar üzerine incelemelere de ulaşabiliyor.

İş, alışveriş derken saatin 6'yı epey geçtiğini fark eden Mehmet bey, biraz da deniz otobüsüne yetişmek hızlı bir şekilde toparlanıp evin yolunu tutuyor. İnternet varken gerçekten her şey çok pratik ve ekonomik. Eve döndüğünde Sakarya Üniversitesi'nde okuyan büyük oğlunu bilgisayar başında ders çalışırken buluyor. Üniversitenin uzaktan eğitim projesi çerçevesinde kazandığı bölüm için sanal eğitim gören Cenk, hem evden ve arkadaşlarından uzak kalmadığı için hem de eve maddi açıdan yük olmadığı için oldukça mutlu.

Ders çalışanların oyun oynamak da en doğal hakkı

Tüm gününü internet başında geçirmiş olan Mehmet bey artık pek de bilgisayar başına oturmak istemiyor. Hem karısıyla birkaç laf etmek hem de ona yardım etmek için mutfağa giriyor. Cenk bilgisayarı ele geçirmişken dersinin bitiminin hemen ardından Counter Strike adlı oyunda dün yenildiği arkadaşlarına karşı kozunu paylaşmak için www.sanane.com adresinde yer alan sunuculardan birine bağlanıyor. Ama Cenk istediği başarıyı bugünde yakalamış değil. Oyunu kapattıktan sonra internet bağlantısını kesmeden önce biraz da muhabbet etmek üzere <http://chat.ttnet.net.tr> sitesine bağlanıyor. Zaman su gibi akıyor. Ama artık yatma vakti de geliyor. Mehmet bey gelip bilgisayarın başına geçiyor. Ancak bu saatten sonra genelde yapacağı tek şey www.troop594.com/alarm.html adresine girip saati ayarlamak oluyor ve internetin yaşantımızda ne kadar çok fazla rol aldığını gösteren, neredeyse tamamı sanal dünyada geçen bir gün daha böylece son buluyor. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

lanmak. Bu şekilde belki de siparişler kendisinden bile önce evde olabilecek. Hemen http://online.migros.com.tr/index_sanal.html adresine girip en uygun fiyatlı ürünleri seçip siparişini veriyor. Bunu takiben aklına gelmişken www.biletix.com adresini de bir ziyaret edip 15 gün sonraki jazz konseri içinde biletleri

duğu bu sitede, her seferinde ilginç bir şeyler bulmak mümkün oluyor. Tabii ki Mehmet bey internet üzerinde sadece multimedya içerikle ilgilenmiyor. Teknolojik gelişmeleri takip etmek de onun en büyük zevki ve bu konudaki en büyük yardımcısı da www.chip.com.tr. Bu site üzerinden günlük gelişmelere göz

Dreamweaver ile Web Tasarımı - Bölüm 1

Kendi Web Sayfanızı Yaratın

Macromedia gene yapacağını yaptı! Şirketin satranç tahtasında şah rolünü oynayan Dreamweaver, yeni vizyonu MX ile benzerlerinden kat be kat daha yetenekli...

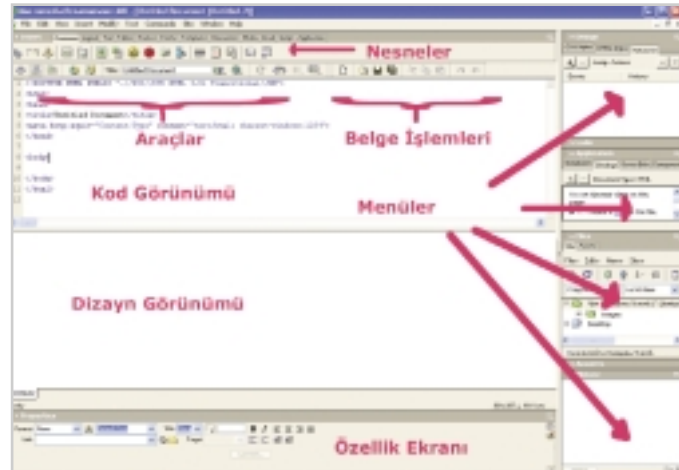
Son yıllarda büyük gelişmeler kaydeden web teknolojileri, kendisini üreten programları da beraberinde getirdi. Bunlardan Dreamweaver, her versiyonu ile olay yarattı. Ancak artık sadece yeni versiyonu ile değil, tamamıyla yeni bir vizyonla karşımızda! Macromedia'nın MX adını verdiği bu vizyon, internetin sadece gezilen bir yer olma özelliğine meydan okumakla kalmıyor, aynı zamanda yaşanabilir ve değiştirilebilir bir yer olmasını sağlıyor. Zaten şirketin sloganı da "What the web can be", yani "web'in ne olacağını" siz belirliyorsunuz. Bunu Macromedia'nın diğer web geliştirme araçları ile entegre bir şekilde kullanarak gerçekleştiriyorsunuz. Ancak, bu araçların arasında parçaların birleşip bütünü oluşturmasında, son belki de ilk adım DW'den geçiyor. Sadece DW bile size çok güçlü araçlar sunuyor. Dört sayı sürece yazı dizimizde, Dreamweaver MX programının nasıl kullanılacağı anlatılacak. Her sayıdan sonra kendi web sitenizi oluşturma yolunda daha emin adımlarla ilerleyeceksiniz. Ayrıca bu işi

yaparken keyif aldığınızı da göreceksiniz. Dreamweaver MX'in deneme sürümünü eCHIP CD'sinden bulabilirsiniz. (© eCHIP-Code **Dreamweaver MX**)

Macromedia Dreamweaver'ı tanımaya hazır mıyız?

Hazırsak, web sayfamızı tasarlamaya başlıyoruz... Sizlere en başta programın araçlarını kullanmayı öğretmeyi istiyorum.

Programı kurup açtığınızda, sizden üç arayüz arasından bir seçim yapmanız isteniyor. Eski kullanıcılar düşünülerek Hometown stili veya DW 4 stili de bunlar arasına eklenmiş. Biz sizlere yeni stili kullanmanızı öneririz. Çünkü bu stil diğer Macromedia programlarında da kullanılmış. Zaten MUI adı verilen "Macromedia Kullanıcı Arayüzü" sizi her programda aynı yüzle karşıyor. Bir kere alış-

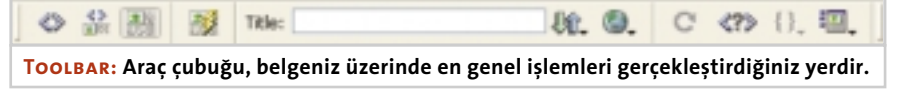
YENİ GÖRÜNÜM: Dreamweaver MX, eski versiyonlarından daha derli toplu bir görünüme kavuşmuş. Bu da nesne özellikleri gibi sık yapılan ayarlar için kolaylık sağlıyor.

Web Tasarımı - Bölüm 1

tınız mı, her şey kolay. İlk menü ile seçi-mimizi yaptıktan sonra arayüzü tanıma-ya başlayabiliriz.

Araçları tanıyarak işleri kolaylaştırmak mümkün

Bu bölümde, belge ile ilgili işlemlerin yapılacağı ikonlar bulunuyor. Kodlama-nın hangi arayüz kullanılarak yapılaca-ğını seçeceğimiz 3 ikon yan yana duru-yor. Sola ve sağa bakan açılı parantez, si-zin kod görüntüsüne götürür. Bu görü-nümde kodlar renklendirildiği için, elle kod yazanlar açısından oldukça pozitif bir durum oluyor. Bu ikonun yanında hem kod hem de dizayn görünümü yer alıyor. Bu ikonun avantajı, dizayn görü-nümünde seçtiğiniz nesnenin kod görü-nümünde seçili hale gelmesi. Böylece kodda değiştirmek istediğiniz yeri bul-mak için uzun uzun arama yapmaktan kurtuluyorsunuz. Üçüncü ikon olan di-zayn görünümü ise tamamıyla görsel

TOOLBAR: Araç çubuğu, belgeniz üzerinde en genel işlemleri gerçekleştirdiğiniz yerdir.

unutursanız, DW sizin yerinize belgeyi “İsimsiz Belge” başlığı ile kaydeder ve bu da web tarayıcısında konunun veya gezi-len yerin belli olmadığı bir sayfa izlenimi doğurur. Bu kutunun sağında belgenizin sunucu ile olan işlerini halledebilirsiniz. Mesela, belgeyi sunucuya göndermek ya da belge üzerinde işlem yapan kişinin not bırakması gibi. Yandaki dünya re-simli ikonunu ise belgenizi önizlemek için kullanabilirsiniz. Bu ikonun seçenekleri arasında istediğiniz web tarayıcısını ayarlayabilir ve belgenizi değişik tarayıcı-larda test edebilirsiniz.

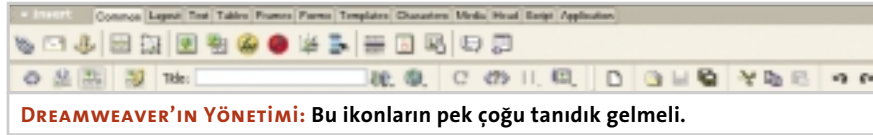
Son dört ikonun bulunduğu araçlar menüsünün ilki kod görüntüsünde yap-tığınız işlemlerin sonucunu görmek için tazelemeye yarar. Ancak güncelleme için tek yol bu değil. Koddaki değişiklikten

Yani sizi aramak derdinden de kurtarır. Ancak bazen bir kelime farklı dillerde de kullanıldığından, istediğinizi aramak ve bulmak gene de size kalmıştır. Bu arada hemen belirtelim. Referansta PHP dili yer almıyor. Ancak bu referansı da liste-ye eklemek mümkün. Dreamweaver'ı eklentilerle zenginleştirmek konusu, da-ha sonra detaylı olarak anlatılacak.

Referans ikonunun sağında yer alan ikon yardımıyla, kod görünümünde iken, belgede bulunan script'lere kolay erişim sağlayabilirsiniz. Belgenize yeni fonksiyonlar yazdıkça bunlar burada lis-telenir ve sizi bütün belgede arama yap-maktan kurtarır. Son ikonumuz ise bize ek seçenekler sunar. Tablo veya katman-ların çizgilerini gösterip kaldırmayı bu-radan ayarlayabilirsiniz. Ayrıca belgenizi daha rahat oluşturmak için cetvel ve ız-gara da eklemek isterseniz bu ikonu kul-lanın.

Belge işlemlerini tamamlamakta zorluk çekmeyeceksiniz

Bu bölüm DW ilk açıldığında ekrana gelmeyebilir. Açmak için *Araçlar* menü-süne sağ tuşla tıklayın ya da *View* menü-sünden *Toolbars*'in altından *Standard* se-çeneği işaretleyin. Bu bölümde yeni bel-ge oluşturabilir, belgenizi kaydedebilir ve belgede bulunan nesneleri kesip kop-yalayıp yapıştırabilirsiniz. Ayrıca işlemleri geri ve ileri almayı da bu panelden sağlayabilirsiniz. Zaten bu araçlar, ikon-ların şekilleri de dahil, diğer pek çok me-tin düzenleme programı ile benzerlik →

DREAMWEAVER'IN YÖNETİMİ: Bu ikonların pek çoğu tanıdık gelmeli.

sayfa tasarımı yapmanızı sağlıyor.

Bu üçlü ikonun yanında "Live Data View" var. Veritabanı uygulamaları geliştiren bu ikon yardımıyla dinamik da-tayı tarayıcı yardımı olmadan görebilir-siniz. Hemen sağında, belgenizin başlığı-nı yazacağınız kutu bulunuyor. Bu kutu-daki yazı, sayfanızı web tarayıcısında iz-lerken sayfanın konusu ile ilgili bilgi ver-mek amacıyla kullanılabilir. “Falanca Ki-şi'nin sayfasına hoşgeldiniz” gibi ya da “Konu İsmi” gibi... Kutuyu doldurmayı

sonra dizayn görünümüne geçmek ya da F5 tuşuna basmak da aynı sonucu verir. Hemen sağında açılı parantezlerin ara-sında soru işareti bulunan ikon yardı-mıyla DW'nin referansına erişebilirsiniz. Bu referansın da sizi erişteceği yer, HTML, CFML, ASP, CSS, JSP, Javascript, Sitespring gibi diller ya da hizmetlerin sözdizimleri ve kurallarıdır. Ayrıca, kod görünümünde iken bir kelimenin üs-tünde durup bu ikona basarsanız, sizi bu kelimenin açıklandığı referansa götürür.

ALTERNATİF WEB EDITÖRÜ: FASTPAGE 2.0

» Hem Türkçe hem de ücretsiz

Bu bölümde Dreamweaver MX'e alter-natif olarak kullanabileceğiniz ücretsiz, Türkçe HTML editörü FastPage'i yakın-

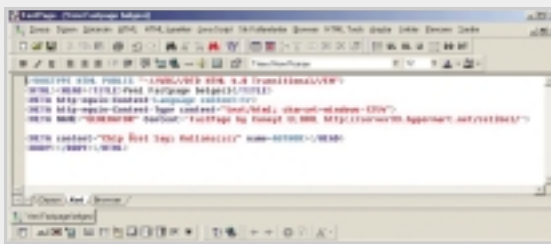
dan tanıyacak ve onunla çalışmaya başla-yabileceksiniz.

Dreamweaver MX kursuna paralel ola-rak ilerleyecek bu bölümde, özel versiyonunu eCHIP CD'sinden (© **eCHIP-Code HTML KURSU**) yükleyebilece-ğiniz Türkçe HTML editörü FastPage 2 ile çalışmaya başlayacaksınız. CHIP oku-yucuları için özel olarak ha-zırlanan bu versiyonda, standart sürümünden farklı olarak çeşitli grafikleri, ASP

ve PHP programları, hazır sayfalar, web araçları, Web Script ve CSS gibi bazı özel konu yardımları ve Paint Shop Pro ipuçları mevcut. FastPage'i kurduktan sonra, prog-ramı *Başlat/Programlar/FastPage2.0/Fast-Page* altından çalıştırarak hemen çalışma-ya başlayabilirsiniz. Şayet daha önceden farklı HTML editörleri ile çalıştıysanız, Fast-Page ana penceresi size pek yabancı gel-meyecektir.

Ana penceredeki bölümler

Web sayfalarınızı, FastPage ana pencere-sinde bulunan tasarım kısmından *Dizayn*

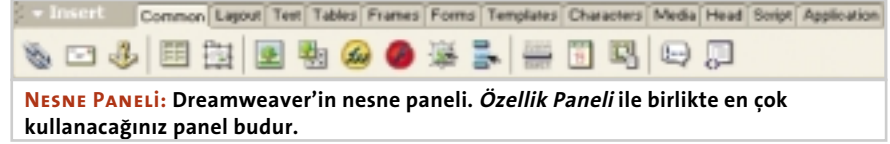

FASTPAGE ARAÇLARI: Web sayfası hazırlamak için gerekli tüm bileşenlere ana pencere üzerinden rahatlıkla ulaşabilirsiniz.

göstermektedir. Bir tek ikon yeni görünebilir. O da çift disket işaretli ikondur. Bu, sayfanızda frameset yapısı varsa frameset de bulunan her frame'i kaydetmenizi sağlar.

Etkileyici bir web sayfası nesnesiz olmaz

En çok kullanılan araçlar bu bölümde toplanmış olup, kategorilere göre gruplanmıştır. Mesela sayfaya basit özellikler eklemekten tutun da, form, tablo, görünüm işlemlerini yapacağınız birçok araç bu bölgede bulunur. Buradaki araçlar seçtiğiniz uygulama diline göre farklılık gösterir. Mesela HTML dilinde bir web sayfası geliştiriyorsanız, temel HTML etiketlerini oluşturacak

NESNE PANELİ: Dreamweaver'in nesne paneli. *Özellik Paneli* ile birlikte en çok kullanacağınız panel budur.

ma geliştirerek anlatmak istiyoruz. Böylece ikonları uygulama geliştirirken öğrenmiş ve yazının sonunda size ait bir sayfa elde etmiş olacaksınız.

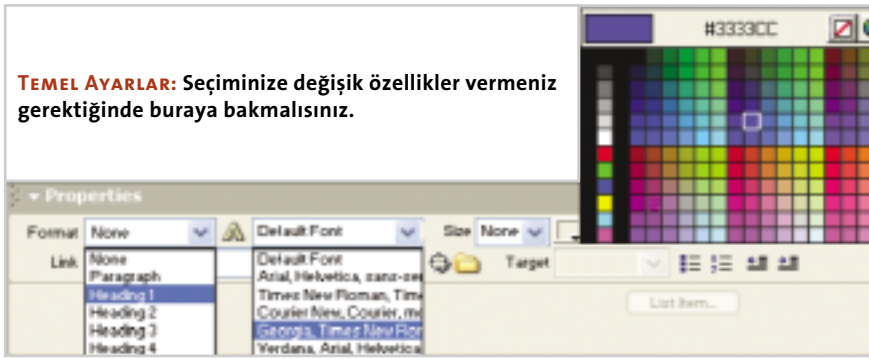
Sayfanıza herkesi davet edebilirsiniz

İlk uygulamamız, kendinizi tanıtan bir sayfa oluşturmak. Böylece arkadaşlarınıza ya da ailenize size ait bir sayfa ile hava atabileceksiniz. *Belge işlemleri* menüsünden beyaz sayfa ikonuna tıklayarak, yeni belgenizi açın. *Basic Page* kate-

diğer sayfalarla olan bağlantısında, hatalı bağlantılar ve yollar vermeniz engellenir. Hemen bir site yaratalım. *Site* menüsünden *New Site* seçeneğine basın. Site kurma paneli sizi karşılar. *Basic* sekmesini kullanarak sitenize bir isim verin. *Sitem* ismi ilerde hatırlamanız için faydalı olabilir. Bir sonraki adımda bir sunucu teknolojisi seçmeniz istenecek. Şimdilik bu seçeneği hayır diyerek atlayalım. Sitemizi uzak sunucuya gönderip göndermemek arasında bir seçim yapmamız gerekiyor bir sonraki adımda. Sayfalarımızı daha da ilerlettığımız zaman, uzak sunucu haberleşmesini de açıklayacağız. Bu aşamada site dosyalarınızın bilgisayarınızda nerede bulunduğunu belirliyorsunuz. Bir dizin seçerek diğer adıma atlayın. Seçtiğiniz dizinin, sitenizin kök dizini olduğunu unutmayın. Sitenizin bütün bağlantıları, bu dizine bağlı olarak verilir. Son adımda ise uzak sunucuya bağlanmak için bağlantı metodu ve ayarlarını girebilirsiniz. Şimdilik sadece kendi bilgisayar ortamınızda web sayfaları yapacağınız için, bu seçeneği *none* olarak ayarlayın. Açtığımız HTML belgesinin başlığını verip kaydedin. Artık boş olsa bile, bir sayfanız var. Hadi dolduralım.

Yazmak istediklerinizi önceden tasarlamanızda fayda var

İlk olarak belgemize kendimizi tanıtan bir şeyler yazalım. Dizayn görünümünde en solda yanıp sönen bir imleç olma-

TEMEL AYARLAR: Seçiminize değişik özellikler vermeniz gerektiğinde buraya bakmalısınız.

araçlar var iken, seçtiğiniz dil ASP olduğunda veritabanı uygulamalarını gerçekleştirebileceğiniz araçlar da eklenir. En genel araçları içeren *Common* menüsü basit bir web sitesini oluşturmanıza yetecek kadar araç içerir. Sadece bu araçları kullanarak bile etkileyici sayfalar yaratmanız mümkün. İkonların ne işe yaradıklarını anlatmak bir hayli uzun süreceğinden, bunları bir uygulama-

gorisinde *HTML* sayfa tipini seçin. Yazı dizimiz ilerledikçe farklı uygulamalar geliştireceğimizden, farklı belge tiplerini kullanacağız. Şimdilik sadece HTML bize yeterli.

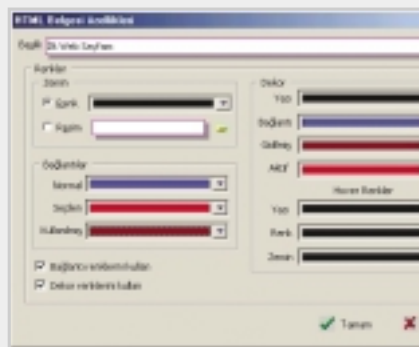
DW, yaptığınız sayfaları bir sitenin farklı ama kendi aralarında bağlantılı elemanları olarak düşündüğünden, sayfalarınızı bir site altında toplamanız sizin için daha iyi olur. Böylece sayfanızın

ALTERNATİF WEB EDITÖRÜ: FASTPAGE 2.0

» Hem Türkçe hem de ücretsiz

görünümünü kullanarak görsel olarak hazırlayabilir, *Kod* görünümünde ister direkt olarak HTML kodu girebilir, isterseniz de yaptığınız görsel tasarımların kodlarını inceleyebilirsiniz. Ardından da hazırladığınız web sayfasını *Browser* görünümünde kontrol edebilirsiniz.

Tasarımcının ihtiyaç duyabileceği her şeyi tek bir çatı altında bulundurmaya çalışan FastPage'in *Komutlar* penceresinde ASCII tablosu, HTML, CSS, VB Script, JavaScript, ASP, PHP, Perl komutlarını görebilir ve bunları, üzerlerine tıklayarak, kod penceresine dahil edebilirsiniz. Söz konusu komut-

TEMEL ÖZELLİKLER: Sayfa tasarımına geçmeden önce temel HTML ayarlarını yapmalısınız.

ların açıklamalarının burada yer almaması ve ayrıca programın *Yardım* fonksiyonuna sahip olmaması, programın en önemli eksiklikleri olarak gösterilebilir.

Yapılan işlemler sonucunda programın oluşturduğu mesajları, HTML Tidy mesajlarını ve sonuçlarını ve e-posta adreslerini *Mesajlar* kutusundan takip edebilirsiniz. Program bütün Windows editörlerinde bulunan standart araç çubuğu haricinde yazı tipini seçmekten belgeye ses, bağlantı eklemek gibi birçok işlemleri yerine getirebileceğiniz *Format*, HTML sayfanıza düğme, açılır liste gibi form elemanları eklemenizi

lı. Adınızı yazmakla hemen başlayabilirsiniz. Yazı stilini değiştirip isminizi daha değişik bir görünümde görmek ister misiniz? Hadi o zaman *Özellik Paneli*'ne. İsmınızı seçerek, aşağıda yer alan *Özellik Paneli*'nde A resmi görünen yerin sağındaki menüden kendinize bir font seçin. Seçiminiz hemen bu font ile şekillenecektir. Adınızın daha büyük görünmesini de isteyebilirsiniz. Ne de olsa bu sayfa sizi anlatacak ve şu anda bu sayfayı sizin yapmanızdan daha önemli hiç bir şey yok. Gene *Özellik Paneli*'nde *Format* menüsünden *Heading 1*'i seçin. Daha sonra *Size* menüsünün yanında yer alan altındaki okla kare kutuya tıklayın ve renk skalasından bir seçim yapın. Biz mavi bir tonu tercih ettik.

Şimdi kendinizi anlatan bir şeyler yazın. Mesela; *"Bu benim ilk web sayfam. Sizleri selamlıyorum. Bu yazı dizisinin sonunda sizlere web sitemin bitmiş halini sunacağım. Beni tanımak için lütfen ilerleyin..."*

Bu aşamada aslında yazacağınız kelimeler çok önemli değil. Menüleri kullanmayı öğrendikçe istediğiniz her şeyi yazmakta serbest olacaksınız. Az önce yazdığınız satırları seçerek, renk skalasını açtığınız kutuya gelin, ancak basmayın. Yanında bir boşluk göreceksiniz. Bu kutuya *#123456* yazın. Buraya yazdığınız kod, seçtiğiniz metne uygulamak istediğiniz renk kodudur. Renk skalasında seçtiğiniz renkler web ortamında her ortamda görünebilecek renklerdir. Ancak özel renk kodlarını da denemekten çekinmeyin. Bu sefer *Size* menüsünden büyüklüğü 3'e ayarlayın. Yazdığınız yazının son cümlesini seçin ve link boşlu-

ğuna gelerek *sonraki.htm* yazın. İşte bir bağlantı oluşturdunuz. Bağlantı aslında olmayan bir sayfaya gidiyor. Merak etmeyin. Birazdan ikinci bir sayfanız olacaktır.

Birbiri ardına gelen sayfalar... İkinci sayfanız bile oldu!

Yeni bir sayfa açın. Üstte yer alan *Nesneler* panelinden *Common* başlığı altından 4. ikonu (kutu resimli bir ikon) seçin. Tablo oluşturma menüsü karşınıza gelir. *Rows* yazan kutucuğa 1, *Columns* yazan kutucuğa 2 yazın. *Cell Padding* ve *Cell Spacing* yazan kutulara sırasıyla 10 ve 5 yazın. *Width* miktarını olduğu gibi bırakıp, *Border* değerini 1 verin. Neler yaptık bir bakalım! Bir tablo oluşturduk. Bunun 1 satırı ve bu satıra ait 2 sütunumuz var. Bu sütunların birbirlerinden uzaklıkları 5 piksel. 10 değeri ise hücre içeriğimizin ne kadar içeride tutulacağını belirtiyor. *Border* ayarı ile tablomuzun kenarını göstermek istedik. Tablo kenarımızın rengini açık kırmızı yapalım. Nasıl mı? *Özellik Paneli*'ne bakın. *Brdr Color* yazan bir kutu göreceksiniz. Az önce metin işleminde yaptığınız gibi, buradan renk seçeceksiniz. Ancak önce tablomuzu seçili hale getirmeliyiz ki seçimimiz uygulansın. Tabloyu eklediğiniz anda seçili halde ekrana gelir. Belki daha sonra başka işlemler yapmış olabilirsiniz. O yüzden tabloyu nasıl seçeceğinize bakalım.

Tablo hücrelerinden birinin içine gelin. *Özellik* ekranının üstünde kalan bir satırda *<body><table><tr><td>* göreceksiniz. *Table* yazısına basın. İşte tablounuz seçili halde. Belgede seçmekte zorlandığınız nesneleri bu satırı kullanarak

TÜRKÇE DESTEĞİ

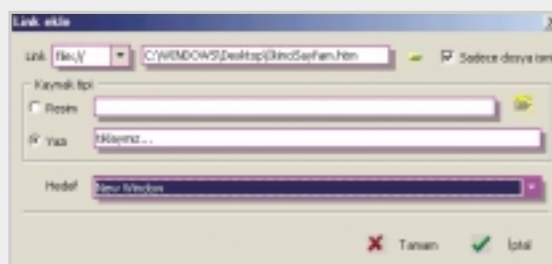
» DW'nin Türkçe desteği var mı?

Bu konu uzun süre tartışıldı. Bir çok mail grubunda sorular soruldu. Cevaplar alındı. Ancak gene de Türkçe dil desteğini uygulayamadığını söyleyen kullanıcılar var. Yapmanız gereken, www.abi.com.tr adresine giderek *EXTENSION/Otomatik Türkçe Tag'i* yazan linke tıklamak ve yönergeleri izledikten sonra, *encoding.mxp* dosyasını bilgisayarınıza indirip kurmak. Zaten kurulumu da, DW ile gelen *Macromedia Extension Manager* hallediyor. Yani DW eklemelere açık bir program ve dileyen kendi eklentisini yazıp yayınlatabilir. *Macromedia* kendi sitesinde bu eklentilerin bir listesini bulunduruyor. Bu konuyu ilerde ele alacağız. Türkçe dil desteğini yükledikten sonra *Modify/Page Properties* ile sayfa özellikleri menüsünde *Document Encoding* listesinden *Turkish (Windows-1254)* olanı seçin. Her seferinde Türkçe ayarını buradan değiştirmek sıkıcı olacağından, *Edit/Preferences* altında *New Document* seçeneğinde *Document Encoding* listesinden gene Türkçe'yi seçmek faydalı olabilir.

seçebilirsiniz. Tek metot bu değil tabii. Tablonuzun sağ veya alt kenarına geldiğinizde genişletmeye yarayan imleçler olduğunu göreceksiniz. Bir kere basın ve bırakın. Tablonuz gene seçildi. Eğer, genişletme imleçlerini bastıktan sonra bırakmadan sürüklemeye devam ederseniz, tablo ve hücrelerin boylarını değiştirmiş olursunuz. Artık belgemizi kay- →

sağlayan *Form*, çeşitli listeler oluşturmanızı sağlayan *Liste*, tablo oluşturmaları ve üzerinde çalışmak için *Tablo* açılır menü ve *Overlib* link eklemek için *JavaScript* ve hazırladığınız sayfalar arasında gezinmenizi sağlayan *Navigator* çubuklarına sahiptir. Söz konusu araç çubuklarını *Görünüm/Araç Çubukları* menüsünü kullanarak kapatıp açabilir, fare yardımıyla istediğiniz yere taşıyabilir ve *Görünüm/Araç Çubukları/Araç Çubuğu Stilleri* alt menüsünden görünümlerini değiştirebilirsiniz.

Programın en dikkat çekici menülerinden biriye, içerisinde çok sayıda örnek VB

BAĞLANTI EKLEMEK: Bağlantının kaynağı haricinde nasıl görüntüleneceğini ve hedef dosyanın hangi pencerede açılacağını da belirlemelisiniz.

ve *JavaScript*'leri içeren *JavaScript* menüsü. Buradaki *Script*'leri kullanarak web say-

fanızın daha etkileyici ve interaktif olmasını sağlayabilirsiniz.

FastPage ile ilk web sayfası tasarımı

İlk olarak hazırlayacağınız web sayfasının temel özelliklerini belirlemek için *HTML/Özellikler* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerinden browser'da görüntülenecek başlığı (bu isim aynı zamanda *Dizayn* pen-

detmenin zamanı geldi. Belgeyi ilk sayfanızın olduğu yere yani sitenizin kök dizinine *sonraki.htm* olarak kaydedin. Hatırlarsanız ilk sayfanızdan bu sayfaya bağlantı vermiştik. Şimdi sayfamızı biraz renklendirelim.

Web sayfanıza renk:

Al boyayı eline, çiz bir resim

Tablonuzun sol sütununun içinde bir yere basın. Gene *Common* başlığından üzerinde ağaç resmi olan ikona tıklayın. Resim ekleme iletişim kutusu açılır. Bilgisayarınızda dolaşarak hoşunuza giden bir resim seçin. Üzerinde bir şeyler yazabileceğiniz bir resim arayın. Bir şiir, düşünce gibi...Çünkü bu resim sizi anlatacak. Resmin boyunu, üzerine tıkladığınızda önizlemesiyle birlikte iletişim panelinin sağında görebilirsiniz. 150x150 civarında bir boyut tercih edin.

Seçtiğiniz resim muhtemelen sitenizin dizinlerinden başka bir yerde olacaktır. DW seçtiğiniz resmin belgenizi kaydedene kadar mutlak bir yolda olduğunu söyleyecektir. Yani bu, Belgelerim klasörünüzde bir dizine giden bir yol olabilir. Yaptığınız sayfaları kendi bilgisayarınızda izlerken sorun olmaz, ancak uzak sunucuya yüklediğinizde ziyaretçileriniz bilgisayarınızdaki belgelerim klasöründen resmi aldığınız dizini aramaya çalışacaklardır. Bu da resmin yerinde hoş olmayan bir çarpı işareti demektir. O zaman resmi sitenizin kök dizinine taşıyıp seçmeniz daha garantili bir metottur. Peki her seferinde bir yerlerden resim bulup sitenize taşımak hamlılık olmaz mı? DW bunu sizin için yapar. Seçtiğiniz resim sitenize ait değilse, size bunu taşıyıp taşımamak arasın-

da bir seçim sunar. Sadece deneme amaçlı ise, bu seçeneğe hayır diyebilir veya seçtiğiniz resim hakkında kararınız kesinse evet diyerek resmi garantiye alabilirsiniz. Böylece DW, resmi sitenizin altında kaydetmek için site klasörünü

nızda gideceği link de gene resim özelliği panelinde görünür. Burada vurgulamamız gereken bir nokta var. DW'de panellerin yeri aynıdır. Ancak seçtiğiniz nesneye göre bu panellerdeki ayarlar değişir. Böylece her seferinde tek bir ye-

açar ve sizden dosyaya isim vermenizi bekler. Siz de yeni bir isim verebilir ve dosyayı site dizini altında istediğiniz yere koyabilirsiniz.

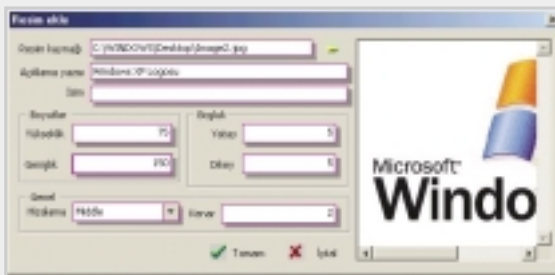
Hayli zahmetli oldu, ancak artık bir resmimiz var. Resim eklendiği anda seçilidir, ancak başka zamanlarda seçmek için üzerine tıklamanız yeterli. Resme ait özellikler menüde görünür. Resmin boyu, yüksekliği, üzerine geldiğinizde çıkacak alternatif yazı. Resme bastığı-

re bakacağınızı bildiğinizden, her nesne için ayrı menü aramak zorunda kalmazsınız. Resim hakkında söyleyeceğimiz son konu ise DW'nin resim düzenleme yeteneğinin olmadığıdır, ancak bu açığı güzel bir şekilde kapatmış. Düzenlemek istediğiniz resim seçiliyken sağ tıklayarak *Edit with Fireworks* veya *Edit with'e* tıklayarak favori resim düzenleme programınızı açabilirsiniz. Resim düzenlenip kaydedildiğinde, DW resmi →

ALTERNATİF WEB EDITÖRÜ: FASTPAGE 2.0

» Hem Türkçe hem de ücretsiz

ceresinin altında da görünecektir), arka plan rengi ve resmini ve bağlantıların farklı

RESİM EKLEMEK: Ekleyeceğiniz resmin büyüklüğünü ve kenar boşluklarını manuel olarak belirleyebilir ve bir açıklama yazısı oluşturabilirsiniz.

durumları için kullanılacak renkleri belirleyebilirsiniz. İlk web sayfanızı hazırlamak için, "Bu benim FastPage ile hazırladığım ilk web sayfam" gibi basit birkaç cümle yazın. Daha sonra yazdığınız bu metni seçerek, istediğiniz şekilde biçimlendirebilirsiniz. Şimdi bu giriş sayfasından bir sonraki sayfanıza atlamak için *HTML/Ekle/Hyperlink* komutunu kullanarak bir bağlantı oluşturun. Bunun için ekrana gelen pencere üzerinden kulla-

nılacak protokolü ve dosyayı seçmeli daha sonra bağlantının saklanacağı resim veya metni girmelisiniz.

Bağlantı ile ulaşılan ikinci sayfa

Artık ikinci sayfanın hazırlığına başlayabiliriz. Bu sayfayı daha etkili bir şekilde kullanabilmek için ilk olarak bir tablo hazırlayacak ve sayfa tasarımını bu tabloyu baz alarak yapacağız. Bunun için ilk olarak *Dosya/Yeni* komutunu kullanarak yeni bir sayfa oluşturun ve bu sayfaya *Tablo* araç çubuğu üzerinde bulunan *Tablo Ekle* düğmesine tıklayarak bir satır, iki sütundan olu-

DW ENTEGRASYONU

» Homesite ve Ultradev ne oldu?

Dreamweaver MX ile birlikte, Ultradev ve Homesite artık tarih oldu diyebiliriz. Ancak yetenekleri DW MX içine dahil edildiğinden, eski kullanıcılar DW'nin yeni arayüzü ile eski uygulamalarını hiç zorluk çekmeden gerçekleştirebilecekler. Yani kod tamamlama ve veritabanı gibi özellikler, artık tek çatı altında toplandı.

sizin için günceller. Genelde web için kullanılan resim formatları .gif veya .jpg olmaktadır. .bmp ve .png de kullanılmaktadır. Ancak en popüler olan ilk iki formattır. Bu yüzden, resim programlarınızda kullandığınız bütün formatları kullanarak çalışmalarınızı riske atmayın.

» Biraz daha düzenin kimseye bir zararı yoktur

Resmi ortalsak daha iyi olacak. Resmin bulunduğu hücrenin içinde bir yere tıklayın. Özellik panelinden *Horz* menüsünü açarak *Center* seçeneğini işaretleyin. Bu hücrede bulunan her nesneyi ortalar. Sağdaki hücreye geçin ve bir şiir yazmayı deneyin. Tamam tamam, sadece bir şeyler karalasanız olur. Sonra yazdığınız yazının ortasında bir yere imleci getirin ve özellik panelinde sağa hizalama tuşuna basın. Yazınız şimdi sağdan sola akmaktadır. Yeni kelimeler ekledikçe aynı düzenin korunduğunu göreceksiniz. Az önce resmi ortalamak için *Özellik Paneli*'nde yatay hizalama için

Ortala'yı seçmiştik. Yazımızı sağa yaslamak için yatay hizalamayı sağ yapabiliriz bu hücrede. İki seçenek şu aşamada aynı kapıya çıkıyor. Ancak ayrı ayrı aynı işi yapmalarının farklı bir nedeni var. Bir düşünün: Hücrenizde bulunan şiirinizin kıtalarının biri sağda biri solda olsun isterseniz, ne olacak? Sadece sağda ya da solda olması hiç bir sorun olmaz, ancak biz biraz lükse kaçmak istiyoruz.

Hücrenin yatay hizalamasını sağa ayarlayın. Yazınızın içine gelerek hizalamayı sola yapın. Böylece hücredeki diğer elemanlar sağa yaslanmış dururken, yazınız sola dayalı olacak. [Enter] tuşuna basın. Bir kıta daha ekleyin şiirinize. Az önce [Enter] tuşuna bastığınız için üstteki satırlardan miras kalan bir sola dayama mevcut. Bunu sola dayama tuşuna bir kere daha basarak kaldırabilirsiniz. Böylece yazınızın sola dayama özelliği kalkacak ve hücrenin sağa dayama özelliği aktif olacak. Hücrelerin kendi içlerindeki hizalamaları artık biliyorsunuz.

Peki ya tablomuzun tamamını da hizalayabilir miyiz? Tabii ki! Tablomuzu nasıl seçeceğimizi hatırlıyoruz, değil mi? Kenarına gelin ve tıklayın. Sonra *Özellik Paneli*'ndeki *Align* menüsünden *Right* seçeneğini tercih edin. Tablonuzun tamamı artık sayfaya göre sağa yaslanmış. Her içeriği bir üstte yer alan bir yere göre hizalama esası olduğundan, tablonuzun içinde bulunan hücrelerdeki hizalamalar tabloya göre hizalanmıştır ancak şimdi hepsi beraber biraz daha sağa kaymış durumda olmalı.

Artık bu sayfa ile son bir işimiz daha kaldı. İlk sayfamızdan buraya bir bağlantı kurmuştuk. Bu sefer bu sayfadan

ilk sayfaya bir geri dönüş bağlantısı yapacağız. Resmin bulunduğu hücrede resmin sağında hücrede boş bulunan bir yere basın. Sonra [Enter] tuşunu kullanın ve boşluk bırakın. *Geri dön* yazın ve seçin. Sonra link kutusuna ilk sayfanızı kaydettiğiniz ismi girin. Mesela *ilksayfa.htm* adında kaydettiyseniz, sayfanızın ismi bu olmalıdır. Belgenizi kaydedin. Sitenizin bulunduğu klasöre gidin. Sayfanızı açın ve bağlantıya tıklayarak resmi yerleştirdiğiniz sayfaya gidin. Resmin altındaki bağlantıyı kullanarak tekrar geri gelin. Artık iki sayfadan oluşan bir siteniz var. Kendinizi kutlayabilirsiniz. ■

Murat Canbaz, muratcanbaz@chip.com.tr

Deniz Kumsal Obuz, denizobuz@chip.com.tr

GELECEK SAYILARDA...

- DW'de ilerleyelim.
- Site özellikleri II: Sayfamızın sunucuda yayınlanması
- Uygulama II: Metin düzenleme (CSS), Katmanlar, Davranışlar
- Script I: Kod Görünümünü Kullanma
- DW'de ileri uygulamalar
- Uygulama III: Frameset Kullanma
- Script II: Snippets nedir?
- Site Özellikleri III:
- Dinamik sayfaların idaresi
- Exchange:
- DW'nin zenginleştirilmesi
- DW'de yeni uygulamalar
- Veritabanı I:
- Access-ASP Uygulaması
- Veritabanı II:
- PHP-MySQL Uygulaması
- Veritabanı III:
- Coldfusion Uygulaması

ALTERNATİF WEB EDITÖRÜ: FASTPAGE 2.0

» Hem Türkçe hem de ücretsiz

şan bir tablo ekleyin. Sayfaya eklenen tablonun büyüklüğünü kenarlarında bulunan çekme noktalarından tutarak fare yardımıyla değiştirebilirsiniz.

Şimdi sayfanızı biraz daha görsel hale getirmek için oluşturduğunuz tabloya bir resim ekleyin. Bunun için *Format* araç çubuğu üzerinde bulunan *Resim Ekle* düğmesine tıklayın ve resim dosyasını ekrana gelen pencereden seçtikten sonra açıklama yazısı, boyutlar, boşluk, kenarlık ve hizalama gibi ayarları yapın. Da-

İkinci SAYFA: Tablo içerisinde kullandığımız resim ve metin ile ikinci sayfamız daha etkileyici görünüyor.

ha sonra resmin sağında kalan hücreye, ister resimle ilgili bir metin veya istediğiniz herhangi başka bir resim ekleyebilirsiniz.

Hazırladığınız web sayfalarını *Browser* penceresinden kontrol ettikten sonra kaydedin. Ancak dosyaları isimlendirirken, birinci sayfa üzerindeki bağlantı için kullandığınız dosya ismini göz önünde bulundurmalısınız. Aksi takdirde birinci sayfadaki bağlantıyı kullanarak ikinci sayfaya geçemezsiniz.

DSL ile Bedava Web Suncusu

Kendi Sunucunuzu Kurun

Bir ağ kurun ve ziyaretçileri kendi web sunucunuzdaki internet sayfasına çekin. Herhangi bir bilgisayarda rahatlıkla gerçekleştirebileceğiniz bu işlem için gerekli tek şart DSL bağlantısıdır.

Türkiye'deki en yeni internet erişim yöntemlerinden biri olan DSL kullanıcıları, bağlantının hiç beklenmeyen bir anda kesilebileceğini iyi bilirler. Bu kesintiler kullanıcıların, IP adresinin sabit olması gereken kendi web sunucuları ile çalışmalarını engeller. Çünkü bağlantı yeniden kurulduğunda IP adresi de değişecektir. Peki web sunucusu hayalleriniz suya mı düşecek? Tamamen değil. CHIP, bağlantı kesintilerine rağmen web sunucunuzu kesintisiz bir şekilde nasıl kullanabileceğinizi gösteriyor.

Peki bir kullanıcı neden bir sürü zahmete girsin ve kendi bilgisayarını web sunucusu olarak çalıştırsın? Çünkü, DSL bağlantısı ile web sunucu kurmanın çok önemli avantajları vardır. Bunlardan en önemlisi bir çok web alanı sunucusunun izin vermediği, kendi script'lerinizi çalıştırabilmenizdir. Böylece kendi dokümanlarınıza her zaman ve her yerden ulaşabilir, üzerlerinde değişiklik yapabilir ve kaydedebilirsiniz. Ancak bunun en büyük dezavantajı DSL'in gönderim hızının, alım hızına göre çok daha düşük

olmasıdır. Çok sayıda kullanıcının aynı anda bağlanması sunucunuza ağır yük bindirecek ve aktarım hızı çok düşecektir.

1 DSL sunucuları için domain isimleri atamak

Bir sunucuya her zaman ulaşabilmek için onun internet adresi yani IP numarası gereklidir. Eğer çok sayıda kullanıcının bu bilgisayara erişmesi gerekiyorsa söz konusu kullanıcıları güncel IP adresi hakkında bilgilendirmek zorundasınız. Ve eğer evde değilseniz bu adresi bulmanız mümkün olmayacaktır. Bunun haricinde üç haneli dört sayıyı hafızada tutmak zordur ve IP adresi tek başına anlamlı değildir.

Tabii ki bu sorun için de bir çözüm yolu mevcuttur. DynDNS (Dynamic Domain Name System) ismindeki tekniğin çalışma şekli ise aşağıdaki adımlardan oluşuyor:

► DynDNS'de, örneğin <http://kadirtuztas.dyndns.org> gibi bir domain ismi ayırıyorsunuz.

► Aynı zamanda bilgisayarınızdaki bir yardımcı program da güncel IP adresini belirli aralıklarla DymDNS'e gönderiyor.

► DynDNS'de tutulan veri tabanı ise IP adreslerini domain isimleri ile ilişkilendiriyor. Bu sayede DSL sunucunuza her zaman aynı kalan ismini kullanarak rahatlıkla erişebilirsiniz.

2 DynDNS'de domain ismi hesabı oluşturmak

Bir domain ismi oluşturmak için ilk olarak bir DynDNS hesabına ihtiyacınız vardır. Bunun için www.dyndns.org adresine gidin ve sağ üst köşede bulunan "Sign Up Now" bağlantısına tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen kullanıcı sözleşmesini okuduktan sonra pencerenin altında bulunan Agree bağlantısına tıklayın. DynDNS, bunun sonucunda kayıt formunu ekrana getirecektir. Bu pencereye kullanıcı ismi, e-posta adresi ve kullanmak istediğiniz parolayı girin. **DİKKAT!** DynDNS 48 saat içerisinde onaylamanız gereken önemli bilgileri e- →

ADSL Server Kurulumu

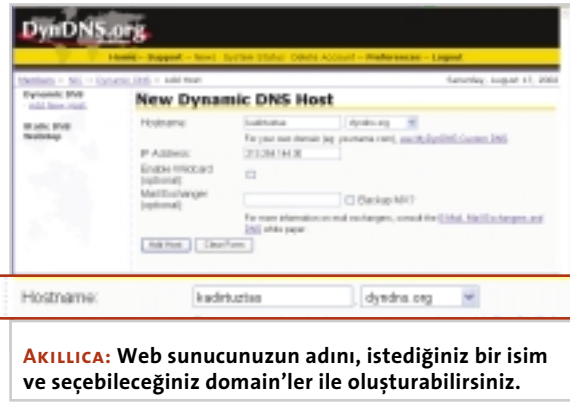
posta ile göndereceğinden dolayı, kayıt olmak için kullanacağınız e-posta adresinin doğru olmasına dikkat etmelisiniz.

Son olarak *Create Account* düğmesine tıkladıktan sonra söz konusu e-postayı biraz beklemeniz gerekiyor. Oluşturulan hesabı kullanabilmek için ilk olarak DynDNS'in verdiği adrese göndereceği e-posta içerisindeki direktiflere ihtiyacınız olacak. Bu ileti içerisinde onaylamak için tıklamanız gereken bir bağlantı bulunur. Bu, sizi direkt olarak hesabınıza yönlendirecektir.

3 Kullanılacak domain ismini belirlemek

Prosedürleri yerine getirdikten sonra artık asıl amacınız olan DSL sunucunuz için bir domain ismi oluşturabilirsiniz. Bunun için pencerenin solunda bulunan "Dynamic DNS" ve daha sonra hemen altında ekrana gelen *Add New Host* bağlantılarına tıklayın. Bunun sonucunda istenen bilgileri girmeniz gereken bir form ekrana gelecektir. Hostname alanına değiştirilemeyecek bir isim, örneğin adınızı girin. Ancak bunun için İngilizce karakterler kullanmaya dikkat edin. Bu kutunun hemen yanında bulunan listeden domain isminizin ikinci kısmını seçebilirsiniz.

Domain ismi tamamlandıktan sonra

kadirtuztas.dyndns.org şeklinde olacaktır. Geri kalan diğer ayarları ilk başta oldukları gibi bırakın. Son olarak *Add Host* düğmesine tıklayarak domain isminizi etkinleştirebilirsiniz.

4 Bilgisayarın IP'sini DynDNS'e göndermek

DSL sunucusu kurma işleminin ilk kısmını, web sunucunuz için bir domain ismi alarak tamamladınız. DynDNS artık bilgisayarınızın IP adresine devamlı olarak ihtiyaç duyacaktır. Bunu, hesabınızı kullanarak manuel olarak bildirebilirsiniz. Ancak etkin IP adresini DynDNS'e otomatik gönderen bir program kullanmak daha rahat olacaktır. Bu tür bir programı DynDNS'in web sayfasında bulabilirsiniz. Bunun için "Dynamic

DNS" ve bunun sonucunda ekrana gelen "Dynamic DNS Service" metninin üçüncü paragrafında bulunan *Clients bağlantısına* tıklayın. Pencerenin solundaki listeden kullandığınız işletim sisteminin ait, örneğin Windows bağlantısına tıklayarak bu işletim sistemi altında kullanılabileceğiniz yardımcı programları görebilirsiniz.

Buradaki programlar, kullanıcıların değerlendirmeleri doğrultusunda aldıkları puanlara göre sıralı olarak ekrana geliyor. Kullanacağınız programı seçerken hem bu sıralamayı hem de geliştiricilerin açıklamalarını göz önünde bulundurabilirsiniz.

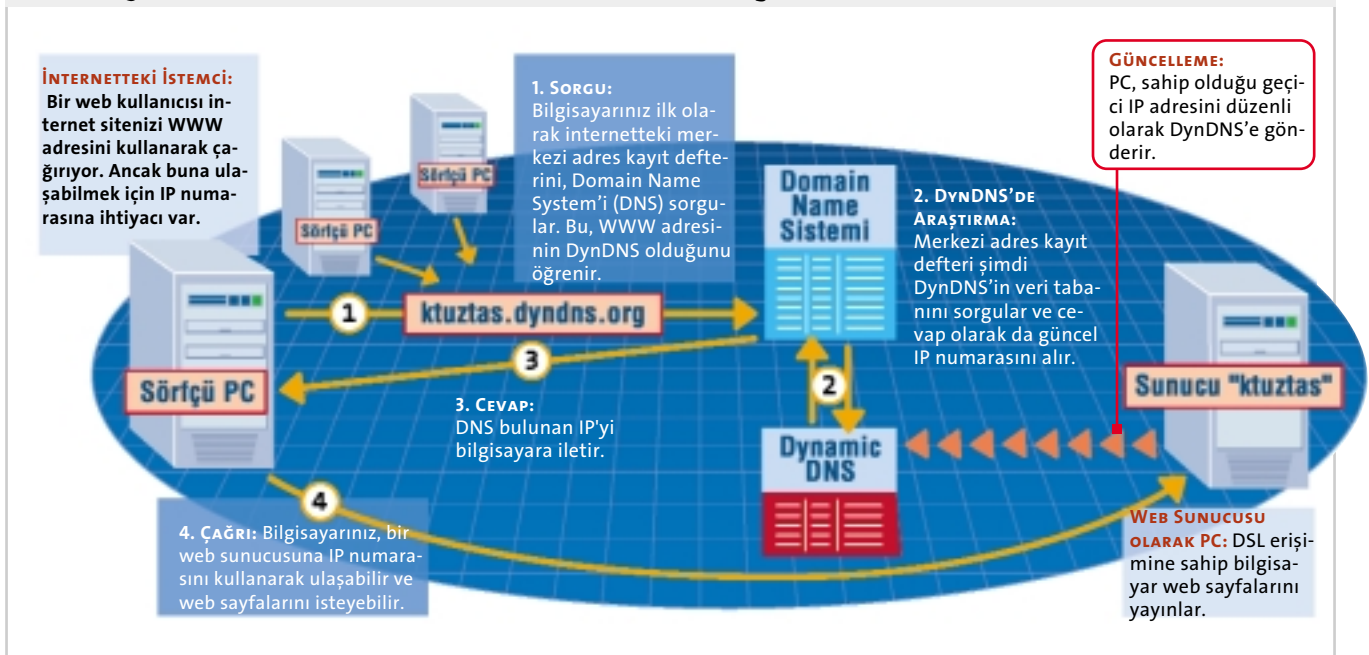
5 Direct Update'i sunucuya kurmak

DynDNS sayfasında tanıtılan programlar arasında kullanımı ve kurulumu en rahat olan araçlardan biri *Direct Update*'dir. İsterseniz web sayfasında tanıtılan programları tek tek deneyebilir ve burada örnek olarak kullanacağımız *Direct Update* haricinde istediğiniz bir tanesini de kullanabilirsiniz.

Direct Update'e ait Zip dosyasını in- →

DİNAMİK İNTERNET ADRESLERİ

» Sörfçüler DSL Web sunucunuza nasıl ulaşıyorlar

dirdikten sonra geçici olarak bir klasöre açın ve programı kurmak için “DUSetup356.exe” dosyasına iki kere tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen direktifleri takip ederek programın kurulumunu tamamlayın. Bu esnada hangi program bileşenlerinin kurulacağına, sadece Client (İstemci) veya Services’e (Hizmetler) karar verebilirsiniz.

6 Direct Update’in ayarlarını doğru yapmak

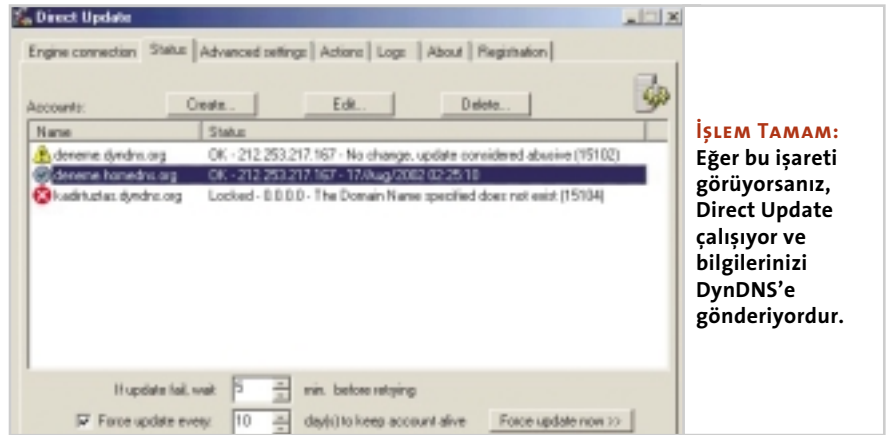
Programı *Başlat/Programlar/DirectUpdate/DirectUpdate Control* komutunu kullanarak çalıştırın. Şimdi daha önceden oluşturduğunuz DynDNS hesabınızda domain ismine ait IP adresinin devamlı olarak güncellenmesi için *Status* kartını aktif getirin. DynDNS hesabınızın Direct Update ile güncellenmesi için ilk olarak *Create* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerinden hesap tipini seçmeli ve Domain kutucuğuna ismin tamamını, örneğin *kadirtuztas.dyndns.org* yazmalısınız. Son olarak kullanıcı ismi ve parolasını da girdikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayarak ana pencereye geri dönebilirsiniz. Eğer bu hesaplardan birini geçici olarak kapatmak istiyorsanız, bunu silmek yerine *Edit* penceresindeki *Disabled* seçeneğini işaretleyebilirsiniz.

Status penceresinin altında bulunan seçenekleri kullanarak güncellemede hata oluşması durumunda programın tekrar denemek için beklemesi gereken

süreyi, düzenli güncelleme aralığını belirleyebilir veya *Force Update Now* düğmesine tıklayarak IP adresini manuel olarak güncelleyebilirsiniz. *IP Address Information* başlığı altından ise o anki IP adresini kontrol edebilir ve sisteminizdeki IP adresleri arasından seçim yapabilirsiniz. Ancak burada sadece dahili IP adresini işaretlemelisiniz. Dahili IP adresini Windows komut satırında “ipconfig” komutunu çalıştırarak, bunun sonucunda biri ağ kartı diğeri de DSL

siyonlarına sahip kullanıcıların hevesleri, Home Edition’da sunucu bulunmadığı için kursaklarında kalabilir. Ancak burada, örneğin Sambar Server gibi harici bir program kullanabilirsiniz. Bu program ile ilgili daha ayrıntılı bilgi için **212**’deki “Sambar Server 5.0” kutusuna bakabilirsiniz.

Windows 2000/XP Professional: *Denetim Masası*’nı açın ve burada bulunan *Program Ekle/Kaldır* simgesine iki kere tıklayın. Takip eden penceredeki *Windows*

bağlantısı için kullanılan iki tane IP adresi ekrana gelecektir, öğrenebilirsiniz. Programın çalışma durumunu ve işlemlerin sonucunu da *Logs* kartı üzerinden takip edebilirsiniz.

7 Bilgisayara web sunucusu kurmak

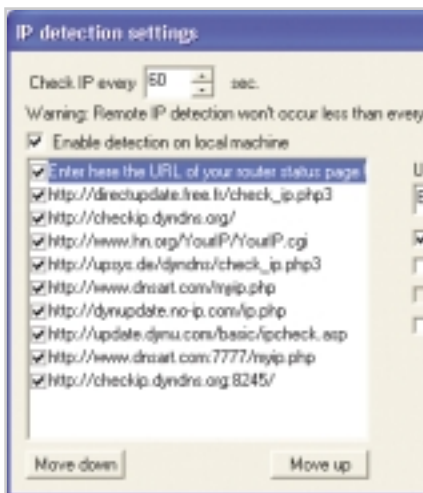
Bir çok Windows versiyonu kullanışlı bir veya daha fazla web sunucusunu beraberinde sunuyor. Bu bileşenlerin hangi versiyonda nasıl kurulacağını aşağıda bulabilirsiniz:

Windows 98: Personal Web Server kurulum CD’sine gizlenmiştir. CD üzerindeki ADDONS/PWS klasörünü açın ve burada bulunan SETUP.EXE dosyasına iki kere tıkladıktan sonra ekrana gelen açıklamaları takip edin. Windows, ikinci adımda kurulum paketinin içeriğini soracaktır. Burada *Custom*’ı seçmeli ve takip eden penceredeki listeden “Personal Web Server (PWS)” ve “FTP” bileşenlerinin seçili olmasına dikkat etmelisiniz. Daha sonra sabitdiskinizde web ve FTP sunucu olarak kullanacağınız klasörleri belirledikten sonra kurulum işleminin son adımlarını da yerine getirin. Web sunucunuz artık çalışıyor.

Windows Me, XP Home: Bu Windows ver-

Bileşenlerini Ekle/Kaldır düğmesine tıkladıktan sonra ekrana gelen listedeki *Internet Information Services (IIS)* öğesini seçin ve *Ayrıntılar* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda web sunucusu bileşenleri ekrana gelecektir. Burada bulunan “Dosya Aktarımı İletişim Kuralı (FTP) sunucusu” ve “World Wide Web Sunucusu” öğelerini seçtikten sonra sırasıyla *Tamam* ve *İleri* düğmelerine tıklayarak kurulumu başlatın. Windows, kurulum devam etmek için kurulum CD’sini isteyecektir. *Program Ekle/Kaldır* penceresini *Kapat* düğmesine tıklayarak kapatın. Web sunucunuz artık kullanıma hazır. Sunucuyu test etmek için Internet Explorer’ın adres çubuğuna “http://” ve hemen ardından da PC’nizin bilgisayar adını girin. Bunun sonucunda Microsoft’a ait bir bilgi sayfası ekrana gelecektir.

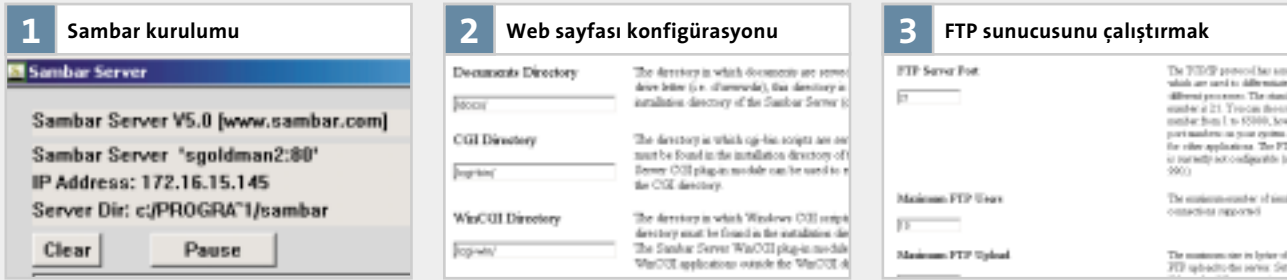
IIS’in ayarları tabii ki mükemmel değildir. Örneğin, ilk olarak internet için kullanılacak dokümanları sabitdiskte saklayacağı özel bir klasör oluşturur. Bu standart klasörü değiştirmek için ilk olarak *Başlat/Çalıştır/MMC.EXE/Tamam* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen *Konsol* penceresinden IIS seçeneklerine ulaşabilmek için *Dosya/Ek Bileşen Ekle/Kaldır* komutunu çalıştırın ve ekran →

HER ZAMAN HAZIR: PC’niz bu fonksiyon ile devamlı online kalacak ve IP’si DynDNS’e gönderilecek.

SAMBAR SERVER 5.0

» Alternatif: Freeware Web Server kurulumu

Windows'un web sunucusu yeterli gelmiyor veya Windows Me kullanıcılarından mısınız? Şayet her iki soruya da cevabınız evetse, internetten ücretsiz olarak temin edebileceğiniz Sambar Web-server ihtiyacınızı giderecektir.

Sambar'ı kurmak için ilk olarak www.sambar.com sayfasına gidin ve sizi yükleme sunucularına yönlendirecek olan "Download Sites" bağlantısına tıklayın. Burada bulunan Zip dosyasını geçici bir klasöre açtıktan sonra SETUP.EXE isimli dosyayı, üzerine iki kere tıklayarak çalıştırın. Böylece kurulum işlemi başlayacaktır. Programın kurulum yerini, *Program Files* klasörü olarak değiştirin ve kurulum tipi olarak da *Typical*'i seçtikten sonra geri kalan işlemler otomatik olarak yerine getirilecektir. Sunucuyu *Başlat/Programlar/Sambar Server/Sambar Server 5.0* komutunu kullanarak çalıştırabilirsiniz. Böylece sunucunun çalıştığını gösteren bir simge çıkacaktır.

Sunucunun çalışıp çalışmadığını, browser'ın adres çubuğuna bilgisayarın ismini (*Bilgisayarım* özelliklerinden öğrenebilirsiniz) girerek kontrol edebilirsiniz. Bunun sonucunda "Sambar Technologies" başlığına sahip bir sayfa ekrana gelmelidir. System Administration paragrafının altındaki aynı isimli bağlantıya tıklayın ve parola sorgu penceresindeki ilk satıra "admin" yazdıktan sonra ikincisini boş bırakın. Ardından *Ok* düğmesine tıklayarak sunucu ayarlarına ulaşabilirsiniz. Pencerenin sağ bölmesini "Server Configuration" başlığını görene kadar aşağıya doğru kaydırın. Buradaki "Documents Directory" başlığı altında bulunan klasör web'de yayınlanacaktır. Sunucu ayarlarını istediğiniz gibi değiştirdikten sonra pencerenin altındaki "Update Server Configuration" düğmesine tıklayın.

DİKKAT! Klasörü, özelliklerini kullanarak da paylaşma açmalısınız.

Şimdi FTP sunucusunu çalıştırmak için pencerenin sol tarafındaki "FTP Server" ifadesinin yanında bulunan "enable" üzerine tıklayın. Bu, daha sonra "running" olarak geçecektir. Daha sonra FTP Configuration'ı çalıştırmak için *Configuration* üzerine tıklayın. Bilgisayarınıza aynı anda ulaşabilecek kullanıcı sayısını belirleyin. Bunun için "3"den büyük bir değer kullanılması tavsiye edilmez. Yaptığınız değişikliklerin uygulanması için "Update Server Configuration" üzerine tıklayın ve görev çubuğu üzerindeki sunucu simgesine farenin sağ düğmesini kullanarak tıkladıktan sonra açılan nesne menüsündeki *Restart* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda FTP sunucusu çalışacak ancak FTP dizini olarak web klasörü kullanılacaktır. Admin penceresine <http://localhost/session/adminlogin?RCpage=/sysadmin/index.stm> adresini kullanarak istediğiniz zaman ulaşabilirsiniz.

gelen penceredeki *Ekle* düğmesine tıklayın. *Tek Başına Bileşen Ekle* isimli penceredeki listeden *Internet Information Services* öğesini seçin ve daha sonra sırasıyla *Ekle*, *Kapat* ve *Tamam* düğmelerine tıklayın. Bunun sonucunda *Konsol* penceresinde "Internet Information Services" bileşeni ekrana gelecektir. Bu bileşenin önündeki artı işaretine tıklayarak, bilgisayarınızla aynı isme sahip alt bileşenini ve "Varsayılan FT Sitesi" ve "Varsayılan Web Sitesi" klasörlerini görüntüleyebilirsiniz.

Burada bulunan "Varsayılan Web Sitesi" klasörüne farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın.

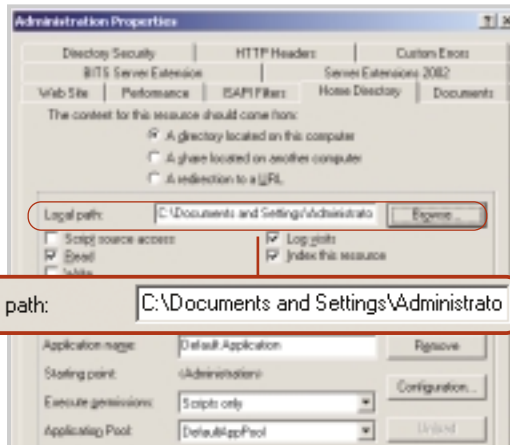
Özellikler penceresindeki *Giriş Dizini* kartı üzerindeki yerel yolu başka klasörleri gösterecek şekilde değiştirebilirsiniz. Ancak söz konusu klasörü özelliklerle

rini kullanarak paylaşma açmalı ve "IE-User" isimindeki kullanıcı grubunu da listeye eklemeyi unutmamalısınız. Windows, aksi takdirde bu klasörlere erişilmesini engelleyecektir.

FTP siteleri ile de benzer şekilde çalışabilirsiniz. Yani, "Varsayılan FTP Sitesi" klasörüne farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın, nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın ve *Giriş Dizini* penceresindeki *Yerel Yol* bilgisini değiştirin. Ancak bunun için klasör özelliklerini kullanarak, yabancıların bilgisayarınızdaki bilgileri silmesini önlemek için doğru koruma haklarını uyguladığınızdan emin olmalısınız.

Tüm bu çalışmalar sonucunda web sunucunuz kullanıma açıldı ve ziyaretçilerinizi kendi sunucunuzdaki internet sayfanızda ağırlayabilirsiniz.

SG / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

DOĞRU ADRES: Her bir HTML dosyasının saklanacağı klasörü buradan belirleyebilirsiniz.

.NET Dünyası

A'dan Z'ye Microsoft .NET

Önemli bilgileri ancak çeşitli sistemlerde izole bir şekilde saklı tutabildiğiniz günler sona erdi! Microsoft .NET teknolojisi sayesinde, artık her formdaki bilgiye her yerden ve farklı platformlardan ulaşmak mümkün olacak. Gelin .NET dünyasında bir gezintiye çıkalım.

Microsoft .NET, yazılım uygulamalarının daha kolay bir şekilde bir arada çalışmasını sağlamak üzere interneti kullanarak, bir yandan şirket içi veya şirketler arasında daha kolay bir entegrasyon süresi oluşmasını sağlarken, diğer yandan da tüketicilerle amaca yönelik bağlantılar kurulmasına katkıda bulunuyor. Microsoft .NET, en iyi entegrasyonu sunarak mevcut BT (Bilişim Teknolojileri) altyapılarını, pazar rekabeti içinde oldukça önemli bir avantaja çevirebilir.

İnternet üzerinde web siteleri ve web servisleri

Günümüzde internette yürütülen işler, web sitelerinde gerçekleştirilmektedir. Web siteleri genellikle kullanıcılara statik bilgiler vererek faydalı olmaktadır. Mevcut sistemlere bağlı oldukları za-

man, şirketler basit işlemler gerçekleştirir ve sınırlı ticari faaliyetlerde bulunur. İş dünyasının internetin gücünden gerçek anlamda faydalanmasını sağlamak için, web siteleri gelişim içinde olmak zorundadır. Her biri bir diğeriyle, aynı zamanda mevcut sistemlerde ve uygulamalarla da etkileşim içinde olmayı öğrenmelidir.

XMLweb servisleri, web sitelerinin gelişimini tamamlamış halini tescil etmektedir. Modern yazılım uygulamalarının modüler görünümünü alıp, bunların standart internet protokolleri (XML ve SOAP) doğrultusunda aktarılmasını sağlayan XML web servisleri, iş süreçlerinin yürütülebileceği araçlar sunmaktadır. Şirket içi uygulamaların yanı sıra uzaktan yönetilen sistemler bir araya getirilebilir, şirketlerin web'i programlaması sağlanabilir ve iş dünyasına

has gereksinimleri karşılayacak özel çözümler hızla ve ekonomik bir şekilde oluşturulabilir.

XML web servislerinin kullanım örnekleri

Örneğin bir randevu sistemini XML web servisleri şeklinde vermek üzere değiştiren ve bunu internette yayınlayan bir klinik olsun. Sağlık organizasyonları gibi sağlık sektörü içinde bulunan diğer şirketler bu hizmeti kullanan sistemler oluşturabilir ya da bu hizmetleri kullanabilirler. Bu ise daha önce klinik hakkında hiç bir bilgiye sahip olmayan potansiyel bir müşterinin web'de bir anda bu hizmetlerin farkına vararak klinikle temasa geçmesini ve randevu almasını sağlayabilir.

Aynı klinik, sigorta şirketleri ve sağlık bakım organizasyonları tarafından oluş-

Bilgi: Microsoft .NET hakkında ayrıntılı bilgiyi www.microsoft.com/net adresinde bulabilirsiniz.

turulan XML web servislerini kullanarak doğrudan fatura bilgilerini sunabilir. Klinik aynı zamanda kendi mevcut sistemleri ile entegre olacak başka bir şirketin muhasebe paketine üye olarak, zamandan ve kaynaklarından tasarruf da edebilir.

Bu aşamada tüketici tarafı ile de .NET sayesinde bağlantı kurulabildiğini görmekteyiz. .NET farklı yazılım programlarının etkileşime geçmesini sağlıyor. Bir kullanıcı kimlik bilgilerini oluşturarak bir .NET'den diğerine sorunsuz olarak gezinebilme imkanına sahip oluyor. Kullanıcılar verilerini denetleyebiliyor, her yerden ve her zaman bu veriler üzerinde işlem yapabiliyorlar. Uygulamalarında sadece kendilerinin adına işlem yapılabilmesini sağlayarak, bilgiler üzerinde daha fazla güç ve denetime sahip oluyorlar.

Klinik örneğinde verilen hizmette, bir doktora ihtiyacı olan ve randevu almak isteyen bir hasta, kendi çalışma çizelgeğini XML web servisleri olarak veren şirketlerin toplandığı bir alanda, mevcut klinikleri onlar için gözden geçiren .NET imkanını kullanabiliyor. Kullanıcı bu sayede kendi sigorta kapsamını kabul eden bir sağlık hizmeti kuruluşunu hızla ve kolayca bulabilme imkanına kavuşuyor. Böylece klinik de maliyet fayda çerçevesinde yeni müşteriler çekebilecek bir yönetime ulaşıyor.

Bilgiye en kısa yoldan ulaşmak, her zaman ve her yerden...

.NET platformunda yazılım uygulamalarının, cihazların ve kişilerin arasındaki birbirleri ile bağlantılı halinde olabilme imkanı, çalışanların iş süreçlerinde güçlenmesine yönelik oldukça önemli bir

fırsat sağlıyor. XML web servisleri çok çeşitli cihazlarda çalıştırılmak için yazılan uygulamaların kullanılmasına izin veriyor. Bu durum, insanların akıllı telefonlardan, PDA'lerden ve diğer akıllı cihazların host'larından kolaylıkla rezervasyon yapabilmelerine olanak sağlamaktadır. Ayrıca her bir cihaz çeşidine göre ayrı ayrı hizmet çeşitleri oluşturmak için değerli zamanınızı ve kaynaklarınızı harcamanıza gerek yoktur. Sunmak istediğiniz servis türü bir kere XML web servisi olarak kurulduktan sonra, XML'i kullanabilen her türlü cihazdan bu servise ulaşılabilir.

.NET, çalışanlarının nerede ve ne zaman ihtiyaçları olursa olsun, gerekli bilgi üzerinde çalışabilmelerini sağlar. İnsanlara çalışma sahalarında, ofislerde veya her iki bölge arasında da gerekli olan bilgiyi uygun ve kullanışlı bir şekilde sağlayarak, daha iyi bir karar alma süreci oluşturur. Önemli bir istemci bilgisi ana sistemde saklı tutuluyor olsa bile, bir satış elemanı ülkenin herhangi bir noktasından el bilgisayarını kullanarak, bu bilgilere kolaylıkla erişir ve işlemlerini

yapabilir. Herhangi bir çalışma sahasında proje yöneticisi tarafından, cep bilgisayara gelen bir mesaj veya toplantı bilgisine, aynı ekipte çalışan dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış kişiler anında erişebilir.

Tercihler ve uyarı sistemleri kullanılarak, acil mesajlar gerekli olan cihaza en uygun zamanda iletilir. İşlerinize uygun olarak gelen mesajlara yönelik bir takvim hizmeti sunup, bunu son kullanıcıların belirleyeceği kurallara göre ayarlayarak, oldukça iyi işleyen bir iletişim sistemi kurabilirsiniz. Böylece cep telefonunuz önemli bir toplantıda olduğunuzu bilecek ve sesinizi duymak için arayan bir arkadaşınızın yerine, sadece çok daha önemli kişilerin size ulaşabilmesini sağlayacak!

Sonuç olarak sıkı bir entegrasyon oluşturabilme ayrıcalığını, hızla ve kolay bir şekilde değişen koşullara uyum sağlayabilme esnekliği ile birleştiren Microsoft .NET, şirketlerin en iyi sistemleri, ortakları ve uygulamaları seçebilmesine yönelik fırsat yaratır. Dünya sürekli bir değişim içinde. Uzun vadede başarılı olmak isteyen şirketler bu sürece uyum sağlamak isteyecek ve sağlamak zorunda kalacaklardır. Microsoft .NET, şirketlerin bu sürece hızlı ve sorunsuz bir şekilde uyum sağlaması için tasarlanmış gözüküyor. Bu sayede şirketler sadece değişimin sonucunda ortaya çıkan yeni talepleri karşılamakla kalmayacak, aynı zamanda rekabete yönelik üstün bir avantaj da yakalayacaklar.

Farklı platformlarda bilgi paylaşımı için entegrasyon

Modern yazılım uygulamalarının modüler görünümelerini alıp bunların standart internet protokolleri doğrultusunda →

TÜRKÇE KAYNAK:
.NET tabanlı yazılım geliştirme konusuna ilgi duyanlar için www.yazgelistir.com önemli bir kaynak.

da aktarılmasını sağlayan XML ve SOAP, XML iş süreçlerinin birbirleriyle etkileşim halinde olmasını sağlayan doğrudan araçlar sunmaktadır. Şirket içi uygulamaların yanı sıra uzaktan yönetilen sistemler bir araya getirilebilir, şirketlerin web'i programlaması sağlanabilir ve iş dünyasına özgü gereksinimleri karşılayacak özel çözümler hızla oluşturulabilir.

Şirket içi entegrasyonu ele alacak olursak, XML web servisleri organizasyonlara müthiş ayrıcalıklar sunar. Farklı programlama dillerinde yazılan ve birbirinden farklı platformlarda yer alan uygulamalar ve bilgiler arasında bir köprü oluşturabiliyor. Bu bağlamda insan kaynakları ve muhasebe gibi departmanlara ait uygulamalar bilgiyi XML'de sergileyebiliyorlar. Şirket içinde özel uygulamalara ait olan bireysel bileşenler Microsoft.NET framework'ün birer parçası olan Common Language Runtime'ı kullanarak etkileşime geçebilmektedir. Örneğin COBOL'da yazılan yeni bir zamanlama işlevi farklı bir bilgisayar dilinde yazılmış mevcut bir insan kaynakları uygulaması ile birlikte kullanılabilir.

Mobil: .NET ihtiyaç duyduğunuz tüm bilgileri her yerde hizmetinize sunacak.

Şirketler, şirket içi uygulamalara daha kolay bir şekilde entegre olmanın yanı sıra diğer şirketler tarafından sunulan hizmetlere de erişim sağlayabiliyorlar. İnternet üzerinden verilen hizmetlerle XML web servislerini birleştirerek

şirketler geniş yelpazede çok daha değerli uygulamalar oluşturmak üzere web'i programlayabiliyorlar. Örneğin bir araba üreticisi karını, maaş bordrolarını, stok sayımlarını ve sigorta hizmetlerini sorunsuz çalışan tek bir finansal yönetim portal'ına toplayabilir veya envanter denetimini, görev mekanizmasını ve sipariş izlemelerini kapsamlı tek bir tedarik zinciri yönetim sisteminde birleştirebilir.

XML web servislerini oluşturmanın ve bunları internette sergilemenin bir diğer önemli avantajı da müşteri ve iş ortakları sayısını artırabilmesi. Büyük bir araba üreticisi firması yeni araçlarına yönelik teslim tarihlerini XML web servislerinde gösterebilir. Dolayısıyla tedarik zincirleri, yetkili satıcıları ve diğerleri bu hizmet çerçevesinde başka sistemler oluşturarak bilgiyi kolaylıkla kullanabilirler. Bu hizmet ortaklarla oldukça önemli bağlantılar kurmasının yanı sıra şirket veya hizmet hakkında fikri olmayan diğer şirketlere veya müşterilere hitap eden bir reklam potansiyeli de yaratabilir.

Kullanılacak farklı yazılım programları sağlayan .NET yeni bir fırsat daha yaratıyor: Bir kullanıcı kimliği oluşturarak bir .NET'den diğerine sorunsuz olarak gezinebilme imkanı tanıyor. Kullanıcılar bu şekilde verilerini zahmetsizce denetleyebiliyorlar.

Ayrıca her yerden ve her zaman bu verilerde değişiklik yapma şansları da var. Müşteriler, kendilerinin müdahale etmesine gerek olmaksızın uygulamaların birbirleriyle entegre bir şekilde çalışmalarını sağlayarak bilgi üzerinde daha fazla güç ve denetime sahip oluyorlar. İlk defa bir araba satın alan bir kişi, araba üreticisinin XML web servislerinden arabanın yer ve kimlik bilgilerine ulaşarak istediği son model bir arabayı daha kolay satın alabilme şansına sahip.

En önemli iş süreçlerini XML web servislerinde gösteren şirketler bir yandan müşteri ve iş yapma kapasitesini genişletirken, diğer yandan daha kişisel, akıllı kullanıcı deneyimleri yaratabiliyorlar.

Uygulama geliştirme: Visual Studio.NET ve .NET Framework

.NET platformunun araçları olan Microsoft Visual Studio .NET ve .NET Framework, yazılım geliştiricilerin sahip →

EL BİLGİSAYARLARI İÇİN POCKET PC

MOBİL İŞLETİM SİSTEMİ: Microsoft'un el bilgisayarları için geliştirdiği Pocket PC, bilgiye mobil şekilde erişimin sağlanmasında önemli bir role sahip.

BİLGİYE MOBİL ERIŞİM VE KONTROL: El bilgisayarları mobil erişimi sağlamaları açısından .NET vizyonunda önemli bir yere sahiptir.

oldukları mevcut becerilerle en modern XML web servislerini ve uygulamalarını yaratabilmeleri konusunda güçlü bir destek sağlamaktadır. Çoklu dil desteği ile geliştiriciler XML web servislerini oluştururken kendilerine en uygun olan dili kullanma seçeneğine de sahiptir.

.NET standartları:

Platformu oluşturan standartlar

Web sayesinde öğrenilen en önemli derslerden biri, veri ve etkileşimleri tanımlamaya yönelik oluşturulan standartların (HTML örneğin), çözümleri özel teknolojilere oranla çok daha geniş kitlelere ulaştırabildiğidir. .NET platformu, endüstri standartlarının teknoloji temellerinde oluşturulmuştur.

.NET ile ilgili en önemli standartlar XML, SOAP, UDDI, WSDL, C# ve CLI olarak sıralanabilir. Şimdi bunların kısa açıklamalarına bir göz atalım.

XML: Genişletilebilir İşaretleme Dili (XML/eXtended Markup Language) web'deki yapılandırılmış verilere yönelik evrensel biçimdir. XML, veriler için oluşturulması ve bir bilgisayar tarafından okunması kolay olan, anlam karmaşası yaratmayan ve platformdan bağımsız çalışabilen dosyalar oluşturabilecek şekilde metin biçimleri tasarlamaya yarayan kurallardır.

Şu anda bir web uygulaması başka bir uygulamadan veri alıp görüntülemek isterse genellikle "Screen-scraping" yardımına başvurur. İsteddiği verinin bir ekran görüntüsünü yakalar ve bu resmin veri için tekrar nasıl anlamlandırılacağını bulmaya çalışır. Bu yöntem hem verimsiz hem de hatalara yol açabilir. XML, verisinin sadece resmini göndermek yerine gerçek veri alışverişinin olu-

şabilmesi için XML web servislerine yönelik bir biçim sağlar.

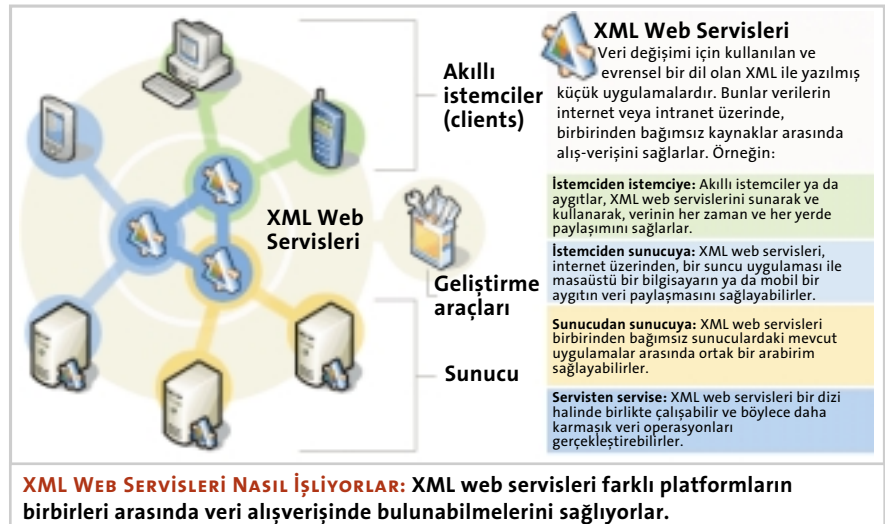
Microsoft, XML'in ilk planlama aşamalarından beri XML'i bünyesine dahil ettiğini duyurmuştu. Şu anda HTML'in ve pek çok diğerlerinin teknik özelliklerini de belirleyen resmi standart organı olan Worldwide Web Consortium (W3C) tarafından yönetilmektedir.

SOAP: Basit nesne erişim iletişim kuralı SOAP/Simple Object Access Protocol, XML temeli üzerine oluşturulmuştur. Uygulamaların bir standart içinde bir-

rının bir parçasıdır. Microsoft ve içlerinde IBM'inde bulunduğu birkaç şirketle beraber sunulmuştur. Microsoft, IBM, HP, Sun ve Oracle'ı da içeren sektördeki tüm önemli yazılım satıcıları kamuoyuna XML ve SOAP'ı desteklediklerini açıkladılar.

UDDI: Nasıl XML iletişimi, SOAP ise bu iletişimi kurmak için uygulamalarının birbirlerini nasıl aradığına yönelik kuralları tanımlıyorsa, evrensel açıklama, keşif ve entegrasyonda UDDI/Universal Description Discovery and Integration tüm bunlarla ilgili adres defterini temsil eder. UDDI, XML web servisleri sunan şirketlerin bulunmasını sağlayan bir XML web servisi yönergesidir. UDDI, şu anda 200'ün üzerinde katılımcı şirkette sahip oldukları bir topluluktur. Topluluğun amacı ise gelecekte kendisini belli konularda resmi standartlar organı haline getirmektir.

WSDL: Web hizmetleri tanımlama dili WSDL/Web Services Description Language, belli bir XML servisinden hangi işlevlerin sağlanabileceğini ve bu işlevleri çağırmak için hangi argümanlardan

birlerine çok da bağımlı olmayan bir şekilde çağrı yapabilmelerini sağlar. Böylece internete dağıtılan uygulamaları oluşturmak mümkün hale gelir.

XML web servisleri arasındaki etkileşimi bir telefon görüşmesi olarak düşünürsek XML uygulamalarının birbirleriyle iletişim kurdukları esnada söyledikleri şeyleri, SOAP ise birbirlerini telefonda nasıl aradıklarını tanımlar.

XML gibi SOAP da W3C standartla-

geçilmesi gerektiğini tanımlamaya yönelik bir standarttır. SOAP gibi WSDL de standardizasyon için W3C'ye sunulmuştur.

C# ve CLI: Microsoft, C# (C-Sharp) olarak adlandırılan ve XML web servisleri dünyası için tasarlanan yeni bir programlama dili oluşturmuştur. C#, standardizasyon için ECMA'ya sunulmuştur. ECMA, bilgi ve iletişim teknolojile-

TABLET PC: Tablet PC'ler çok yakında mobil yaşamın oldukça önemli ve vazgeçilmez bir parçası olacaklar.

rinin tüm sektörde benimsenmesi için çalışan, yazılım satıcılarından bağımsız uluslararası bir standart organizasyonudur. Bu standardizasyon C# programlama araçlarını uygulamak isteyen bir şirketin herhangi bir platformda bu isteğini gerçekleştirebilmesini mümkün kılar.

Microsoft aynı zamanda Microsoft .NET Framework'ün bir alt dalı olan ortak dil yapısını (CLI/Common Language Infrastructure) ECMA'ya sunmuştur. Bu durum ise .NET Framework tarafından değişik araçlar kullanılarak oluşturulabilmesi için diğer yazılım satıcılarının CLI'yi farklı platformlarda uygulayabilmesini sağlayacaktır.

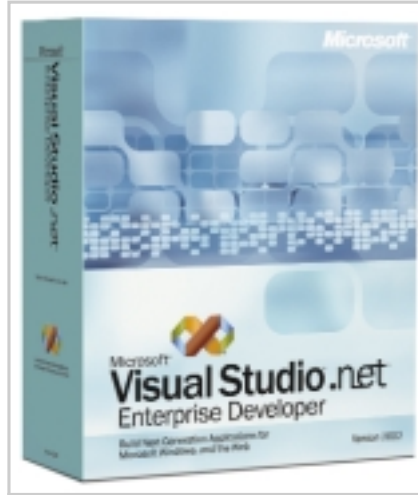
.NET'in temeli:

Microsoft .NET Framework

.NET Framework, Microsoft .NET platformunun geliştirilmesine yönelik temel oluşturan bir üründür. .NET Framework ve cihaz odaklı .NET Compact Framework, XML'e yönelik kapsamlı bir destek sağlayarak XML web servisleri ile ilgili yönetilebilir, güvenli bir çalışma ortamı sunar. .NET framework'deki en önemli teknolojiler Common Language Runtime ve ASP.NET'dir.

Common Language Runtime: Uygulamaları daha güvenli hale getirmeye yönelik teknolojileri içerir. Aynı zamanda oluşturdukları programlama dili ne olursa olsun bileşenlerin ve XML web servislerinin tam entegrasyonunu sağlayan birçok dil yürütme ortamı sunar. Şu anda C++, Microsoft Visual Basic .NET, Jscript ve C#'ı da içine alan 20'nin üzerinde dilde .NET uygulamaları oluşturulabilmektedir. Ayrıca COBOL, Eiffel, Pearl, Python, Smalltalk ve diğer 3.party dillerde de .NET Framework uygulamaları oluşturulabilir.

ASP.NET: Web uygulamalarını ve XML web servislerini oluşturmayı kolaylaştıran bir denetim ve altyapı mekanizması biçiminde bir web uygulama modeli sağlayan .NET Framework'ün programlama sınıfları temel olarak oluşur. Yazı-

YAZILIM GELİŞTİRME: Visual Studio .NET yazılım geliştiriciler için tasarlandı.

lım geliştiriciler, metin kutuları, açılan menüler ve diğerleri gibi genel HTML kullanıcı arayüzlerini içinde barındıran bir dizi ASP.NET denetimine maruz kalırlar. Bu denetimler gerçekte web sunucusunda çalışır, fakat kullanıcı arayüzlerini tarayıcıya basit anlamda HTML olarak yansıtır.

.NET Framework'ün beraberinde getirdiği faydalar

Kısa sürede kullanıma hazır hale getirir, uygulama kurulumu ve yönetimi kolaydır ve çok daha gelişmiş bir performans sağlar. Aşağıda daha detaylı bir biçimde faydalarını görebiliriz.

► .NET Framework geliştiricilerin her türlü programlama dilini kullanabilme-

lerini ve herhangi bir programlama dilinde yazılmış olan uygulamaların bir birleriyle bir entegrasyon kurabilmelerini sağlamaktadır. Bu da mevcut geliştirme becerilerinin yeniden eğitime gerek kalmaksızın geliştirilebilmesi imkânını sağlar.

► .NET Framework, geliştiricilerin iş programları yazmasının mantığına odaklanmalarını sağlayan yüksek seviyede bileşenleştirilmiş detaylardan arındırılmış bir tasarım kullanır. Geliştiriciler, bir alışveriş arabası gibi ortak programcı görevlerini içinde barındıran onlarca denetimi içeren IDL'yi veya kayıt kodunu ve ASP.NET'i yazmak zorunda kalmamaktadırlar.

► .NET Framework, yazılımı bir hizmet olarak sunmak için geliştirilmiş. Dolayısıyla XML ve SOAP entegrasyon standartları ailesinde oluşturulmuştur. Basit anlamda kısa bilgiler oluşturulur ve .NET Framework bunları tam anlamıyla XML web servislerine dönüştürür.

► Uygulamaları daha güvenilir bir hale getirmeye yönelik teknolojiler içermektedir. Ayrıca .NET, çalışan web uygulamalarını denetler ve yöneticinin belirleyeceği aralıklarda bu uygulamaları yeniden başlatır.

► Son olarak tipik web uygulamalarının performansını artırır. ASP.NET mevcut ASP uygulamalarında olduğundan iki veya üç kat daha fazla bir oranda performansı artıran bir derleme ve ön belleğe alma özelliğine sahiptir.

Microsoft .NET Framework'ün temel özelliklerini, ortak dil yapısı (CLI) olarak da adlandırabiliriz. Bu teknoloji standardizasyon amacıyla ECMA'ya sunulmuş durumda. ■

Cihan Baykal, cihanbaykal@chip.com.tr

Çiğdem Çimen, Müge Kansu

BİLGİ İÇİN

MSDN:

<http://msdn.microsoft.com>

.NET Web Sitesi

<http://www.microsoft.com/net>

Microsoft.NET Tarih Cetveli

<http://www.microsoft.com/net/timeline.asp>

Microsoft Yazılım Geliştiriciler Grubu Web Sitesi

<http://www.yazgelistir.com>

K Ü N Y E

Yayın Koordinatörü Gökhan Sungurtekin. sgokhun@chip.com.tr (sorumlu)

Genel Yayın Yönetmeni Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

Yazı İşleri Müdürü Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

Haber Merkezi Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Redaktör Sevda Kılıç, sevda@chip.com.tr

Yazı İşleri Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr
Yavuz Şahin, yavuz@chip.com.tr
Murat Karslıoğlu, muratk@chip.com.tr

CHIP Test Merkezi Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr
Ecevit Biktım, ecevitb@chip.com.tr

CHIP CD Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr

CHIP Online Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr

Katkıda Bulunanlar Ozan Ali Dönmez,
Güçlü Aydoğan, Murat Canbaz,
Deniz Kumsal Obuz, Burak Akmenek.
Cihan Baykal, Çiğdem Çimen,
Müge Kansu, (MF) Manfred Flhor,
(FK) Fabian Keudell, (SG) Stefan Goldman

Görsel Yönetmen Gökhan Koç, gokhank@chip.com.tr

Grafik Asistanı Dilek Kırca

Genel Müdür Hermann W. Paul

Genel Müdür Yardımcısı Beste Özerdem

Finans Müdürü Aylin Aldemir

Halkla İlişkiler Müdürü Özlem Cenker

Pazarlama Sorumlusu Ayten Çar

Abone Satış Müdürü Asu Bozyayla

Abone Servisi Ayten Akgüre, Ebru Cinek

Dağıtım Müdürü Cem Cenker

Dağıtım Asistanı Mehmet Çil

Üretim Koordinatörü Turgay Tekatan

VOGEL Medya Yayımcılık Gökhan Sungurtekin

A.Ş. Adına Sahibi

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK REKLAM GRUBU

Satış Müdürü Gülcan Bayraktar, gulcanb@vogel.com.tr

Pazarlama Müdürü Güler Okumuş, oguler@vogel.com.tr

Reklam Müdürü Nurhan Bağcı Eyiip, bnurhan@vogel.com.tr

Market Sorumlusu Yeliz Koyun, kyeliz@vogel.com.tr

Reklam Trafikeri Aynur Kına, aynur@vogel.com.tr

Renk Ayrımı- Film ve Baskı ASIR Matbaacılık Ltd. Şti. Tel: (212) 283 84 38

Dağıtım BİRYAY A.Ş.

VOGEL Medya Yayımcılık A.Ş.:

VOGELBURDA
COMMUNICATIONS
Piyale Paşa Bulvarı Zincirlikuyu Cad.
Ün İş Merkezi 231/3 Kasımpaşa İstanbul
Telefon: (212) 297 17 24 (pbx)
Faks: (212) 297 17 33
Abone Faks: (212) 238 73 43
Abone web: http://abone.vogel.com.tr
Yazı İşleri Faks: (212) 238 73 26

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK A.Ş.'NİN DİĞER YAYINLARI

► **LEVEL**
Türkiye'nin bir numaralı oyun dergisi
www.level.com.tr

LEVE

► **IT BUSINESS WEEKLY**
IT profesyonellerinin güvenilir rehberi
www.itb.com.tr

IT-BUSINESS

► **HERKES İÇİN BİLGİSAYAR**
Yeni başlayanlar için bilgisayar ve internet rehberi

BİLGİS@YAR

► **www.internetimiz.com**
Bilgisayar, kitap, sinema, müzik, haber...

REKLAM İNDEKSİ

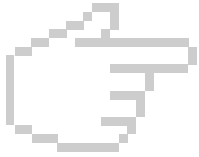
ABT	71	INTERPRO	221
ALLIED DATA	59	INTRO	185
ALTINDAĞ	57	ITD	123
AOD	133	KAPLAN	223
APC	55	KONT	167
APEX	163	KOYUNCU	67-69
ARC	102-103	KYE	95
ARTEC	119	MARKET	230-231-232-233-234- 235-236-237-238-239-240-241- 242-243-244-245-246-247-248- 249-250-251-252
ASUS	37-41	MBS	117
AY BİLGİSAYAR	205	MEDYANET	61
BETA	181	MEGABAYT	207
BİLGE ADAM	47	MEGAVIZYON	147-149-151-153
BİLKOM	195	MICROSTAR	85-87
BOĞAZIÇI	AK	NOKIA	9
CASPER	63-65-155-157	ODEON	17
CDROM DATA	213	ÖZEL	31-33
COMPEL	177	PASİFİK	175-189-191
COMSIS	45	PCC ELEKTRONİK	15-183
ÇÖZÜM	165	PENTA	159
DATAGATE	74-75-77-93	PHILIPS	7
DORUK NET	161	PLATO	79
EKSEN	108-109	PLEXTOR	13
EMEK	203	RÖNESANS	219
EMN	171	SAMSUNG	143-145
EPDATA	215-217	SIEMENS	105
EPSON	89	SKY	111
ERKAYALAR	197	T. TİCARET NET	193
ERPA	179	TAMER BİLGİSAY.	115
ETKİN DAĞITIM	125	TURANLI	121
ETÜD	209	TURKCELL	22-23
FET	51-53	TÜRK TELEKOM	ÖKİ
FOTOBİNGÖR	169	UFOTEK	35-39-49
GOLD	AKİ	VİSIONS	187
GOLDAŞ	43	YÜCEL	227
HESMAK	127	ZBİLİŞİM	211
HIMPEX	173		
HIZLI SİSTEM	27		
HP	113		

DÜNYADA CHIP

► CHIP'in yayınlandığı diğer ülkeler:

Türkiye	Hindistan	İtalya	Almanya	Çek. Cum.	Çin
Romanya	Rusya	Singapur	Macaristan	Malezya	Polonya
Tayland			Slovakya Cumhuriyeti	Ukrayna	Yunanistan

Merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'nın en çok satılan aylık bilgisayar dergisi olan CHIP, Türkiye ile birlikte 17 ülkede yayınlanmaktadır.

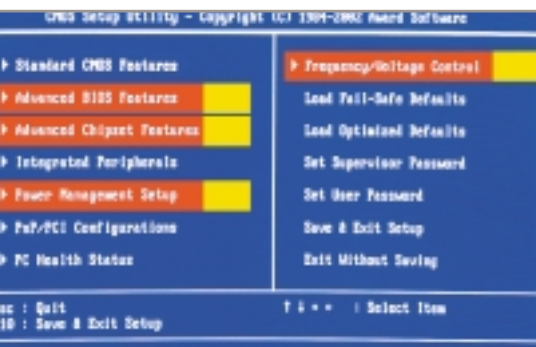
CHIP'TE GELECEK AY

EKİM 2002

Donanım: Sessiz PC

Gürültücü PC'lere Son

Fan, güç kaynağı ve sürücü gürültüsüne son!
CHIP nihayet tamamen sessiz PC'yi
oluşturmayı başardı. Siz de kendi PC'nizin
sessiz çalışmasını sağlayabilirsiniz.

Donanım

Bedava Performans Artışı

PC'nizin daha hızlı çalışmasını sağlayacak sürücüler, yazılımlar ve ipuçları mı arıyorsunuz? İnternette aradığınız her şeyi, hem de ücretsiz olarak bulabilirsiniz.

Pratik

Yeni BIOS Ayarları

Yeni anakartların BIOS'larında çoğunlukla ne işe yaradığını bilmediğiniz ayarlar bulunur. CHIP, en faydalı yeni BIOS seçeneklerini büyüteç altına alıyor. PC'niz artık daha hızlı ve güvenli çalışacak.

Test

En Yeni Tarayıcılar

Her bütçeye hitap eden, amatör ve profesyonel tarama ihtiyaçlarına cevap verebilen piyasadaki en yeni scanner'ların karşılaştırmalı testi...

DİĞERLERİ

- **Maksimum Güvenlik**
Net'te kendinizi koruyun
- **Yasak Donanımlar**
İlginç ve "tehlikeli" aygıtlar
- **Excel ile Ev Bütçesi**
Bütçenizi Excel altında tutabilirsiniz

! Yazılarda güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapılabilir